

ОЗУҚАВОРӢ БА ХОТИРИ ОЯНДА ТОҶИКИСТОН 2015

Ҳисобот оид ба тадқиқоти мобайни дар

Минтақаи амали барнома

Феврал-Марти 2015с.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Барои Агентии ИМА оид ба рушди байналмиллалӣ таҳия шудааст. Рақами грант USAID AID-BFS-G-11-00002

Истиноди тавсияшаванда:

Институти байналмиллалии тадқиқотии сиёсати озуқаворӣ (IFPRI). 2016. Озуқаворӣ ба хотири оянда дар Тоҷикистон, 2015. Ҳисобот оид ба тадқиқоти мобайнӣ дар Минтақаи амали барнома. Вашингтон, округи Колумбия.

Ташкилоти тадқиқотии “Z-Analytics” барои тарҷумаи ҳисобот ба забони тоҷики ӯҳдадор аст

Маълумот барои тамос бо IFPRI:
Комилҷон Акрамов, корманди илмӣ
2033 K Street, NW
Вашингтон, округи Колумбия 20006
Тел: (202) 862-5600, илов. 5623
Суроғаи электронӣ: k.akramov@cgiar.org

Аллен Парк, таҳлилгар-муҳаққиқ
2033 K Street, NW
Вашингтон, округи Колумбия 20006
Тел: (202) 862-5600, илов. 4688
Суроғаи электронӣ: a.park@cgiar.org

Маълумот барои тамос бо Z-Analytics:
Қосимов Абдуазиз, роҳбари шуъбаи
таҳлили
ш.Душанбе, кӯчаи Пулоди 28. 734013.
Тел: (93) 572 10 08
Суроғаи электронӣ: abduaziz.kasymov@z-analytics.tj

Арзи сипос

Ҳисоботи мазкурро гурӯҳи кормандони Институти байналмилалии тадқиқотии сиёсати озуқаворӣ (IFPRI) ва мушовирон бо роҳбарии Комилҷон Акрамов (Хулосаи мухтасар, бобҳои 1, 4, 8 ва 10), аз ҷумла Аллен Парк (Хулосаи мухтасар, бобҳои 1-4 ва 10, таҳрир), Элизабет Бажент (бобҳои 5 ва 7), Яннан Лю (боби 9) ва Хироюки Такэшима (бобҳои 6 ва 8) таҳия кардаанд. Қаҳрамон Бақозода, Гулнора Бекназарова, Абдуазиз Қосимов ва Руслан Набиев аз Маркази тадқиқоти иҷтимоии «Зеркало» дар методологияни тадқиқот ва таҳияи саволнома саҳми муҳим гузошта, корҳои саҳроиро дар сатҳи баланд ташкил намуданд. Мушовир Ҷейкоб Томпсон дар тадқиқоти саҳроӣ ва рамзикунонии тадқиқот дар планшет саҳми хуб гузошт.

Гурӯҳи IFPRI ба Татяна Пулидо аз Бюрои амнияти озуқавории Агентии ИМА оид ба рушди байналмилалӣ (USAID) барои роҳбарӣ ва саҳми арзандааш дар таҳияи ҳисбот миннатдорӣ баён менамояд. Барои дастгирию саҳми ҳадафи USAID дар Тоҷикистон ва лоиҳаҳои гуногун, ки аз тарафи USAID дастгирӣ карда мешаванд, арзи сипос баён карда мешавад.

Гурӯҳи IFPRI ба бисёр шахсони мансабдор ва муассисаҳои ҳукumatӣ, ки ба мо мавод пешниҳод карданд ва дар рафти таҳия ва иҷрои тадқиқоти мобайнини аҳолӣ ёрии бебаҳо расонданд, ҳусусан ба намояндагони Вазорати кишоварзӣ, Вазорати корҳои хориҷӣ ва Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон арзи сипос менамояд. Гурӯҳи IFPRI ба маъмурияти вилояти Ҳатлон ва маъмуриятҳои дувоздаҳ ноҳияи Минтақаи амали ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» барои додани маълумот ва шарҳу тафсир, инчунин расондани ёрии муғид дар ташкили кор дар маҳалҳо миннатдории хоса изҳор мекунад. Гурӯҳи мазкур инчунин аз мубоҳисаҳо бо намояндагони ташкилотҳои гуногуни байналмилалӣ, аз ҷумла Бонки ҷаҳонӣ, Ташкилоти озуқаворӣ ва кишоварзии СММ (ФАО), Ҳазинаи ёрӣ ба қӯдакони СММ (ЮНИСЕФ), Барномаи умумиҷаҳонии озуқавории СММ (БУО) ва Агентии Олмон оид ба ҳамкории байналмилалӣ (GIZ) як олам манфиат бардошт.

Мундариҷа

Хулоасай мухтасар	7
1. Заминаҳо	17
1.1 Шарҳи ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда».....	17
1.2 Соҳаҳои минтақаи амали ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда»	18
1.2.1 Асосноккунии интихоби минтақаи амал	20
1.2.2 Демография дар Минтақаи амал.....	22
1.2.3 Хусусияти маҳалҳо.....	24
1.2.4 Кишоварзӣ дар Минтақаи амал	25
1.3 Мақсади ин ҳисобот	28
2. Истифодабарии үсулҳо барои гирифтани маълумоти мобайнӣ оид ба нишондиҳандаҳои ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда».....	29
2.1 Сарчашмаҳои маълумот	29
2.1.1 Маълумотҳои базавӣ: тадқиқоти мобайнӣ дар Минтақаи амал дар Тоҷикистон	31
2.1.2 Маълумотҳои дуюмдараҷа	36
2.1.3 Муқоисаи сарчашмаҳои маълумоте, ки барои тадқиқоти мобайнӣ дар Минтақаи амал истифода мешаванд	37
2.2 Истифодабарии тадбирҳо ва шартҳои ҳисботдиҳӣ дар ин ҳисботов	39
2.2.1 Маълумотҳои стандартии ба гурӯҳҳо тақсимшуда.....	39
2.2.2 Шартҳои ҳисботов	43
3. Тадқиқоти мобайнии аҳолӣ дар Минтақаи амал	44
3.1 Демография.....	44
3.2 Шароитҳои манзилий.....	47
3.3 Маълумот.....	49
4. Вазъи иқтисодии хонаводаҳо	51
4.1 Ҳароҷоти ҳамарӯза ба ҳар сар аҳолӣ.....	53
4.2 Вусъат ва амиқии камбизоатӣ дар Минтақаи амал.....	56
4.2.1 Ҳадди ниҳоии камбизоатӣ – рӯзе бо \$1.25	57
4.2.2 Ҳадди ниҳоии камбизоатӣ бо \$1.90.....	59
4.2.3 Ҳадди ниҳоии миллии камбизоатӣ	61
4.2.4 Ҳадди ниҳоии миллии камбизоатии дараҷаи охирин	64
5. Васеъ намудани ҳуқуқу имкониятҳои занон дар соҳаи кишоварзӣ	67
5.1 Тавзех.....	67
5.2 Истеҳсолоти кишоварзӣ ва даромад.....	70

5.3	Захираҳои истеҳсолӣ.....	74
5.4	Сарварӣ дар маҷал	76
5.5	Истифодаи вақт.....	78
6.	Гурӯснагӣ ва вояи ғизо.....	80
6.1	Гирифторшавии хонаводаҳо ба гурӯснагӣ.....	80
6.2	Вояи ғизо.....	82
6.2.1	Гуногунии вояи ғизо дар байни занҳои синну солашон 15-49 сола.....	82
6.2.2	Ғизодиҳии тифлон ва кӯдакони хурдсол	88
6.2.3	Истеъмоли маҳсулоти ҳӯроки серғизо аз занчири мақсадноки афзоиши арзиш	94
7.	Вазъи ғизогирии занҳо ва кӯдакон.....	100
7.1	Индекси вазни бадани занҳои 15-49 сола.....	100
7.2	Қадпастӣ, лоғарӣ ва камвазнӣ дар байни кӯдакони то 5 сола	102
7.2.1	Қадпастӣ (қадронӣ мувофиқи синну сол)	102
7.2.2	Лоғарӣ (мувофиқати вазн бо қад)	105
7.2.3	Камвазнӣ (мувофиқати вазн бо синну сол)	108
8.	Муҳочиранаи маблағҳои интиқолӣ	111
8.1	Хонаводаҳо бо муҳочирон.....	111
8.2	Хусусиятҳои демографии муҳочирон.....	112
8.3	Давомнокии муҳочиран	113
8.4	Сабабҳои муҳочиран	114
8.5	Машғулият то муҳочиран ва дар вақти муҳочиран.....	114
8.6	Даромади соғ аз муҳочиран.....	115
8.7	Маблағи умумии маблағҳои интиқолӣ	116
8.8	Маблағҳои интиқолӣ ва даромади хонавода	117
8.9	Муҳочирони баргашта.....	122
8.10	Муҳочирана, маблағҳои интиқолӣ ва ғизо	123
9.	Кишоварзӣ.....	126
9.2	Хусусиятҳои заминҳои кишоварзӣ	127
9.3.	Нишондиҳандаҳои парвариши зироатҳо ва ҳароҷот барои парвариши зироатҳои маъмули кишоварзӣ ва категорияҳои зироатҳои кишоварзӣ 136	129
9.4.	Истифодаи техникаи кишоварзӣ.....	130
9.5	Дорой (актив)-ҳои кишоварзии хонавода	132
9.6	Соҳибии ҳайвоноти кишоварзӣ.....	134
9.7	Истеҳсоли шир аз тарафи хонаводаҳо.....	135
10.	Ҳулосаҳо.....	136
	Рӯйхати адабиёти истифодашуда.....	142

Рӯйхати ҷадвалҳо

Ҷадвали 1.1. Аҳолии Минтақаи амал аз рӯи категорияҳо, Тоҷикистон, 2015.....	23
Ҷадвали 1.2. Миқдори хонаводаҳо мувофиқи категорияҳо дар Минтақаи амал, Тоҷикистон 2015...	24
Ҷадвали 2.1. Сарчашмаҳои маълумот ва санаҳои ҷамъоварии маълумот дар бораи нишондиҳандаҳои базавӣ ва мобайни ташаббуси «Озӯқаворӣ ба хотири оянда»	30
Ҷадвали 2.2. Натиҷаҳои мусоҳиба бо хонаводаҳо ва шахсони воқеъ барои тадқиқоти мобайни дар Минтақаи амал дар Тоҷикистон, соли 2015	36
Ҷадвали 2.3. Проблемаҳои мавсими, ки ба муқоиса нишондиҳандаҳо аз рӯи ҳамаи сарчашмаҳои маълумот таъсир мерасонанд.....	38
Ҷадвали 3.1. Ҳусусиятҳои демографии хонаводаҳо.....	45
Ҷадвали 3.2. Сифати фаъолзаноне, ки қарор қабул меқунанд.....	46
Ҷадвали 3.3. Тавсифи шароитҳои манзилии хонаводаҳо	48
Ҷадвали 3.4. Мактабравӣ, дараҷаи маълумот ва саводнокӣ.....	50
Ҷадвали 4.1. Ҳароҷоти ҳамарӯза бар ҳар сар аҳолӣ аз рӯи ҳусусияти хонаводаҳо (бо ДИМА-и 1 соли 2010).....	54
Ҷадвали 4.2.1. Ҳадди ниҳоии камбизоатӣ дар сатҳи \$ 1,25 (БҚҲ 2005) 1 барои як одам дар як рӯз (ҳиссаи аҳолии камбизоат)	58
Ҷадвали 4.2.2. Ҳадди ниҳоии камбизоатӣ дар сатҳи \$ 1,90 (БҚҲ 2011) 1 барои як одам дар як рӯз (ҳиссаи аҳолии камбизоат)	60
Ҷадвали 4.2.3. Камбизоатӣ дар ҳадди ниҳоии миллии камбизоатӣ бо 5.383 сомонӣ ¹ (ҳиссаи аҳолии камбизоат)	63
Ҷадвали 4.2.4. Камбизоатӣ дар сатҳи ҳадди ниҳоии миллии камбизоатии дараҷаи охирин бо 4.192 сомонӣ ¹ (ҳиссаи аҳолии камбизоат)	66
Ҷадвали 5.1. Ба даст овардани мувофиқат аз рӯи нишондиҳандаҳои индекси васеъ намудани ҳуқӯқу имкониятҳои занон дар соҳаи қишоварзӣ !	70
Ҷадвали 5.2. Фаъолияти иқтисодӣ ва саҳм дар қабули қарорҳо оид ба истеҳсолот дар байни занони тадқиқшуда.....	72
Ҷадвали 5.3. Саҳм дар қабули қарорҳо оид ба истифодаи даромад дар байни занҳои тадқиқшуда	72
Ҷадвали 5.4. Қабули қарорҳо оид ба истеҳсолот дар байни занҳои тадқиқшуда	73
Ҷадвали 5.5. Соҳибӣ ва назорат кардан ба захираҳои истеҳсолӣ аз ҷониби занҳои тадқиқшаванд	74
Ҷадвали 5.6. Дастрасӣ ба қарз дар байни занҳои тадқиқшуда	76
Ҷадвали 5.7. Мансубият ба гурӯҳ дар байни занҳои тадқиқшуда	77
Ҷадвали 5.8. Тақсими вақт дар байни занҳои тадқиқшуда.....	79
Ҷадвали 6.1. Гирифттории хонаводаҳо ба гуруsnагӣ.....	81
Ҷадвали 6.2. Нишондиҳандаи гуногунии вояи ғизои занҳо	84
Ҷадвали 6.3. Гуногунии ҳадди ақали вояи ғизои занҳо	86
Ҷадвали 6.5. Вусъатёбии ғизодӣ танҳо бо роҳи додани шири сина дар байни кӯдакони то 6 моҳа	89
Ҷадвали 6.6. Ҳиссаи кӯдакони 6-23 моҳа, ки ҳадди ақали ҷоизи вояи ғизоро истеъмол меқунанд..	91
Ҷадвали 6.7. Компонентҳои ҳадди ақали ҷоизи вояи ғизо дар байни кӯдакони синну солашон 6-23 моҳа	92
Ҷадвали 6.8. Истеъмоли маҳсулоти ҳӯрокон серғизо аз занҷири мақсадноки афзоиши арзиш аз тарафи занҳо	97
Ҷадвали 6.9. Истеъмоли маҳсулоти ҳӯрокон серғизо аз занҷири мақсадноки афзоиши арзиш аз тарафи кӯдакон	99
Ҷадвали 7.1. Вусъати камвазнӣ, вазни мӯътадил, вазни зиёдатӣ ва фарбехӣ дар байни занҳо.....	101

Чадвали 7.2. Қадпастй (қадронй мувофиқи синну сол) дар байни күдакони то 5 сола	104
Чадвали 7.3. Лоғарй (вазн барои ин қад) дар байни күдакони то 5 сола	107
Чадвали 7.4. Камвазнй (вазн нисбати синну сол) дар байни күдакони то 5 сола	110
Чадвали 8.1. Ҳиссаи фоизи хонаводаҳое, ки маблағҳои интиқолиро дар муддати 12 моҳи охир гирифта буданд.....	112
Чадвали 8.2. Ҳиссаи аъзоёни хонаводаҳо, ки дар муддати 12 моҳи охир ба муҳочират рафтаанд	113
Чадвали 8.3. Давомнокии муҳочират дар муддати 12 моҳи охир (бо фоизҳо).....	113
Чадвали 8.4. Сабабҳои муҳочирати доҳилӣ ва берунӣ (бо фоиз).....	114
Чадвали 8.5. Машғулияти мардҳо-муҳочирон то муҳочирати якум (бо фоиз).....	115
Чадвали 8.6. Машғулияти мардҳо-муҳочирон дар вақти муҳочирати байналхалқӣ (бо фоиз).....	115
Чадвали 8.7. Даромади соғ аз муҳочирати байналхалқӣ ва варианти эҳтиётии гирифтани даромад дар хона (бо сомонӣ 2014, бо ифодай номиналӣ).....	116
Чадвали 8.8. Ҳамагӣ маблағҳои интиқолӣ, ки аз тарафи хонаводаҳо дар муддати 12 моҳи охир гирифта шудаанд (бо сомонӣ 2014, бо ифодай номиналӣ).....	117
Чадвали 8.9. Саҳми маблағҳои интиқолӣ ба даромади хонаводаҳо	118
Чадвали 8.10. Истифодай маблағҳои интиқолӣ дар сатҳи хонаводаҳо аз рӯи категория (тақсимот бо фоиз)	119
Чадвали 8.11. Маблағҳои интиқолӣ, ки ҳар як семоҳа гирифта мешаванд (сатҳи хонаводаҳо бо сомонӣ, 2014, номиналӣ)	120
Чадвали 8.12. Ҳиссаи фоизи хонаводаҳо аз рӯи тақсимот ба аъзоёни хонавода, ки маблағҳои интиқолиро назорат мекунанд.....	121
Чадвали 8.13. Фоизи муҳочироне, ки дар 6 моҳи охир аз хориҷа баргаштанд.....	122
Чадвали 8.14. Сабабҳои бозгашт аз хориҷа дар муддати 6 моҳи охир (бо фоизҳо).....	123
Чадвали 8.15. Муҳочират, камбизоатӣ ва ғизо.....	124
Чадвали 8.16. Маблағҳои интиқолӣ, камбизоатӣ ва ғизо.....	125
Чадвали 9.1. Иштироки хонаводаҳо дар фаъолияти кишоварзӣ дар минтақаи амал.....	127
Чадвали 9.2. Ҳусусиятҳои қитъаҳои замин.....	128
Чадвали 9.3. Нишондиҳандаҳои парвариши зироат ва ҳароҷоти солона барои парвариши зироатҳои маъмули кишоварзӣ ва категорияҳои зироатҳои кишоварзӣ	130
Чадвали 9.4. Истифодай техникии кишоварзӣ дар хонавода.....	131
Чадвали 9.5. Доштани дорой (актив)-ҳои кишоварзӣ аз тарафи хонаводаҳо	133
Чадвали 9.6. Соҳибии ҳайвоноти кишоварзӣ аз тарафи хонаводаҳо	134
Чадвали 9.7. Истехсоли шир аз тарафи хонаводаҳо	135

Рӯйхати графикҳо

Графики I.1. Харитаи Тоҷикистон: минтақаи амали ташаббуси «Озӯқаворӣ ба хотири оянда»	19
Графики I.2. Харитаи минтақаи амал: Ҷои воқеъшавии хонаводаҳои интихобшуда.....	20
Диаграммаи 4.1. Ҳиссаи истеъмолот ба як квинтил дар Минтақаи амали «Озӯқаворӣ ба хотири оянда»	55

Рӯйхати замимаҳо

Замимаи 1. Маълумот ва рақамҳои иловагӣ	146
Замимаи 2. Методология	149
Замимаи 3. Олотҳои тадқиқот	160

Рӯихати ихтисорот

5 СВҲИ	Панҷ соҳаи васеъ намудани ҳуқуқу имкониятҳо
ИВБ	Индекси вазни бадан
ИНИ	Индекси нархҳои истеъмолӣ
ТДТ	Тадқиқоти демографӣ ва тиббӣ
ҚН	Қитъаи номнависӣ
Робитаи мутақобилаи ОХО	Робитаи мутақобилаи Озуқаворӣ ба хотири оянда
НМОХО	Низоми мониторинги Озуқаворӣ ба хотири оянда
ДГХ	Дараҷаи гурӯснагии хонаводаҳо
ИБГ	Индекси баробарии гендерӣ
IFPRI	Институти илмию тадқиқотии сиёсати озуқаворӣ
ВПМ	Воҳиди пули маҳаллӣ
ТМСЗ	Тадқиқот барои муайян кардани сатҳи зиндагӣ
ВЧҲА	Вояи ҷоизи ҳадди ақал
ГҲАВҲЗ	Гуногуни ҳадди ақали вояи ғизои занон
ҲРҲ	Ҳадафҳои рушди ҳазорсола
ММО	Маҷмуи маълумоти ошкоро
ФЗҚҚМ	Фаъолзане, ки қарор қабул мекунад
ИСА	Истеъмолот ба ҳар сари аҳолӣ
ТА	Тадқиқоти аҳолӣ
БҚЗ	Баробарии қобилияти харидорӣ
ММFB	Маҳсулоти ҳӯрокаи серғизо аз занчири афзоиши арзиш
USAID	Агентии ИМА оид ба рушди байналмилалӣ
ДИМА	Доллари Иёлоти Муттаҳидаи Амрико
Ҳукумати ИМА	Ҳукумати Иёлоти Муттаҳидаи Амрико
WEAI	Индекси васеъ намудани ҳуқуқу имкониятҳои занон дар соҳаи кишоварзӣ
МАБ	Минтақаи амали барнома

Хулосаи мухтасар

Ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» дар зери роҳбарии Агентии ИМА оид ба рушди байналмилалӣ (USAID) ба паст кардани сатҳи камбизоатӣ ва гурӯснагӣ дар 19 мамлакати рӯ ба тараққӣ тавассути инкишофи босуръати бахши кишоварзӣ, бартараф намудани сабабҳои асосии гурӯснагӣ ва кам кардани нобаробарии гендерӣ равона гардидааст. Дар ҷаҳорчӯбай барномаи «Озуқаворӣ ба хотири оянда» мониторинги рафти иҷро бо роҳи давра ба давра гузарондани баҳодиҳии як қатор нишондиҳандаҳои стандартӣ амалӣ карда мешавад. Ин нишондиҳандаҳо маълумотҳоеро инъикос менамоянд, ки ҳангоми тадқиқӣ вазъи аҳолӣ дар як қатор ноҳияҳои ҷуғрофӣ ҷамъоварӣ гардидаанд – дар ноҳияҳое ки барои амалисозии ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» таъйин шудаанд ва чун минтақаи амали барномаи «Озуқаворӣ ба хотири оянда» маълуманд. Ҳучҷати мазкур дар бораи натиҷаҳои тадқиқоти мобайнини якуми нишондиҳандаҳои тадқиқӣ аҳолӣ маълумот медиҳад. Тадқиқоти мобайнӣ ба натиҷаҳои тадқиқоти мобайнини вазъи аҳолӣ ки аз ҷониби ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» амалӣ карда мешавад, асос меёбад.

Минтақаи амали ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» дар Тоҷикистон 12 ноҳияи вилояти Ҳатлонро дар бар мегирад, ки дар ҷанубу ғарбии мамлакт воқеъ шудаанд. Ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда»-и USAID дар мамлакат ҳашт лоиҳаи амалқунанда дорад, ба монанди: «Фароҳам овардани шароит барои фурӯши маҳсулоти кишоварзӣ», «Барномаи истеҳсолоти кишоварзӣ дар ҳочагиҳои деҳқонии оиласӣ», «Хизматрасонии машваратӣ ба деҳқонон», «Барномаи деҳқон ба деҳқон», «Лоиҳаи ҳифзи саломатии модару қӯдак», «Азнавсозии ташкилотҳои паҳнқунандаи дониш ва машваратдиҳӣ», «Ҳочагии қишлоқи сермаҳсул», «Лоиҳаи ислоҳоти замин ва таҷдиду тақмили соҳтории ҳочагии деҳқонӣ дар Тоҷикистон». Ғайр аз ин, ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» дар ҳамкорӣ бо дигар муассисаҳои Ҳукумати ИМА ва ташкилотҳои байналмилалӣ дар Тоҷикистон як қатор барномаҳои даҳлдори дигарро низ дастгирӣ менамояд.

Тадқиқоти мобайнини якум ба шарикони байнниидоравии Ҳукумати ИМА, Бюрои амнияти озуқавории (БАО) USAID, Миссияи USAID дар Тоҷикистон, Ҳукумати мамлакати Қабулқунанда, инчунин ба шарикон оид ба рушд дар бораи пешрафти қӯтоҳмуддати нишондиҳандаҳо дар Минтақаи амал маълумот медиҳад. Тадқиқот барои истифода ба сифати воситаи мониторинге, ки ба нишондиҳандаҳо аз нуқтаи назари оморӣ баҳои аниқ медиҳад, таъйин шудааст. Бо вүҷуди ин, ҳисобу китоби иинтихобии пешакӣ барои минтақаи амали ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» бо мақсади хуносабарориҳо оид ба сабабу натиҷа ва салоҳияти барнома таъйин нашудааст, чи хеле ки арзёбии мобайнӣ барои андозагирии тағйиротҳо дар муқоиса бо сатҳи ибтидой таъйин нагардидааст.

Нишондиҳандаҳои тадқиқоти мобайнӣ

Сенздаҳ нишондиҳандаи ташаббуси «Озӯқаворӣ ба хотири оянда», ки ба тадқиқоти мазкур дохил карда шудаанд, инҳо мебошанд: (1) Харочоти ҳамарӯза ба ҳар сар аҳолӣ (ба сифати прокси нисбати даромад) дар ноҳияҳое, ки аз ҷониби ҳукумати ИМА кӯмак мегиранд; (2) Вусъати камбизоатӣ; (3) Амиқии камбизоатӣ; (4) Паҳншавии хонаводаҳое, ки ба гуруснагии таҳаммулпазир ё гуруснагии шадид гирифтор ҳастанд; (5) Гуногунии вояи ғизори занон; (6) Бартарии кӯдакони 6-23-моҳае, ки вояи то ҳадди ақал мувофиқи ғизоро истеъмол менамоянд; (7) Бартарии ғизодиҳӣ танҳо бо шири сина дар байни кӯдакони то 6-моҳа; (8) Бартарии занҳои синну соли репродуктивӣ, ки маҳсулоти асосии ҳӯроки серғизоро аз занчири афзоиши арзиш истеъмол менамоянд; (9) Бартарии кӯдакони аз 6 то 23-моҳае, ки маҳсулоти асосии ҳӯроки серғизоро аз занчири афзоиши арзиш истеъмол менамоянд; (10) Бартарии занҳои камвазн; (11) Паҳншавии қадпастии кӯдакони то 5-сола; (12) Паҳншавии лоғарии кӯдакони то 5-сола; (13) Бартарии кӯдакони камвазни то 5-сола.

Тадқиқоти мобайнии якум дар бораи холҳои индекси васеъ намудани ҳуқуқу имкониятҳои занон дар соҳаи кишоварзии (WEAI) ташаббуси «Озӯқаворӣ ба хотири оянда» маълумот намедиҳад, вале аз даҳ нишондиҳанда дар бораи ҳашт нишондиҳандае маълумот медиҳад, ки WEAI-ро дар бар мегиранд. Ин маълумот дар Фасли васеъ намудани ҳуқуқу имкониятҳои занон дар соҳаи кишоварзии ҳисботи мазкур дарҷ гардидааст. Азбаски ҳангоми гузарондани тадқиқоти мобайнии якум дар Минтақаи амал ба дастури WEAI ислоҳот дохил карда шуда буданд, нусҳаи навкардашудаи модули васеъ намудани ҳуқуқу имкониятҳои занон дар соҳаи кишоварзӣ истифода бурда шуд. Маълумоти пурра дар бораи WEAI соли 2017 ҳангоми гузарондани тадқиқоти мобайнии оянда ҷамъоварӣ карда мешавад.

Тадқиқоти мобайнӣ инчунин дар бораи ду нишондиҳандаи камхунии ташаббуси «Озӯқаворӣ ба хотири оянда» маълумот намедиҳад, зоро ба вүчӯд омадани тағйиротҳое, ки шояд бо ҷорабиниҳои ташаббуси «Озӯқаворӣ ба хотири оянда» алоқаманд бошанд, аз эҳтимол дур аст, ҳусусан агар фарогирӣ ва ба соҳаи ғизогирӣ нигаронида шудани барномаро дар ин лаҳза ба назар гирем. Ғайр аз ин, барои таҳлили нишондиҳандаҳои камхунӣ бодиққаттар ҷамъоварӣ намудани маълумот, зиёд кардани арзиши тадқиқот, зиёд намудани вақт ва мураккабии ҷамъоварии маълумот, инчунин маълумоти мазкурро дар мамлакат маъқул доностани Шӯрои назоратии ниҳодӣ зарур аст.

IFPRI барои гузарондани тадқиқоти мобайнии соли 2015 се модули нав илова намуд, ки иштироқи хонаводаҳоро дар барномаҳои кӯмакрасонӣ, муҳочирагӣ, интиқоли маблағҳо, инчунин кишоварзиро дар бар мегиранд. Ин модулҳо дар асоси тадқиқотҳое, ки ташкилотҳои байналмилалӣ дар Тоҷикистон гузарондаанд, мутобиқ гардонда шуданд.

Кормандони IFPRI дар рафти таҳияи саволнома бо USAID ва дигар ташкилотҳои байналмилалие, ки дар Душанбе қарор доранд, маслиҳату машварат намуданд.

Сарчашмаҳои маълумоти тадқиқоти мобайнӣ

Маълумотҳо барои нишондиҳандаҳои ташаббуси «Озукаворӣ ба хотири оянда» дар Минтақаи амал, ки дар ин тадқиқот истифода шудаанд, аз тадқиқоти мобайнии аҳолӣ дар Тоҷикистон, ки Институти байналмилалии илмию тадқиқотии сиёсати озукаворӣ дар ҳамкорӣ бо шарикон – Маркази тадқиқоти иҷтимоии «Зеркало» дар Душанбе, Тоҷикистон гузарондааст, гирифта шудаанд. Корҳои саҳроӣ оид ба тадқиқоти мобайнӣ дар Минтақаи амал аз 21 феврали соли 2015 то 17 марта соли 2015 гузаронда шуданд. Дар Минтақаи амал барои ҷамъоварии маълумот дар ҷаҳорчӯбайи тадқиқоти мобайнӣ аҳолӣ аз 100 қитъаи стандартии ҳисоб 2 000 хонавода тадқиқ карда шуд. Аз ин хонаводаҳо тақрибан 1,300 хонавода бо хонаводаҳое, ки дар тадқиқоти базавӣ иштирок кардаанд, аниқ мувофиқат мекунанд. Ҳамин тарик, дар ин ҳисобот барои тавсифи натиҷаҳо ҳам маълумотҳои оморӣ ва ҳам маълумотҳое, ки дар натиҷаи мушоҳидӣ дарозмуддат ҷамъоварӣ шуданд (маълумотҳои панелӣ) истифода бурда мешаванд. Ғайр аз ин, дар сатҳи ҷамоатҳо оид ба нарҳҳои истеъмолӣ ва инфрасоҳтори маҳаллӣ аз 100 қитъаи ҳисоб маълумот ҷамъ карда шуд.

Тавсифи муҳтасари ҳулосаҳои асосӣ

Солҳои охир иқтисоди Тоҷикистон баъди рушди босуботи иқтисодӣ якбора бо мушкилоти мутобиқшавӣ ба нобасомониҳои берунӣ дучор гардид. Таназзули иқтисодӣ дар Россия, ки дар семоҳаи ҷоруми соли 2014 оғоз ёфт, инчунин пастравии нарҳи молҳои асосии содиротии Тоҷикистон ба нишондиҳандаҳои умумии иқтисодии мамлакат таъсири манғӣ расонданд. Сустшавии фаъолияти дигар шарикони муҳими иқтисодии Тоҷикистон (Чин ва Қазоқистон) низ ба иқтисоди мамлакат таъсири манғӣ расонд. Ин омилҳои берунӣ ба рушди умумии иқтисодӣ ҷандон таъсир нарасонда бошанд ҳам, аммо ба некӯаҳволии хонаводаҳо таъсири зиёди манғӣ расонданд. Таназзули иқтисодӣ ва қатъитар гардидани талаботи қонунгузории меҳнатӣ дар Россия имконияти корёбии муҳочирони меҳнатии тоҷикро якбора маҳдуд намуд. Ин якҷоя бо заифшавии рубли русӣ боиси хеле коҳиш ёфтани интиқоли пул аз Россия ба Тоҷикистон гардид.

Ҳаҷми умумии маблағҳо, ки муҳочирони меҳнатӣ аз Россия ба Тоҷикистон мефиристанд, дар семоҳаи ҷоруми соли 2014 ва семоҳаи якуми соли 2015 назар ба ҳамин семоҳаҳои солҳои пеш мувофиқан 27 ва 44 фоиз кам шуд. Умуман, интиқоли маблағ аз Россия ба

Тоҷикистон соли 2015 назар ба соли 2014 тақрибан ду маротиба кам гардид.¹ Якбора кам шудани интиқоли маблағҳо, ки 75 фоизи онро хонаводаҳои Тоҷикистон барои ҳаридани маҳсулоти ҳӯрокворӣ² сарф мекунанд, ба некӯаҳволӣ ва амнияти озӯқавории аҳолӣ таъсири манғӣ расонд. Тибқи баҳодиҳии Бонки ҷаҳонӣ, соли 2015 қобилияти ҳаридории хонаводаҳои Тоҷикистон зиёда аз 10 фоиз коҳиш ёфт. Некӯаҳволии хонаводаҳои камбизоат якбора бад шуд, ки ин метавонад ба суръати пастшавии сатҳи камбизоатӣ дар мамлакат ҳалал расонад³.

Коҳиш ёфтани интиқоли маблағ ба қурби мубодилавии сомонии Тоҷикистон нисбати доллари ИМА таъсири манғӣ расонд. Аз моҳи октябрி соли 2014 то моҳи марта соли 2015 сомонии тоҷикӣ зиёда аз 16% бекӯрб шуд, ки ин боиси болоравии нарҳи маҳсулоти ҳӯроквории воридотӣ гардид. Масалан, моҳи апрели соли 2015 нарҳи як килограмм орди гандум ба 3,76 сомонӣ расид.⁴ Ғайр аз ин, фоизпулиҳо зиёд ва дастрасӣ ба қарзҳои бонӯй душвор гардид, ки ин барои аҳолӣ ва корхонаҳо (ҳоҷагиҳои дехқонӣ) дар рафъи таъсири манғии омилҳои берунӣ душвориҳои иловагӣ ба вуҷуд овард⁵.

Маълумоте, ки соли 2015 дар рафти тадқиқи вазъи аҳолӣ ба даст оварда шудааст, маҳсусан аз он гувоҳӣ медиҳад, ки омилҳои берунӣ ба некӯаҳволии хонаводаҳои минтақаи амали барнома таъсири манғӣ расонданд. Умуман, аксарияти кулли (90%) одамони пурсидашуда дар дехот зиндагӣ мекунанд. Ин аз он шаҳодат медиҳад, ки дар минтақаи амали барнома аҳолӣ ба дехотиён ва шаҳриён тақсим карда мешавад. Аз ҳар панҷ хонаводаи пурсидашуда тақрибан ду хонавода иброз дошт, ки аз ҳориҷи кишвар пул мегирад. Ҳамин таріқ, якбора коҳиш ёфтани интиқоли маблағҳо бешубҳа ба некӯаҳволии хонаводаҳо, пастшавии сатҳи камбизоатӣ ва беҳтаршавии ғизогирӣ таъсири қалон мерасонад. Бо эҳтимоли қавӣ метавон гуфт, ки тадқиқоти миёнамуҳлате, ки дар давраи буҳрони шадиди иқтисодӣ гузаронда шуд, ба натиҷаҳои ин ҳисобот, аз ҷумла ба афзоиши нишондиҳандажои камбизоатӣ ва нишондиҳандажои дигар таъсир расонд.

---

¹ Ҳисобу китоби муаллифон бо истифода аз маълумоти Бонки марказии Федератсияи Россия. То 22 марта соли 2016.

<http://www.cbr.ru/Eng/statistics/?PrtId=svs>

² Барномаи умумиҷаҳонии озӯқа. Низоми мониторинги амнияти озӯқаворӣ дар Тоҷикистон, №15, июни с. 2015, Душанбе, Тоҷикистон.

³ Бонки ҷаҳонӣ (2015). Сустшавии мӯътадили суръати рушди иқтисод ва якбора паст шудани қобилияти ҳаридории аҳолӣ. Таҷдиди иқтисодӣ, № 2 (тирамоҳи с. 2015). Вашингтон, округи Колумбия: Бонки ҷаҳонӣ.

⁴ Барномаи умумиҷаҳонии озӯқа. Низоми мониторинги амнияти озӯқаворӣ дар Тоҷикистон, №15, июни с. 2015, Душанбе, Тоҷикистон.

⁵ Тибқи маълумоти Бонки миллии Тоҷикистон, меъёри маблағгузории иловагӣ аз моҳи июли соли 2014 то моҳи октябрӣ соли 2014 аз 5,9% то 8% зиёд гардид. Фоизпули миёна аз рӯи қарзҳо аз моҳи декабри соли 2014 то моҳи январи соли 2015 аз 20,23% то 26,52% зиёд шуд. То 22 марта с. 2016. http://www.nbt.tj/en/statistics/monetary_sector.php.

Вазъи иқтисодии хонаводаҳо

Харочоти ҳамарӯза ба ҳар сари аҳолӣ (ба сифати прокси нисбати даромад) дар ноҳияҳое, ки аз ҷониби Ҳукумати ИМА кӯмак мегиранд:

- Харочоти миёнаи якрӯза ба ҳар сари аҳолӣ дар ҳамаи хонаводаҳои минтақаи амали барнома \$ 4,42-ро ташкил дод (2010 ДИМА БҚҲ).
- Квинтили аз ҳама паст 6,9 фоизи ҳаҷми умумии истеъмолотро ташкил дод. Ин назар ба квинтиле, ки Бонки ҷаҳонӣ соли 2009 дар тамоми мамлакат мушоҳида намудааст, 8,4 фоиз паст мебошад.⁶ Ин ду сабаб дорад. Хонаводаҳои квинтилашон дар минтақаи амали барнома пасттарин назар ба хонаводаҳои қиёсшаванди умуман Тоҷикистон метавонанд ҳиссаи боз ҳам камтари ҳаҷми умумии истеъмолотро ташкил диҳанд. Ба сифати алтернатива инчунин таҳмин кардан мумкин аст, ки нобаробарии даромадҳо дар шаш соли охир зиёд гардидааст.

Вусъати камбизоатӣ: фоизи одамоне, ки дар як рӯз бо камтар аз \$ 1,25 зиндагӣ мекунанд:

- Ҷӣ тавре ки мушоҳидаҳо нишон доданд, 10,4 фоизи одамон дар як рӯз бо камтар аз \$ 1,25 зиндагӣ мекунанд. Азбаски маълумоти тадқиқотҳои базавӣ ва мобайнӣ якхела нест, мо андаке зиёд шудани дараҷаи камбизоатиро дар ҷаҳорҷӯбай ин меъёр мушоҳида мекунем. Сабаби ин шояд бад шудани шароити иқтисодӣ дар натиҷаи омилҳои манғии берунӣ ва саҳтирии сиёсати макроиқтисодии доҳилий дар давраи ин тадқиқот бошад.

Вусъати камбизоатӣ бо истифода аз қиматҳои ҳадди ниҳоии алтернативӣ

- Муқаррар карда шуд, ки 33,0 фоизи одамон дар сатҳи ҳадди ниҳоии бознигаришудаи байналмилалие, ки Бонки ҷаҳонӣ соли 2015 ба андозаи \$ 1,90 муқаррар намудааст, зиндагӣ мекунанд.
- Муқаррар карда шуд, ки 47,6 фоизи одамон дар сатҳи ҳадди ниҳоии камбизоатии милли ва 33,5 фоизи одамон дар сатҳи ҳадди ниҳоии камбизоатии дараҷаи охирини милли зиндагӣ мекунанд. Ин нишондиҳандаҳо назар ба баҳодиҳии Раёсати миллии омори вилояти Ҳатлон дар соли 2014 баландтаранд (мувофиқан 37,7% ва 21,6%). Сабаби ин давраи гузарондани тадқиқоти мобайнӣ (дар боло баррасӣ карда шуд) ва асосан интихоб намудани хонаводаҳои камбизоати деҳот мебошад (80% хонаводаҳои камбизоат дар деҳот зиндагӣ мекунад).

---

⁶ Бонки ҷаъонӣ. (2015). Нишондиҳандаҳои ҷаҳонии рушд. То 10 феврали с. 2016 <http://databank.worldbank.org>.

Амиқии камбизоатӣ: фоизи миёнаи фарқият нисбати ҳудуди камбизоатӣ (бо \$ 1.25 дар як рӯз):

- Фарқияти мушоҳидашавандай камбизоатӣ дар тамоми хонаводаҳои интихобшуда 2,7 фоизро ташкил дод.

Нишондиҳандаҳои индекси васеъ намудани ҳуқуқу имкониятҳои занон дар соҳаи кишоварзӣ (WEAI)

- Занҳои ба меъёрҳо ҷавобгӯе, ки ҳангоми тадқиқот пурсида шуданд, нишондиҳандаҳои баландтарини индекси WEAI-ро аз нуқтаи назари назорат ба даромад (83,7%) ва нишондиҳандаҳои пасттаринро нисбати сарбории корӣ (1,2%) хабар доданд.

Гурӯснагӣ ва вояи ғизоӣ

Паҳншавии хонаводаҳое, ки ба гурӯснагии таҳаммулпазир ё шадид гирифтор ҳастанд

- 14,1 фоизи хонаводаҳои пурсидашуда аз гурӯснагии таҳаммулпазир ё шадид ҳабар доданд.

Вояи ғизо

- Нишондиҳандаи миёнаи гуногунии вояи ғизоӣ занҳо (WDSS) барои занҳои дар минтақаи амали лоиҳа интихобшуда 3,74-ро ташкил дод. Ин нишондиҳандаро чун нишондиҳандаи миёнаи гурӯҳҳои гуногуни маҳсулоти ғизоие, ки шахси воқеӣ истеъмол мекунад, маънидод кардан мумкин аст.
- Ҷӣ тавре ки аз гуфтаи сарпарастон ва аъзоёни оилаҳо маълум гардид, 69,2 фоизи кӯдакони то 6-моҳа фақат ширі сина меҳӯрданد.
- Чуноне мушоҳида карда шуд, танҳо 5,5 фоизи кӯдакони аз 6 то 23 моҳа вояи ҷоизи ҳадди ақали ғизоро истеъмол менамуданд.
- Дар ҷаҳорчӯбай тадқиқоти мазкур се маҳсулоти асосие муайян карда шуд, ки дар занчири афзоиши арзиш аз моддаҳои ғизоӣ бой мебошанд: мева, сабзавот ва маҳсулоти ширӣ. Меъёри истеъмолот барои занҳои синну соли репродуктивӣ (аз 15 то 49 сола) ташкил дод: мева - 21,2 фоиз, сабзавот - 75,9 фоиз ва маҳсулоти ширӣ - 54,5 фоиз.
- Ҷӣ тавре муқаррар карда шуд, 52,5 фоизи кӯдакони 6-23 моҳа ақалан як маҳсулоти асосии ҳӯроки серғизоро аз занчири афзоиши арзиш истеъмол менамуданд.

Вазъи ғизогирии занҳо ва кӯдакон

Инdexси вазни бадан (ИВБ)-и занҳои 15-49 сола

- Барои занҳои 15-49 сола ИВБ-и миёна ба андозаи 24,4 муқаррар карда шуд. Чуноне маълум гардид, аксарияти занҳо вазни зиёдатӣ (35,5 %) ё фарбехӣ (12,6%) доштанд, на ин ки камвазнӣ (5,5%).

Қадпастӣ, лоғарӣ ва камвазнӣ дар байни кӯдакони то 5 сола

- Дар байни кӯдакони то 5 сола қадпастӣ, лоғарӣ ва камвазнӣ мувофиқан 29,3 фоиз, 9,2 фоиз ва 16,0 фоизро ташкил дод.

Нишондиҳандаҳои тадқиқот дар Минтақаи амали ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда»: ТОҶИКИСТОН

Нишондиҳандаи ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда»	Сатҳи базавӣ (2013)			Сатҳи мобайнӣ (2015)		
	Нишонди- ҳандаи баҳодиҳӣ	95% ФБ ¹	n	Нишонди- ҳандаи баҳодиҳӣ	95% ФБ	n
Хароҷоти ҳамарӯза ба ҳар сар аҳолӣ (ба сифати прокси нисбати даромад) дар ноҳияҳое, ки аз ҷониби ҳукумати ИМА кӯмак мегиранд (2010 ДИМА)⁵						
Ҳамаи хонаводаҳо **	3.32	3.20 – 3.44	1965	4.42	4.00 – 4.85	2000
Мардҳо ва занҳои калонсол**	3.31	3.19 – 3.43	1751	4.34	3.86 – 4.83	1857
Фақат занҳои калонсол **	3.35	3.04 – 3.66	204	5.35	3.90 – 6.81	141
Вусъати камбизоатӣ: фоизи одамоне, ки дар як рӯз бо камтар аз \$ 1,25 зиндагӣ мекунанд (2005 БҚҲ)⁵						
Ҳамаи хонаводаҳо	8.8	7.5 – 10.1	1965	10.4	7.1 – 13.7	2000
Мардҳо ва занҳои калонсол	8.7	7.3 – 10.1	1751	10.3	7.0 – 13.7	1857
Фақат занҳои калонсол	9.8	5.0 – 14.6	204	11.8	5.5 – 18.1	141
Амиқии камбизоатӣ: Фоизи миёнаи фарқи хароҷот нисбат ба ҳатти камбизоатӣ дар як рӯз бо \$ 1.25 (2005 БҚҲ)⁵						
Ҳамаи хонаводаҳо	1.7	1.4 – 2.1	1965	2.7	1.6 – 3.7	2000
Мардҳо ва занҳои калонсол	1.7	1.3 – 2.0	1751	2.6	1.6 – 3.6	1857
Фақат занҳои калонсол	2.2	0.7 – 3.6	204	3.8	1.2 – 6.4	141
Фоизи занҳое, ки ба нишондиҳандаҳои Индекси васеъ намудани ҳуқуқу имкониятҳои занон дар соҳаи кишоварзӣ мувофиқ гардидаанд^{2,3}						
Саҳм дар қарорҳои истеҳсолӣ	40.3	36.2 – 44.3	1811	44.3	40.5 – 48.2	1932
Соҳибӣ намудани дороиҳо (активҳо)	28.7	26.2 – 31.2	1825	24.4	21.8 – 27.0	1952
Харидан, фурӯҳтан ё ба қаси дигар додани дороиҳо**	28.0	24.6 – 31.3	1462	17.8	15.0 – 20.6	1638
Дастрасӣ ва қабули қарор оид ба гирифтани қарз (кредит)	13.0	11.1 – 14.8	1806	11.2	9.7 – 12.7	1952
Назорат ба истифодай даромадҳо	84.6	81.9 – 87.3	1772	83.7	81.1 – 86.4	1952
Аъзои гурӯҳ **	33.6	29.2 – 38.0	1132	48.2	42.7 – 54.8	1885
Суханронии оммавӣ	54.4	51.0 – 57.8	1789	м/н	м/н	м/н
Сарбории корӣ	м/н	м/н	м/н	1.2	0.7 – 1.7	1906
Истироҳат **	96.5	95.4 – 97.6	1825	41.9	37.9 – 45.8	1952
Мустақилият дар истеҳсолот	25.5	21.7 – 29.2	1825	м/н	м/н	м/н
Паҳншавии хонаводаҳое, ки ба гурӯснагии таҳаммулпазир ё шадид гирифтор ҳастанд						
Ҳамаи хонаводаҳо	13.9	11.3 – 16.5	1965	14.1	12.0 – 16.2	2000
Мардҳо ва занҳои калонсол	13.4	10.5 – 16.2	1748	13.8	11.5 – 16.1	1857
Фақат занҳои калонсол	19.5	14.5 – 24.5	205	18.8	11.7 – 25.8	141
Гуногунии вояи ғизои занҳо: Миқдори миёнаи гурӯҳҳои маҳсулоти ҳӯрока, ки занҳои синну соли репродуктивӣ истеъмол мекунанд						
Ҳамаи занҳои синнашон аз 15 то 49-сола **	4.44	4.29 – 4.60	3195	3.74	3.60 – 3.88	3198

Нишондиҳандаҳои тадқиқот дар Минтақаи амали ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда»: ТОҶИКИСТОН (идома)

Нишондиҳандаи ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда»*	Сатҳи базавӣ (2013)			Сатҳи мобайнӣ (2015)		
	Нишонди-ҳандаи баҳодиҳӣ	95% ФБ ¹	n	Нишонди-ҳандаи баҳодиҳӣ	95% ФБ	n
Вусъати додани танҳо шири сина дар байни кӯдакони то 6 моҳа						
Ҳамаи кӯдакон**	38.5	31.6 – 45.5	180	69.2	62.1 – 76.2	219
Писарҳо**	36.0	25.6 – 46.5	86	70.3	59.8 – 80.8	106
Духтарҳо**	40.8	29.8 – 51.9	94	68.1	58.9 – 77.4	113
Вусъати миқдории кӯдакони 6-23 моҳае, ки вояи ҷоизи ҳадди ақали ғизоро истеъмол менамоянд						
Ҳамаи кӯдакон	7.7	5.4 – 10.0	606	5.5	3.6 – 7.4	697
Писарҳо	7.7	4.1 – 11.3	301	5.6	3.2 – 7.9	357
Духтарҳо	7.8	4.6 – 11.0	305	5.4	2.7 – 8.1	340
Вусъати занҳои синну соли репродуктивӣ, ки маҳсулоти асосии ҳӯрокон серғизоро аз занчири афзоиши арзиш истеъмол менамоянд⁴						
МХСЗАА 1 (мева): Ҳамаи занҳои 15-49сола	m/n	m/n	m/n	21.2	18.7 – 23.7	3198
МХСЗАА 2 (сабзавот): Ҳамаи занҳои 15-49сола	m/n	m/n	m/n	75.9	73.3 – 78.4	3198
МХСЗАА 3 (маҳсулоти ширӣ): Ҳамаи занҳои 15-49сола	m/n	m/n	m/n	54.5	51.6 – 57.5	3198
Вусъати занҳои синну соли репродуктивӣ, ки ақалан як маҳсулоти асосии ҳӯрокон серғизоро аз занчири афзоиши арзиш истеъмол менамоянд⁴						
Ҳамаи занҳои 15-49сола	m/n	m/n	m/n	87.7	85.8 – 89.6	3198
Вусъати кӯдакони 6-23 моҳае, ки ақалан як маҳсулоти асосии ҳӯрокон серғизоро аз занчири афзоиши арзиш истеъмол менамоянд⁴						
МХСЗАА 1 (мева): Ҳамаи кӯдакон	m/n	m/n	m/n	9.8	7.0 – 12.7	697
МХСЗАА 2 (сабзавот): Ҳамаи кӯдакон	m/n	m/n	m/n	2.4	1.3 – 3.5	697
МХСЗАА 3 (маҳсулоти ширӣ): Ҳамаи кӯдакон	m/n	m/n	m/n	48.8	44.0 – 53.5	697
Вусъати кӯдакони 6-23 моҳае, ки ақалан як маҳсулоти асосии ҳӯрокон серғизоро аз занчири афзоиши арзиш истеъмол менамоянд⁴						
Ҳамаи кӯдакон	m/n	m/n	m/n	52.5	47.9 – 57.2	697
Писарҳо	m/n	m/n	m/n	54.8	48.6 – 61.1	357
Духтарҳо	m/n	m/n	m/n	50.2	44.4 – 55.9	340
Вусъати занҳои камвазн						
Ҳамаи занҳои 15-49солае, ки ҳомиладор нестанд	6.1	5.0 – 7.2	2929	5.5	4.6 – 6.4	2904

Нишондиҳандаҳои тадқиқот дар Минтақаи амали ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда»: ТОҶИКИСТОН (идома)

Нишондиҳандаи ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» ¹	Сатҳи базавӣ (2013)			Сатҳи мобайнӣ (2015)		
	Нишондиҳанда баҳодиҳӣ	n	95% ФБ ²	Нишондиҳанда баҳодиҳӣ	95% ФБ	n
Вусъати кадпастии кӯдакони то 5 сола						
Ҳамаи кӯдакон	30.7	27.4 – 34.0	1822	29.3	26.6 – 32.0	1632
Писарҳо	31.8	27.9 – 35.6	891	29.8	26.2 – 33.4	816
Духтарҳо	29.7	25.9 – 33.6	931	28.8	25.2 – 32.3	816
Вусъати лоғарии кӯдакони то 5 сола						
Ҳамаи кӯдакон	6.9	5.6 – 8.2	1822	9.2	7.5 – 10.8	1678
Писарҳо**	6.0	4.2 – 7.8	891	10.7	7.9 – 13.5	845
Духтарҳо	7.7	6.0 – 9.5	931	7.6	5.7 – 9.5	833
Вусъати кӯдакони камвазни то 5 сола						
Ҳамаи кӯдакон**	10.1	8.3 – 11.8	1822	16.0	13.2 – 18.8	1774
Писарҳо**	9.1	7.0 – 11.2	891	19.5	16.1 – 22.8	901
Духтарҳо	11.0	8.5 – 13.4	931	12.4	9.4 – 15.5	873

м/н – маълумот нест

** Фарқияти аз ҷиҳати оморӣ аҳамиятноки байни дараҷаи аввали ва интихоби мобайниро дар сатҳи саҳехии 95% нишон медиҳад

¹ фосилаҳои боварӣ (ФБ) эътиимоднокии қиматҳои арзёбираро намоиш медиҳанд. Дар ҳоле, ки тадқиқотҳои мобайнӣ барои гирифтани маълумот оид ба тағйиротҳо бо гузашти вақт таъйин нашудаанд, ФБ-и яқдигарро бурида нагузаранда дар ҳақиқат фарқиятҳои ҷиддии байни ин ду баҳодиҳиро нишон медиҳанд. Вале, агар ФБ яқдигарро бурида гузаранд, хонанда наметавонад хулоса барорад, ки фарқияти ҷиддии байни дараҷаи аввали ва арзёбииҳои мобайнӣ вуҷуд дорад ё вуҷуд надорад. Барои нишондиҳандаҳои зерин хулоса баровардан мумкин нест, ки дар баҳодиҳиҳо бо гузашти вақт фарқиятҳои ҷиддӣ ба вуҷуд омадаанд: [Рӯихати нишондиҳандаҳо дар мавриди зарурӣ].

² Нишондиҳандаи WEAI –ро пурра ҳисоб кардан имконнолазир аст, зоро маҷмӯи пурраи маълумоти мобайнӣ фақат аз ҷониби занҳо ҷамъоварӣ карда шуд, ва нишондиҳанда мӯстақилият паст гардид. Дар ҷаҳорчӯбай тадқиқоти дуюми мобайнӣ (2017) аз ҷониби занҳо ва мардҳо маҷмӯи пурраи маълумот ҷамъоварӣ карда мешавад ва иттилоот оид ба WEAI дар ҳаҷми пурраи пешниҳод мегардад.

³ Ҳисоботи вазъияти ибтидой ҳиссаси арзёбикунандай аҳолиро нисбати дастоварди номувофиқи ин нишондиҳандаҳои васеъ намудани ҳуқуқу имкониятҳо намоиш дод, дар ҳолате, ки ин ҳисботи мобайнӣ на ҳиссаси арзёбикунандай аҳолиро ҷиҳати дастоварди даҳлдор нисбати давраи ҳисботовии чи ибтидой ва чи мобайнӣ намоиш медиҳад. Ҳиссаси арзёбикунандай аҳолӣ фоизи занҳое ба шумор меравад, ки аз ҳуқуқу имкониятҳо маҳруманд ва мувофиқатро (ё номувофиқатро) аз рӯи ҳар як нишондиҳанда ба даст меоранд, дар ҳолате ки на ҳиссаси арзёбикунандай аҳолӣ фоизи занҳоеро нишон медиҳад, ки мувофиқатро (ё номувофиқатро) аз рӯи ҳар як нишондиҳанда новобаста аз васеъшавии ҳуқуқу имкониятҳо ба даст меоранд.

⁴ Нишондиҳандаҳои истеъмоли маҳсулоти асосии ҳӯрокӣ серғизо аз ҷониби занону кӯдакон дар ҷаҳорчӯбай гирдоварии маълумот дар марҳалай (ибтидой ҷамъоварӣ карда нашудаанд).

⁵ Микдори мушоҳидаҳо (n) дар ин ҷадвал ба миқдори хонаводаҳо (на одамон) даҳл доранд ва фақат барои муқонса бо натиҷаҳои ибтидоие, ки онҳо низ ба миқдори хонаводаҳо даҳл доштанд, оварда шудаанд. Фасли 4 аз нуқтаи назари шахсони воқеӣ дорони нишондиҳандаҳои мазкур мебошад.

Сарчашмаҳо: Тадқиқоти базавии ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» дар Тоҷикистон, 2013, тадқиқоти мобайнии ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» дар Тоҷикистон, барои с. 2015.

I. Заминаҳо

Дар ин қисмат маълумоти мӯфассал оид ба ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» дар Тоҷикистон, аз ҷумла тавсифи барнома ва минтақаи амали он, маълумоти демографӣ дар бораи аҳолии Минтақаи амали барнома, инчунин шарҳи муҳтасари вазъияти соҳаи кишоварзӣ дар Минтақаи амал дарҷ ёфтаанд.

I.I Шарҳи ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда»

То ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» кӯмакҳои донорӣ дар Тоҷикистон, хусусан кӯмакҳое, ки донорҳои дӯҷониба, ба монанди ҳукумати ИМА, мерасонданд, одатан ба тамоми мамлакат паҳн мешуданд. Паҳну парешон сарф карда шудани захираҳо дастгирии лоиҳаҳои устуворро дар маҳалҳои аҳолинишине, ки ба онҳо лоиҳаҳои донории мазкур ҳизмат мерасонданд, душвор гардонд. Ғайр аз ин, чунин таҷриба ҳароҷотро барои кӯмакрасонӣ хеле зиёд кард ва истифодаи донишҳои андӯхташударо дар дигар лоиҳаҳо ва ноҳияҳои ҷуғрофии Тоҷикистон мушкил намуд. Стратегияи ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» анъанаи васеъ паҳн намудани кӯмакҳоро барои беҳтар намудани амнияти озуқаворӣ дар ноҳияҳои вилояти Ҳатлон, ки бо парвариши пахта, гандум ва меваю сабзавот машғул мебошанд, вайрон кард.

Ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» кӯшиш менамояд, ки сатҳи камбизоатиро дар минтақаҳои зерҳадаф 20 фоиз паст намояд ва дараҷаи ақибмонии қадкашии қӯдакони то 5соларо 20 фоиз кам кунад. Ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» барои ба даст овардани ин мақсадҳо соҳаҳои зеринро сармоягузорӣ менамояд: васеъ намудани бозорҳо, мустаҳкам кардани занҷири афзоиши арзиш дар боғдорӣ ва парвариши меваю сабзавот, баланд бардоштани ҳосилнокии ҳочагиҳои хурди дехқонӣ, дастгирии ислоҳоти ҳукумат дар соҳаи кишоварзӣ ва озуқаворӣ, инкишоф додани нерӯи муассисаҳои маҳалӣ ва ташкилотҳои ҷамъиятӣ, дастгирии ташкилотҳои истифодабарандагони об, инчунин беҳтар намудани ғизогирӣ ва саломатии аҳолӣ.

Ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда»-и USAID дар мамлакат ҳашт лоиҳаи амалкунанда дорад, ба монанди: фароҳам овардани шароит барои фурӯши маҳсулоти кишоварзӣ, барномаи истеҳсолоти кишоварзӣ дар ҳочагиҳои оилавӣ, ҳизматрасонии машваратӣ ба дехқонон, барномаи дехқон ба дехқон, лоиҳаи ҳифзи саломатии модару қӯдак, азnavsозии ташкилотҳои паҳнкунандаи дониш ва машваратдиҳӣ, ҳочагии қишлоқи сермаҳсул, лоиҳаи ислоҳоти замин ва таҷдиду такмили соҳтории ҳочагии дехқонӣ дар Тоҷикистон. Ғайр аз ин, ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» дар ҳамкорӣ бо дигар муассисаҳои Ҳукумати ИМА ва ташкилотҳои байналмилалӣ дар Тоҷикистон як қатор барномаҳои даҳлдори дигарро низ дастгирӣ менамояд.

1.2 Соҳаҳои миңтақаи амали ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда»

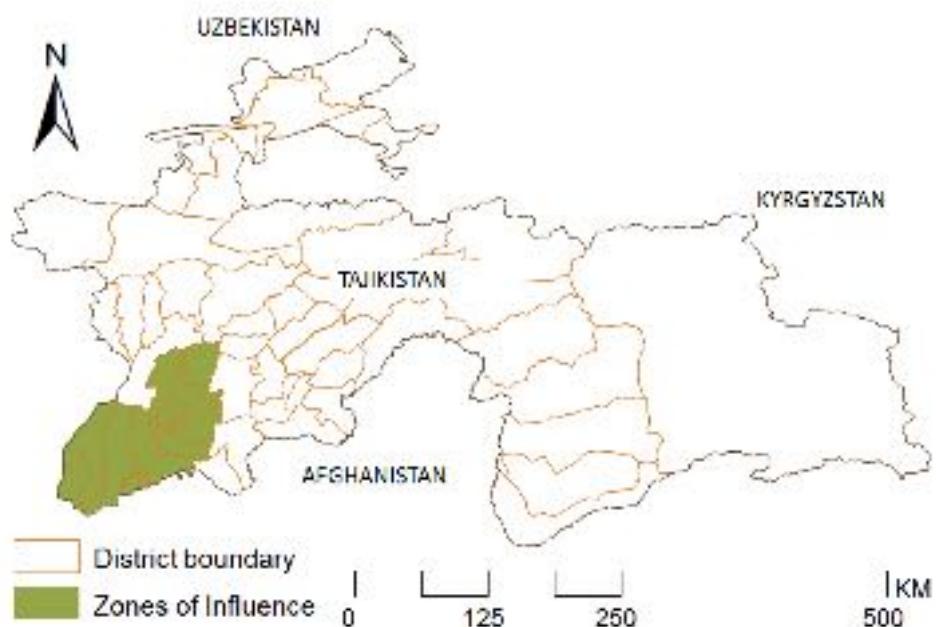
Барномаҳои ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» дар Тоҷикистон дар 12 ноҳия аз 24 ноҳияни қисми ҷанубу ғарбии мамлакат – вилояти Ҳатлон, ки дар графики I.I тасвир ёфтаанд, фаъолият менамоянд: Ҳурӯсон, Ёвон, Сарбанд, Ҷомӣ, Ҷохтар, Ваҳш, Рӯмӣ, Ҷиллиқӯл, Қубодиён, Қумсангир, Шаҳритус ва Носири Ҳусрав. Миңтақаи мазкур аз тарафи ғарб бо Ӯзбекистон ва аз тарафи ҷануб бо Афғонистон ҳамсарҳад мебошад. Дар ҳоле ки қисми зиёди Тоҷикистонро кӯҳсор ташкил медиҳад, вилояти Ҳатлон дар пастӣ ҷойгир шудааст. Он инчунин вилояти сераҳолитарини Тоҷикистон ба шумор меравад – дар вилоят зиёда аз 2,7 миллион нафар аҳолӣ зиндагӣ мекунад. Аз нишондиҳандай умумии шумораи аҳолӣ 1,5 миллион нафар дар Миңтақаи амали лоиҳа зиндагӣ мекунад⁷. Аз 2,000 ҳонаводаи дар ҷаҳорчӯбай тадқиқоти мобайнӣ пурсидашуда 9 фоизашон дар шаҳрҳо зиндагӣ мекунанд. Ин шоҳиди он аст, ки аксарияти маҳалҳои 12 ноҳияни вилояти Ҳатлонро, ки ба Миңтақаи амал доҳил мешаванд, асосан қишлоқҷойҳо ташкил медиҳанд.

Баъди гузарондани тадқиқоти базавӣ дар соли 2013 дар Миңтақаи амал ягон тағйирот рӯй надодааст.

---

⁷ Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. (2012). *Mintaqoi Jumhurii Tojikiston*. Душанбе: Агентии омор.

Графики 1.1. Харитаи Тоҷикистон: минтақаи амали ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда»

Сарчашма: USAID дар Тоҷикистон; Тасвири муаллифон.

Графики 1.2 ҷои воқеъшавии хонаводаҳои интихобшударо дар харитаи минтақаи амал инъикос мекунад. Ҳар як нӯқтаи сурх дар харита хонаводай алоҳидаеро нишон медиҳад, ки бо роҳи сабти маълумоти координати системаи глобалии муайянсозии ҷои воқеъшавӣ (GPS) муайян карда шудааст. Қарib ҳамаи хонаводаҳо дар ноҳияҳои обришавандай пастии қисми ғарбии вилояти Ҳатлон воқеъ шудаанд.

Графики 1.2. Харитаи минтақаи амал: Ҷои воқеъшавии хонаводдаҳои интихобшуда

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайни IFFPRI, Тоҷикистон 2015; Тасвири муаллифон

I.2.1 Асосноккунии интихоби минтақаи амал

Вилояти Хатлон яке аз минтақаҳои камбизоаттари ни Тоҷикистон ба шумор меравад. Мувофиқи маълумоти *Тадқиқот дар соҳаи демография ва тандурустӣ (ТДТ)* дар Тоҷикистон дар соли 2012, зиёда аз 63 фоизи аҳолӣ дар ду квинтили поёни индекси миллии камбизоатӣ ҷойгир шуда буд.⁸ Ин дар байни панҷ вилоят ва минтақаи Тоҷикистон нишондиҳандай баландтарин аст.

Фарсадашавии инфрасоҳтори ирригатсионӣ ва кишоварзии обталаб, ки дар он чун анъана соҳаи паҳтакорӣ бартарӣ дошт, вилояти Хатлонро барои гузарондани ислоҳоти об ва замин чун вилояти ояндааш дурахшон нишон медиҳанд. Минтақа бо тамоми қувва ҷидду ҷаҳд намуд, то ки мақому манзалати иқтисодии дар давраҳои шӯравӣ доштаи худро, ки он

⁸ Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон (АО), Вазорати тандурустии Тоҷикистон (ВТ) ва МКФ. (2013). *Муоинаи демография ва тандурустӣ дар Тоҷикистон (МДТ), соли 2012, Душанбе, Тоҷикистон ва Калвертон, Мэриленд, ИМА: АС, Вазорати тандурустӣ ва МКФ.* Дар иқтибосҳои оянда чун МДТ дар Тоҷикистон дар с. 2012 зикр карда мешавад.

вақтҳо барои ҷумҳуриҳои шӯравӣ таъминкунандай асосии пахта ба шумор мерафт, барқарор намояд.

Ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» бо мақсади иҷрои ислоҳоти кишоварзӣ ва таъмини амнияти озуқаворӣ якҷоя бо Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон (ҲҖТ) кор мекунад. «Озуқаворӣ ба хотири оянда» дар ҳамкорӣ бо Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон баҳри муттаҳид намудани саъю қӯшиши дигар муассисаҳои доноре, ки дар вилоят кор мекунанд, аз ҷумла Бонки ҷаҳонӣ ва Ҳазинаи байналмилалии рушди кишоварзӣ (IFAD) таҳти сарпарастии Созмони Милали Муттаҳид фаъолият менамояд.⁹ Мусоидат ба истифодаи оқилонаи об ва гунгунсоҳа гардондани кишоварзӣ дар Минтақаи амал ба ду мақсад равона гардидааст: иваз намудани истеҳсоли камсамараи пахтаю гандум бо истеҳсоли меваю сабзавот, гӯшт ва маҳсулоти ширӣ имкон медиҳад, ки аҳолии маҳалӣ бо маҳсулоти гуногуни хӯрокворӣ таъмин карда шавад. Даст кашидан аз якказироатӣ низ устувории ииқтисоди маҳаллиро баланд бардошта, барои коргарон, ҳусусан занҳое, ки ба сифати коргарони каммаоши саҳроӣ дар ҳочагиҳои қалон кор мекунанд, имкониятҳои хуб фароҳам меорад.

Мақсади охирин барои мамлакат, ки қисми зиёди қувваи кории мардонаро ба бозорҳои меҳнати хориҷӣ содир менамояд ва дар он таносуби маблағҳои фиристодаи муҳочирони меҳнатӣ тақрибан 42 фоизи маҷмуи маҳсулоти доҳилиро ташкил медиҳад, хеле муҳим аст.¹⁰ Тибқи маълумоти Бонки ҷаҳонӣ, шумораи ҳонаводаҳое, ки як ё якчанд аъзои оилаашон муҳочири меҳнатӣ мебошанд, дар вилояти Ҳатлон (38,9%) назар ба шумораи миёнаи онҳо дар мамлакат (35,7%) зиёдтар аст.¹¹ Бо назардошти миқдори зиёди ин муҳочирон, ки дар натиҷаи таназзули иқтисодӣ ва номуайяни вазъи иқтисод аз Россия баргаштаанд, аниқ кардан лозим меояд, ки бозгашти онҳо ба нақши занон дар ҳонаводаҳо чӣ гуна таъсир мерасонад.

Ниҳоят, Иёлоти Муттаҳида дар ноҳияҳои минтақаи амал манфиатҳои худро дорад, ки аз доираи ёрии башардӯстона берун мебароянд. Ин ноҳияҳо дар наздикии сарҳади Тоҷикистон бо Афғонистон воқеъ гардидаанд. Вуҷуд надоштани амнияти озуқаворӣ дар ин минтақа метавонад боиси ноустувории сиёсию иҷтимоӣ гардад ва ин ноустуворӣ дар навбати худ метавонад ба тамоми Осиёи Марказӣ паҳн шавад.

⁹ USAID н.д. *Бюллетени иштилоотии Тоҷикистон*.

¹⁰ Бонки ҷаҳонӣ. (2015). *Сарҷашмаи маълумот оид ба муҳочират ва интиқоли маблағҳо. Вашингтон, округи Колумбия: Бонки ҷаҳонӣ.*

¹¹ Бонки ҷаҳонӣ. (2013). *Тоҷикистон – Фаъолгардонии рушд дар вилояти Ҳатлон. Вашингтон, округи Колумбия: Бонки ҷаҳонӣ.*

1.2.2 Демография дар Минтақаи амал

Чадвалҳои 1.1 ва 1.2 нишондиҳандаҳои баҳодиҳандаreso оид ба шахсони воқеъӣ ва нишондиҳандаҳои баҳодиҳандаreso оид ба хонаводаҳо дар Минтақаи амал дар соли 2012 тавсиф менамоянд. Шумораи умумии аҳолӣ, инчунин зергурӯҳҳои аҳолӣ дар Минтақаи амал баҳодиҳӣ карда шудаанд. Категорияҳои зергурӯҳҳои аҳолӣ бо зергурӯҳҳои гуногуни нишондиҳандаҳо ва нишондиҳандаҳои ба гурӯҳҳо тақсимшудаи ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» мувофиқат мекунанд (масалан, кӯдакони 6-23 моҳа, миқдори хонаводаҳо ва т.). Нишондиҳандаҳои баҳодиҳандаи минтақаи амал барои шумораи умумии аҳолӣ, инчунин барои хонаводаҳо ба намудҳои гендерии хонаводаҳо тақсим мешаванд.¹² Мувофиқи маълумоти Агентии омори Тоҷикистон, шумораи умумии аҳолии Тоҷикистон дар охири соли 2014 тақрибан 8,352,000 нафарро ташкил медод. Аҳолии деҳот бошад, 6,136,500 нафар ё 73,5 фоизи шумораи умумии аҳолиро ташкил менамуд. Аҳолии 12 ноҳияи вилояти Ҳатлон, ки ба минтақаи амали ташаббус дохил мешаванд, 19,1 фоизи шумораи аҳолии Тоҷикистон ё 23,5 фоизи шумораи умумии аҳолии деҳотро ташкил медиҳад. Тақрибан аз даҳ хонаводаи Минтақаи амал нӯҳ хонавода дар деҳот воқеъ шудааст.

---

¹² Нигаред ба Фасли 2.2.1 Маълумоти стандартии ба гурӯҳҳо тақсимнашуда барои муайян кардани ҳайати гендерии хонавода.

Чадвали I.1. Аҳолии Минтақаи амал аз рӯи категорияҳо, Тоҷикистон, 2015

Категорияи одамон	Аҳолие, ки таҳқиқ карда мешавад
Шумораи умумии аҳолӣ	1,598,800
Шумораи умумии аҳолӣ мувофиқи зергурӯҳҳо	
Занҳои синну соли репродуктивӣ (15-49 сола)	439,500
Кӯдакони 0-59 моҳа	231,100
Кӯдакони 0-5 моҳа	24,270
Кӯдакони 6-23 моҳа	70,290
Кӯдакони 6-59 моҳа	206,830
Ҷавонони 15-29 сола	490,750
Шумораи умумии аҳолӣ мувофиқи маҳали истиқомат	
Шаҳрӣ	159,200
Дехотӣ	1,439,600
Шумораи умумии аҳолӣ мувофиқи ҳайати гендерии хонаводаҳо	
Мардҳо ва занҳои калонсол	1,488,200
Танҳо занҳо	105,890
Танҳо мардҳои калонсол	4,710
Танҳо кӯдакон (бе калонсолон)	0
Занҳои синну соли репродуктивӣ, мувофиқи вазъи ҳомиладорӣ	
Ҳомиладорон	35,940
Онҳое, ки ҳомиладор нестанд	403,560
Кӯдакони 0-59 моҳа, мувофиқи ҷинси кӯдак	
Писар	117,860
Духтар	113,240
Кӯдакони 0-5 моҳа, мувофиқи ҷинси кӯдак	
Писар	12,250
Духтар	12,020
Кӯдакони 6-23 моҳа, мувофиқи ҷинси кӯдак	
Писар	36,220
Духтар	34,070
Кӯдакони 6-59 моҳа, мувофиқи ҷинси кӯдак	
Писар	105,610
Духтар	101,220
Ҷавонони 15-29 сола, мувофиқи ҷинс	
Ҷинси мард	242,710
Ҷинси зан	248,040

Сарчашма: Аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон то 1 январи соли 2015. Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон; муаллифон баъзе нишондиҳандаҳоро бо истифода аз маълумотҳои миллӣ дида баромадаанд.

Ҷадвали I.2. Миқдори хонаводаҳо мувофиқи категорияҳо дар Минтақаи амал, Тоҷикистон 2015

Категорияи хонаводаҳо	Аҳолие, ки баҳодиҳӣ карда мешавад
Миқдори умумии хонаводаҳо дар Минтақаи амал	222,270
Миқдори хонаводаҳо мувофиқи тақсимоти гендерӣ	
Мардҳо ва занҳои калонсол	196,818
Танҳо занҳои калонсол	23,886
Танҳо мардҳои калонсол	1,566
Танҳо кӯдакон (бे калонсолон)	0

Сарчашма: Аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон то 1 январи соли 2015. Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон.

I.2.3 Хусусияти маҳалҳо

Гурӯҳи тадқиқотӣ дар чаҳорҷӯбай тадқиқоти мобайнӣ илова ба маълумот дар бораи хонаводаҳо ва шахсони воқеӣ аз намояндагони 99 маҳали интихобшуда дар бораи хусусиятҳои маҳалҳо маълумот ҷамъ кард. Ҳамаи иштирокчиёни тадқиқоти маҳалҳо аъзоёни баҳшҳои маъмурӣ дехот буданд; аксарияти кулли онҳо (95%) роҳбарон ё муовинони роҳбарони сатҳи маҳаллӣ буданд.

Мақсади ин тадқиқот ҷамъоварии маълумоти иловагӣ дар бораи вазъи маҳалҳое буд, ки дар онҳо тадқиқоти хонаводаҳо гузаронда шуданд. Аз рӯи ҷавобҳо, нишондиҳандай миёнаи аҳолӣ дар маҳалҳои интихобшуда 1,746, яъне аз 110 то 24,760 нафар буд. Масофаи миёнаи дехаҳо аз Душанбе 125 км, масофаи маҳали аз Душанбе аз ҳама дуртарин бошад, 250 километрро ташкил медиҳад.

Дар асоси ҷавобҳои пурсидашудагон гуфтан мумкин аст, ки инфрасоҳтори маҳалҳои тадқиқшуда ба талабот ҷавобғӯ нест. Аз се ду ҳиссаи посухдиҳандагон изҳор намуданд, ки роҳҳо дар маҳалҳои онҳо дар вазъияти ғайриқаноатбахш ё бад қарор доранд. Ба монанди ҳамин, дар аксарияти маҳалҳо обтаъминкунии марказӣ, газ ва инфрасоҳторҳои ахлотпартой вучӯд надоранд. Бо вучӯди он ки 25 нафар посухдиҳанда дар бораи вучӯд доштани обтаъминкунии марказӣ дар маҳали худ ҳабар дод, аз ин маҳалҳо ҳамагӣ дар 10 маҳал қисми зиёди хонаводаҳо ё ҳамаи хонаводаҳо ба системаи обтаъминкунии марказӣ дастрасӣ доштанд. Гази табиӣ танҳо дар ду маҳал, системаи канализатсионӣ бошад, дар чор маҳал вучӯд дошт. Аз тарафи дигар, ҷӣ тавре ки ҳабар доданд, барқ дар ҳама ҷо вучӯд дошт, фақат як нафар посухдиҳанда ҳабар дод, ки дар маҳали онҳо барқ нест.

Дар зиёда аз 90% маҳалҳои тадқиқшуда кишоварзӣ соҳаи асосии фаъолияти иқтисодӣ ба шумор меравад. Дар ин маҳалҳо бештар пахта ва гандум парвариш карда мешавад.

Аксарияти заминҳои кишоварзӣ барои хоҷагиҳои дехқонӣ ҷудо карда мешаванд, гарчанде баъзе посухдиҳандагон хабар доданд, ки дар маҳали онҳо ҳоло ҳам хоҷагиҳои дехқонии колективӣ вуҷуд доранд (барои гирифтани маълумоти муфассал дар бораи хоҷагиҳои дехқонии колективӣ ниг. ба Фасли I.2.4). Аксарияти посухдиҳандагон (60%) хабар доданд, ки дар маҳалҳои онҳо ассотсиатсияҳои истифодабарандагони об фаъолият мекунанд. Бо вуҷуди ин, кооперативҳои истеҳсолӣ ва хизматрасонӣ фақат дар қисми ками маҳалҳо дастрас мебошанд. Танҳо дар ду маҳал оид ба ҷамъоварии мобилий ё мӯқимии (статсионарии) шир хабар доданд.

Умуман, тадқиқот нишон дод, ки дар маҳалҳои тадқиқшуда аҳолӣ ба машғулиятҳои ғайрикишоварзӣ имконият ва дастрасӣ надорад. Тибқи маълумотҳо, сатҳи бекорӣ дар байнни мардҳои қобили меҳнат 46 фоизро ташкил дод (нишондиҳандай миёна 50 фоизро ташкил медиҳад). Шояд ин бисёриҳоро маҷбур намуд, ки барои ҷустуҷӯи кор ба ҷойҳои дигар раванд. Дар ин маҳалҳо, ба ҳисоби миёна, зиёда аз сеяки хонаводаҳо мӯҳоҷирони меҳнатиро ба хориҷи мамлакат фиристоданд. Мӯҳоҷирони меҳнатӣ асосан мардҳо мебошанд: роҳбарони маҳалҳо ҳисоб карда баромаданд, ки ба ҳисоби миёна, 38 фоизи мардҳо дар хориҷа кор кардаанд, дар мӯқоиса бо 3 фоизи занҳо. Гайр аз ин, аксарияти роҳбарони маҳалҳо хабар доданд, ки вазъияти иқтисодӣ дар давоми дувоздаҳ моҳи охир бадтар шӯд, на дар давоми се соли охир. Онҳо барои ин таъсири манфии буҳрони иқтисодии ба қарибӣ рӯйдодаро далел меоранд.

Лоиҳаҳое, ки USAID (35 маҳал) ва Барномаи умумиҷаҳонии озуқаворӣ (17 маҳал) маблағузорӣ мекунанд, дар маҳалҳои тадқиқшуда, аз афташ, лоиҳаҳои нисбатан пешрафта ба шумор мераванд. Якчанд деха хабар дод, ки аз ҷониби донорҳои гуногун баъзе лоиҳаҳо оид ба расондани кӯмак амалӣ карда мешаванд. Аксарияти лоиҳаҳо ба соҳаҳои кишоварзӣ, маориф ва тандурустӣ равона гардидаанд ва маъмултарин шакли дастгирӣ ин тайёрии таълимӣ ва қасбӣ мебошад.

I.2.4 Кишоварзӣ дар Минтақаи амал

Соҳаи кишоварзӣ дар Тоҷикистон 21,9 фоизи¹³ маҷмӯи маҳсулоти доҳилиро ташкил дода, 45,1 фоизи қувваи кориро (то моҳи феврали соли 2015) бо кор таъмин мекунад.¹⁴ Ҳосилнокии меҳнат дар бахши кишоварзӣ ниҳоят паст аст ва аз ин ҷиҳат дар байнни дигар

¹³ Агентии омори Тоҷикистон. (с. 2016). “Вазъияти иҷтимоию иқтисодии Тоҷикистон дар соли 2015” “Socio-economic position of Tajikistan in 2015.”

http://stat.tj/ru/img/3c8b737e693be8769270f0f588a0a0e5_1455852583.pdf. То 15 марта с. 2016.

¹⁴ Агентии омори Тоҷикистон. (2015). “Шӯғл аз рӯи намудҳои фаъолияти иқтисодӣ.” “Employment by Economic Activity.” <http://www.stat.tj/en/database/real-sector>. То 1 октябри с. 2015.

бахшҳои иқтисоди ватанӣ ҷои охиринро ишғол мекунад. Азбаски қисми зиёди қувваи корӣ бо кишоварзӣ машғул аст, Тоҷикистон барои қонеъ гардондани талаботи дохилӣ чун пештара аз воридоти маҳсулоти хӯрокворӣ вобаста мебошад. Солҳои охир тақрибан 60 фоизи маҳсулоти ғаллагӣ ва қисми зиёди маҳсулоти хӯрокворӣ аз хориҷа ворид карда шуд. Маҳсулоти ғаллагӣ асосан аз Қазоқистон оварда мешавад. Вобастагии Тоҷикистон аз воридоти хӯрокворӣ эҳтимол аз сабаби маҳдуд будани дастрасии заминҳои кишт дар мамлакат минбаъд ҳам идома ёбад.

Соли 2009 Ҳукумати Тоҷикистон барномаи қалони ислоҳоти кишоварзиро эълон намуд, ки он ба баланд бардоштани амнияти озуқавории мамлакат равона гардидааст. Ислоҳоти ҳочагии дехқонӣ ва зиёд намудани номгӯи (диверсификатсия) зироатҳо үнсурҳои асосии ин стратегия ба шумор рафта, ба даст қашидан аз таҷрибаи давраи шӯравӣ ва самараноктар истифода бурдани афзалиятҳои табиии ҳуд равона гардидаанд. Бо вуҷуди он ки соли 2009 қисми зиёди заминҳои кишоварзӣ аз колхозҳо ба ҳочагиҳои дехқонӣ дода шуданд, бисёре аз ин ҳочагиҳо дар масъалаи идоракунӣ ва қарорҳои истеҳсолӣ аз рӯи одатҳои кӯҳна амал мекарданд. Ин “ҳочагиҳои колективии дехқонӣ” дар масъалаи ҳосилнокӣ ва даромаднокӣ аз ҳочагиҳои оилавӣ ва ҳочагиҳои ёрирасони шахсӣ ақиб мемонданд.¹⁵

Соли 2012 Ҳукумати Тоҷикистон Барномаи ислоҳоти кишоварзири барои солҳои 2012 – 2020 қабул намуд. Дар он самту усулҳои стратегие муайян карда шудаанд, ки арзиши баланд ва кишоварзии ба содирот нигаронидашударо таъмин мекунанд. Барнома тағйиротҳои ҷиддиеро, ки солҳои охир дар иқтисоди ватанӣ ва бозори ҷаҳонӣ рӯй додаанд, ба эътибор гирифтааст. Барномаи ислоҳот ба он равона гардидааст, ки аз ҳочагиҳои дехқонии колективӣ даст қашида, механизмҳои бозории замин инкишоф дода шаванд. Ин механизмҳо имконият медиҳанд, ки ҳуқуқи истифодаи замин фурӯхта, ё замин барои гирифтани қарз аз бонкҳо ба сифати гарав истифода бурда шавад. Ғайр аз ин, ба Қонун дар бораи ҳочагии дехқонӣ (фермерӣ) ислоҳот дароварда шуданд, то ки вазъи ҳочагиҳои дехқониро беҳтар намуда, озодии онҳо дар пеш бурдани фаъолияти ҳочагидорӣ таъмин карда шавад, то ки саҳҳомон (аксионерҳо) тавонанд роҳбарони ҳудро бе ягон даҳолат аз ҷониби мақомоти ҳокимияти ҷумҳурияйӣ ё маҳаллӣ интихоб намоянд. Ислоҳот инчунин ҳуқуқи дехқононро ба истеҳсоли маҳсулот ва ба ихтиёри ҳуд бе ягон даҳолати беруна фурӯхтани он мустаҳкам намуд.¹⁶

¹⁵ Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон. (2012). “Ҳисобот дар бораи натиҷаҳои ислоҳоти аграрӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон”.

¹⁶ Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон. (2012). *Барномаи ислоҳоти кишоварзӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012 - 2020*. Душанбе. http://moa.tj/wp-content/Program_Taj_Rus_Eng_ready.pdf. То 11 декабри соли 2015.

Ислоҳоти хоҷагии дехқонӣ, ки дар давраи гузарондани тадқиқоти базавӣ ҷараён дошт, дар соли 2015 низ идома ёфт. То охири соли 2014 дар Тоҷикистон 108,000 хоҷагии дехқонии шахсӣ вуҷуд дошт, ки онҳо қариб 30 фоизи маҳсулоти умумии кишоварзиро истеҳсол менамуданд. Дар бахши кишоварзӣ хоҷагиҳои ёрирасони шахсӣ бартарият доранд. Онҳо зиёда аз 63 фоизи маҳсулоти кишоварзии мамлакатро истеҳсол менамоянди. Корхонаҳои кишоварзӣ бошанд, ҳамагӣ 6 фоизи ҳачми умумии маҳсулоти кишоварзиро истеҳсол мекунанд.¹⁷

Ҳукумати Тоҷикистон инчунин диверсификатсияи зироатҳои кишоварзиро ба сифати стратегияи вокуниш ба вуҷуд надоштани амнияти озуқаворӣ пеш гирифт. Солҳои охир миқёси истеҳсоли пахта, ки аз замонҳои шӯравӣ зироати асосии содиротӣ ба шумор мерафт, кам карда шуд. Соли 2014 барои пахта 178,000 гектар ҷудо карда шуд, ҳол он ки соли 2004 барои ин зироат 294,000 гектар ҷудо шуда буд.^{18¹⁹} Ба монанди ҳамин, истеҳсоли дохилии гандум низ кам карда, воридоти он аз Қазоқистон ба роҳ монда шуд. Ҳукумати Тоҷикистон ва донорҳои байналмилалӣ маҳсулоти меваю сабзавотро ҷӣ аз нуқтаи назари талаботи дохилӣ ва ҷӣ аз нуқтаи назари даромади содиротӣ ҳамчун самти нисбатан пешомаднок арзёбӣ намуданд.

Маълумотҳои воқеӣ гувоҳӣ медиҳанд, ки солҳои охир дар натиҷаи илоҳоти хоҷагиҳои дехқонӣ диверсификатсияи зироатҳои кишоварзӣ хеле вусъат ёфт. Тадқиқоти ба наздики гузарондашуда нишон медиҳад, ки дар Тоҷикистон диверсификатсияи зироатҳои кишоварзӣ ба ҳисоби миёна аз 1,28 зироати соли 2007 дар солҳои 2014-2015 то 4,26 зироат зиёд гардид. Маълумотҳо инчунин аз хеле кам шудани якказироатӣ шаҳодат медиҳанд. Масалан, ҳиссаи хоҷагиҳо, ки танҳо пахта парвариш мекунанд, аз 51 фоизи соли 2007 дар солҳои 2014-2015 то 12 фоиз кам шуд. Чунин тамоюлро дар соҳаи гандумпарварӣ низ мушоҳида кардан мумкин аст. Дар баробари ин, истеҳсоли меваю сабзавот аз нуқтаи назари ҳиссаи фоизии хоҷагиҳо, ки онҳоро парвариш мекунанд, хеле зиёд гардид.²⁰

Натиҷаҳои тадқиқоти мобайнӣ бо далелҳои дар боло зикршуда мувофиқат мекунанд. Дар хонаводаҳои тадқиқшуда зироати аз ҳама бештар парвариш кардашаванда картошка

¹⁷ Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. (2015). "Тоҷикистон дар оинай рақамҳо, соли 2015" http://stat.tj/ru/img/695c206e2b1ce86f333f33fd268a469_1439617140.pdf. То 11 декабри соли 2015.

¹⁸ Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. (2015). "Тақсимоти заминҳои кишоварзӣ дар солҳои 2011-2014" <http://www.stat.tj/en/database/real-sector>. То 1 октябрини соли 2015.

¹⁹ Таҳкилоти озуқаворӣ ва кишоварзии Миллали Муттаҳид. (2015). FAOSTAT: <http://faostat3.fao.org>. То 1 октябрини соли 2015.

²⁰ Аббат, Е. А. ва Н. Jain. 2016. Бо роҳи интихобкардаамон устуворона пеш меравем: тадқиқи 10-солаи натиҷаҳои низоми содакардашудаи бақайдгирии замин дар асоси GPS барои фермерҳои Тоҷикистон. Ҳуҷҷати ба конференсияи Бонки ҷаҳонӣ оид ба заҳираҳои замин ва камбизоатӣ пешниҳодшуда, соли 2016. Вашингтон, округи Колумбия: Бонки ҷаҳонӣ. 14-18 марта соли 2016.

мебошад. Ин намуди зироатро 39,8%, помидорро 25,3%, гандумро 22,0%, ҷуворимаккаро барои чорво 15,9%, юнучқаро 7,3% ва пахтаро 4,3 %-и хонаводаҳо парвариш мекунанд.

1.3 Мақсади ин ҳисобот

Мақсади тадқиқоти мобайнин мазкур аз ин иборат мебошад: маълумот додан ба шарикони байниидоравии ҳукумати ИМА, Бюрои амнияти озүқавории (БАО) USAID, Миссияи USAID дар Тоҷикистон, ҳукумати мамлакати қабулкунанда, инчунин ба шарикон оид ба рушд дар бораи нишондиҳандаҳои ҷорӣ дар Минтақаи амал. Баҳодиҳӣ барои истифода ба сифати воситаи мониторинг таъйин шуда, ба нишондиҳандаҳо аз нуқтаи назари оморӣ баҳои аниқ медиҳад. Бо вуҷуди ин, ҳисобу китоби интихобии пешакӣ барои минтақаи амали ташаббуси «Озүқаворӣ ба хотири оянда» бо мақсади дастгирии хулосаҳо оид ба сабабу натиҷа ва салоҳияти барнома таъйин нашуудааст, чӣ хеле ки тадқиқоти мобайнӣ барои андозагирии дақиқи тағйиротҳо дар муқоиса бо сатҳи базавӣ таъйин нагардидааст.

2. Истифодабарии үсулҳо барои гирифтани маълумоти мобайнӣ оид ба нишондиҳандаҳои ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда»

Дар ин қисм үсулҳое баён гардидаанд, ки барои гирифтани нишондиҳандаҳои ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» оид ба аҳолӣ истифода бурда мешаванд. Фасли мазкур инчунин дар бораи сарчашмаи маълумот иттилоъ дода, андозаю меъёрҳоеро тавсиф менамояд, ки дар тамоми ҳисбот истифода бурда мешаванд.

2.1 Сарчашмаҳои маълумот

Дар ҷадвали 2.1 сарчашмаҳои маълумот ва санаҳои ҷамъоварии маълумот дар бораи нишондиҳандаҳои базавӣ ва мобайни ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» дарҷ гардидаанд.

Чадвали 2.1. Сарчашмаҳои маълумот ва санаҳои ҷамъоварии маълумот дар бораи нишондиҳандаҳои базавӣ ва мобайнни ташаббуси «Озӯқаворӣ ба хотири оянда»

Нишондиҳанда	Базавӣ		Мобайнӣ	
	Сарчашмаи маълумот	Санаи ҷамъоварии маълумот	Сарчашмаи маълумот	Санаи ҷамъоварии маълумот
Хароҷоти ҳамарӯза ба ҳар сар аҳолӣ (ба сифати прокси нисбати даромад) дар ноҳияҳое, ки аз ҷониби ҳукумати ИМА кӯмак мегиранд	[Тадқиқи интихобии аҳолӣ дар Минтақаи амал]	Янв. 2013	[Тадқиқи интихобии аҳолӣ дар Минтақаи амал]	Марти 2015
Вусъати камбизоатӣ: фоизи одамоне, ки рӯзе бо камтар аз \$ 1,25 зиндагӣ меқунанд	[Тадқиқи интихобии аҳолӣ дар Минтақаи амал]	Янв. 2013	[Тадқиқи интихобии аҳолӣ дар Минтақаи амал]	Марти 2015
Амиқии камбизоатӣ: фоизи миёнаи фарқи хароҷот нисбат ба ҳатти камбизоатӣ рӯзе бо \$ 1.25	[Тадқиқи интихобии аҳолӣ дар Минтақаи амал]	Янв. 2013	[Тадқиқи интихобии аҳолӣ дар Минтақаи амал]	Марти 2015
Нишондиҳандаҳои индекси васеъ намудани ҳуқуқи имкониятҳои занон дар соҳаи кишоварзӣ	[Тадқиқи интихобии аҳолӣ дар Минтақаи амал]	Янв. 2013	[Тадқиқи интихобии аҳолӣ дар Минтақаи амал]	Марти 2015
Паҳншавии хонаводаҳое, ки ба гурӯснагии таҳаммулпазир ё шадид гирифтор ҳастанд	[Тадқиқи интихобии аҳолӣ дар Минтақаи амал]	Янв. 2013	[Тадқиқи интихобии аҳолӣ дар Минтақаи амал]	Марти 2015
Гуногунии вояи ғизози занҳо: Миқдори миёнаи гурӯҳҳои маҳсулоти ҳӯрокворӣ, ки занҳои синну соли репродуктивӣ истеъмол меқунанд	[Тадқиқи интихобии аҳолӣ дар Минтақаи амал]	Янв. 2013	[Тадқиқи интихобии аҳолӣ дар Минтақаи амал]	Марти 2015
Вусъати додани танҳо ширӣ сина дар байни кӯдакони то 6 моҳа	[Тадқиқи интихобии аҳолӣ дар Минтақаи амал]	Янв. 2013	[Тадқиқи интихобии аҳолӣ дар Минтақаи амал]	Марти 2015
Вусъати миқдории кӯдакони 6-23 моҳае, ки вояи то ҳадди ақал мувофиқи ғизоро истеъмол менамоянд	[Тадқиқи интихобии аҳолӣ дар Минтақаи амал]	Янв. 2013	[Тадқиқи интихобии аҳолӣ дар Минтақаи амал]	Марти 2015
Вусъати занҳои синну соли репродуктивӣ, ки маҳсулоти асосии ҳӯрокӣ серғизоро аз занҷири афзоиши арзиш истеъмол менамоянд	[Тадқиқи интихобии аҳолӣ дар Минтақаи амал]	Янв. 2013	[Тадқиқи интихобии аҳолӣ дар Минтақаи амал]	Марти 2015
Вусъати кӯдакони аз 6 то 23 моҳае, ки маҳсулоти асосии ҳӯрокӣ серғизоро аз занҷири афзоиши арзиш истеъмол менамоянд	[Тадқиқи интихобии аҳолӣ дар Минтақаи амал]	Янв. 2013	[Тадқиқи интихобии аҳолӣ дар Минтақаи амал]	Марти 2015
Вусъати камвазни занҳо	[Тадқиқи интихобии аҳолӣ дар Минтақаи амал]	Янв. 2013	[Тадқиқи интихобии аҳолӣ дар Минтақаи амал]	Марти 2015
Вусъати қадастии кӯдакони то 5 сола	[Тадқиқи интихобии аҳолӣ дар Минтақаи амал]	Янв. 2013	[Тадқиқи интихобии аҳолӣ дар Минтақаи амал]	Марти 2015
Вусъати лоғарии кӯдакони то 5 сола	[Тадқиқи интихобии аҳолӣ дар Минтақаи амал]	Янв. 2013	[Тадқиқи интихобии аҳолӣ дар Минтақаи амал]	Марти 2015
Вусъати камвазни кӯдакони то 5 сола	[Тадқиқи интихобии аҳолӣ дар Минтақаи амал]	Янв. 2013	[Тадқиқи интихобии аҳолӣ дар Минтақаи амал]	Марти 2015

2.1.1 Маълумотҳои базавӣ: тадқиқоти мобайнӣ дар Минтақаи амал дар Тоҷикистон

Дар ин қисм тадқиқоти мобайнӣ дар Минтақаи амал тавсиф намуда, дизайни интихобкунанда (аз ҷумла андозаи мақсадноки интихобкунанда), мувофиқардонии саволнома, корҳои саҳроӣ, дараҷаи иштироки мусоҳибон ва маҳдудиятҳои тадқиқот муҳокима карда мешаванд.

Дизайни интихобкунандавӣ тадқиқот

Дастаи кормандони IFPRI андозаи тадқиқотро ба миқдори 2,000, ки дар рафти тадқиқоти базавӣ муайян шуда буданд, нигоҳ дошт. Интихобкунанда дар рафти тадқиқоти базавӣ таҳия карда шуд ва он барои ҷен кардани дараҷаи таъсири сармоягузории «Озӯқаворӣ ба хотири оянда» ва мувофиқат намудан ба маҳдудиятҳои замонӣ ва буҷетӣ хеле васеъ буд. Дар асоси методологии РОБИТАИ МУТАҚОБИЛАИ «Озӯқаворӣ ба хотири оянда», дар ҷаҳорчӯбай тадқиқоти базавӣ андозаи интихобкунанда ба миқдори 2,000 ҳонавода барои баҳодиҳии вусъатёбии қадпастӣ, 10,000 ҳонавода барои баҳодиҳии камвазнӣ, инчунин 850 ҳонавода барои баҳодиҳии камбизоатӣ, бо назардошти 15 фоиз радқунӣ ҳангоми тадқиқот муайян карда шуд. Ин рақамҳо бо ёрии ҷадвалҳои электронӣ ҳисоб карда шудаанд. Ҷадвалҳои мазкур дар ҷаҳорчӯбай Лоиҳаи II оид ба пешниҳод намудани ёрии техникий дар соҳаи озӯқаворӣ ва ғизо, ки USAID (FANTA-2 / FHI 360) маблағгузорӣ намудааст, таҳия карда шудаанд ва дар сатҳи панҷ фоиз аҳамиятнокӣ, бо дастгирии 80 фоиз ва 20 фоиз ё фарқияти бештари дараҷаи ибтидой ва ниҳоӣ асос ёфтаанд.²¹ Бинобар аз ҳад зиёд будани ҳароҷот барои таъминоти моддию техникии пурсиши 10,000 ҳонавода дар ҷаҳорчӯбай РОБИТАИ МУТАҚОБИЛАИ «Озӯқаворӣ ба хотири оянда» қарор дода шуд, ки барои тадқиқ 2,000 ҳонавода интихоб карда шавад, ки ин барои баҳодиҳии ҳамаи нишондиҳандаҳо, ба истиснои камвазни занон ва кӯдакон, комилан коғист.

Санчиши интихобкунанда ба үсуљое асос ёфта буд, ки дастаи кормандони РОБИТАИ МУТАҚОБИЛАИ «Озӯқаворӣ ба хотири оянда» дар тадқиқоти базавӣ истифода бурдаанд. Дастаи РОБИТАИ МУТАҚОБИЛАИ «Озӯқаворӣ ба хотири оянда» маълумоти аз Агентии омори назди Президенти ҶТ гирифтаашро истифода бурда, мизони интихобкунандаро бо назардошти инҳо ҳисоб кард: (1) миқдори аҳолӣ дар қитъаи стандартии ҳисоб, ки барои интихоб истифода бурда мешавад, (2) табақаҳои аҳолӣ, ки аз ҳисоби онҳо қитъаҳои стандартии ҳисоб ташкил карда шудаанд, (3) аҳолии қитъаҳои стандартии ҳисоб дар

²¹ РОБИТАИ МУТАҚОБИЛАИ «Озӯқаворӣ ба хотири оянда». (2014). Ҳисоботи тадқиқоти базавӣ дар Минтақаи амали ташаббуси «Озӯқаворӣ ба хотири оянда». Роквиль, MD: Вестат.

лаҳзаи бақайдгирӣ, (4) коэффициенти иштирок аз рӯи хонаводаҳо ва аз рӯи чинс.²² Мизони интихобкунандами тадқиқоти базавӣ барои давраи мобайнӣ нигоҳ дошта шуд.

Агентии омори назди Президенти ҶТ ба ғурӯҳи РОБИТАИ МУТАҚОБИЛАИ «Озӯқаворӣ ба хотири оянда» рӯихати қитъаҳои стандартии ҳисобро, ки дар асоси барӯихатгирии миллии аҳолӣ дар соли 2010 тартиб дода шудааст, пешниҳод намуд. Мутаносибан бо андозаи интихобкунанда дар 12 ноҳия сад кластер интихоб карда шуд. Дар доираи ҳар як кластер бо истифода аз дафтари расмии бақайдгирӣ дар деҳот бист хонавода интихоб карда шуд. Тахминан дар сеяки деҳаҳо дафтарҳои бақайдгирӣ дастрас набуданд ё аз сабаби нодуруст муайян карда нашудани сарҳади маҳалҷо саҳех набуданд. Хонаводаҳои ин деҳаҳо дар асоси тасодуфӣ интихоб карда шуданд.²³

Барои тадқиқоти мобайнни соли 2015 дастаи IFPRI қӯшиш намуд, ки интихобкунандай тадқиқоти базавиро бо мақсади таҳияи маълумотҳои панелӣ аз нав тарҳрезӣ намояд. Дастаи IFPRI ба иттилооти шахсӣ аз тадқиқоти гузашта дастрасӣ надошт, аммо ба ҳӯҷҷатҳои маъмурӣ дохилии «Зеркало» такя намуд, то ки хонаводаҳои ҳарду тадқиқотро муқоиса намояд. То оғози санҷишҳои пешакии тестӣ ва машғулиятҳои таълимӣ ба ноҳияҳое, ки дар онҳо бо мақсади таъмини дастрасӣ ба ҳӯҷҷатҳои барӯихатгирий дар мақомоти худидоракуни маҳаллӣ тадқиқотҳои базавӣ гузаронда шуда буданд, нозирон (супервайзерҳо) фиристода шуданд.

Нозирон номҳоро аз ҳӯҷҷатҳои маъмурӣ бо рӯихатҳое, ки аз дафтарҳои бақайдгирии маҳаллӣ гирифтаанд, муқоиса намуданд. Барои кластерҳо, ки дар чаҳорҷӯбай онҳо хонаводаҳо дар тадқиқоти базавӣ дар асоси тасодуфӣ интихоб шуда буданд, нозирон бояд ба ҳӯҷҷатҳои «Зеркало» такя намуда, бо роҳи ҷустуҷӯи хонаводаҳо онҳоро бо иттилооти пешниҳоднамудаи сокинони маҳаллӣ муқоиса мекарданд.

Дар ин ҳисбот барои тавсифи натиҷаҳо ҳам маълумотҳои ҷондарафа (оморӣ) ва ҳам маълумотҳои панелӣ истифода шуданд. Маълумотҳои панелӣ бо роҳи муқоиса намудани маълумоти демографӣ ва маълумоти хонаводаҳо, ки дар чаҳорҷӯбай тадқиқоти базавӣ ва мобайнӣ ҷамъоварӣ гардидаанд, таҳия карда шуданд. Ғайр аз ин, нозирони «Зеркало» моҳи январи с. 2015 дар чаҳорҷӯбай тадқиқоти пешакӣ маълумот пешниҳод намуданд; дар ин маълумот ҳолатҳои зерин мухтасар шарҳ дода шудаанд: иштироки хонаводаҳо дар тадқиқоти базавӣ, оё онҳо иштирок намудан дар тадқиқоти мобайниро рад карданд, ё дастрас набуданд барои он ки ба ҷои дигар кӯчидаанд ё онҳоро пайдо кардан мумкин нашуд. Баъди муқоисаи хонаводаҳо тақрибан 1300 хонаводае ошкор карда шуд, ки

²² РОБИТАИ МУТАҚОБИЛАИ «Озӯқаворӣ ба хотири оянда». (2014).

²³ РОБИТАИ МУТАҚОБИЛАИ «Озӯқаворӣ ба хотири оянда». (2014).

муқоисашаванда буданд; яъне маълумоти тадқиқотҳои базавӣ ва мобайнӣ аз он гувоҳӣ медод, ки хонавода дар ҳарду тадқиқот иштирок намудааст.

Таҳияи саволнома

Саволномае, ки барои тадқиқоти мобайнӣ истифода шудааст, баъди тадқиқоти базавии гурӯҳи РОБИТАИ МУТАҚОБИЛАИ «Озуқаворӣ ба хотири оянда» хеле мутобиқ гардонда шуд. Соли 2015 IFPRI оид ба масъалаҳои иштирок дар барномаҳои кӯмакрасонӣ, муҳочират ва интиқоли маблағ, инчунин кишоварзӣ се модули нав илова намуд. Ин модулҳо ба дизайнни тадқиқотҳое, ки ба қарибӣ ташкилотҳои байналмилалӣ дар мамлакат гузарондаанд, аз ҷумла тадқиқоти сатҳи зиндагӣ дар Тоҷикистон ва тадқиқоти истеъмолот, муҳочират, малакаҳои қасбӣ, шуғл дар Тоҷикистон, ки Бонки ҷаҳонӣ гузарондааст, асос ёфтаанд. Кормандони IFPRI моҳи октябри соли 2014 дар рафти бозди迪 аввалай ҳуд бо мақсади гирифтани маълумот барои таҳияи саволнома бо USAID ва ташкилотҳои байналмилалие, ки дар Душанбе қарор доранд, якчанд машварат гузаронданд.

Гурӯҳи IFPRI ҷунин мешуморад, ки дар тадқиқоти базавӣ вучӯд надоштани қисми муҳочират ва интиқоли маблағҳо имконияти аз даст рафтае буд барои ҷамъоварии маълумот оид ба яке аз шахсони асосие, ки дар масъалаи даромади аҳолӣ ва амнияти озуқавории Тоҷикистон саҳми муҳим мегузоранд. Модули нав инчунин якчанд масъалаеро дар бар мегирад, ки бо муҳочирон вобастаанд, ҳусусан бо муҳочироне, ки дар натиҷаи буҳрони иқтисодӣ ва маҳдудиятҳои торафт афзоянди муҳочират ба Россия ба Тоҷикистон баргаштаанд. Модули барномаи кӯмакрасонӣ барои он дохил карда шуд, ки оид ба ҳусусиятҳои иштироки хонаводаҳо дар лоиҳаҳои байналмилалии кӯмакрасонӣ, равшании фаъолияти лоиҳаҳои мазкур, инчунин таъсири ин лоиҳаҳо умуман ба ҷомеа тасаввурот пайдо карда шавад.

Гурӯҳи IFPRI ба тадқиқот инчунин қисми кишоварзиро дохил намуд, то ки дар бораи ин баҳши муҳими иқтисодии деҳот маълумот ба даст оварда шавад.

Саволнома ба забонҳои тоҷикӣ ва ўзбекӣ тарҷума карда шуд. Танҳо нусҳаи тоҷикии он дар шакли электронӣ таҳия шудааст. Дар нақшаҳои аввали пешбинӣ шуда буд, ки тадқиқот бо истифода аз планшети ба забони ўзбекӣ тарҷумашуда гузаронда мешавад, вале маълум гардид, ки ин барои саволдиҳандагоне, ки забони ўзбекиро қисман медонанд, душворӣ ба миён меорад. Бинобар ин, саволдиҳандагон, ки дар хонаводаҳои ўзбекзабон мусоҳиба мегузаронанд, саволномаро дар шакли чопкардашуда гирифтанд. Онҳо метавонистанд саволномаро дар вақти мусоҳиба бо нусҳаи электронии тоҷикӣ муқоиса намоянд. 17,4% мусоҳибаҳо ба забони ўзбекӣ гузаронда шуданд, асосан дар ноҳияҳои ҷанубу ғарбии Шаҳритус ва Қўбодиён, ки бо Ўзбекистон ҳамсарҳад мебошанд.

Корҳои саҳроӣ

Корҳои саҳроӣ дар Тоҷикистон аз 21 феврали соли 2015 то 17 марта соли 2015 гузаронда шуданд. Маркази тадқиқоти иҷтимоии «Зеркало», ки дар Душанбе қарор дорад, якҷоя бо мушовири IFPRI барои гузарондани корҳои саҳроӣ масъул буд. Ҳар кадоме аз даҳ нозир ба дастаи панҷнафараи саволдиҳандагон ва як мутахассиси антропометрия мутасаддӣ буд. Ду роҳбари тадқиқот ва мушовири IFPRI дар маркази вилояти Хатлон – шаҳри Қӯрғонтекпа қарор гирифта буданд. Кормандони идораи асосии «Зеркало» дар Душанбе мониторинги фаъолиятро гузаронда, маълумотҳои дар ҷаҳорчӯбайи корҳои саҳроӣ ба даст овардашударо ба кормандони IFPRI, ки дар Вашингтон, округи Колумбия қарор доранд, пешниҳод намуданд. Мутахассисони технологияҳои иттилоотии «Зеркало» дар рафти тадқиқотҳои саҳроӣ ёрии техникий расонданд.

Тайёрӣ ба корҳои саҳроӣ аз моҳи декабри соли 2014 сар шуд. Тахминан дар ҳамин вақт IFPRI ва «Зеркало» ба гузарондани машваратҳо оид ба дизайни тадқиқот оғоз намуданд. Баъди маъқулёбӣ аз ҷониби мақомоти ҳокимиюти маҳаллӣ нозирони «Зеркало» дар охири моҳи январ ба раванди барӯйхатгирий ва муайян намудани хонаводаҳое, ки соли 2013 иштирок карда буданд, инчунин ҳангоми зарурат ба интиҳоб намудани хонаводаҳои нав шурӯъ карданд. Нозироне, ки ба тадқиқоти мобайнӣ ҷалб карда шуданд, дар амалисозии лоиҳаҳои «Зеркало» таҷрибаи хуб доштанд ва аксарияташон дар тадқиқоти базавӣ иштирок намуданд. Нозирон инчунин дар тестҳои пеш аз тадқиқотӣ бо истифода аз нусхаҳои коғазии саволнома иштирок карданд.

Саволдиҳандагон як ҳафта пеш аз оғози таълими понздаҳрӯза интиҳоб карда шуданд. Саволдиҳандагон дар асоси дастрасии пурраашон дар рафти корҳои саҳроӣ, таҷрибаи пештараашон дар гузарондани тадқиқотҳои қалон, қобилияти арифметикӣ, маҳорати кор бо смартфон ё планшет, инчунин малакаҳои забондониашон интиҳоб карда шуданд. Аз 60 нафар саволдиҳандагони интиҳобшуда 50 нафараашон занҳо буданд. Ҳангоми интиҳоб намудани занҳои саволдиҳанданда барои идоракунии моделҳо (амсилаҳо) ҷанбаҳои гендерӣ ба назар гирифта шуданд. Машғулиятҳои таълимӣ аз 13 феврали с. 2015 то 17 феврали с. 2015 дар Қӯрғонтекпа гузаронда шуданд.

Тадқиқоти мобайнӣ дар компьютерҳои планшетӣ бо ёрии CS Pro барномасозӣ шуда буд. «Зеркало» дар соҳаи тадқиқотҳои электронӣ аз лаҳзаи аввалин маротиба истифода бурдани муоинаи электронӣ дар тадқиқоти базавии «Озӯқаворӣ ба хотири оянда» дар соли 2013 таҷрибаи қалон андӯхтааст. Системаи мобилии фиристодани маълумот дар ноҳияҳои деҳотии вилояти Хатлон ноустувор бошад ҳам, хизматрасонии мазкур дар Қӯрғонтекпа ва шаҳрҳои минтақавӣ боваринок буд, бинобар ин маълумотҳо аз ҳамин шаҳрҳо фиристода шуданд. Маълумотҳо шабона ба папкаи Dropbox партофта шуданд ва

онҳоро мутахассисони ТИ-и «Зеркало» якҷоя бо гурӯҳи IFPRI мавриди коркард қарор доданд.

Маҳдудиятҳои тадқиқот

Тадқиқот дар моҳҳои феврал ва март, яъне дар давраи нисбатан вуҷуд надоштани корҳои кишоварзӣ, гузаронда шуд. Дар ин давраи мушаҳҳаси вақт захираҳои озӯқавории хонаводаҳо низ то мавсими нави кишт ба охир мерасанд. Ғайр аз ин, тадқиқотҳои саҳроӣ ба вақте мононда шуданд, ки ба иди Наврӯз, ки ҳар сол 21 март ҷашн гирифта мешавад, рост наояд, чунки тайёри ба ин ид метавонад маълумотро оид ба ҳароҷотҳо таҳриф намояд. Аз ҳуди аввали марҳалаи банақшагирии тадқиқотҳои саҳроӣ равshan шуд, ки оқибатҳои Наврӯзро пешгирий намудан душвор аст, зеро бисёр хонаводаҳо молҳоро пешакӣ мекаранд, то ки дар вақти ид нарҳҳо қимат нашаванд. Дар қисми ҳароҷот барои маҳсулоти ҳӯрокворӣ саволи иловагӣ доҳил карда шуд, то ки ҳаридҳои маҳсус барои Наврӯз кардашуда аз ҳаридҳои дигар ҷудо карда шавад.

Ҳиссаи мусоҳибон ҳангоми тадқиқоти мобайнӣ дар Минтақаи амал

Дар ҷадвали 2.2 ҳиссаи мусоҳибон ҳангоми тадқиқоти мобайнӣ дар Минтақаи амал дар Тоҷикистон нишон дода шудааст. Ҷузъҳо ва ҳиссаи мусоҳибон ҳангоми тадқиқот доир ба хонаводаҳои интихобшуда, занҳои синну солӣ репродуктивӣ (15-49 сола), фаъолзаноне, ки қарор қабул мекунанд (барои модули васеъ намудани ҳуқуқу имкониятҳои занон дар соҳаи кишоварзӣ), инчунин кӯдакони то 5 сола муаррифӣ гардидааст. Нишондиҳандай мусоҳибон ҳангоми тадқиқот дар деҳот ва шаҳрҳо, инчунин ҳамагӣ дар маҳалҳои интихобшуда пешниҳод гардидааст.

Ҷадвали 2.2. Натиҷаҳои мусоҳиба бо хонаводаҳо ва шахсони воқеӣ барои тадқиқоти мобайнӣ дар Минтақаи амал дар Тоҷикистон, соли 2015

Ҳиссаси мусоҳибон ҳангоми тадқиқот ва ҷузъҳои таркиби	Истиқомат		
	Шаҳрҳо	Деҳот	Ҳамагӣ
Хонаводаҳо			
Хонаводаҳои интихобшуда	180	1820	2000
Хонаводаҳои маскуншуда	180	1820	2000
Хонаводаҳои пурсидашуда	180	1820	2000
Ҳиссаи посухдодагон ҳангоми тадқиқи хонаводаҳо ¹	100.0	100.0	2000
Занҳои синну соли репродуктивӣ (15-49 сола)			
Миқдори занҳое, ки ба меъёрҳои пурсиш ҷавобгӯ мебошанд	345	3923	4268
Миқдори занҳои пурсидашудае, ки ба меъёрҳои пурсиш ҷавобгӯ мебошанд	252	2974	3226
Ҳиссаи посухдодагон ҳангоми тадқиқи занҳое, ки меъёрҳои гузошташударо қонеъ мегардонанд ²	73.0	75.8	75.6
Фаъолзаноне, ки қарор қабул менамоянд (18+ сола)			
Миқдори занҳое, ки меъёрҳои гузошташударо қонеъ мегардонанд	179	1819	1998
Миқдори занҳои пурсидашудае, ки меъёрҳои гузошташударо қонеъ мегардонанд	176	1776	1952
Ҳиссаи посухдодагон ҳангоми тадқиқи фаъолзаноне, ки қарор қабул мекунанд ²	98.3	97.6	97.7
Кӯдакони то 5 сола			
Миқдори кӯдаконе, ки меъёрҳои гузошташударо қонеъ мегардонанд	176	2251	2427
Миқдори сарпарастони пурсидашудаи кӯдакон, ки меъёрҳои гузошташударо қонеъ мегардонанд	140	1834	1974
Ҳиссаи кӯдакони ҳангоми тадқиқот посухдодае, ки меъёрҳои гузошташударо қонеъ мегардоданд ²	79.5	81.5%	81.3%

¹ Ҳиссаи хонаводаҳои ҳангоми тадқиқот посухдода (коэффициенти вокуниш) дар асоси рамзи натиҷаи модули С, феҳристи хонаводаҳо ҳисоб намуда, чун миқдори хонаводаҳои пурсидашуда, ки ба миқдори хонаводаҳои дори шуғл тақсим карда шудааст, муайян карда мешавад. Хонаводаҳо, ки озод буданд, на воҳидҳои истиқоматӣ ё хонаводаҳои вайроншуда, хонаводаҳои шуғл надошта эътироф намуда, аз коэффициенти вокуниш ҳориҷ карда шуданд.

² Ҳиссаи шахсони воқеии ҳангоми тадқиқот посухдода (коэффициенти вокуниш) дар асоси натиҷаи рамз дар модулҳои даҳлдори шахсони воқеӣ, яъне модулҳои G, H ва I ҳисоб карда шудааст. Ин нишондиҳандаҳо чун шумораи шахсони пурсидашудаи ба меъёрҳо ҷавобгӯе, ки ба шумораи шахсони ба меъёрҳо ҷавобгӯ тақсим карда шудааст, муайян карда мешаванд. Мувофиқат ба талаботҳо дар модулҳои G, H ва I муайян карда мешавад. (Ба он эътибор диҳед, ки барои кӯдакони то 5-сола [Модули I] ба сифати посухдиҳандагон сарпарастони асосии кӯдакон хизмат кардаанд, на бевосита ҳуди кӯдакон)

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайнӣ IFPRI, Тоҷикистон 2015.

2.1.2 Маълумотҳои дуюмдараҷа

Ҳамаи маълумотҳо аз тадқиқоти мобайнӣ дар Минтақаи амал гирифта шудаанд. Барои ҳисоб кардани нишондиҳандаҳо дар Минтақаи амали «Озӯқаворӣ ба хотири оянда» ягон хел маълумотҳои тақрорӣ истифода нашудаанд. Бо вучуди ин, маълумоти сарчашмаҳои гуногун, аз ҷумла Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Бонки миллии

Тоҷикистон, Бонки марказии федератсияи Россия, Бонки ҷаҳонӣ ва Барномаи умумиҷаҳонии озӯқаворӣ барои таъмини эътимоднокии ҳисоботи мазкур истифода шудаанд.

2.1.3 Муқоисаи сарчашмаҳои маълумоте, ки барои тадқиқоти мобайнӣ дар Минтақаи амал истифода мешаванд

Дар ин қисм муқоисаи сарчашмаҳои маълумот барои тадқиқоти мобайнӣ баррасӣ карда мешавад.

Мавсимијат

Маълумот аз рӯи ҳамаи нишондиҳандаҳо дар рафти тадқиқоти мобайнӣ, ки аз моҳи феврал то моҳи марта соли 2015 ҷараён дошт, ҷамъоварӣ карда шуд. Тадқиқот дар давраи сӯстшавии фаъолияти кишоварзӣ дар Тоҷикистон, вақте ки хонаводаҳои деҳот аз сабаби сардии ҳаво бо корҳои деҳқонӣ машғул нестанд, рост омад. Ғайр аз ин, чунин мавсим барои оилаҳои тоҷик мавсими беҳосилист, захираҳои ҳӯроквории хонаводаҳо дар давоми зимиистон тамом мешаванд, баъзе зироатҳои кишоварзӣ бошанд, дар бозорҳои маҷаллӣ дастрас нестанд. Ҷанбаҳои мазкури мавсимијат метавонанд ба маълумотҳо оид ба истеъмолот, аз ҷумла маҳсулоти ҳӯрокворӣ таъсир расонанд.

Тадқиқот то Наврӯз, ки барои оилаҳои тоҷик яке аз идҳои муҳимтарин ба шумор меравад, гузаронда шуд. Оилаҳо одатан дар хонаҳояшон ин идро бо тантана ҷашн мегиранд, ки ин бе ҳарочот намешавад. Ҳарочоти ҷашни Наврӯз танҳо ба истеъмоли маҳсулоти ҳӯрокворӣ таъсир мерасонад.

Чадвали 2.3. Проблемаҳои мавсимие, ки ба муқоисаи нишондиҳандаҳо аз рӯи ҳамаи сарчашимаҳои маълумот таъсир мерасонанд

Нишондиҳанда	Мавсими ҷамъоварии маълумот барои тадқиқоти мобайнӣ
Харочоти ҳамарӯза ба ҳар сар аҳолӣ	Феврал – март, мавсими беҳосилӣ, Наврӯз
Вусъати камбизоатӣ	Феврал – март, мавсими беҳосилӣ, Наврӯз
Амиқии камбизоатӣ	Феврал – март, мавсими беҳосилӣ, Наврӯз
Инdexси васеъ намудани ҳуқуқу имкониятҳои занон дар соҳаи кишоварзӣ	Феврал – март, мавсими беҳосилӣ, Наврӯз
Вусъати хонаводаҳое, ки ба гурӯснагии таҳаммулпазир ё шадид гирифтор ҳастанд	Феврал – март, мавсими беҳосилӣ, Наврӯз
Гуногунии вояи ғизои занон	Феврал – март, мавсими беҳосилӣ, Наврӯз
Вусъати додани танҳо ширин сина дар байни кӯдакони то 6 моҳа	Феврал – март, мавсими беҳосилӣ, Наврӯз
Вусъати кӯдакони 6-23 моҳае, ки вояи то ҳадди ақал мувофиқи ғизоро истеъмол менамоянд	Феврал – март, мавсими беҳосилӣ, Наврӯз
Вусъати камвазнии кӯдакони то 5сола	Феврал – март, мавсими беҳосилӣ, Наврӯз
Вусъати қадпастии кӯдакони то 5сола	Феврал – март, мавсими беҳосилӣ, Наврӯз
Вусъати лоғарии кӯдакони то 5сола	Феврал – март, мавсими беҳосилӣ, Наврӯз
Вусъати камвазнии занҳо	Феврал – март, мавсими беҳосилӣ, Наврӯз

Масъалаҳои дигари муқоисаи сарчашимаҳои маълумот

Тадқиқоти мобайнии соли 2015 дар вақти бӯҳрони иқтисодие гузаронда шуд, ки дар натиҷаи тамоюлҳои глобалий, ҳусусан дар иқтисоди Россия, ба вучӯд омад. Бисёр муҳоҷирони меҳнатӣ дар ин вақт бо сабаби зиёд шудани маҳдудиятҳо дар бозори меҳнат аз моҳи январи соли 2015 сар карда аз Россия баргаштанд. Азбаски моҳҳои охири зимстон барои муҳоҷирони меҳнатии тоҷик мавсими кор нест, ин омил мумкин аст ба баъзе маълумотҳои дар фасли муҳоҷират ва интиқоли маблағ ҷамъоваришуда таъсир расонад. Ғайр аз ин, якбора поён фуромадани қурби пули Россия дар семоҳаи чоруми соли 2014 ба тамоми Осиёи Марказӣ низ таъсир намуд ва арзиши асъорро дар минтақа поён фуровард. Дар давоми се моҳи аввали соли 2015 қурби сомонии тоҷикӣ 13 фоиз паст шуд ва таваррум (инфлятсия) дар охири моҳи феврали соли 2015 дар муқоиса бо моҳи феврали соли гузашта 6,3 фоизро ташкил дод.

2.2 Истифодабарии тадбирҳо ва шартҳои ҳисоботдиҳӣ дар ин ҳисбот

2.2.1 Маълумотҳои стандартии ба гурӯҳҳо тақсимшуда

Маҷмуи стандартии маълумотҳои тағйирёбандай ба гурӯҳҳо тақсимшуда дар ҷадвалҳои ҳисботи мазкур истифода мешавад. Дар ин қисм ҳар кадоме аз маълумотҳои стандартии тағйирёбандай ба гурӯҳҳо тақсимшуда номбар карда шуда, таърифи ҳисобкунии онҳо дода мешавад.

Синни кӯдакон бо моҳҳо

Синни кӯдакон бо моҳҳо дар ҷадвалҳои модули саволнома, ки ба ғизогирии кӯдакон равона гардидааст, ҷамъ оварда мешавад, на дар феҳристи хонаводаҳо, то ки яке аз волидони кӯдак ё сарпарости асосии он тавонад дар бораи синни кӯдак маълумоти аниқ диҳад. Синни кӯдакон бо моҳҳо дар гурӯҳҳои синну солӣ аз рӯи моҳҳо, вобаста ба вазъи вояи ҳӯроки кӯдакон ва ҷадвалҳои антропометрӣ нишон дода шудааст. Масалан, барои ҷадвали вояи то ҳадди ақал мувофиқ (ВҲАМ) (ҷадвали 6.6), ки дар он нишондиҳанда барои кӯдакони 6-23 моҳа зикр гардидааст, синни кӯдак ба гурӯҳҳои синну солии шашмоҳҳои зерин тақсим карда шудааст: 6-11 моҳа, 12-17 моҳа ва 18-23 моҳа. Барои ҷадвалҳои антропометрии кӯдакон (ҷадвалҳои 7.2, 7.3 ва 7.4), ки вусъатёбии қадпастӣ, лоғарӣ ва камвазни ҳамаи кӯдакони то 5 соларо нишон медиҳад, синни кӯдак ба гурӯҳҳои синну солии дувоздаҳмоҳҳои зерин тақсим карда шудааст: 0-11 моҳа, 12-23 моҳа, 24-35 моҳа, 36-47 моҳа ва 48-59 моҳа.

Синну сол бо солҳо

Маълумот дар бораи синну соли мусоҳиб дар феҳристи хонаводаҳо ҷамъ карда мешавад. Маълумотҳои муфассал дар бораи синну соли занҳои 15-49 сола ва кӯдакони то 5 сола дар модулҳои минбаъдаи саволнома ҷамъоварӣ карда шуданд, то ки ҳуқуқи ҷавоб додан ба саволҳои модул собит карда шавад. Ин маълумотҳои муфассал дар бораи синну сол истифода бурда мешаванд, агар чунин маълумотҳо вуҷуд дошта бошанд. Синну сол чун қоида дар ҷадвалҳои гурӯҳҳои синну солии синни 5 ё 10 сола нишон дода шудааст.

Ҷинси кӯдак

Ҷинси кӯдак – мард ё зан – ин гурӯҳбандии стандартӣ барои ҷадвалҳо мебошад, ки нишондиҳандаҳои кӯдакон, масалан, нишондиҳандаҳои антропометрии кӯдаконро муаррифӣ мекунанд (ҷадв. 7.2, 7.3 ва 7.4).

Дараҷаи маълумот (хонаводаҳо)

Чӣ тавре ки дар феҳристи хонаводаҳои саволнома ҳабар дода шуда буд, дараҷаи маълумоти хонаводаҳо дараҷаи баландтарини маълумотеро, ки ҳар кадоме аз аъзоёни хонавода гирифтааст, инъикос мекунад. Ин маълумот дар ҷадвалҳое, ки дар сатҳи хонаводаҳо маълумот медиҳанд, истифода бурда мешавад ва аз се категория иборат аст: умумӣ / ибтидой / вуҷуд надоштани маълумот (хонаводаҳои ақалан дорои як нафар аъзои оила, ки дараҷаи баландтарини маълумоташ миёнаи нопурра ё маълумоти аз ин пасттар буда, ба синфи 9 ё аз ин пасттар мувоғиқат мекунад); миёна (хонаводаҳои ақалан дорои як нафар аъзои оила, ки дараҷаи баландтарини маълумоташ миёнаи пурра мебошад); ва маълумоти олий (хонаводаҳои ақалан дорои як нафар аъзои оила, ки дараҷаи баландтарини маълумоти олияш ин ё он шакли маълумоти олист). Хонаводаҳо танҳо аз рӯи яке аз ин се категория тасниф карда мешаванд. Категорияҳои дар ин ҳисбот истифодашаванда бо назардошти дараҷаи нисбатан баланди маълумотнокӣ дар Тоҷикистон ислоҳ карда шуданд. Дар Тоҷикистон хеле каманд оилаҳо, ки дар онҳо маълумоти ибтидой дараҷаи баландтарини маълумот бошад.

Маълумоти мактабӣ дар Тоҷикистон то 16 солагӣ ҳатмӣ мебошад ва қариб ҳама ба мактаб мераванд. Дар ҳоле ки фоизи тарки мактаб назар ба дигар мамлакатҳои минтақа зиёдтар аст, ин тамоюл то вақте ки таълими ибтидой ё синфи 4 анҷом наёбад, зоҳир намегардад.²⁴ Ҳамин тарик, каманд ҳодисаҳо, ки аъзои маълумоти олидори оила ҳамагӣ маълумоти ҷузъии ибтидой дошта бошад. Табақабандии дақиқтар метавонист фарқияти байни хонаводаҳои дорои аъзои оилаеро, ки ин ҳадди таълими ибтидоиро гузаштааст, аз онҳое, ки ин ҳадди таълими ибтидоиро нагузаштаанд, нишон диҳад. Ғайр аз ин, маълумоти олий (маълумоти олии қасбию техникӣ, техникӣ ё илмӣ) ҳатто дар ноҳияҳои деҳотии Тоҷикистон низ бисёр вомехӯрад. Категорияи алоҳидае, ки хонаводаҳои маълумоти олидорро тавсиф менамояд, барои он илова карда шуд, ки дар ин самт низ тадқиқи минбаъда давом дода шавад.

Сатҳи маълумот (инфиродӣ)

Сатҳи маълумоти шахсӣ дар феҳристи хонаводаҳои саволномаи даҳлдор дараҷаи баланди маълумотеро инъикос мекунад ки аъзоёни алоҳидай хонавода гирифтаанд. Категорияҳои дар ин ҳисбот истифодашаванда бо назардошти ҳусусиятҳои системаи маорифи Тоҷикистон ислоҳ карда шуданд. Ин маълумот аз се категория иборат аст: маълумоти ибтидой ё маълумоти аз ин ҳам пасттар (онҳое, ки синфи 4-ро ё синфи аз ин поёнтарро

²⁴ ЮНИСЕФ. (2013). *Ташаббуси глобалии гузарондани тадқиқоти кишварӣ дар Тоҷикистон оид ба қӯдаконе, ки ба мактаб намераванд*. Душанбе: ЮНИСЕФ. (2013).

тамом кардаанд; инчунин онҳоеро дар бар мегирад, ки фақат маълумоти динӣ гирифтаанд ё онҳоро аъзоёни калонсоли оила таълим додаанд, миёна ё маълумоти умумӣ (онҳое, ки синфҳои аз 5 то 10-ро тамом кардаанд); ва маълумоти олий (онҳое, ки маълумоти олий гирифтаанд).

Тақсимоти гендерии хонаводаҳо

Чилди 6 Даствур оид ба мониторинг ва баҳодиҳии ташаббуси «Озӯқаворӣ ба хотири оянда» таъсири гендериро андозагирий намуда, таъкид меқунад, ки нишондиҳандаҳои хонаводаҳо бояд «аз рӯи ҳайати гендерӣ тақсим карда шаванд», яъне: 1) хонаводаҳое, ки дар онҳо аъзоёни оила ҳам мардҳо ва ҳам занҳоро дар бар мегиранд; калонсолон шахсони 18 сола ва аз 18 сола боло ба шумор мераванд, 2) хонаводаҳое, ки дар онҳо аъзоёни оила мард(ҳо)-ро дар бар мегиранд, на занҳоро, 3) хонаводаҳое, ки дар онҳо аъзоёни оила зан(ҳо)-ро дар бар мегиранд, на мардҳоро, 4) хонаводаҳое, ки аъзоёни оилаашон то 18-солаанд (кӯдаконанд), яъне оилаҳое, ки ба ҳайати онҳо танҳо кӯдакон, бе аъзоёни калонсоли оила дохил мешаванд. Чунин усули ба намудҳо тақсим намудани хонаводаҳо аз усули стандартии «сардори оила» фарқ меқунад. Усули стандартии «сардори оила» метавонад боиси қувват гирифтани нобаробарии иҷтимоӣ ва муайян намудани бартариятнокии ӯҳдадориҳои хонагӣ гардида, ба занҳо зарар расонад (USAID 2014: I).²⁵

Ин тағирёбанда бо истифода аз маълумот дар бораи синну сол ва ҷинс, ки дар феҳристи хонаводаҳои саволномаи тадқиқот ҷамъоварӣ шудааст, ҳисоб карда мешавад. Дар байнини хонаводаҳои Минтақаи амал набуданд хонаводаҳое, ки фақат аз кӯдакон иборат бошанд, бинобар ин категорияи мазкур аз аксарияти ҷадвалҳо хориҷ карда шуд.

Гуруснагии хонаводаҳо

Чӣ тавре ки дар қисми 6.I ҳамин ҳисботот муфассалтар гуфта шудааст, дараҷаи гуруснагии хонаводаҳо (ДГХ) хонаводаҳоро аз рӯи се категорияи вазнинии гуруснагӣ тавсиф менамояд: гуруснагии ноҷиз ё вуҷуд надоштани гуруснагӣ дар хонавода, гуруснагии таҳаммулпазири хонавода ва гуруснагии шадиди хонавода. Барои тақсим намудани гуруснагӣ ба дараҷаҳои алоҳида ДГХ ба ҷенаки дихотомӣ (дученакӣ) табдил дода мешавад. Ин ҷенак хонаводаҳоеро инъикос менамояд, ки дар бораи гуруснагии ноҷиз ё вуҷуд надоштани гуруснагӣ ҳабар медиҳанд, инчунин хонаводаҳоеро инъикос меқунад, ки ба гуруснагии таҳаммулпазир ё шадид гирифтор ҳастанд.

²⁵ Агентии рушди байналмилалии ИМА (USAID). (2014). Даствур оид ба мониторинги ташаббуси «Озӯқаворӣ ба хотири оянда». Чилди 6: Андозагирии таъсири гендерии ОҲО, март. То 27 марта с. 2015 дар <http://www.feedthefuture.gov/resource/volume-6-feed-future-measuring-gender-impact-guidance>.

Ҳаҷми хонаводаҳо

Барои тадқиқот дар Минтақаи амал ҳаҷми хонаводаҳо чун шумораи умумии одамоне, ки I), чӣ тавре хабар медиҳанд, аъзои оила мебошанд 2), дар давоми шаш моҳи охир дар хонавода шаб гузарондаанд, муайян карда мешавад. Хонаводаҳо аз рӯи чунин андозагирий ба категорияҳои зерин тақсим карда мешаванд: хонаводаҳои хурд (I-5 нафар аъзои оила), хонаводаҳои миёна (6-10 нафар аъзои оила), инчунин хонаводаҳои калон (11 нафар ё шумораи аз ин зиёди аъзои оила). Ба он таваҷҷӯҳ намоед, ки барномаҳои дигари тадқиқоти хонаводаҳо метавонанд таърифи каме дигари аъзои хонаводаро истифода баранд, ки он аз таърифе, ки ҳангоми тадқиқот дар Минтақаи амал истифода мешавад, фарқ дорад.

2.2.2 Шартҳои ҳисобот

Ҳисоботҳои кишварии ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» дар Минтақаи амал пеш аз ҳама хусусияти тавсифӣ доранд. Дар ин қисм шартҳое тавзех дода шудааст, ки дар ҳисботи натиҷаҳои тавсифӣ истифода бурда мешаванд.

- Дар ҷадвалҳои ин ҳисбот андозаи арзёбииҳои дақиқ санцидашуда ва интихобкунандаҳои санциданашуда нишон дода шудаанд (бо «Н» ишора карда мешаванд).
- Аксарияти баҳодиҳиҳо бо як адади аломатҳои ашъорӣ ишора шудаанд, ба истиснои ҳароҷот ба ҳар сари аҳолӣ ва нишондиҳандаҳои гуногунии вояи ғизои занон, ки бо ду адади аломатҳои ашъорӣ нишон дода шудаанд. Ҳаҷми интихобкунандаи санциданашуда дар ҳамаи ҷадвалҳо ва нишондиҳандаҳои арзёбии аҳолӣ дар ҷадвалҳои I.1 ва I.2 дар шакли аدادҳои бутун нишон дода шудаанд.
- Дар ҷадвалҳо қиматҳо фишурда мешаванд, вақте ки ҳаҷми интихобкунандаи санциданашуда барои ҳисоб кардани арзёбии дақиқи объективӣ кофӣ нест ($n < 30$); ин бо истифода аз рамзи “ $\wedge$ ” дар сатри ишорашуда ва эзоҳи поварақ нишон дода мешавад.

Муносибатҳои дуандозагӣ бо ёрии табулятсияи омехта тавсиф намуда, дараҷа ва самти муносибатҳо бо истифода аз тестҳои оморӣ арзёбӣ карда мешаванд. Таҳлилҳо дар Stata барои коркарди параметрҳои маълумоте, ки аз ҳисоби истифодаи дизайнҳои мураккаби тадқиқот, аз ҷумла мизони интихобкунанда, интихоби кластерӣ ва табақабандӣ ҷамъоварӣ шудаанд, бо ёрии фармони ‘svy’ иҷро карда мешаванд.

Дараҷаи омории аҳамиятнокӣ ($p < 0,05$) бо ҳарфҳои мувофиқашудаи болоисатрӣ, ки ба сарлавҳаҳои қатор (одатан, маълумотҳои ба гурӯҳҳо тақсимшуда) ва сутун вобаста карда шудаанд, ишора карда мешавад. Эзоҳҳои поварақ баъди ҳар як ҷадвал мазмуни мухтасари меъёрҳои аҳамиятнокиро аниқ мекунанд ва муносибатҳои аз ҷиҳати оморӣ аҳамиятнок дар қисми тавсифии тамоми матни ҳисбот нишон дода мешаванд.

3. Тадқиоти мобайни аҳолӣ дар Минтақаи амал

Дар ин боб сифатҳои ибтидоии аҳолӣ дар Минтақаи амал бо истифода аз маълумотҳои тадқиқоти мобайни дар Минтақаи амал тавсиф карда мешаванд.

3.1 Демография

Ҷадвали 3.1 хусусиятҳои демографии хонаводаҳоро дар Минтақаи амал нишон медиҳад. Қиматҳо оид ба ҳамаи хонаводаҳо, инчунин аз рӯи категорияҳои ҳайати гендерии хонаводаҳо дода шудаанд. Ин ҷадвал ҳаҷми хонаводаҳо, инчунин шумораи миёнаи занону кӯдаконро дар хонаводаҳо инъикос менамояд. Маълумоти хонаводаҳо ҳам, ки чун дараҷаи баландтарини маълумоти ҳар қадоме аз аъзоёни хонавода муайян карда шудааст, дар ҳамин ҷадвал инъикос ёфтааст.

Ҳаҷми миёнаи хонавода дар интихобкунандай тадқиқот 7,86 нафарро ташкил дод. Нишондиҳандаи мазкур ҳамаи шахсонеро дар бар мегирад, ки дар лаҳзаи гузарондани тадқиқот дар хонавода ҳузур доштанд. Инчунин нишондиҳандаи мазкур шахсонеро дар бар мегирад, ки ҳоло дар лаҳзаи гузарондани тадқиқот дар хона зиндагӣ мекунанд. Нишондиҳанда инчунин шахсони ғоиббудаеро дар бар мегирад, ки хонаро доимӣ тарк накардаанд, балки соли гузашта дар давоми 6 моҳ ё камтар дар хона набуданд. Аз 2,000 хонаводае, ки дар тадқиқот иштирок намудаанд, 1,857 (92,9%) хонавода ақалан аз як марди калонсол ва як занӣ калонсол иборат буд, дар 141 (7,1%) хонавода фақат занҳои калонсол буданд, дар 2 хонавода (0,1%) фақат мардҳои калонсол буданд. Хонаводаҳое, ки фақат аз кӯдакон иборат бошанд, дар байни хонаводаҳои интихобшуда набуданд.

Ҷадвали 3.1 инчунин нишон медиҳад, ки аксарияти кулли хонаводаҳо ақалан дар бораи як аъзои оила, ки камаш маълумоти миёна дорад ва дар Тоҷикистон синфи 10 ё 11-ро тамом кардааст, сарфи назар аз намуди дипломаш²⁶ ҳабар доданд. 89,8 фоизи ҳамаи калонсолони хонаводаҳо аз интихобкунанда дар бораи ақаллан маълумоти миёна ё умумӣ доштанашон ҳабар доданд; борои занҳо ин нишондиҳанда 85,1 фоизро ташкил дод. 5,0 фоизи ҳамаи калонсолон дар бораи маълумот надоштанашон ҳабар доданд; 83,8 фоизи онҳо занҳо буданд.

²⁶ Тадқиқоти демографӣ ва тадқиқот дар соҳаи тандурустӣ дар Тоҷикистон, 2012.

Чадвали 3.1. Хусусиятҳои демографии хонаводаҳо

Хусусиятҳо	Ҳамаи хонаводаҳо (миқдори одамон)	Аз рӯи тақсимоти гендерии хонаводаҳо			
		Мардону занони калонсол	Фақат занҳои калонсол	Фақат мардҳои калонсол	Фақат кӯдакон
Ҳаҷими миёнаи хонавода	7.86	8.15	4.20	^	-
Миқдори миёнаи занҳо, аъзоёни хонавода ^{1,2}	2.38	2.44	1.70	^	-
Шумораи миёнаи кӯдакон (<2-сола) ¹	0.55	0.58	0.18	^	-
Шумораи миёнаи кӯдакон (0-4-сола) ¹	1.21	1.27	0.46	^	-
Шумораи миёнаи кӯдакон (5-17-сола) ¹	2.26	2.28	2.04	^	-
Фоизи миёнаи занҳо ^{1,2}	54.1	52.9	100.0	^	-
Дараҷаи баландтарини маълумот (шумораи хонаводаҳо)					
Маълумоти ибтидой/ягон хел маълумот надоранд	101	67	34	0	-
Миёна/умумӣ	1382	1281	99	2	-
Оли	517	509	8	0	-
n³	2000	1857	141	2	0

¹ Натиҷаҳо аз ҷиҳати оморӣ коғӣ нестанд, n<30.

² Ҳисоб ба аъзоёни синну соли муайянӣ хонавода асос ёфтааст.

² “Озӯқаворӣ ба хотири оянда” калонсолонро чун шахсони 18-сола ва аз ин боло муайян мекунад. Аз рӯи ин меъёр дуҳтарони 15-17-солаи синни репродуктивӣ калонсол ҳисоб карда намешаванд.

³ Интихобкунандай *n* ҳисоби санҷиданашудаи ҳамаи хонаводаҳо, ки дар тадқиқот иштирок намудаанд.

Сарчашма: Нишондиҳандоҳи Тадқиқоти мобайни **IFPRI**, Тоҷикистон 2015.

Чадвали 3.2 сифатҳои фаъолзанонеро, ки дар хонаводаҳои интихобшудаи Минтақаи амал қарор қабул мекунанд, нишон медиҳад. Фаъолзанони калонсоле, ки қарор қабул мекунанд, занҳо – аъзои хонаводай 18-сола ва аз ин калонтаре мебошанд, ки дар модули G чун занҳои дар хонавода аз ҷиҳати иқтисодӣ фаъол муайян гардидаанд. Маълумот дар бораи фаъолмардоне, ки қарор қабул мекунанд, дар рафти ин давраи тадқиқот гирд оварда нашуд. Чадвали 3.2 ғурӯҳи синнусолӣ, саводнокӣ ва дараҷаи маълумоти ин аъзоёни хонаводаро нишон медиҳад. Ин сифатҳо барои ҳамаи калонсолони фаъоле, ки қарор қабул мекунанд, сарфи назар аз ҷинсашон, оварда шудаанд.

Чадвали 3.2. Сифати фаъолзаноне, ки қарор қабул мекунанд

Ҳамагӣ (Ҳамаи фаъолзаноне, ки қарор қабул мекунанд)		
Сифатҳо	Фоиз	n ²
Синну сол		
18-24	6.8	136
25-29	8.4	168
30-39	24.4	489
40-49	29.7	593
50-59	21.9	439
60+	8.7	173
Саводнокӣ		
Фоизи саводнокӣ ¹	90.9	1816
Дараҷаи маълумот		
Ибтидой ё аз ин пасттар	10.8	215
Миёна ё умумӣ	86.1	1721
Маълумоти олий	3.1	62

[^] Натиҷаҳо аз ҷиҳати оморӣ кофӣ нестанд, n<30.

¹ Фоизи шаҳсони саводнок онҳоеро дар бар мегирад, ки хонда ва навишта метавонем мегӯянд.

² Шумораи мушоҳидаҳо (n) ба миқдори фаъолзанони қалонсоле даҳл дорад, ки қарор қабул мекунанд ва ба ҳар як категория мувофиқ меоянд.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайнӣ IFPRI, Тоҷикистон 2015.

3.2 Шароитҳои манзили

Чадвали 3.3 шароитҳои манзилии хонаводаҳоро дар Минтақаи амал тавсиф менамояд. Бисёре аз ин тадбирҳо бо таърифҳои Ҳадафҳои рушди ҳазорсола (ҲРХ) 2015 (БРСММ 2003) алоқаманд мебошанд. Дар ҷадвал фоизи хонаводаҳое, ки ба сарчашмаҳои беҳтар кардашудаи обтаъминкунӣ, шароитҳои беҳтар кардашудаи санитарӣ, барқ ва намудҳои саҳти сӯзишворӣ барои хӯрокпазӣ дастрасӣ доранд, нишон дода шудааст. Инчунин миқдори миёнаи одамон дар хонаи хоб, масолеҳе, ки барои бом, деворҳои берун ва фарш истифода мешаванд, нишон дода шудаанд. Қиматҳо барои ҳамаи хонаводаҳо оварда шудаанд.

Ҷадвали 3.3 нишон медиҳад, ки 65,2 фоизи хонаводаҳои интихобшуда ба сарчашмаҳои беҳтар кардашудаи обтаъминкунӣ барои оббозӣ, шустушӯ ва тайёр кардани хӯрок дастрасӣ доранд. 33,7 фоизи хонаводаҳо ба сифати сарчашмаи асосии об дарёҳо, ҳавзҳо ва ҷӯйҳои табииро номбар карданд. Хонаводаҳои дехот (63,8%) назар ба онҳое, ки дар ноҳияҳои шаҳрӣ зиндагӣ мекунанд (78,9%), дар бораи истифодай сарчашмаҳои беҳтаркардашудаи обтаъминкунӣ камтар хабар доданд. Мувофиқи маълумоти Тадқиқот дар соҳаи демография ва тандурустии соли 2012, рақамҳои мазкур дар Минтақаи амал назар ба тамоми мамлакат, чӣ дар шаҳрҳо (94,6%) ва чӣ дар дехот (70,7%), хурдтаранд.

1,3 фоизи хонаводаҳо дар бораи истифодай иншоотҳои беҳтаркардашудаи санитарию техники хабар доданд. Нишондиҳандай мазкур ҳама гуна чӯқуриҳои кофташударо дар бар намегирад. Тадқиқотчиёни IFPRI чунин мешуморанд, ки маълумотҳои ба гурӯҳҳо тақсимшуда оид ба ҳоҷатхонаҳо, аз афташ, тасаввуроти нодуруст медиҳанд, чунки дар бисёр мусоҳибон фарқи байнӣ намудҳои гуногун дар рафти марҳалаи пешакии санҷиши тестӣ аз байн рафт. Танҳо 1,0 фоизи хонаводаҳо дар муқоиса бо 4,2 фоиз дар ҳуди ҳамон Минтақаи амал мувофиқи баҳодиҳии соли 2013-и «Озуқаворӣ ба хотири оянда» ва 20,0 фоизи омори миллӣ мувофиқи тадқиқот дар соҳаи демография ва тандурустӣ дар соли 2012 оид ба истифодай чӯқурии бодкашдори беҳтар кардашуда хабар доданд. 6,0 фоизи хонаводаҳо (5,8% хонаводаҳои дехот) дар бораи истифодай ҳоҷатхонаҳои умумӣ ё ҳоҷатхонаҳои ҷамъиятӣ хабар доданд.

Дар хонаводаҳои интихобшуда шифер бомпӯши маъмултарин (88,4%) ба ҳисоб меравад. Масолеҳи тайёр, аз ҷумла лавҳаҳои металлӣ, керамикӣ ва бетонӣ аксарияти кулли масолеҳи бомпӯширо ташкил медиҳанд. Бар хилоғи ин, аксарияти деворҳои берунӣ аз лой ё хишти хом соҳта шудаанд (54,5% ҳамаи хонаводаҳо). Дар аксарияти хонаводаҳо (72,9%) фаршҳо аз масолеҳи тайёр, ба монанди таҳтаҳои рангкардашуда ва бетон соҳта шудаанд. Хонаводаҳои боқимонда дар бораи рӯйкаши табиии фарш хабар доданд.

Чадвали 3.3. Тавсифи шароитҳои манзилии хонаводаҳо

Тавсиф	Ҳамагӣ (ҳамаи хонаводаҳо)	
	Нишондиҳандай баҳодиҳандай	n ⁸
Фоизи сарчашмаҳои беҳтар кардашудаи обтаъминкунӣ ¹	67.7	1354
Фоизи иншоотҳои беҳтар кардашудаи санитарию техники ²	1.3	26
Миқдори миёнаи одамон дар хонаи хоб ³	2.1	-
Фоизи одамоне, ки ҳама гуна чӯқуриҳои кандашударо ба сифати ҳоҷатхона истифода мебаранд	92.6	1851
Фоизи одамоне, ки сӯзишвории саҳтро барои ҳӯрокпазӣ истифода мебаранд ⁴	79.2	1583
Фоизи одамоне, ки ба барқ дастрасӣ доранд	99.7	1993
Масолеҳи бомпӯши дар хонаводаҳо (%)⁵		
Табий	1.5	30
Рудиментарӣ	0.0	0
Тайёр	98.5	1970
Масолеҳе, ки дар хонаводаҳо барои соҳтани деворҳои берунӣ истифода мешавад (%)⁶		
Табий	29.1	582
Рудиментарӣ	54.7	1093
Тайёр	16.3	325
Масолеҳе, ки дар хонаводаҳо барои фарш истифода мешавад (%)⁷		
Табий	27.2	543
Рудиментарӣ	0.0	0
Тайёр	72.9	1457

⁸ Натиҷаҳо аз ҷиҳати оморӣ коғӣ нестанд, n<30.

¹ Сарчашмаҳои беҳтаркардашудаи обтаъминкунӣ инҳоро дар бар мегиранд: водопровод дар хонаҳо, водопровод дар ҳавли, ҷумаки (крани) ҷамъияти / лӯла, ҷоҳ, ҷоҳи шаҳтавии муҳофизатшуда, шоҳаи муҳофизатшудаи водопровод ва оби борон (СУТ ва ЮНИСЕФ 2006). Ҳиссаи аҳолие, ки ба сарчашмаҳои беҳтар кардашудаи об дастрасии доимӣ дорад, нишондиҳандай № 30 мебошад, ҲРХ 2015 (БРСММ 2003); Аммо, ҷун дар аксарияти барномаҳои калони тадқиқотии байналмилалӣ, нишондиҳандай дар ин ҷо зикршуда танҳо дастрасиро ба сарчашмаҳои беҳтар кардашудаи об интиқос мекунад, на доимӣ будани ин дастрасиро.

² Шароитҳои беҳтар кардашудаи санитарӣ ҳоҷатхонаҳо мебошанд ва категорияи бо системаи канализацисионии водопровод баробар, бо иншооти таҳшинкунандай, бо ташиноб баробар, ҳоҷатхонаи компостӣ, чӯқуриҳои беҳтар кардашудаи бодравӣдор, чӯқуриҳои кандашуда барои қазои ҳоҷат, чӯқуриҳои кандашудаи бо лавҳа (плита) пӯшондашударо дар бар мегиранд. Азбаски иншоотҳои санитарию техникии умумӣ ва ҷамъиятий назар ба шахсӣ камтар гигиенӣ мебошанд, онҳо ҷун иншоотҳои беҳтар кардашуда ҳисоб карда намешаванд (СУТ ва ЮНИСЕФ, 2006). Ҳиссаи аҳолие, ки ба шароитҳои беҳтар кардашудаи санитарӣ дастрасӣ дорад, нишондиҳандай № 31 мебошад, ҲРХ 2015 (БРСММ 2003).

³ Миқдори одамон дар хонаи хоб нишондиҳандай умумии ғуншавии одамон мебошад (БРСММ 2003).

⁴ Сӯзишвории саҳт инҳо ба шумор мераванд: ангисити ҷӯб, ҳезум, саргини чорво ва боқимондаҳои зироатҳои кишоварзӣ. Ҳиссаи одамоне, ки аз сӯзишвории саҳт истифода мебаранд, нишондиҳандай ҲРХ # 29 мебошад (БРСММ 2003). Категорияи дигар ва вуҷуд надоштани ҳӯроке, ки дар хонаводаҳо тайёр карда мешаванд, аз фоизҳо ҳориҷ карда шуданд.

⁵ Бомпӯши табий инҳоро дар бар мегирад ва вуҷуд надоштани бом, пахолӣ/барги нахл ва ғ. Бомпӯши рудиментарӣ инҳоро дар бар мегирад: боми ҷӯбин, нахл/бамбук, таҳтакӯбӣ ва картон. Бомпӯшҳои тайёр аз металл, ҷӯб, пахолпоя (каламин)/семент, таҳтачаҳои керамикӣ, сement ва таҳтачаҳои бомпӯши иборатанд. Категорияи дигар аз фоизҳо ҳориҷ карда шуд.

⁶ Фаршҳои табий ҳок/reg ва поруи чорворо дар бар мегиранд. Фаршҳои рудиментарӣ таҳтакӯбӣ ва нахл/бамбукро дар бар мегиранд. Фаршҳои тайёр паркет / таҳтакӯи сӯфташуда ё қабати асфалт, таҳтачаҳои керамикӣ, сement ва қолинро дар бар мегиранд. Категорияи дигар аз фоизҳо ҳориҷ карда шуд.

⁷ Шумораи мушоҳидаҳо (n) ба шумораи хонаводаҳо даҳл дорад, ки ба ҳар як зеркатегория мувофиқ меоянд. Сарчашма: Нишондиҳандай Тадқиқоти мобайнӣ IFPRI, Тоҷикистон 2015.

3.3 Маълумот

Чадвали 3.4 дар бораи ба мактаб рафтани аъзоёни хонавода, дараҷаи маълумот ва саводнокӣ дар Минтақаи амал маълумот медиҳад. Дар ҷадвал фоизи мардҳо, занҳо ва ҳамаи аъзоёни то 25 солаи оила, ки ҳоло ба мактаб мераванд, оварда шудааст. Ҷадвал инчунин фоизи аъзоёни аз 9 сола болои хонаводаро, ки маълумоти ибтидой гирифтаанд, инчунин фоизи аъзоёни хонаводаро, ки чун саводнок нишон дода шудаанд, инъикос мекунад. Таносуби ҷинсҳо дар мактабравӣ, гирифтани маълумоти ибтидой ва саводнокӣ низ дар ҷадвал нишон дода шудааст. Ин нишондиҳандаҳо бо нишондиҳандаҳои ҲРҲ мувофиқат мекунанд.

Дар Тоҷикистон таҳсилоти ибтидой чун бинои синҳои I-4-и мактаби миёна фахмида мешавад. Барои мақсадҳои тадқиқот аз мусоҳибон ҳоҳиш карда шуд, ки синф ё дараҷаи маълумоти гирифташударо тавсиф намоянд. Ғайр аз ин, онҳое, ки танҳо маълумоти динӣ гирифтаанд, дар ҷадвал чун шахсоне, ки ба мактаб мераванд, ҳисоб карда нашуданд. Дар сарчашмаи маълумот ин фақат ба як нафар даҳл дорад.

Ҷадвали 3.4 нишон медиҳад, ки то 15 солагӣ дараҷаи мактабравӣ баланд аст. Таҳсил дар мактаб барои кӯдакони аз 7 то 15 сола ройгон ва ҳатмист. Ин таҳсилоти ибтидой (синҳои I-4) ва таҳсилоти умумиро (синҳои 5-9) дар бар мегирад. Вале тибқи маълумоти тадқиқот, танҳо 90,7 фоизи талабагони 10-14 сола ба мактаб мераванд. Ин бо дигар тадқиқотҳо, ки онҳо низ ба синфи 5 тарки мактаб кардани талабагонро нишон медиҳанд, мувофиқат мекунад.²⁷ Зиёда аз ин, духтарҳои аз 9 сола боло дар ҳамаи гурӯҳҳои синнусолӣ назар ба писарҳо мактабро бештар тарқ менамоянд. 50,2 фоизи духтарҳои аз 15 то 19 сола ба мактаб мераванд, ҳол он ки мактабравии писарҳои ҳамин гурӯҳи синнусолӣ 70,2 фоизро ташкил медиҳад.

94,0 фоизи шахсони қобили меҳнати аз 15 то 64 сола пурра саводнок буда, хонда ва навишта метавонанд. Дар ҳамаи гурӯҳҳои синнусолии 15 сола ва аз ин боло дараҷаи саводнокӣ дар байни занон (89,4% дар синни 15 солагӣ ва аз ин боло) назар ба мардҳо (96,9%) хеле пасттар буд. Дараҷаи саводнокӣ барои ҳарду ҷинс дар синни таҳсилоти умумӣ ва миёна хеле баланд аст. Нишондиҳандаҳои саводнокии шахсони аз 35 то 54 сола, ки дар бораи қобилияти хондан ва навиштани худ хабар доданд, дар муқоиса бо аҳолии умумии интихобшуда хеле баланд мебошад. Ин аз он гувоҳӣ дода метавонад, ки солҳои охир сифати системи таҳсилот паст шудааст.

---

²⁷ ЮНИСЕФ. (2013). *Ташаббуси глобалии тадқиқоти кишварӣ дар Тоҷикистон оид ба кӯдаконе, ки ба мактаб намераванд*. Душанбе: ЮНИСЕФ.

Чадвали 3.4. Мактабравӣ, дараҷаи маълумот ва саводнокӣ

Тавсиф	Мактабравӣ ¹	Фоиз		Таносуби занҳо ва мардҳо			n ⁴
		Маълумоти ибтидой ²	Саводнокӣ ³	Мактабравӣ ¹	Маълумоти ибтидой ²	Саводнокӣ ³	
Гурӯҳи синнусолӣ							
5-9	41.1	м/н ¹	42.2	1.02	м/н ¹	1.06	1866
10-14	90.7	94.2	95.3	0.99	1.00	0.99	1602
15-19	60.1	96.7	97.0	0.72	0.98	0.97	1643
20-24	8.7	95.5	93.9	0.19	0.94	0.93	1660
25-29	м/н ²	92.6	90.1	м/н ²	0.89	0.88	1489
30-34	м/н ²	95.1	91.3	м/н ²	0.95	0.91	1035
35-54	м/н ²	97.8	95.7	м/н ²	0.98	0.96	2629
55+	м/н ²	90.5	85.6	м/н ²	0.88	0.83	1385
Занҳо							
Гурӯҳи синнусолӣ							
5-9	41.4	n/a ¹	43.5	м/н ³	м/н ³	м/н ³	917
10-14	90.0	94.1	95.0	м/н ³	м/н ³	м/н ³	802
15-19	50.2	95.8	95.8	м/н ³	м/н ³	м/н ³	830
20-24	3.1	93.1	91.0	м/н ³	м/н ³	м/н ³	959
25-29	м/н ²	87.7	84.5	м/н ³	м/н ³	м/н ³	780
30-34	м/н ²	92.6	87.3	м/н ³	м/н ³	м/н ³	542
35-54	м/н ²	96.8	93.8	м/н ³	м/н ³	м/н ³	1441
55+	м/н ²	84.9	78.0	м/н ³	м/н ³	м/н ³	715
Мардҳо							
Гурӯҳи синнусолӣ							
5-9	40.8	м/н ¹	40.9	м/н ³	м/н ³	м/н ³	949
10-14	91.4	94.3	95.6	м/н ³	м/н ³	м/н ³	800
15-19	70.2	97.5	98.3	м/н ³	м/н ³	м/н ³	813
20-24	16.3	98.7	97.7	м/н ³	м/н ³	м/н ³	701
25-29	м/н ²	98.0	96.3	м/н ³	м/н ³	м/н ³	709
30-34	м/н ²	97.8	95.7	м/н ³	м/н ³	м/н ³	493
35-54	м/н ²	99.0	98.1	м/н ³	м/н ³	м/н ³	1188
55+	м/н ²	96.4	93.7	м/н ³	м/н ³	м/н ³	670

¹ Натиҷаҳо аз ҷиҷати оморӣ кофӣ нестанд, n<30.

м/н¹ – Кӯдакони 5-9-сола ҳанӯз ҷандон қалон нестанд, ки маълумоти ибтидой гиранд.

м/н² – мактабравӣ танҳо ба кӯдакони синни мактабӣ ва наврасони 5-24-сола даҳл дорад.

м/н³ – таносуби занҳо ва мардҳоро фақат барои маълумотҳо ба ҷинси мард ва ҷинси зан тақсим кардан мумкин нест.

¹ Тадқиқоти мобайни дар давоми соли таҳсили 2015 гузаронда шуд.

² Мақсадҳои таъмини таҳсилоти үмумӣ ва таъмини баробарии гендерии мардҳо ва занҳо дар соҳаи маориф аз рӯи якчанд нишондиҳандай XРХ, одатан, бо истифода аз маълумоти маъмурияти мактабҳо арзёбӣ карда мешаванд. Дар ин ҷадвал мактабравӣ аз рӯи маълумотҳои мусоҳибон нишон дода шудааст, маълумоти ибтидой ва саводнокӣ, инчунин таносуби миқдори мардҳо ва занҳо аз рӯи ҳамин нишондиҳанда нишон дода шудаанд (БРСММ 2003).

³ Нишондиҳандаҳои XРХ оид ба таъмини таҳсилоти ибтидоии үмумӣ ва баробарии гендерӣ дар таҳсилот аз рӯи дараҷаи саводнокӣ (нишондиҳандай # 8 XРХ) ва таносуби мардҳо ва занҳои саводнок (нишондиҳандай # 10 XРХ) дар байни ҷавонони 5-24-сола арзёбӣ карда мешаванд. (БРСММ 2003).

⁴ Шумораи мушоҳидаҳо (п) ба шумораи шахсоне даҳл дорад, ки ба ҳар як зеркатегория мувофиқ меоянд.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайни IFPRI, Тоҷикистон 2015.

4. Вазъи иқтисодии хонаводаҳо

Ин қисм мұхокимаи камбизоатии монетарӣ дар Тоҷикистон, аз ҷумла мантиқи Тадқиқот оид ба муайянсозии сатҳи зиндагӣ (ТМСЗ)²⁸ ва методологияи ҳароҷот барои истеъмолотро дар бар мегирад.

Феҳристи хонаводаҳо ва модули ҳароҷоти хонаводаҳо барои истеъмолот дар саволнома барои ҳисоб кардани ҳароҷот ба ҳар сар аҳолӣ ва нишондиҳандаҳои вусъатёбии камбизоатӣ истифода шудаанд. Модули ҳароҷоти хонаводаҳо барои истеъмолот бо ТМСЗ якхела буда, дар ҷаҳорчӯбай он истеъмоли молҳои гуногуни истеъмолӣ ва ғайриистеъмолӣ дар хонаводаҳо андозагирий карда мешавад, то ки дар бораи даромад ва некӯаҳволии хонавода ҳулоса пешниҳод карда шавад. Сипас ҳароҷот ба ҳар сар аҳолӣ бо роҳи тақсим намудани маблағи умумии ҳароҷот ба миқдори аъзоёни хонавода ҳисоб карда мешавад. Дар асоси ин маълумотҳо ҳароҷоти умумии хонаводаҳо ҳисоб карда, ба сифати прокси нисбати даромади хонавода истифода бурда мешавад, зоро истеъмоли хонавода бо даромади он робитаи зич дорад. Аз сабаби душвории аниқ чен кардани даромад ҳангоми андозагирии камбизоатӣ истеъмол ва ҳароҷоти хонаводаҳо назар ба даромад аксар вақт афзалиятноктаранд. Ба қавли Дитон, маълумотҳо оид ба ҳароҷот камтар таҳриф мейбанд, онҳоро ба ёд овардан осонтар аст ва онҳо назар ба маълумотҳо дар бораи даромад дар назди вақт устувортаранд.²⁹

Дар Тоҷикистон аз солҳои 1900-ум хеле паст рафтани камбизоатӣ мушоҳида карда шуд, вақте ки ҷанги шаҳрвандӣ мамлакатро фаро гирифта, боиси марги 50 000 одам ва мұхочирати миқёсан қалони аҳолӣ гардид. Созишномаи сулҳ, ки ба ҷанг хотима баҳшид, ба ҳукumat имкон дод, ки ба рушди иқтисод рӯ орад. Ин ба давраи дарозмуҳлати рушди босуръат ибтидо гузошт, ки дар рафти он афзоиши миёнаи солонаи ММД дар давраи байнӣ солҳои 2000-2014 тақрибан 8 фоизро ташкил дод³⁰. Илова ба суботи сиёсӣ ва

²⁸ Грош, Маргарет ва Пол Глевве. (1995). "Дастур оид ба гузарондани тадқиқот дар бораи чен кардани нишондиҳандаҳои сатҳи зиндагӣ ва маҷмӯи маълумотҳо." (Grosh, Margaret and Paul Glewwe. (1995). "A Guide to Living Standards Measurement Study Surveys and Their Data Sets.") Гурӯҳ барои гузарондани тадқиқот оид ба чен кардани сатҳи зиндагӣ. Ҳуҷҷати кории № 120. Бонки ҷаҳонӣ, Вашингтон, округи Колумбия.

²⁹ Дитон, А. (2008). Таҳлили баҳодиҳии хонаводаҳо: муносибати микроиктисодӣ нисбати сиёсат дар соҳаи рушд. Балтимор: Пресса Университети Ҷон Хопкинс. (Deaton, A. (2008). *The Analysis of Household Surveys: A microeconomic approach to development policy*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press.)

³⁰ Ақрамов, К. ва Шридар Г. (2012). "Рушди иқтисодӣ, нобасомониҳои берунӣ ва амнияти озуқаворӣ дар Тоҷикистон." (Akramov, K. and G. Shreedhar. (2012). "Economic Development, External Shocks, and Food Security in Tajikistan.") Мавод барои мұхокимаи IFPRI 01163. Институти байналмилалии илмию тадқиқотии сиёсати озуқаворӣ, Вашингтон, округи Колумбия ва ҳисобу китоби мұаллифон бо истифода аз маълумоти Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон.

вазъияти мусоиди хориҷӣ интиқоли торафт афзояндаи маблағи муҳоҷирони меҳнатӣ ба рушди босуръати иқтисод дар ин давра мусоидат намуд. Тоҷикистон аз нуқтаи назари интиқоли маблағ дар муқоиса бо ММД-и мамлакат дар ҷаҳон мунтазам яке аз рейтингҳои баландтаринро соҳиб мешавад. Суръати баланди рушди иқтисод ва интиқоли маблағи муҳоҷирони меҳнатӣ некӯаҳволии хонаводаҳоро аз ҳисоби паст шудани сатҳи камбизоатӣ хеле беҳтар намуданд.

Бо вучуди ин, таназзули иқтисодӣ, ки бо он шарикони муҳимтарини Тоҷикистон, ҳусусан Россия, дучор шуданд, инчунин паст шудани нарҳи молҳои асосии содиротии Тоҷикистон ба нишондиҳандаҳои умумии иқтисодии мамлакат таъсири манғӣ расонданд. Ин омилҳо ба рушди умумии иқтисодӣ ҷандон таъсири нарасонда бошанд ҳам, аммо ба некӯаҳволии хонаводаҳо таъсири зиёди манғӣ расонданд. Таназзули иқтисодӣ ва қатъитар гардиҳани танзими бозори меҳнат дар Россия имконияти корёбии муҳоҷирони меҳнатии тоҷикро якбора маҳдуд намуд. Ин якҷоя бо заифшавии рубли русӣ дар ду соли охир боиси хеле коҳиш ёфтани интиқоли пул аз Россия ба Тоҷикистон гардид.

Ҳаҷми умумии маблағҳо, ки муҳоҷирони меҳнатӣ аз Россия ба Тоҷикистон мефиристанд, дар семоҳаи ҷоруми соли 2014 ва семоҳаи якуми соли 2015 назар ба ҳамин семоҳаҳои солҳои пеш мувоғиҷан 27 ва 44 фоиз кам шуд. Умуман, интиқоли маблағ аз Россия ба Тоҷикистон соли 2015 назар ба соли 2014 тақрибан ду маротиба кам гардид³¹. Якбора кам шудани интиқоли маблағ, ки қисми зиёди онро хонаводаҳои Тоҷикистон барои ҳаридани маҳсулоти ҳӯрокворӣ³² сарф мекунанд, ба қобилияти ҳаридории аҳолӣ таъсири манғӣ расонд. Маълумотҳо аз он шаҳодат медиҳанд, ки соли 2015 қобилияти ҳаридории хонаводаҳои Тоҷикистон зиёда аз 10 фоиз коҳиш ёфт. Қобилияти ҳаридории аҳолӣ пеш аз ҳама дар байни хонаводаҳои камбизоат паст шуд, ки ин метавонад ба суръати пастшавии сатҳи камбизоатӣ дар мамлакат ҳалал расонад³³.

Коҳиш ёфтани интиқоли пул ба қурби мубодилавии сомонии Тоҷикистон нисбати доллари ИМА таъсири манғӣ расонд. Аз моҳи октябри соли 2014 то моҳи марта соли 2015 сомонии тоҷикӣ зиёда аз 16% бекурб шуд, ки ин боиси болоравии нарҳи маҳсулоти ҳӯроквории воридотӣ гардид. Масалан, моҳи апрели соли 2015 нарҳи як килограмм орди гандум ба 3,76 сомонӣ расид³⁴. Умуман, нобасомониҳои берунӣ, коҳиш ёфтани интиқоли маблағи

³¹ Ҳисобу китоби мӯаллифон бо истифода аз маълумоти Бонки марказии Федератсияи Россия. То 22 марта соли 2016 <http://www.cbr.ru/Eng/statistics/?PrtId=svs>

³² Барномаи умумиҷаҳонии озуқаворӣ. Системаи мониторинги амнияти озуқаворӣ дар Тоҷикистон, № 15, июни с. 2015. Душанбе, Тоҷикистон.

³³ Бонки ҷаҳонӣ. (2015). Маълумотҳои навкардашудаи иқтисодии № 2 (тирамоҳи с. 2015). Вашингтон, округи Колумбия: Бонки ҷаҳонӣ.

³⁴ Барномаи умумиҷаҳонии озуқаворӣ. Системаи мониторинги амнияти озуқаворӣ дар Тоҷикистон, № 15, июни с. 2015. Душанбе, Тоҷикистон.

муҳочирони меҳнатӣ, инчунин болоравии нархҳо ба некӯаҳволии хонаводаҳо ва амнияти озуқавории Тоҷикистон таъсири зиёди манғӣ расонданд.

4.1 Харочоти ҳамарӯза ба ҳар сар аҳолӣ

Ҷадвали 4.1 харочоти ҳамарӯза ба ҳар сар аҳолӣ – нишондиҳандай «Озуқаворӣ ба хотири оянда»-ро инъикос менамояд, ки он харочоти миёнаи ҳамарӯзаро ба ҳар сар аҳолӣ дар минтақаи амал бо доллари ИМА (ДИМА)-и соли 2010 баъди ислоҳ намудани баробарии қобилияти харидорӣ (БҚҲ)-и соли 2005 чен мекунад. Харочоти ҳамарӯза ба ҳар сар аҳолӣ ба сифати прокси нисбати даромад хизмат мекунад. Ҷадвали мазкур харочоти миёнаро ба ҳар сар аҳолӣ, иттилоотро дар бораи тақсимот, инчунин ҳиссаи истеъмоли қвентили камбағалтарини аҳолиро дар бар мегирад. Просентилҳо барои маълумот оид ба тақсими харочот пешниҳод гардидаанд. Нишондиҳандай тадқиқоти мазкур номутаносибии мусбат доранд, яъне қисми зиёди аҳолие, ки хеле кам истеъмол/харочот мекунад, ва қисми ками аҳолӣ, ки хеле зиёдтар истеъмол менамояд. Ҳиссаи истеъмолот, ки ба қвентили пасттарин (пасттар аз 20 фоиз) мансуб дониста мешавад, арзёбии нобаробарӣ ба шумор меравад.

Дар ҷадвали 4.1 нишондиҳандай баҳодиҳандандаро ҳамаи хонаводаҳо, инчунин бо тақсим намудан аз рӯи ҳусусиятҳои хонаводаҳо, аз ҷумла аз рӯи ҳайати гендерии хонавода, андозаи хонавода ва дараҷаи маълумоти аъзоёни хонавода оварда шудаанд. Ҳайати гендерӣ аз модули феҳристи хонаводаҳо (модули С) муқаррар шуда буд, на аз рӯи маълумоте, ки мусоҳиб дар аввали тадқиқот додаст (модули А). Категорияи дараҷаи маълумоти хонаводаҳо маҳсус барои он таҳия шуда буд, ки мувофиқат бо системаи миллии маорифи Тоҷикистон таъмин карда шавад. Маълумоти асосӣ/ибтидой/ маълумот надоштан ба маълумоти миёнаи нопурра ё дараҷаи аз ин пасттари маълумот мансуб дониста мешавад, ҳол он ки маълумоти миёна вобаста ба намуди дараҷаи маълумот ба синфҳои 10 ё 11 нисбат дорад. Таҳсилоти мактабӣ дар Тоҷикистон то синни 15-солагӣ ҳатмӣ мебошад ва дараҷаи мактабравӣ, одатан, баланд аст, гарчанде ки фоизи мактабро тарқ намудани талабагон назар ба мамлакатҳои собиқ Иттиҳоди Шӯравӣ зиёд мебошад. Бо ин усул тақсим кардани дараҷаи маълумот ба муқонсай нисбатан дақиқтар мусоидат менамояд.

Ҷадвали 4.1 нишон медиҳад, ки харочоти миёнаи ҳамарӯза ба ҳар сар аҳолӣ 4,42 доллари соли 2010-и ИМА-ро ташкил медиҳад. Харочоти миёнаи шабонарӯзӣ ба ҳар сари аҳолӣ барои ҳамаи хонаводаҳо дар доираи \$3,16 ба қайд гирифта шуд. Хонаводаҳое, ки ба ҳайати онҳо мардону занони қалонсол доҳил мешаванд, дар байни хонаводаҳои интихобшуда аксарияти куллро ташкил доданд, бинобар ин нишондиҳандай миёнаи ба гурӯҳҳо тақсимшудаи онҳо ба нишондиҳандай умумӣ наздиканд. Хонаводаҳое, ки аз

занҳои калонсол иборатанд, дар бораи харочоти камтари ҳамарӯза ба ҳар сар аҳолӣ ҳабар доданд. Харочоти ҳамарӯза ба ҳар сар аҳолӣ ба ҳисоби миёна барои хонаводаҳои хурд назар ба хонаводаҳои миёна (\$ 3,75) ё хонаводаҳои калон (\$ 3,24) зиёдтар буд (\$ 6,44). Ин гуна вобастагӣ нисбати хонаводаҳое низ мушоҳида карда шуд, ки аъзоёни оилашон маълумоти олий доранд (\$ 4,96), дар муқоиса бо хонаводаҳое, ки маълумоти асосӣ (\$ 3,11) ё миёна (\$ 4,32) дараҷаи баландтарини маълумоти хонавода буд.

Чадвали 4.1. Харочоти ҳамарӯза бар ҳар сар аҳолӣ аз рӯи ҳусусияти хонаводаҳо (бо ДИМА-и 'соли 2010)

Ҳусусияти хонаводаҳо	Нишондиҳандаҳои баҳодиҳанда (санҷидашуда)	Просентил						n ²
		10 th	25 th	50 th	75 th	90 th		
Ҳамагӣ (ҳамаи хонаводаҳо)	4.42	1.30	1.97	3.16	4.82	7.46	2000	
Ҳайати гендерии хонаводаҳо								
Мардҳо ва занҳои калонсол	4.34	1.30	1.96	3.15	4.78	7.36	1857	
Танҳо занҳои калонсол	5.35	1.23	2.00	3.23	5.23	11.08	141	
Танҳо мардҳои калонсол	^	^	^	^	^	^	2	
Ҳаҷми хонаводаҳо								
Хурд (1-5 нафар дар оила)	6.44	1.50	2.53	4.07	6.59	11.05	550	
Миёна (6-10 нафар дар оила)	3.75	1.30	1.90	3.02	4.51	6.64	1045	
Калон (11+ нафар дар оила)	3.24	1.14	1.67	2.53	3.54	5.71	405	
Дараҷаи маълумоти хонаводаҳо								
Умумӣ/ибтидой/маълумот надоранд	3.11	0.93	1.58	2.24	3.70	5.61	101	
Миёна	4.32	1.26	1.89	3.02	4.57	6.96	1382	
Олий	4.96	1.51	2.40	3.62	6.05	10.00	517	

¹ Натиҷаҳо аз ҷиҳати оморӣ коғӣ нестанд, n<30.

¹ Харочот ба ҳар сар аҳолӣ, ки бо асъори маҳалӣ ҷен карда мешавад, бо истифода аз индекси нарҳҳои истеъмолӣ (ИНИ) ва индекси баробарии қобилияти ҳаридорӣ (БҚҲ), ки онҳоро Бонки ҷаҳонӣ ҳисоб намудааст, ба долари соли 2010-и ИМА баргардонда шуд. Барои баргардондан формулаи зерин истифода бурда шуд: (2005 ИНИ ЕМВ/ 2015 ИНИ ЕМВ)*I/(БҚҲ 2005)* (ИНИ ДИМА 2010/ ИНИ ДИМА 2005) где ЕМВ БҚҲ 2005 = 0.93, 2015 ИНИ ЕМВ = 245.35, 2005 ИНИ ЕМВ = 107.1, ИНИ ДИМА 2010 = 111.65, ва ИНИ ДИМА 2005 = 100. Коэффициент конверсия 0,52 буд.

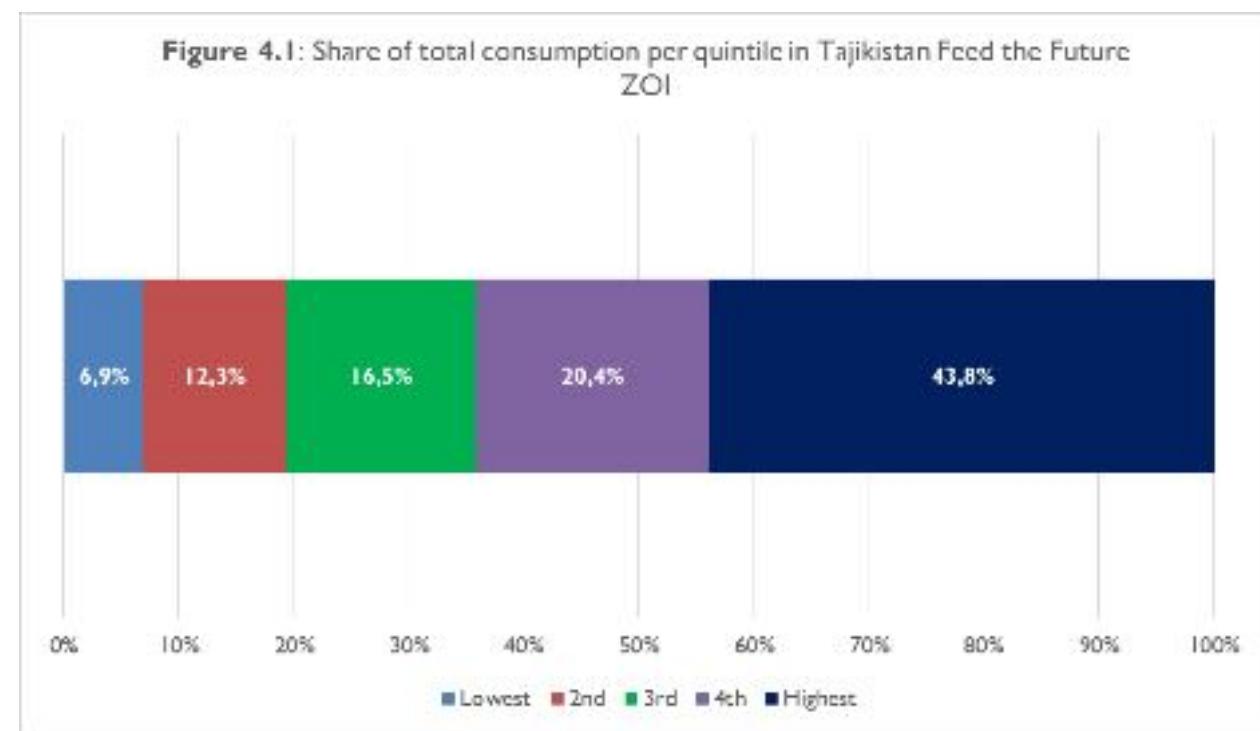
² Қайди маълумотҳои намерасидагӣ барои тағйирёбандҳои ба ғурӯҳҳо тақсимшуда аз баҳодиҳии муғассал ҳориҷ карда шудаанд. Ҳаҷми интихобкунандае, ки санҷида нашудааст, талафоти мазкурро дар мушоҳидаҳо инъикос мекунад; бинобар ин ҳаҷми интихобкунандаи ба ғурӯҳҳо тақсимшуда бо ҳаҷми интихобкунандаи ба ғурӯҳҳо тақсимнашуда дар як маҷмӯӣ буда наметавонад.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайни IFPRI, Тоҷикистон 2015.

Дар графики 4.1 ҳиссаи истеъмоли умумӣ ба як қвинтил дар Минтақаи амал нишон дода шудааст. Қвинтилҳо бо роҳи ҳисоб кардани истеъмоли умумии ҳар як хонавода ташаккул дода, ба миқдори аъзоёни оила тақсим карда шудаанд. Ҳиссаи камбағалтарин қвинтил дар ҳаҷми умумии истеъмолот 6,9 фоизро ташкил дод. Соли 2009 Бонки ҷаҳонӣ нишондиҳандаро дар 8,4 фоиз барои ҳамин гуна нишондиҳанда дар миқёси миллӣ

муқаррар намуд.³⁵ Ҳиссаи қашшоқтарин қисми ахолӣ дар соҳтори истеъмолоти миллӣ нишондиҳандай Ҳадафҳои рушди ҳазорсола (ХРҲ) аст, ки он дар бораи нобаробарии даромадҳо иттилоъ дода буд (БРСММ 2003).

Ҳадафҳои рушди босубот, ки онҳоро соли 2002 Созмони Милали Муттаҳид бо мақсади идома додани мероси ҲРҲ ҷорӣ карда буд, таваҷҷӯҳро ба нобаробарии даромадҳо бо роҳи фарогирии ду қвинтили поёни зиёд намуд.³⁶ Аз рӯи ин ҷенак 40 фоизи поёни хонаводаҳои барои тадқиқот дар Минтақаи амали «Озӯқаворӣ ба хотиро оянда»

Сарчашма: Нишондиҳанаҳои Тадқиқоти мобайни **IFPRI**, Таджикистан 2015.

³⁵ Бонки ҷаҳонӣ. (2015). *Нишондиҳандаҳои рушди глобалӣ*. То 10 феврали с. 2016. <http://databank.worldbank.org>

³⁶ Созмони Милали Муттаҳид. (2015). *Ҳадафҳои рушди устувор*. То 11 феврали 2016. <http://www.un.org/sustainabledevelopment/inequality>

4.2 Вусъат ва амиқии камбизоатӣ дар Минтақаи амал

Вусъати камбизоатӣ, ки баъзан онро дараҷаи камбизоатӣ низ меноманд, бо роҳи муайян кардани фоизи шахсоне, ки пасттар аз ҳадди ниҳоии камбизоатӣ зиндагӣ мекунанд, чен карда мешавад.³⁷ Арзёбии вусъати камбизоатӣ ба ҳадди ниҳоии камбизоатӣ, ки барои ошкор намудани табақаҳои қашшоқи аҳолӣ истифода бурда мешавад, ҳассос мебошад. Ҳадди ниҳоии стандартишудаи камбизоатӣ ба андозаи \$1,25 дар як рӯз барои як одам ба ҳисоби ДИМА-и соли 2005³⁸ барои назорат кардан ба тағйиротҳои глобалий дар соҳаи камбизоатӣ дар мамлакатҳои гуногун ва бо мурури вақт бо мақсади мониторинги пешрафт дар ичрои ҳадафҳои байналмилалӣ, ба монанди ҲРҲ баҳри решакан намудани камбизоатӣ ва гуруснагии шадид истифода бурда мешаванд. Нишондиҳандай \$ 1.25 ба як одам дар як рӯз дар ҳақиқат ҳадди ниҳоии камбизоатии дараҷаи охирин мебошад, ки барои қашшоқтарин мамлакатҳои дунё хос аст.³⁹ Арзёбии камбизоатиро инчунин нисбати ҳадди ниҳоии камбизоатии дараҷаи охирин ва камбизоатӣ дар ин ё он мамлакати алоҳида татбиқ кардан мумкин аст.

Дар он ҷое, ки вусъати камбизоатӣ ба он далолат мекунад, ки чӣ қадар одамон зери таъсири камбизоатӣ мондаанд, гуфта намешавад, ки чӣ қадар одамон зери таъсири камбизоатӣ мемонанд. Амиқии камбизоатӣ, ки аксар вақт онро тағовути камбизоатӣ меноманд, арзёбии фоиданоки камбизоатӣ мебошад, зоро он камбизоатии дараҷаи охиринро инъикос мекунад. Ин арзёбӣ тағовути миёнаи байни дараҷаи истеъмолот ва хатти камбизоатиро нишон медиҳад. Дар он табақаҳои камбизоат набудаи аҳолӣ чун табақаҳои шумурда мешаванд, ки тағовуташон баробари сифр аст. Ин ченак дар шакли ҳиссае аз ҳудуди камбизоатӣ ифода карда мешавад. Амиқии камбизоатӣ ё тағовути камбизоатӣ тамоми аҳолии Минтақаи амалро муаррифӣ менамояд. Нишондиҳандай миёнаи норасони истеъмолот дар байни табақаҳои камбизоати аҳолӣ, баръакс, танҳо нисбати онҳое арзёбӣ карда мешавад, ки берун аз хатти камбизоатӣ зиндагӣ мекунанд.

³⁷ Ба он диққат дижед, ки маълумот дар бораи ҳароҷотҳо дар сатҳи инфиродӣ ҷамъоварӣ карда мешавад, на дар сатҳи хонавода; сипас ҳароҷотҳои инфиродӣ ба ҳар сар аҳолӣ бо роҳи тақсим кардани маблағи умумии ҳароҷоти хонаводаҳо ба миқдори аъзоёни хонавода ҳисоб карда мешавад.

³⁸ Мувофиқи тағйир ёфтани баробарии қобилияти ҳаридорӣ(БҚҲ) ислоҳот дароварда мешаванд. Ин тағйиротҳоро Бонки ҷаҳонӣ барои он муқаррар мекунад, ки асьор дар байни мамлакатҳо барои муайян кардани он ки одам дар ин ё он мамлакат чӣ қадар маҳсулот ҳаридар метавонад, муқоиса карда шавад. \$ 1,25 БҚҲ-и соли 2005 маънои онро дорад, ки одам дар мамлакати дигар ба \$ 1,25 чӣ қадар мол ҳаридар метавонад, чӣ хеле ки ба \$ 1.25 дар Иёлоти Муттаҳида дар соли 2005 ҳамон қадар мол ҳаридар метавонистанд.

³⁹ Бонки ҷаҳонӣ. (2011). Маълумотҳои камбизоатӣ ва баробарӣ. Саволҳо ва ҷавобҳо. <http://go.worldbank.org/PYLADRLUN0>. То 15 апрели соли 2015.

4.2.1 Ҳадди ниҳоии камбизоатӣ – рӯзе бо \$1.25

Ҷадвали 4.2.1 баҳодиҳии камбизоатиро дар ҳадди ниҳоии рӯзе бо \$ 1,25 мүқаррар мекунад [БҚХ 2005]. Вусъати камбизоатӣ ва амиқии камбизоатӣ дар сатҳи рӯзе бо \$ 1.25 нишондиҳандашои «Озуқаворӣ ба хотири оянда» мебошанд. Ба монанди ҷадвали ҳароҷот ба ҳар сар аҳолӣ, дар ин ҷадвал низ баҳодиҳии камбизоатӣ барои ҳамаи хонаводаҳои Минтақаи амал, инчунин бо тақсим намудан аз рӯи ҳусусиятҳои хонаводаҳо, аз ҷумла аз рӯи ҳайати гендерии хонавода, андозаи хонавода ва дараҷаи маълумоти аъзоёни хонавода оварда шудаанд.

Вусъати камбизоатӣ. 10,4 фоизи одамон дар Минтақаи амал пасттар аз ҳадди ниҳоии камбизоатӣ, рӯзе бо \$ 1.25 зиндагӣ мекунанд. Ин рақам барои хонаводаҳои калон, ки дар ҳайаташон камаш II аъзо доранд (13,6 фоиз), хонаводаҳо, ки ба ҳайаташон танҳо занҳои калонсол дохил мешаванд (11,8%), инчунин хонаводаҳо, ки дар онҳо дараҷаи баландтарини маълумот маълумоти асосӣ (17,2%) ё миёна (11,5%) аст, боз ҳам зиёдтар мебошад.

Амиқии камбизоатӣ. Амиқии камбизоатӣ дар Минтақаи амал 2,7 фоиз, тафовути миёнаи байни дараҷаҳои истеъмоли аҳолӣ ва ҳатти камбизоатӣ бошад, \$ 0,32-ро ташкил медиҳад.

Амиқии камбизоатӣ миқдори захираҳоеро нишон медиҳад, ки агар ин захираҳоро ба хонаводаҳои камбизоат дижанд, хонаводаҳоеро, ки поёнтар аз ҳатти камбизоатӣ воқеъ шудаанд, болотар аз ҳатти камбизоатӣ баровардан мумкин аст. Ба аҳолии Минтақаи амал, ки шуморааш 1,5 миллион нафар, ҳадди ниҳоии камбизоатиаш \$ 1,25 дар як рӯз [2005 БҚХ] ва тафовути камбизоатиаш 2,7 фоиз мебошад, бояд \$ 480,000 / рӯз дода шавад, то ки даромаду ҳароҷоти камбизоатҳо аз ҳадди ниҳоии камбизоатӣ болотар барояд.

Нишондиҳандай миёнаи норасоии истеъмолоти табақаҳои камбизоати аҳолӣ. Дар Минтақаи амал камбизоати миёна дар сатҳи 74,4 фоизи ҳатти камбизоатӣ ё 25,6 фоиз поёнтар аз ҳатти камбизоатӣ зиндагӣ мекунад. Қимати миёнаи истеъмолоти одами камбизоат \$ 0,93 [БҚХ 2005] дар як рӯзро ташкил медиҳад.

Чадвали 4.2.1 Ҳадди ниҳоии камбизоатӣ дар сатҳи \$ 1,25 (БҚҲ 2005)¹ барои як одам дар як рӯз (ҳиссаи аҳолии камбизоат)

Хусусият	Вусъати камбизоатӣ ²		Амиқии камбизоатӣ ³		Норасоии миёнаи истеъмолоти табақаҳои камбизоати аҳолӣ ⁴		
	Фоизи аҳолӣ	n ^{5,6}	Фоиз аз хатти камбизоа -тӣ	n ^{5,6}	Бо ДИМА БҚҲ 2005	Фоиз аз хатти камбизоатӣ	n ^{5,6}
Ҳамагӣ (Ҳамаи хонаводаҳо)	10.4	15725	2.7	15725	0.32	25.6	15725
Ҳайати гендерии хонаводаҳо							
Мардҳо ва занҳои калонсол	10.3	15130	2.6	15130	0.32	25.3	15130
Танҳо занҳои калонсол	11.8	592	3.8	592	0.40	32.1	592
Танҳо мардҳои калонсол	^	3	^	3	^	^	3
Ҳаҷми хонавода							
Хурд (1-5 нафар)	6.6	2268	2.1	2268	0.40	32.1	2268
Миёна (6-10 нафар)	9.4	7912	2.4	7912	0.32	25.6	7912
Калон (11+ нафар)	13.6	5545	3.3	5545	0.30	24.2	5545
Дараҷаи маълумоти хонаводаҳо							
Асосӣ/ибтидой/маълумот надоранд	17.2	608	5.1	608	0.37	29.5	608
Миёна	11.5	10529	2.9	10529	0.32	25.2	10529
Оли	7.1	4588	1.8	4588	0.32	25.8	4588

¹ Натиҷаҳо аз ҷиҳати оморӣ коғӣ нестанд, n <30.

¹ Нишондиҳандаҳои камбизоатии «Озуқаворӣ ба хотири оянда» ба ҳадди ниҳоии камбизоатӣ - \$ 1.25 БҚҲ 2005 ба як одам дар як рӯз асос ёфтаанд.

² Вусъати камбизоатӣ ин фоизи одамонест, ки дар як рӯз бо \$ 1.25 зиндагӣ мекунанд (2005 БҚҲ). Вусъати камбизоатӣ баъзан миқёси камбизоатӣ ё дараҷаи камбизоатӣ номидা мешавад.

³ Амиқии камбизоатӣ ё тафовути камбизоатӣ ин нишондиҳандаи миёнаи норасоии истеъмолот мебошад, ки ба вусъати камбизоатӣ зарб зада шудааст.

⁴ Нишондиҳандии миёнаи норасоии истеъмолоти табақаҳои камбизоати аҳолӣ ин маблағи миёнаи поёнтар аз ҳадди ниҳоии камбизоатии одам дар шароити қашшоқӣ мебошад. Ин қимат танҳо дар байнӣ шахсоне арзёбӣ карда мешавад, ки дар оилаҳои поёнтар аз ҳадди ниҳоии камбизоатӣ қарордоршта зиндагӣ мекунанд.

⁵ Қайди маълумотҳои намерасидагӣ барои тағйирбанданаҳо ба гурӯҳҳо тақсимшуда аз баҳодиҳии муфассал ҳориҷ карда шудаанд. Ҳаҷми интихобкунанде, ки санҷида нашудааст, талафоти мазкурро дар мушоҳидҳо инъикос мекунад; бинобар ин ҳаҷми интихобкунанде ба гурӯҳҳо тақсимшуда бо ҳаҷми интихобкунанде ба гурӯҳҳо тақсимнашуда дар як маҷмӯъ буда наметавонад.

⁶ Шумораи мушоҳидҳо (n) ба шумораи шахсоне даҳл дорад, ки дар хонаводаҳое, ки ба ҳар як зеркатегория мувофиқ меоянд, зиндагӣ мекунанд.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайни IFPRI, Тоҷикистон 2015.

4.2.2 Ҳадди ниҳоии камбизоатӣ бо \$1.90

Моҳи октябри соли 2015 Бонки ҷаҳонӣ ҳатти байнамилалии камбизоатиро ба ҳар сар аҳолӣ дар муқонса бо ҳатти пештараи \$ 1.25 дар як рӯз то \$ 1,90 баланд бардошт. Тибқи маълумоти Бонки ҷаҳонӣ, сабаби нав кардани ҳатти камбизоатӣ бо зарурати инъикос намудани ҳарочоти торафт афзояндаи ҳадди ақали зиндагӣ дар тамоми ҷаҳон алоқаманд буд. Рақами нав сабати молҳои истеъмолиро дар асоси нархҳои соли 2011 таҷассум менамояд.⁴⁰

Дар ҷадвали 4.2.2 баҳодиҳии камбизоатӣ дар ҳадди ниҳоии рӯзе бо \$ 1,90 [БҶХ 2011] нишон дода шудааст. Вусъати камбизоатӣ ва амиқии камбизоатӣ дар ҳатти камбизоатии рӯзе бо \$ 1,90 нишондиҳандаҳои ташабbusi «Озукаворӣ ба хотири оянда» мебошанд. Ба монанди ҷадвали ҳарочот ба ҳар сар аҳолӣ, дар ин ҷадвал низ баҳодиҳҳои камбизоатӣ барои ҳамаи хонаводаҳои Минтақаи амал, инчунин бо тақсим намудан аз рӯи ҳусусиятҳои хонаводаҳо, аз ҷумла аз рӯи ҳайати гендерии хонавода, ҳаҷми хонавода ва дараҷаи маълумоти аъзоёни хонавода оварда шудаанд.

Вусъати камбизоатӣ. 31,5 фоизи одамон дар Минтақаи амал пасттар аз ҳадди ниҳоии байнамилалии камбизоатӣ, рӯзе бо \$ 1,90 зиндагӣ мекунанд. Ин рақам барои хонаводаҳои калон, ки дар ҳайаташон камаш 11 аъзо доранд (37,9 фоиз), хонаводаҳое, ки ба ҳайаташон танҳо занҳои калонсол доҳил мешаванд (11,8%), инчунин хонаводаҳое, ки дар онҳо дараҷаи баландтарини маълумот маълумоти асосӣ (50,3%) ё миёна (34,9%) аст, боз ҳам зиёдтар мебошад.

Амиқии камбизоатӣ. Амиқии камбизоатӣ дар Минтақаи амал 20,2 фоиз, тафовути миёнаи байни дараҷаҳои истеъмолоти аҳолӣ ва ҳатти камбизоатӣ бошад, \$ 1,22-ро ташкил медиҳад.

Амиқии камбизоатӣ миқдори захираҳоеро нишон медиҳад, ки агар ин захираҳоро ба хонаводаҳои камбизоат диханд, ҳамаи онҳоеро, ки поёнтар аз ҳатти камбизоатӣ воқеъ шудаанд, то ҳатти камбизоатӣ баровардан мумкин аст. Ба аҳолии Минтақаи амал, ки шуморааш 1,5 миллион нафар, ҳадди ниҳоии камбизоатиаш \$ 1,90 дар як рӯз [БҶХ 2011] ва тафовути камбизоатиаш 20,2 фоиз мебошад, бояд \$ 1,830,000 / рӯз дода шавад, то ки даромад ё ҳарочоти онҳо то ҳадди ниҳоии камбизоатӣ расад.

---

⁴⁰ Бонки ҷаҳонӣ. (2015). <http://www.worldbank.org/en/topic/poverty/brief/global-poverty-line-faq>. То 2 ноябрис. 2015.

Нишондиҳандаи миёнаи норасоии истеъмолоти табақаҳои камбизоати аҳолӣ. Дар Минтақаи амал камбизоати миёна дар сатҳи 35,9 фоизи хатти камбизоатӣ ё 64,1 фоиз поёнтар аз хатти камбизоатӣ зиндагӣ мекунад.

Чадвали 4.2.2 Ҳадди ниҳоии камбизоатӣ дар сатҳи \$ 1,90 (БҶХ 2011)¹ барои як одам дар як рӯз (ҳиссаи аҳолии камбизоат)

Хусусият	Вусъати камбизоатӣ ²		Амиқии камбизоатӣ ³		Норасоии миёнаи истеъмоли табақаҳои камбизоати аҳолӣ ⁴		
	Фоизи аҳолӣ	n ^{5,6}	Фоиз аз хатти камбизоатӣ	n ^{5,6}	Бо ДИМА БҶХ 2011	Фоиз аз хатти камбизоатӣ	n ^{5,6}
Ҳамагӣ (Ҳамаи хонаводаҳо)	31.5	15725	20.2	15725	1.22	64.1	15725
Ҳайати гендерии хонавода							
Мардҳо ва занҳои калонсол	31.5	15130	20.2	15130	1.22	64.1	15130
Танҳо занҳои калонсол	32.3	592	21.3	592	1.25	65.9	592
Танҳо мардҳои калонсол	^	3	^	3	^	^	3
Ҳаҷми хонавода							
Хурд (1-5 нафар)	19.8	2268	12.9	2268	1.24	65.1	2268
Миёна (6-10 нафар)	30.8	7912	19.6	7912	1.21	63.8	7912
Калон (11+ нафар)	37.9	5545	24.4	5545	1.22	64.4	5545
Дараҷаи маълумоти хонавода							
Асосӣ/ибтидой/маълумот надоранд	50.3	608	32.8	608	1.24	65.1	608
Миёна	34.9	10529	22.4	10529	1.22	64.1	10529
Ойл	21.2	4588	13.5	4588	1.21	63.9	4588

¹ Натиҷаҳо аз ҷиҳати оморӣ коғӣ нестанд, $p < 30$.

¹ То 1 октябри соли 2015 нишондиҳандаҳои камбизоатии Бонки ҷаҳонӣ ба ҳадди ниҳоии камбизоатӣ одам дар як рӯз асос ӯфтаанд.

² Вусъати камбизоатӣ ин воизи одамонест, ки берун аз ҳудуди камбизоатӣ зиндагӣ мекунанд. Вусъати камбизоатӣ баъзан миқёси камбизоатӣ ё дараҷаи камбизоатӣ номида мешавад.

³ Амиқии камбизоатӣ ё тафовути камбизоатӣ ин нишондиҳандаи миёнаи норасоии истеъмол мебошад, ки ба вусъати камбизоатӣ зарб зада шудааст.

⁴ Нишондиҳандаи миёнаи норасоии истеъмоли табақаҳои камбизоати аҳолӣ ин маблаги миёнаи поёнтар аз ҳадди ниҳоии камбизоатии одам дар шароити қашшоқӣ мебошад. Ин қимат танҳо дар байнӣ шахсоне арзёбӣ карда мешавад, ки дар оилаҳои поёнтар аз ҳадди ниҳоии камбизоатӣ қарордошта зиндагӣ мекунанд.

⁵ Қайди маълумотҳои намерасидагӣ барои тағиیرёбандҳои ба ғурӯҳҳо тақсимшуда аз баҳодиҳии муғассал ҳориҷ карда шудаанд. Ҳаҷми интихобкунандае, ки санҷида нашудааст, талафоти мазкурро дар мушоҳидаго инъикос мекунад; бинобар ин ҳаҷми интихобкунанда ба ғурӯҳҳо тақсимшуда бо ҳаҷми интихобкунанда ба ғурӯҳҳо тақсимнашуда дар як маҷмӯъ буда наметавонад.

⁶ Шумораи мушоҳидаго (n) ба миқдори шахсоне даҳл дорад, ки дар хонаводаҳое, ки ба ҳар як зеркатегория мувофиқ меоянд, зиндагӣ мекунанд.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайни IFPRI, Тоҷикистон 2015.

4.2.3 Ҳадди ниҳоии миллии камбизоатӣ

Дар ҷадвали 4.2.3 баҳодиҳии камбизоатӣ дар сатҳи ҳадди ниҳоии миллии камбизоатӣ дар Тоҷикистон инъикос ёфтааст. Ба монанди ҷадвали дараҷаи камбизоатӣ рӯзе бо \$ 1,25, дар ин ҷадвал баҳодиҳҳои камбизоатӣ барои ҳамаи хонаводаҳои Минтақаи амал, инчунин бо тақсим намудан аз рӯи ҳусусиятҳои хонаводаҳо, аз ҷумла аз рӯи ҳайати гендерии хонавода, ҳаҷми хонавода ва дараҷаи маълумоти аъзоёни хонавода оварда шудаанд.

Ҳадди ниҳоии камбизоатӣ барои Тоҷикистон дар *Андозагирии камбизоатӣ дар Тоҷикистон: қайдҳои методологӣ*, ки Агентии омор моҳи июни соли 2015 нашр карда буд, баён ёфтааст. Барои соли 2014 ҳатти миллии камбизоатӣ дар сатҳи 158,71 сомонӣ дар як моҳ муқаррар шуда буд, ки он ба сомонӣ барои килокалория, ҳароҷоти имконпазир барои ҳӯрок, меъёри тасбитшуда барои ҳароҷотҳои ғайрихӯроквотӣ, инчунин 2,250 килокалорияи пешбинишуда дар як рӯз асос ёфтааст. Нишондиҳандай тағиирдодашуда дар як рӯз тақрибан ба 5,217 сомонӣ ба ҳар сар аҳолӣ дар як рӯз баробар аст.⁴¹ Бо назардошти таваррум, чунки нишондиҳандай дар боло зикршуда ба нишондиҳандай миёнаи соли 2014 асос ёфта буд, ҳадди ниҳоии миллии камбизоатӣ дар охири моҳи феврали соли 2015-ум 5,383 сомониро бар ҳар сар аҳолӣ дар як рӯз ташкил дод.

Ҳатти миллии камбизоатӣ ба ҳар сар аҳолӣ дар як рӯз аз ҳадди ниҳоии \$1,25 бар ҳар сар аҳолӣ дар як рӯз, ки дар фасли 4.2.1 истифода шудааст, баландтар мебошад. Бинобар ин, вусъати камбизоатӣ аз ин лиҳоз баландтар аст (47,6 фоиз дар муқоиса бо 10,4 фоиз). Тамоюлҳои дученакӣ бо истифода аз ҳама гуна ҳадди ниҳоии камбизоатӣ бетағиир мемонанд.

Вусъати камбизоатӣ. Ҷӣ тавре, ки дар чаҳорҷӯбай тадқиқоти мобайнӣ ошкор карда шуд, 47,6 фоизи одамон дар ҳадди ниҳоии миллии камбизоатӣ зиндагӣ мекунанд. Агар ин шумораро ба сатҳи хонаводаҳо гузаронем, 43,0 фоизи миёнаи хонаводаҳо дар сатҳи 5,383 сомонӣ ба ҳар сар аҳолӣ дар як рӯз зиндагӣ менамоянд. Ин мушоҳидаҳо бо тамоюле, ки ба оилаҳои қалон хос аст, мувофиқат намуда, истеъмоли камтарро ба ҳар сар аҳолӣ нишон медиҳанд. Мувофиқи маълумоти агентии миллии омор, сатҳи камбизоатии хонаводаҳо дар вилояти Хатлон соли 2014-ум 37,7 фоизро ташкил дод. Маълумоти зикршуда фақат барои пурра намудани ҳисобот оварда шуд; онро бевосита муқоиса намудан аз имкон берун аст, зеро хонаводаҳои дар Минтақаи амал интихобшуда фақат як қисми вилояти Хатлонро дар бар мегиранд. Ғайр аз ин, ин сатҳи камбизоатӣ дар соли 2014 барои ҳама сатҳи миёна аст. Ва, ниҳоят, буҳрони ба қарибӣ рӯйдодаи асъорӣ ва таваррум дар

⁴¹ Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. (2015). "Андозагирии камбизоатӣ дар Тоҷикистон: қайдҳои методологӣ ." Душанбе: Агентии омор

Тоҷикистонро, ки баъди соли нав ва дар вақти корҳои саҳроии тадқиқот ҷой доштанд, қайд кардан лозим аст.

Амиқии камбизоатӣ. Амиқии камбизоатӣ барои ин тадқиқот ба андозаи 31,9 фоиз аз ҳудуди миллии камбизоатӣ мӯқаррар карда шудааст. Ин рақам барои хонаводаҳое, ки ба ҳайати онҳо танҳо занҳои калонсол дохил мешаванд, зиёдтар буд (33,0%), назар ба хонаводаҳое, ки ба ҳайати онҳо ҳам мардон ва ҳам занони калонсол дохил мешаванд (31,8%). Хонаводаҳои калон низ назар ба хонаводаҳои миёна (30,8%) ва хурд (20,0%) амиқии зиёдтари камбизоатиро нишон доданд (39,0%). Ғайр аз ин, нишондиҳандай мазкур барои хонаводаҳое, ки дар онҳо дараҷаи маълумоти аъзоёни хонавода аз ибтидой (47,0%) ё миёна (34,4%) боло нест, хеле баланд буд, дар мӯқоиса бо хонаводаҳое, ки аъзоёни онҳо дар ягон соҳа маълумоти олӣ гирифтаанд (23,9%).

Нишондиҳандай миёнаи норасоии истеъмолоти табақаҳои камбизоати аҳолӣ. Нишондиҳандай миёнаи норасоии истеъмолоти шахсоне, ки дар хатти камбизоатӣ қарор доранд (бо роҳи аз нав ҳисоб кардан бо ДИМА БҶХ 2005), \$ 1,65-ро ташкил медиҳад. Робитаи байни андозаи хонавода ва нишондиҳандай миёнаи норасоии истеъмолоти табақаҳои камбизоати аҳолӣ, бар хилофи нишондиҳандаро пештар зикршуда, яқин нест. Аз тарафи дигар, дараҷаи баландтарини маълумоти хонаводаҳо робитаи баръаксро бо нишондиҳандай миёнаи норасоии истеъмолот нишон медиҳад.

Ҷадвали 4.2.3. Камбизоатӣ дар ҳадди ниҳоии миллии камбизоатӣ бо 5.383 сомонӣ¹
(ҳиссаси аҳолии камбизоат)

Хусусият	Вусъати камбизоатӣ ²		Амиқии камбизоатӣ ³		Норасоии миёнаи истеъмолоти табақаҳои камбизоати аҳолӣ ⁴		
	Фоизи аҳолӣ	n ^{5,6}	Фоиз аз хатти камбизоатӣ	n ^{5,6}	Бо ДИМА БҚҲ 2005	Фоиз аз хатти камбизоатӣ	n ^{5,6}
Ҳамагӣ (Ҳамаи хонаводаҳо)	47.6	15725	31.9	15725	1.65	67.0	15725
Ҳайати гендерии хонаводаҳо							
Мардҳо ва занҳои калонсол	47.6	15130	31.8	15130	1.65	66.9	15130
Танҳо занҳои калонсол	48.5	592	33.0	592	1.68	68.1	592
Танҳо мардҳои калонсол	^	3	^	3	^	^	3
Ҳаҷми хонавода							
Хурд (1-5 нафар)	29.7	2268	20.0	2268	1.66	67.3	2268
Миёна (6-10 нафар)	46.0	7912	30.8	7912	1.65	66.9	7912
Калон (11+ нафар)	58.3	5545	39.0	5545	1.65	66.9	5545
Дараҷаи маълумоти хонаводаҳо							
Асосӣ/ибтидой/маълумот надоранд	68.4	608	47.0	608	1.70	68.7	608
Миёна	51.1	10529	34.4	10529	1.66	67.3	10529
Ойл	36.6	4588	23.9	4588	1.61	65.4	4588

¹ Натиҷаҳо аз ҷиҳати оморӣ коғӣ нестанд, п <30.

² 5,383 сомонӣ ин нишондиҳандаст бо назардошти таваррум ва ҳадди ниҳоӣ бо 5.217, ки соли 2014 Агентсии омори Тоҷикистон дар «Андозагарии камбизоатӣ дар Тоҷикистон: қайдҳои методологӣ» тавсиф намудааст.

³ Вусъати камбизоатӣ ин фоизи одамонест, ки берун аз хатти камбизоатӣ зиндагӣ мекунанд. Вусъати камбизоатӣ баъзан миқёси камбизоатӣ ё дараҷаи камбизоатӣ номида мешавад.

⁴ Амиқии камбизоатӣ ё тафовути камбизоатӣ ин нишондиҳандай миёнаи норасоии истеъмолот мебошад, ки ба вусъати камбизоатӣ зарб зада шудааст.

⁵ Нишондиҳандай миёнаи норасоии истеъмолоти табақаҳои камбизоати аҳолӣ ин маблағи миёнаи поёнтар аз ҳадди ниҳоии камбизоатии одам дар шароити қашшоқӣ мебошад. Ин қимат танҳо дар байни шахсоне арзёбӣ карда мешавад, ки дар оилаҳои поёнтар аз ҳадди ниҳоии камбизоатӣ қарордошта зиндагӣ мекунанд.

⁶ Қайди маълумотҳои намерасидагӣ барои тағйирёбандҳои ба ғурӯҳҳо тақсимшуда аз баҳодиҳии муғассал ҳориҷ карда шудаанд. Ҳаҷми интихобкунандад, ки санҷида нашудааст, талафоти мазкурро дар мушоҳидаҳо инъикос мекунад; бинобар ин ҳаҷми интихобкунандад ба ғурӯҳҳо тақсимшуда бо ҳаҷми интихобкунандад ба ғурӯҳҳо тақсимнашуда дар як маҷмӯӣ буда наметавонад.

⁷ Шумораи мушоҳидаҳо (n) ба миқдори шахсоне даҳл дорад, ки дар хонаводаҳое, ки ба ҳар як зеркатегория мувофиқ меоянд, зиндагӣ мекунанд.

Сарчашма: Нишондиҳандои Тадқиқоти мобайни IFPRI, Тоҷикистон 2015.

4.2.4 Ҳадди ниҳоии миллии камбизоатии дараҷаи охирин

Дар ҷадвали 4.2.4 нишондиҳандаҳои баҳодиҳандаи камбизоатӣ дар сатҳи ҳадди ниҳоии камбизоатии дараҷаи охирин барои Тоҷикистон нишон дода шудаанд. Ба монанди ҳароҷотҳо ва ҷадвалҳои камбизоатии пештара, дар ин ҷадвал нишондиҳандаҳои баҳодиҳандаи камбизоатӣ барои ҳамаи хонаводаҳои Минтақаи амал, инчунин бо тақсим намудан аз рӯи ҳусусиятҳои хонаводаҳо, аз ҷумла аз рӯи ҳайати гендерии хонавода, ҳаҷми хонавода ва дараҷаи маълумоти аъзоёни хонавода оварда шудаанд.

Ҳадди ниҳоии камбизоатии дараҷаи охирин дар Тоҷикистон аз ҷониби Агентии омори миллӣ бо истифода аз худи ҳамон усули ҳисобкунии ҳадди ниҳоии миллии камбизоатӣ, ки дар фасли 4.2.2 баён шудааст, муайян карда мешавад. Бар ҳилоғи ин ҳадди ниҳоӣ ҳатти камбизоатии дараҷаи охирин ҳароҷотҳои ғайри ҳӯроквориро дар бар намегирад. Ҳадди ниҳоии 123,57 сомонӣ ба ҳар сар аҳолӣ дар як моҳ бо 4.062 сомонӣ ба ҳар сар аҳолӣ дар як рӯз баробар буда, нишондиҳандаи миёнаи соли 2014 ба шумор меравад. Бо назардошти таваррум дар лаҳзаи пурсиш, ин ҳадди ниҳоӣ тақрибан 4,192 сомониро ба ҳар сар аҳолӣ дар як рӯз ташкил медиҳад. Ин нишондиҳандаро агар ба ДИМА БҚҲ 2005 гардонем, таҳминан ба \$ 1,51 дар як рӯз баробар мешавад.

Вусъати камбизоатӣ. Чӣ тавре муқаррар карда шуд, 33,5 фоизи одамон дар Минтақаи амали тадқиқот дар сатҳи ҳадди ниҳоии камбизоатии дараҷаи охирин – 4.192 сомонӣ ба ҳар сар аҳолӣ дар як рӯз зиндагӣ мекунанд. Ин нишондиҳанда бо истифода аз худи ҳамон ҳадди ниҳоӣ ба ҳисоби миёна 30,0 фоизи хонаводаҳоро дар бар мегирад. Мувоғиқи маълумоти Агентии омори Тоҷикистон, соли 2014 дар Ҳатлон 21,6 фоизи хонаводаҳо дар шароити камбизоатии дараҷаи охирин зиндагӣ мекарданд. Чӣ тавре дар қисми гузашта зикр карда шуд, маълумотҳои ду нишондиҳанда аз сабаби гуногун будани ҳусусиятҳои аҳолӣ бевосита муқоисаshawанда нестанд. Ҳароҷоти хонаводаҳои камбизоаттарин пеш аз ҳама бо таъсирӣ он буҳронҳое алоқаманд мебошад,⁴² ки Тоҷикистон аз охирин соли 2014 то аввали соли 2015 бо онҳо дучор омадааст.

32,8 фоизи хонаводаҳое, ки ба ҳайати онҳо танҳо занҳои калонсол дохил мешаванд,, тибқи мушоҳидаҳо, дар сатҳи ҳадди ниҳоии 4.192 сомонӣ зиндагӣ мекунанд. Ин нишондиҳанда назар ба дараҷаи миёнаи умумӣ (33,5%) пасттар аст. Ин мушоҳидаи хеле муҳим аст, агар ба назар гирем, ки ин ғурӯҳ дар сатҳи ҳадди ниҳоии баланди 5.383 сомонӣ вусъати бештари камбизоатӣ дошт. Ғайр аз ин, одамоне, ки дар оилаҳои калон зиндагӣ мекунанд (40,8%), дар шароити камбизоатии дараҷаи охирин зиндагӣ мекарданд, назар ба хонаводаҳои миёна (32,7%) ё хурд (20,3%). Ва, ниҳоят, одамоне, ки дар хонаводаҳои дорои

---

⁴² ЮНИСЕФ. (2009).

ақалан як аъзоти маълумоти олидор зиндагӣ мекунанд, камтар дар шароити камбизоатии дараҷаи охирин қарор доранд (23,0%), назар ба он хонаводаҳое, ки дар онҳо дараҷаи баландтарини маълумоти асосӣ/ибтидой (51,9%) ё миёна (37,0%) мебошад.

Амиқии камбизоатӣ. Тафовути камбизоатӣ, ки робитаи мутақобилаи байни вусъати камбизоатӣ ва нишондиҳандай миёнаи истеъмолоти табақаҳои камбизоати аҳолиро тавсиф менамояд, ба андозаи 21,7 фоизи камбизоатии дараҷаи охирин муқаррар шуда буд. Ин рақам барои шахсоне, ки дар хонаводаҳои хурд зиндагӣ мекунанд, камтар буд (13,4%). Нишондиҳандай мазкур барои хонаводаҳои калон (26,4%), инчунин барои хонаводаҳое, ки дар онҳо дараҷаи баландтарини маълумоти ҳар кадом аъзоти оила маълумоти асосӣ/ибтидой (34,3%) ё миёна (24,0%) буд, баландтар аст.

Норасоии миёнаи истеъмолоти табақаҳои камбизоати аҳолӣ. Муқаррар шуда буд, ки норасоии миёнаи истеъмолоти табақаҳои камбизоати аҳолӣ дар тадқиқоти интихобӣ дар Минтақаи амал \$ 1,25-ро ташкил медиҳад. Норасоӣ барои хонаводаҳои хурд (\$ 1,27) назар ба хонаводаҳои калон (\$ 1,25) бештар буд. Ин аз он шаҳодат медиҳад, ки хонаводаҳои хурд умуман камтар дар шароити камбизоатии дараҷаи охирин зиндагӣ мекунанд, vale онҳое, ки дар сатҳи ҳадди ниҳоии камбизоатӣ зиндагӣ мекунанд, аз онҳо дида қашшоқтаранд. Файр аз ин, хонаводаҳои камбизоате, ки ба ҳайати онҳо танҳо занҳои калонсол дохил мешаванд (\$ 1,29), ба ҳисоби миёна назар ба хонаводаҳои интихобшуда бештар норасоии истеъмолотро нишон медиҳанд.

Чадвали 4.2.4. Камбизоатӣ дар сатҳи ҳадди ниҳоии миллии камбизоатии дараҷаи охирин бо 4.192 сомонӣ¹ (ҳиссаси аҳолии камбизоат)

Хусусият	Вусъати камбизоатӣ ²		Амиқии камбизоатӣ ³		Норасони миёнаи истеъмолоти камбизоатҳо ⁴		
	Фоизи аҳолӣ	n ^{5,6}	Фоиз аз хатти камбизоатӣ	n ^{5,6}	Бо ДИМА БҚҲ 2005	Фоиз аз хатти камбизоатӣ	n ^{5,6}
Ҳамагӣ (Ҳамаи хонаводаҳо)	33.5	15725	21.7	15725	1.25	64.7	15725
Ҳайати гендерии хонавода							
Мардҳо ва занҳои калонсол	33.5	15130	21.7	15130	1.24	64.6	15130
Танҳо занҳои калонсол	32.8	592	22.0	592	1.29	67.1	592
Танҳо мардҳои калонсол	^	3	^	3	^	^	3
Ҳаҷми хонавода							
Хурд (1-5 нафар)	20.3	2268	13.4	2268	1.27	66.2	2268
Миёна (6-10 нафар)	32.7	7912	21.1	7912	1.24	64.4	7912
Калон (11+ нафар)	40.8	5545	26.4	5545	1.25	67.8	5545
Дараҷаи маълумоти хонавода							
Асосӣ/ибтидой/маълум от надоранд	51.9	608	34.3	608	1.27	66.2	608
Миёна	37.0	10529	24.0	10529	1.25	64.8	10529
Ойл	23.0	4588	14.8	4588	1.23	64.2	4588

¹ Натиҷаҳо аз ҷиҳати оморӣ коғӣ нестанд, n<30.

¹ 4.192 сомонӣ ин нишондиҳандаст бо назардошти таваррум ва ҳадди ниҳоӣ бо 4.152, ки соли 2014 Агентии омори Тоҷикистон дар «Андозагирии камбизоатӣ дар Тоҷикистон: қайдҳои методологӣ» тавсиф намудааст.

² Вусъати камбизоатӣ ин фоизи одамонест, ки пасттар аз хатти миллии камбизоатии дараҷаи охирин зиндагӣ мекунанд. Вусъати камбизоатӣ баъзан миқёси камбизоатӣ ё дараҷаи камбизоатӣ номидা мешавад.

³ Амиқии камбизоатӣ ё тафовути камбизоатӣ ин нишондиҳандай миёнаи норасони истеъмолот мебошад, ки ба вусъати камбизоатӣ зарб зада шудааст.

⁴ Нишондиҳандай миёнаи норасони истеъмолоти табақаҳои камбизоати аҳолӣ ин маблағи миёнаи поёнтар аз ҳадди ниҳоии камбизоатии одам дар шароити қашшоқӣ мебошад. Ин қимат танҳо дар байни шахсоне баҳодиҳӣ карда мешавад, ки дар оилаҳои поёнтар аз ҳадди ниҳоии камбизоатӣ қарордошта зиндагӣ мекунанд.

⁵ Қайди маълумотҳои намерасидагӣ барои тағйирёбандоҳои ба ғурӯҳҳо тақсимшуда аз баҳодиҳии муғассал ҳориҷ карда шудаанд. Ҳаҷми интихобкунанде, ки санҷида нашудааст, талафоти мазкурро дар мушоҳидаҳо инъикос мекунанд; бинобар ин ҳаҷми интихобкунанде ба ғурӯҳҳо тақсимшуда бо ҳаҷми интихобкунанде ба ғурӯҳҳо тақсимнашуда дар як маҷмӯъ буда наметавонад.

⁶ Шумораи мушоҳидаҳо (n) ба миқдори шахсоне даҳл дорад, ки дар хонаводаҳо, ки ба ҳар як зеркатегория мувофиқ меоянд, зиндагӣ мекунанд.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайнини IFPRI, Тоҷикистон 2015.

5. Васеъ намудани ҳуқуқу имкониятҳои занон дар соҳаи кишоварзӣ

Бо вучуди он ки занҳо дар соҳаи кишоварзӣ нақши мӯҳим мебозанд, онҳо доимо бо маҳдудиятҳои иқтисодию иҷтимоӣ дучор меоянд. Аз ин рӯ, васеъ намудани ҳуқуқу имкониятҳои занон мақсади асосии ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» мебошад. Васеъ намудани ҳуқуқу имкониятҳои занон хусусан барои ба даст овардани ҳадафҳои «Озуқаворӣ ба хотири оянда» дар соҳаи рушди фарогир (инклузивӣ) дар бахши кишоварзӣ ва беҳтар намудани вазъи таъминот бо озуқаворӣ хеле мӯҳим аст. Индекси васеъ намудани ҳуқуқу имкониятҳои занон дар соҳаи кишоварзӣ (WEAI) барои он таҳия шуда буд, ки тағйирёбии ҳуқуқу имкониятҳои занон, ки дар натиҷаи даҳолати бавосита ё бевоситай ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» ва ба сифати омили барномавӣ барои ошкор ва бартарафсозии монеаҳои иштироки пурраи занон дар бахши кишоварзӣ ба амал меоянд, зери назорат гирифта шавад⁴³. Барои гирифтани маълумоти иловагӣ саволнома ва дастури WEAI-ро аз Интернет пайдо карда метавонед.⁴⁴

5.1 Тавзех

WEAI васеъшавии ҳуқуқу имкониятҳоро дар панҷ соҳа андозагирӣ менамояд. Дар соҳаи *истеҳсолот қобилияти саҳмгузории одамон ва мустақилона қарор қабул намудани онҳо оид ба истеҳсолоти кишоварзӣ арзёбӣ* карда мешавад. Соҳаи *захираҳо назоратро ба дастрасии захираҳои истеҳсолӣ* аз ҷониби шахсони воқеӣ инъикос менамояд. Соҳаи *даромад ба қобилияти одамон дар идора намудани захираҳои молиявие*, ки дар натиҷаи истеҳсолоти кишоварзӣ ё манбаъҳои дигар ба даст оварда шудаанд, назорат мекунад. Соҳаи *сарварӣ аҳамияти иҷтимоӣ ва маҳорати шахсони воқеиро дар суханрониҳои оммавӣ дар маҳалҳои худ инъикос менамояд*. Соҳаи *вақт сарбории корӣ ва қаноатмандии одамонро аз вақти фориҷ аз кор инъикос мекунад*. WEAI маълумотеро, ки оид ба ҳар кадоме аз ин соҳаҳо ҷамъоварӣ карда шудаанд, ба нишондиҳандай умумии васеъ намудани ҳуқуқу имкониятҳои занон муттаҳид менамояд.

Индекс аз ду зериндекс иборат аст: панҷ соҳаи васеъ намудани ҳуқуқу имкониятҳо (5OP), ки васеъ намудани ҳуқуқу имкониятҳои занонро дар панҷ соҳаи васеъ намудани ҳуқуқу имкониятҳо чен мекунанд, ва индекси баробарии гендерӣ (ИБГ), ки васеъкунии нисбии ҳуқуқу имкониятҳои мардону занонро дар хонавода чен мекунад. Дар чаҳорҷӯбай саволномаи WEAI оид ба мардону занони фаъол, ки дар ҳар як хонавода қарор қабул

⁴³ Alkire, S., Malapit, H., et al. (2013).

⁴⁴ IFPRI. (2013). <http://feedthefuture.gov/lp/womens-empowerment-agriculture-index>

мекунанд, саволҳо дода, соҳаҳои занону мардон аз рӯи 5ОР дар ҳар як хонавода муқоиса карда мешавад. Одамони фаъоле, ки қарор қабул мекунанд, шахсони 18-сола ва аз ин болое мебошанд, ки худро чун мардон ё занони фаъоле, ки дар рафти ҷамъоварии маълумот барои феҳристи хонаводаҳо қарор қабул мекунанд, муайян кардаанд.⁴⁵ Нишондиҳандаи WEAI чун ҷамъи 5ОР ва GPI дар сатҳи Минтақаи амал ҳисоб карда мешавад.

Дар чаҳорҷӯбай тадқиқоти мобайнӣ дар Минтақаи амал аз 10 нишондиҳанда фақат аз рӯи 8 нишондиҳанда ва танҳо оид ба занҳои фаъоле, ки қарор қабул мекунанд, маълумот ҷамъ карда шуд, на оид ба мардҳои фаъоле, ки қарор қабул мекунанд. Маълумотҳои дар рафти тадқиқоти мобайнӣ соли 2015 ҷамъоваришуда имкон медиҳанд, ки аз 10 нишондиҳандаи инфириодии васеъ намудани ҳуқуқу имкониятҳои занҳои фаъоле, ки қарор қабул мекунанд, ҳашт нишондиҳанда ҳисоб карда шавад. Ин ба «Озуқаворӣ ба хотири оянда» имконият медиҳад, ки тағиیرёбии нишондиҳандаҳои алоҳида ё маҳдудиятҳоеро, ки ба васеъ намудани ҳуқуқу имкониятҳои занон дар Минтақаи амали мамлакат таъсир мерасонанд, арзёбӣ намояд. Дар ин боб натиҷаҳои ҳашт нишондиҳандаи васеъ намудани ҳуқуқу имкониятҳо нишон дода шудаанд.

Азбаски маълумотҳоро мардҳо ҷамъоварӣ накардаанд ва нишондиҳандаи «мустақилият дар истеҳсолот» истисно карда мешавад, нишондиҳандаи WEAI-ро наметавон барои тадқиқоти мобайнӣ истифода бурд. Ҷамъоварии маълумоти мобайнӣ WEAI барои он ба тартиб дароварда шуд, ки ҳаҷми умумии модул ва саволномаи тадқиқоти WEAI кам карда, проблемаҳои асоснокии зермодули мустақилият дар истеҳсолот, ки дар тадқиқоти базавӣ истифода мегардад, ҳал карда шаванд. Дар чаҳорҷӯбай ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» барои аз нав дида баромадани модул оид ба масъалаи мустақилият дар истеҳсолот ҳамкорӣ бо шарикон ҳоло ҳам давом дорад. Маълумотҳо барои ҳисоб кардани WEAI-и пурра дар чаҳорҷӯбай тадқиқоти мобайнӣ дар соли 2017 ҷамъ карда мешаванд.

Дар ҷадвали 5.1 панҷ соҳаи васеъ намудани ҳуқуқу имкониятҳо, таърифи онҳо дар чаҳорҷӯбай WEAI, 10 нишондиҳандаи даҳлдор ва фоизи занҳое, ки аз рӯи нуҳ нишондиҳандаи дар чаҳорҷӯбай тадқиқот арзёбишаванд мувофиқат ба даст меоранд, нишон дода шудаанд. Барои ҳисоб кардани он ки ҳуқуқу имкониятҳои занон дар асоси маҷмӯи пурраи нишондиҳандаҳое, ки 5ОР-ро дар бар мегиранд, васеъ карда шуд ё не, имконият набуд. Бинобар ин, фоизҳои дар ҷадвали 5.1 нишон додашуда ҳиссаи ҳамаи занҳои тадқиқшудаero инъикос мекунанд, ки аз рӯи нишондиҳандаҳои алоҳида, сарфи назар аз вазъи васеъшавии ҳуқуқу имкониятҳояшон, мувофиқат ба даст овардаанд (яъне

⁴⁵ Шахсоне, ки ба саволномаи WEAI посух медиҳанд, шахсони фаъоле мебошанд, ки дар хонавода қарор қабул мекунанд, барои ҳамин намояндагони тамоми мардону занони ноҳияи тадқиқшуда ба шумор рафта наметавонанд.

шумораи сензуранашуда), на ҳиссаи занҳои пурсидашудаero, ки беҳуқуқ мебошанд ва аз рӯи нишондиҳандаҳои алоҳида мувофиқат ба даст овардаанд (яъне шумораи сензурашуда)⁴⁶

Дар байни панҷ соҳаи васеъкунии ҳуқуқу имкониятҳо ба даст овардани мувофиқат нисбати даромадҳо аз ҳама баландтарин аст. Мувофиқат дар соҳаи даромадҳо талаб мекунад, ки зан, ғайр аз ҳароҷотҳои на ҷандон қалони хонавода, ақалан дар ҳалли масъалаи чӣ тавр сарф кардани даромадҳо ягон хел саҳм гузорад. Дар Минтақаи амал 83,7 фоизи занҳо дар ин соҳа мувофиқат ба даст меоранд. 48,2 фоиз дар бораи аъзои гурӯҳҳои занон будани ҳуд ҳабар доданд, ки дар қисми 5.4 муфассал баррасӣ карда мешаванд. Ба даст овардани мувофиқат дар соҳаи захираҳо аз ҳама паст аст. Камтар аз ҷоряки занҳо дар масъалаҳои соҳибӣ кардани захираҳои истеҳсолӣ (24,4%), идора кардани захираҳои истеҳсолӣ (17,8%), инчунин дастрасӣ ба қарзҳо ва қабули қарорҳо (11,2%) мувофиқат ба даст овардаанд. Ба дараҷаи паст ба даст овардани мувофиқат ҳусусан ба ҳаҷми кори занон даҳл дорад. Мувофиқати даҳлдор чун кори камаш 10,5 соата дар як рӯз муқаррар карда мешавад. Ин мувофиқатро ҳамагӣ 1,2 фоизи занҳои пурсидашуда ба даст овардаанд. Дар айни замон, мувофиқат дар масъалаи вақти озод, ки аз рӯи дараҷаи қаноатманӣ аз вақти барои истироҳат ҷудошуда муайян карда шудааст, каме бештар, дар сатҳи 41,9 фоиз аст. Аз вақт истифода бурдани занон дар қисми 5.5 муфассалтар мӯҳокима карда мешавад.

---

⁴⁶ Барои гирифтани маълумот дар бораи мањакъои ба даст овардани мувофиқат аз рӯи њар як нишондињанди WEAI нигаред ба Замимаи 2.3.

Ҷадвали 5.1. Ба даст овардани мувофиқат аз рӯи нишондиҳандаҳои индекси васеъ намудани ҳуқуқу имкониятҳои занон дар соҳаи кишоварзӣ¹

Соҳа	Таърифи соҳа	Нишондиҳандаҳо	Фоизи ба даст овардани мувофиқат	N
Истеҳсолот	Ба таври инфиродӣ ё якҷоя қабул намудани қарорҳо оид ба истеҳсоли молу маҳсулоти физии кишоварзӣ, чорводорӣ ва хоҷагии моҳипарварӣ, инчунин мустақилията дар истеҳсолоти кишоварзӣ	Саҳм дар қабули қарорҳо оид ба истеҳсолот	44.3	1932
		Мустақилията дар истеҳсолот	n/a	n/a
Захираҳо	Соҳибӣ, дастрасӣ ва ваколат дар қабули қарорҳо оид ба захираҳои истеҳсолӣ, ба монанди замин, чорво, таҷҳизоти кишоварзӣ, молҳои истеъмолии истифодаашон дарозмуддат, инчунин қарз (кредит)	Ҳуқуқи моликияти захираҳо	24.4	1952
		Харидан, фурӯҳтан ё ба каси дигар додани дороҳо	17.8	1638
		Дастрасӣ ва қабули қарорҳо оид ба қарз (кредит)	11.2	1952
Даромад	Ба таври инфиродӣ ё якҷоя назорат кардан ба даромаду ҳароҷот	Назорат ба истифодаи даромадҳо	83.7	1952
Сарварӣ	Узвият дар гурӯҳҳои иқтисодӣ ё иҷтимоӣ ва суханронии оммавии озодона	Аъзои гурӯҳ	48.2	1885
		Суханронии оммавӣ	n/a	n/a
Вақт	Ҷудо кардани вақт барои кори истеҳсолӣ ва ҳонагӣ, қаноатмандӣ аз вақти барои истироҳат ҷудошуда	Сарбории корӣ	1.2	1906
		Истироҳат	41.9	1952

м/н – Маъумотҳо оид ба ин нишондиҳандай васеъ кардани ҳуқуқу имкониятҳо барои тадқиқоти мобайнӣ дар Минтақаи амал ҷамъоворӣ нашуда буданд.

¹ Тадқиқоти мобайнӣ дар Минтақаи амал варианти ихтисоршудаи василаи васеъ намудани ҳуқуқу имкониятҳоро дар бар мегирад ва тадқиқоти мобайнӣ дар Минтақаи амал маълумотро дар бораи ҷен кардани мустақилията занон дар истеҳсолоти кишоварзӣ дар бар намегирад. Бо сабаби ҳамин камбӯдӣ шумораи сензуришуда ва панҷ соҳаи индекси васеъ намудани ҳуқуқу имкониятҳо (SOP) ҳисоб карда намешаванд.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайнии IFPRI, Тоҷикистон 2015.

5.2 Истеҳсолоти кишоварзӣ ва даромад

Се ҷадвали зерини ин қисм маълумоте медиҳанд, ки ба ду нишондиҳандай WEAI саҳм мегузоранд. Саҳм дар қарорҳои истеҳсолӣ – яке аз нишондиҳандаҳои соҳаи истеҳсолот – бо дараҷае ҷен карда мешавад, ки дар он одамон қарор қабул мекунанд ё чунин мешуморанд, ки онҳо оид ба фаъолияти кишоварзӣ қарор қабул карда метавонанд. Ин саҳм дар се ҷадвал номбар карда шудааст. Соҳаи даромад пурра аз як нишондиҳандае иборат аст, ки назоратро ба истифодаи даромад ҷен мекунад. Ин нишондиҳанда қобилияти одамонро дар қабули қарорҳое, ки бо даромади аз фаъолияти истеҳсолӣ

гирифтаашон алоқаманданд ё дараҷаеро, ки дар он одамон чүнин мешуморанд, ки дар бораи харочот ва даромади хонавода қарор қабул карда метавонанд, инъикос меқунад.

Чадвали 5.2 фаъолияти иқтисодиро (аз ҷумла фаъолияти кишоварзи) дар байни занҳои тадқиқшуда нишон медиҳад. Дар ин ҷадвал фоизи занҳои пурсидашудае, ки дар фаъолияти кишоварзӣ (парвариши зироатҳои ҳӯрокӣ ва/ё молии кишоварзӣ, ҷорводорӣ, ё ҳочагии моҳипарварӣ), фаъолияти иқтисодии ғайрикишоварзӣ, инчунин шуғли музднок иштирок меқунанд, нишон дода шудааст.

Дар ҷадвали мазкур инчунин фоизи занҳо, ки дар қабули қарорҳо оид ба намудҳои мушаххаси фаъолият саҳм мегузоранд, инъикос гардидааст.

Аксарияти кулли занҳои дар Минтақаи амал пурсидашуда дар фаъолияти иқтисодӣ (79,8%) иштирок кардаанд ва занҳои боз ҳам зиёдтар (85,3%) ҳабар доданд, ки дар ҳалли масъалаҳои фаъолияти ҳочагӣ, ақалан ягон саҳм гузоштаанд. Дараҷаи баландтарини иштироки занҳо дар парвариши зироатҳои кишоварзӣ ва рушди ҷорводорӣ мувофиқан 74,3 ва 53,0 фоизро ташкил медиҳад. Тақрибан 24,7 фоизи занҳо дар парвариши зироатҳои кишоварзии молӣ иштирок меқунанд, дар ҳоле ки 17,8 фоизи занҳо бо меҳнати музднок машғул мебошанд. Ин рақамҳо аз он шаҳодат медиҳанд, ки иштироки занҳо дар фаъолияти иқтисодӣ дар бахши кишоварзӣ то андозае маҳдуд аст. Дар ҳамаи соҳаҳои фаъолият, ба шарти иштирок дар ин намудҳои фаъолият, дараҷаи саҳми занон дар қабули қарорҳо нисбатан монанд аст – аз 80,3 фоиз дар соҳаи ҷорводорӣ то 86,6 фоиз дар намудҳои ғайрикишоварзии фаъолияти иқтисодӣ.⁴⁷ Ин аз он гувоҳӣ медиҳад, ки аз 13 то 20 фоизи занон дар фаъолияти иқтисодӣ иштирок қунанд ҳам, вале дар қабули қарорҳо оид ба чүнин фаъолият хеле кам саҳм мегузоранд.

---

⁴⁷ Оид ба саҳми занон дар фаъолияти иқтисодӣ, ки худи онҳо дар ин фаъолият иштирок накардаанд, маълумот ҷамъоварӣ нашудааст.

Ҷадвали 5.2. Фаъолияти иқтисодӣ ва саҳм дар қабули қарорҳо оид ба истеҳсолот дар байни занони тадқиқшуда

Фаъолият	Иштирок дар фаъолият		Саҳмгузорӣ дар қабули қарорҳо оид ба фаъолият	
	Фоиз	n ²	Фоиз	n ^{2,3}
Ҳамагӣ (ҳамаи занҳои тадқиқшуда)	79.8	1952	85.3	1609
Намуди фаъолияти кишоварзӣ				
Парвариши зироатҳои хӯрокии кишоварзӣ	74.3	1952	83.0	1451
Парвариши зироатҳои молии кишоварзӣ	24.7	1952	82.4	487
Чорводорӣ	53.0	1952	80.3	1067
Хочагии моҳипарварӣ ё парвариши моҳӣ дар ҳавзи моҳипарварӣ	1.3	1952	85.2	31
Намудҳои ғайрикишоварзии фаъолияти иқтисодӣ	6.0	1952	86.6	121
Мехнати музднок	17.8	1952	85.2	372

м/н - Маълумотҳо оид ба нишондиҳандаи васеъ намудани ҳуқуқу имкониятҳо барои тадқиқоти мобайнӣ дар Минтақаи амал ҷамъоварӣ нашудаанд.

¹ Саҳмгузорӣ маънои онро дорад, ки зан оид ба гузоштани саҳм дар қабули, ақалан баъзе қарорҳо оид ба фаъолият хабар медиҳад.

² Нишондиҳандаҳои арзёбикунанда хонаводаҳоеро, ки дар онҳо фаъолзаноне, ки қарор қабул мекунанд, нестанд ё дар бораи онҳо маълумот вуҷуд надорад/нопурра аст, истисно менамоянд. Шумораи мушоҳидаҳо (n) шахсони воқеиеро ифода мекунад, ки ба савол ҷавоб додаанд. Як зан дар як хонавода интихоб карда шуд, агар ў дар хонавода ҳузур дошт.

³ Занҳое, ки дар фаъолият иштирок накардаанд, ё хабар додаанд, ки қарор қабул нашудааст, аз ин фоизҳо хориҷ карда шуданд.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайнини IFPRI, Тоҷикистон 2015.

Ҷадвали 5.3. Саҳм дар қабули қарорҳо оид ба истифодаси даромад дар байни занҳои тадқиқшуда

Фаъолият	Саҳмгузорӣ ¹ дар истифодаси даромад аз фаъолият	
	Фоиз	n ^{2,3}
Ҳамагӣ (ҳамаи занҳои тадқиқшуда)	84.6	1609
Намуди фаъолияти кишоварзӣ		
Парвариши зироатҳои хӯрокии кишоварзӣ	81.6	1451
Парвариши зироатҳои молии кишоварзӣ	81.2	487
Чорводорӣ	79.2	1067
Хочагии моҳипарварӣ ё парвариши моҳӣ дар ҳавзи моҳипарварӣ	88.6	31
Намудҳои ғайрикишоварзии фаъолияти иқтисодӣ	84.5	121
Мехнати музднок	84.5	372

м/н - Маълумотҳо оид ба нишондиҳандаи васеъ намудани ҳуқуқу имкониятҳо барои тадқиқоти мобайнӣ дар Минтақаи амал ҷамъоварӣ нашудаанд.

¹ Саҳмгузорӣ маънои онро дорад, ки зан оид ба гузоштани саҳм дар қабули, ҳеч набошад, баъзе қарорҳо оид ба фаъолият хабар медиҳад.

² Нишондиҳандаҳои баҳодиҳандаи хонаводаҳоеро, ки дар онҳо фаъолзаноне, ки қарор қабул мекунанд, нестанд ё дар бораи онҳо маълумот вуҷуд надорад/нопурра аст, истисно менамоянд. Шумораи мушоҳидаҳо (n) шахсони воқеиеро ифода мекунад, ки ба савол ҷавоб додаанд. Як зан дар як хонавода интихоб карда шуд, агар ў дар хонавода ҳузур дошта бошад.

³ Занҳое, ки дар фаъолият иштирок накардаанд, ё хабар додаанд, ки қарор қабул нашудааст, аз ин фоизҳо хориҷ карда шуданд.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайнини IFPRI, Тоҷикистон 2015.

Илова ба қарор қабул кардани занҳо оид ба доираи васеи фаъолияти кишоварзӣ ва иқтисодӣ, модули WEAI дар бораи дараҷаи саҳме, ки занон дар фаъолияти мушаххаси кишоварзӣ ва иқтисодӣ гузошта метавонанд, маълумот ҷамъ меқунад. **Дар ҷадвали 5.4** фоизи имконияти эҳтимолии занҳои тадқиқшаванда дар масъалаи саҳмгузорӣ дар қабули қарорҳо оид ба намудҳои гуногуни фаъолият нишон дода шудааст. Сатрҳои дорои фоиз ҷамъулҷамъ ба 100 фоиз баробаранд.

Ҷадвали 5.4. Қабули қарорҳо оид ба истеҳсолот дар байни занҳои тадқиқшуда

Фаъолият	Андозае, ки дар он мусоҳибон чунин мешуморанд, ки метавонанд қарорҳои худро қабул кунанд (фоиз) ^{1,2}				n ¹
	Ба ягон андоза	Ба андозаи на ҷандон зиёд	Ба андозаи миёна	Ба андозаи зиёд	
Гирифтани захираҳо барои истеҳсолоти кишоварзӣ	15.3	42.4	39.0	3.3	1411
Намуди зироатҳои парваришишаванда	11.3	39.6	44.7	4.4	1315
Фурӯши зироатҳои парваришишуда дар бозор	16.8	42.7	36.1	4.5	716
Чорвodorӣ	10.6	43.6	42.4	3.3	1141
Шуғли музdnоки шахсии занҳо	10.5	48.4	37.8	3.4	783
Ҳарочоти асосии хонаводаҳо	11.9	39.2	45.8	3.1	1391
Ҳарочоти андаки хонаводаҳо	8.1	41.7	42.4	7.8	1170

¹ Нишондиҳандаҳои баҳодиҳанда хонаводаҳоеро, ки дар онҳо фаъолзаноне, ки қарор қабул меқунанд, нестанд ё дар бораи онҳо маълумот вуҷуд надорад/нолурра аст, истисно менамоянд. Занҳое, ки дар фаъолият иштирок накардаанд, ё ҳабар додаанд, ки қарор қабул нашудааст, аз ин фоизҳо ҳориҷ карда шуданд Шумораи мушоҳидаҳо (п) шахсони воқеиеро ифода меқунад, ки ба савол ҷавоб додаанд. Як зан дар як хонавода интиҳоб карда шуд, агар ў дар хонавода ҳузур дошта бошад.

² Агар фаъолзане, ки қарор қабул меқунад, ҳабар дода бошад, ки танҳо ў оид ба фаъолияти номбурда қарор қабул меқунад, дигар ба ў ягон савол надоданд ва дар рафти таҳлил ўро ҷун зане тасниф намуданд, ки қарори худро «ба андозаи зиёд» қабул меқунад. Агар ў ҳабар диҳад, ки оид ба намудҳои номбаршудаи фаъолият якҷоя бо дигарон қарор қабул меқунад, ба ў дар бораи андозае, ки дар он ў чунин мешуморад, ки метавонад қарорҳои худро қабул кунад, бо ҷавобҳои имконпазири «ба ягон андоза», «ба андозаи на ҷандон зиёд», «ба андозаи миёна ва «ба андозаи зиёд» саволҳои иловагӣ дода шуданд.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайни IFPRI, Тоҷикистон 2015.

Зиёда аз 50 фоизи занҳо аз он ҳусус ҳабар доданд, ки онҳо метавонанд қарорҳои худро оид ба ҳарочоти андак дар хонавода ё ба андозаи миёна, ё ба андозаи зиёд қабул кунанд. Барои ҳамаи намудҳои боқимондаи фаъолият зиёда аз нисфи занҳо ҳабар доданд, ки барои қабул кардани қарор имконият надоранд ё фақат ба андозаи на ҷандон зиёд имконият доранд. Имконият надоштани занон дар қабули қарор ҳусусан оид ба қарорҳое равшан зоҳир мегардад, ки бо фурӯши ҳосил дар бозор ва шуғли музdnоки ҳуди занҳо алоқаманд мебошанд. Ин ҷамъулҷамъ тақрибан 59 фоизи имконияти на ҷандон зиёд ё барои қабули қарор имконият надоштанро ташкил медиҳад.

5.3 Захираҳои истеҳсолӣ

Яке аз 10 нишондиҳандай WEAI соҳибӣ ба захираҳои истеҳсолӣ мебошад. Қобилияти занҳо дар қабули қарор оид ба истифодаи захираҳои истеҳсолӣ нишондиҳандай дуюми соҳаи захираҳо ба шумор меравад. **Ҷадвали 5.5** дар бораи захираҳои истеҳсолиро соҳибӣ кардани хонаводаҳо дар асоси иттилооте, ки аз занҳои пурсидашуда гирифта шудааст, маълумот медиҳад. Ҷадвали 5.5 инчунин фоизи занҳоеро нишон медиҳад, ки оид ба харид ё фурӯш, супурдан ё ба иҷора додани захираҳо ҳудӣ қарор қабул карда метавонанд. Занҳо барои қабули қарор имкониятдошта ҳисоб карда мешаванд, агар тавонанд, ки ҳудашон танҳо ё якҷоя бо дигарон, ба ҳар андозае бошад, қарор қабул кунанд.

Ҷадвали 5.5. Соҳибӣ ва назорат кардан ба захираҳои истеҳсолӣ аз ҷониби занҳои тадқиқшаванд

Намуди захираҳо	Аъзои хонавода, ки ба захираҳо соҳибӣ мекунад		Зан метавонад дар бораи ҳариди захираҳо қарор қабул намояд		Зан метавонад дар бораи фурӯш/ба қаси дигар додан/ба иҷора додани захираҳо қарор қабул намояд	
	Фоиз	n ¹	Фоиз	n ¹	Фоиз	n ¹
Заминҳои таъйиноти кишоварзӣ	65.6	1952	30.0	1323	28.5	1323
Чорвои калони шоҳдор	58.0	1952	38.1	1168	36.6	1168
Чорвои ҳурди хонагӣ	15.7	1952	35.8	315	35.0	315
Мурғ, мурғобӣ, мурғи марҷон ва қабутар	33.8	1952	54.7	691	51.9	691
Техникии механикониданашудаи кишоварзӣ	18.2	1952	41.0	396	39.4	396
Техникии механикониданашудаи кишоварзӣ	2.8	1952	18.7	61	18.7	61
Таҷхизоти истеҳсолии ғайрикишоварзӣ	0.5	1952	n/a	n/a	n/a	n/a
Хона ё иншооти дигар	8.0	1952	n/a	n/a	n/a	n/a
Молҳои калони истеъмолии истифодаашон дарозмуддат	90.4	1952	n/a	n/a	n/a	n/a
Молҳои ҳурди истеъмолии истифодаашон дарозмуддат	62.6	1952	n/a	n/a	n/a	n/a
Телефони мобилий	97.1	1952	n/a	n/a	n/a	n/a
Заминҳои ғайрикишоварзӣ	4.9	1952	n/a	n/a	n/a	n/a
Воситаҳои нақлиёт	54.4	1952	n/a	n/a	n/a	n/a

м/н - Маълумотҳо оид ба нишондиҳандай васеъ намудани ҳуқуқу имкониятҳо барои тадқиқоти мобайнӣ дар Минтақаи амал ҷамъоварӣ нашудаанд.

¹ Шумораи мушоҳидаҳо (n) шахсони воқеиеро ифода мекунад, ки ба ин савол ҷавоб додаанд. Як зан дар як хонавода интиҳоб карда шуд, агар ў дар хонавода ҳузур дошта бошад. Баҳодиҳӣ хонаводаҳоеро, ки дар онҳо фаъолзаноне, ки қарор қабул мекунанд, нестанд ё дар бораи онҳо маълумоти модули G вуҷуд надорад/нопурра аст, истисно менамоянд. Онҳое, ки «қобили татбиқ нест» гуфта ҷавоб додаанд, аз баҳодиҳӣ ҳориҷ карда шуданд.

Сарчашма: Нишондиҳандажои Тадқиқоти мобайнии IFPRI, Тоҷикистон 2015.

Захираҳое, ки аксар вақт занҳо ба онҳо соҳибӣ мекунанд, инҳо мебошанд: телефонҳои мобилий (97,1%), молҳои калони истеъмолии истифодаашон дарозмуддат (90,4%), заминҳои кишоварзӣ (65,6%), молҳои на чандон калони истеъмолии истифодаашон дарозмуддат (62,6%), чорвои калони шоҳдор (58,0%) ва воситаҳои нақлиёт (54,4 %). Захираҳое, ки занҳо ба онҳо камтар соҳибӣ мекунанд, инҳо ба шумор мераванд: таҷхизоти истеҳсолии ғайрикишоварзӣ (0,5%), техникаи механиконидашудаи кишоварзӣ (2,8%), инчунин заминҳои таъйиноти ғайрикишоварзӣ (4,9%). Умуман, камтар аз нисфи занҳо ба дороҳои (активҳои) истеҳсолӣ назорат мекунанд. Дар ҳоле, ки танҳо 33,8 фоизи хонаводаҳо паррандаи хонагӣ доранд, занҳо ба онҳо дар муқоиса бо дигар захираҳои истеҳсолӣ бештар соҳибӣ менамоянд. 54,7 фоизи занҳо гуфтанд, ки онҳо метавонанд дар бораи харидани парранда ва 51,9 фоизи занҳо – дар бораи фурӯш ё ба каси дигар додани парранда қарор қабул кунанд. Занҳо инчунин дар бораи соҳибӣ кардани таҷхизоти механикониданашудаи кишоварзӣ (18,2 фоизи хонаводаҳо соҳиби чунин техника мебошанд) хабар медиҳанд, 41,0 фоизи занҳо метавонанд дар бораи хариди чунин захираҳо, 39,4 фоизи занҳо дар бораи фурӯш, ба иҷора додан ё ба каси дигар додани онҳо қарор қабул кунанд.

Ҷадвали 5.6 нишондиҳандай сеюми соҳаи захираҳо – дастрасӣ ба қабули қарорҳо оид ба қарз (кредит)-ро инъикос мекунад. Дар ҷадвал фоизи занҳое нишон дода шудааст, ки чунин хабар медиҳанд: аъзои хонавода дар давоми 12 моҳи охир ё дар шакли натуралӣ (масалан, маҳсулоти ҳӯрокворӣ ё ашёи хом) ва ё бо маблағи нақд ягон ҳел қарз гирифт. Ин категория яқдигарро истисно намекунанд. Ғайр аз ин, барои занҳое, ки дар хонаводаашон яке аз аъзоёни хонавода қарз гирифтааст, ҷадвал фоизеро нишон медиҳад, ки ба саҳмгузорӣ дар қабули қарор оид ба гирифтани қарз ва сипас чи тавр истифода бурдани қарз ишора менамояд. Ин нишондиҳандай аз рӯи сарчашмаи қарз тақсим карда шудаанд.

Дастрасии занҳо ба қарз дар Минтақаи амал хеле маҳдуд аст. Камтар аз 30 фоизи занҳо хабар доданд, ки қарз гирифтаанд ва аксарияти ин қарзҳо аз манбаъҳои ғайрирасмӣ – аз дӯстон, хешу таборон ё дар асоси маблағгузории хурд гирифта шудаанд. Танҳо 6,8 фоизи занҳо аз ташкилоти қарзиҳии расмӣ қарз гирифтаанд. Қарзҳо одатан дар шакли пул буданд, на дар шакли мол, яъне натуралӣ. Аз даҳ нафар ҳамагӣ як нафар зан хабар дод, ки дар ҳалли масъалаи гирифтани қарз ва чӣ тавр истифода бурдани он иштирок кардааст. Ин аз он гувоҳӣ медиҳад, ки таҳминан 20 фоизи занҳо қарзро гирифта, фикр намекунанд, ки оё онро гирифтани зарур буд ва акнун қарзро чӣ тавр истифода баранд.

Ҷадвали 5.6. Дастрасӣ ба қарз дар байни занҳои тадқиқшуда

Баҳодиҳӣ	Манбаи қарз (ба ҳисоби фоиз) ¹					Маблағу зории хурд дар заминаи гурӯҳ
	Ҳама гуна манбаи (фоиз)	Ташкилоти ғайриҳукуматӣ	Қарзди-ҳандаи ғайрирасмӣ	Қарзди-ҳандаи расмӣ	Дӯстон ё хешован дон	
Ҷамъи ҳама гуна қарзҳои гирифташуда (Ҳамаи занҳои тадқиқшуда)						
29.5	1.7	1.0	6.8	13.0	7.8	
Намуди қарз						
Қарз дар шакли натуралий	2.3	0.3	0.2	0.0	1.6	0.2
Қарз бо маблағи нақд	27.4	1.8	1.0	6.8	13.5	7.9
Ҷамъи саҳмгузорӣ дар қабули қарор оид ба қарзгирӣ (Ҳамаи занҳои тадқиқшуда)						
11.2	0.9	0.6	2.0	5.7	3.4	
Намуди қарор						
Гирифтани қарз	10.3	0.9	0.6	1.8	5.1	3.2
Чӣ тавр истифода бурдани қарз	10.6	0.8	0.6	1.8	5.4	3.2
n²	1949	1949	1949	1949	1949	1949

[^] Натиҷаҳо аз ҷиҳати оморӣ кофӣ нестанд, $p < 30$.

¹ Таносуби фоизӣ зиёда аз 100-ро ташкил медиҳад, зеро қарзро аз якчанд манбаи гирифтани мумкин аст.

² Шумораи мушоҳидаҳо (n) шахсони воқеиеро ифода мекунад, ки ба ин савол ҷавоб додаанд. Як зан дар як хонавода интиҳоб карда шуд, агар ў дар хонавода ҳузур дошта бошад. баҳодиҳиҳо хонаводаҳоеро, ки дар онҳо фаъолзаноне, ки қарор қабул мекунанд, нестанд ё дар бораи онҳо маълумот вучӯд надорад/нупурра аст, истисно менамоянд.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайни IFPRI, Тоҷикистон 2015.

5.4 Сарварӣ дар маҳал

Соҳаи сарварӣ таъсир ва ҷалби шаҳси воқеиро ба ташкилотҳои ҷамъиятӣ ва проблемаҳоеро, ки ба ҷомеа таъсир мерасонанд, ҷен мекунад. Нишондиҳандаи якуми соҳа суханронии оммавии озодона мебошад, ки дар бораи он дар тадқиқоти мобайнӣ маълумот ҷамъ карда нашудааст.

Нишондиҳандаи дуюми соҳаи сарварӣ ин иштироки одамон дар ташкилотҳои ҷамъиятӣ мебошад. **Ҷадвали 5.7** фоизи занҳои пурсидашудаеро, ки дар бораи вучӯд доштани ташкилоти ҷамъиятӣ дар маҳалашон ҳабар додаанд, ва фоизи занҳоеро, ки аъзои фаъоли ин ташкилот мебошанд, нишон медиҳад.

Қариб ҳамаи занҳо (94,2%) ҳабар доданд, ки дар маҳали онҳо камаш як гурӯҳ вучӯд дорад, қариб нисфи занҳо (48,0%) ҳабар доданд, ки ақалан дар кори як гурӯҳ иштирок мекунанд.

21,4 фоизи занҳо хабар доданд, ки дар фаъолияти динӣ иштирок мекунанд. Фаъолияти динӣ дар маҷалҳо гурӯҳи аз ҳама маъмултарин аст. Бояд шарҳ диҳем, ки аз сабаби дар мамлакат тобиши манғӣ ва сиёсӣ доштани истилоҳи «гурӯҳҳои динӣ», ҳангоми савол додан ба мусоҳибон ба ҷои он истилоҳи «фаъолияти динӣ» истифода бурда шуд. Боз як шарҳи дигар бо маслиҳати мушовирони маҷаллӣ: иштирок дар фаъолияти динии маҷал (масалан, барои намозхонӣ ба масcid рафтанд) маънои аъзои гурӯҳ буданро надорад, чӣ хеле ки дар Иёлоти Муттаҳидаи Амрико ҷунин маънӣ дошта метавонад.

Дар байни занҳо ғайр аз иштирок дар фаъолияти динӣ иштирок дар гурӯҳҳои ҳудидоракуни маҷаллӣ аз ҳама зиёд мушоҳида карда мешавад ва ҳиссаи ҷунин занҳо дар байни ҳонаводаҳои интихобшуда 27,6 фоизро ташкил медиҳад. Гурӯҳҳои дараҷаи иштирокашон аз ҳама паст гурӯҳҳои истифодабарандагони ҷангал ва гурӯҳҳои истеҳсолкунандай маҳсулоти қишоварзӣ буданд. Зиёда аз 10 фоизи занҳо хабар доданд, ки дар маҷали онҳо гурӯҳҳои қарзиҳии ҳурд вуҷуд доранд, вале танҳо 1,5 фоизи занҳо дар гурӯҳҳо иштирок кардаанд. Ин аз он шаҳодат медиҳад, ки дастрасии умумӣ ба қарз, ҳусусан барои занҳо вуҷуд надорад.

Ҷадвали 5.7. Мансубият ба гурӯҳ дар байни занҳои тадқиқшуда

Намуди гурӯҳ	Мувофиқи маълумотҳо, гурӯҳи мавҷудбуда (ба ҳисоби фоиз)	Мувофиқи маълумотҳо, иштироки фаъолона дар гурӯҳ (фоиз ¹)
Ҳамагӣ (Ҳама гуна намуди гурӯҳ)	94.2	48.0
Намуди гурӯҳ		
Гурӯҳи истеҳсолкунандагони маҳсулоти қишоварзӣ	6.1	2.1
Гурӯҳи истифодабарандагони об	30.6	18.1
Гурӯҳи истифодабарандагони ҷангал	2.1	0.7
Қарз ё гурӯҳи молиявии ҳурд	10.7	1.5
Ҷерин ҳамдигарӣ ё гурӯҳи суғурта	21.2	12.9
Ассотсиатсияҳои тиҷоратӣ ё соҳибкорӣ	14.1	4.2
Гурӯҳи шаҳрвандӣ ё ҳайриявӣ	10.5	7.7
Ҳудидоракуни маҷаллӣ	80.4	27.6
Гурӯҳи динӣ	84.4	21.4
Дигар гурӯҳҳои занон	3.1	1.5
Дигар	0.8	0.5
n²	1991	1878

¹ Маҳрачи ин фоиз ҳамаи занҳои пурсидашударо, ҳатто занҳоеро дар бар мегирад, ки ба фикри онҳо ҷунин гурӯҳҳо нестанд ё онҳо дар бораи вуҷуд доштани гурӯҳ дар маҳаллашон ҳабар надоранд. Занҳое, ки ба фикри онҳо ҷунин гурӯҳҳо нестанд ё онҳо дар бораи ин гурӯҳо ҷизе наимедонанд, ҷун шахсоне ба қайд гирифта мешаванд, ки ба ин нишондиҳанда мувофиқ нестанд.

² Шумораи мушоҳидаҳо (n) шахсони воқеиеро ифода мекунад, ки ба ин савол ҷавоб додаанд. Як зан дар як ҳонавода интихоб карда шуд, агар ў дар ҳонавода ҳузур дошта бошад. Баҳодиҳӣ ҳонаводаҳоеро, ки дар онҳо фаъолзаноне, ки қарор қабул мекунанд, нестанд ё дар бораи онҳо маълумот вуҷуд надорад/ногӯрра аст, истисно менамоянд.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайнӣ IFPRI, Тоҷикистон 2015

5.5 Истифодай вақт

Соҳаи охирини WEAI истифодай вақт мебошад. Ин соҳа сарбории кории занонро, ки бевосита дар дафтари тақсимоти вақт чен карда мешавад, инчунин қаноатмандии зани тадқиқшударо аз вақти холигии худ арзёбӣ мекунад. **Ҷадвали 5.8** тақсимоти фоизӣ ва миқдори миёнаи соатҳои ҷалб будани занҳоро бо намудҳои гуногуни фаъолият ва корҳое, ки занон аксар вақт ичро мекунанд, нишон медиҳад. Ҳиссаи заноне, ки дар фаъолият иштирок мекунанд, фоизи занҳоеро нишон медиҳад, ки дар бораи ичро намудани фаъолият дар давоми 24 соати охир, сарфи назар аз давомнокии вақти ичрои фаъолият, ҳабар додаанд. Соати миёна барои ичрои фаъолият сарфшуда ин нишондиҳанде мебошад, ки ба ҳамаи занҳо даҳл дорад, лекин барои занҳое, ки ба фаъолият ҷалб нашудаанд, соат ба сифр баробар аст. Дар ҷадвали 5.8. фаъолияти асосӣ ва дуюмдараҷа нишон дода шудааст. Дар Минтақаи амал 42 фоизи занҳо ҳабар доданд, ки аз вақти холигии худ қаноатманданд.

Чадвали 5.8. Тақсими вақт дар байни занҳои тадқиқшуда

Фаъолият	Фаъолияти асосӣ		Фаъолияти дуюмдараҷа ¹	
	Фоизи занҳо	Вақти ба ҳисоби миёна сарфшуда (соат)	Фоизи занҳо	Вақти ба ҳисоби миёна сарфшуда (соат)
Хоб ва истироҳат	97.0	7.81	6.1	0.17
Ҳӯрдан ва нӯшидан	96.1	2.79	9.9	0.21
Нигоҳубини худ	76.7	0.71	1.8	0.02
Мактаб ва корҳои хона	7.4	0.11	0.9	0.01
Кор ба сифати корманди кироя	8.8	0.30	0.6	0.01
Соҳибкории (бизнеси) ҳусусӣ	4.0	0.11	0.5	0.00
Кишоварзӣ /чорвodorӣ/моҳидорӣ	41.4	0.98	1.3	0.02
Харид /истифода аз хизматҳо	7.1	0.09	0.5	0.00
Боғандагӣ, дӯзандагӣ, нигоҳубини текстил	14.9	0.30	1.2	0.02
Ҳӯрокпазӣ	81.3	1.80	5.4	0.10
Корҳои хона (барои об, маҳсулоти ҳӯрокворӣ рафтан)	80.6	2.60	6.1	0.17
Нигоҳубини кӯдакон / калонсолон /пирон	47.4	1.46	10.4	0.54
Ҳар рӯз ба кор рафтан ва аз кор баргаштан	9.2	0.18	0.7	0.02
Телевизор тамошо кардан/радио гӯш кардан/хондан	85.4	2.68	22.4	0.88
Машғул шудан бо тарбияи ҷисмонӣ	3.8	0.03	0.6	0.01
Фаъолияти ҷамъиятӣ, хобби	8.1	0.13	0.7	0.01
Фаъолияти динӣ	57.3	1.50	1.9	0.02
Дигар	4.8	0.12	0.5	0.01
n²	1944	1944	1944	1944

[^] Натиҷаҳо аз ҷиҳати оморӣ кофӣ нестанд, п <30.

¹ Ба мусоҳибон иҷозат шуда буд, ки дар бораи ду намуди фаъолият дар соҳаи истифодаи вақт (15 дақиқа) дар 24 соати гузашта ҳабар диханд. Агар дар бораи ду намуди фаъолият ҳабар диханд, як фаъолият чун фаъолияти асосӣ, фаъолияти дуюм бошад, чун фаъолияти дуюмдараҷа муқаррар карда шуд. Баъзе занҳо эҳтимол дар давоми ҳар 15 дақиқа дар бораи фаъолияти дуюмдараҷа ҳабар надода бошанд.

² Шуморай мушоҳидагҳо (n) шахсони воқеиеро ифода мекунад, ки ба ин савол ҷавоб додаанд. Як зан дар як хонавода интиҳоб карда шуд, агар ў дар хонавода ҳузур дошта бошад. Баҳодиҳӣ хонаводаҳоеро, ки дар онҳо фаъолзаноне, ки қарор қабул мекунанд, нестанд ё дар бораи онҳо маълумот вуҷуд надорад/нопурра аст, истисно менамоянд.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайни IFPRI, Тоҷикистон 2015.

Миқдори аз ҳама зиёди вақте, ки миқдори миёнаи занҳо барои як фаъолият сарф намудаанд, ба 7,8 соат баробар аст, ки он бо хоб, истироҳат ва ҳӯрдану нӯшидан (2,8 соат) гузаронда мешавад. Ҳар рӯз камтар аз як соат барои корҳои деҳқонӣ сарф карда мешавад, дар ҳоле ки ба телевизион, радио ва мутолия 2,7 соат ҷудо карда мешавад. Шояд сабаб дар он бошад, ки тадқиқот ба вақти суст шудани фаъолияти кишоварзӣ рост омада буд. Ҳӯрокпазӣ ба ҳисоби миёна 1,8 соат, корҳои умумии хона бошад, 2,6 соатро мегиранд. Эътибор дихед, ки на ҳамаи занҳо ба ҳамаи намудҳои фаъолият ҷалб гардидаанд. Бинобар ин, нишондиҳандаҳои миёнаи мазкур онҳоеро дар бар мегиранд, ки вақти сарфкардаашон ба сифр баробар аст, инчунин онҳоеро, ки миқдори бениҳоят зиёди вақтро барои якчанд намуди фаъолият сарф мекунанд.

6. Гуруснагӣ ва вояи ғизо

Дар боби мазкур натиҷаҳо вобаста ба гуруснагӣ дар Минтақаи амал, инчунин ғизои занон ва кӯдакони хурдсол, оварда шудааст.

6.1 Гирифткоршавии хонаводаҳо ба гуруснагӣ

Дараҷаи гуруснагии хонаводаҳо (ДГХ) барои ҳисоб кардани сатҳи хонаводаҳое, ки дар минтақаи амал дар Тоҷикистон қарор доранду ба гуруснагии таҳаммулпазир ё шадид гирифткор ҳастанд, истифода бурда мешавад. ДГХ дар ҷорҷӯбаи II-юм Лоиҳаи расонидани кӯмаки техникий дар соҳаи маҳсулоти ҳӯрока ва ғизо, ки USAID (FANTA-2 / FHI 360) маблағузорӣ мекунад, дар ҳамбастагӣ бо Созмони ғизо ва қишоварзии СММ (ФАО) тарҳрезӣ карда шудааст. Барои истифода дар фарҳангҳои гуногун тафтиш карда шудааст, то ки барои муқоисаи заминаҳои гуногуни набудани амнияти озуқаворӣ имконият пайдо шавад. ДГХ барои муайян кардан, аз ҷиҳати ҷуғрофӣ ба назар гирифтан, мониторинг ва баҳодиҳии минтақаҳое, ки дар зери ҳатари озуқаворӣ қарор доранд, истифода бурда мешавад. ДГХ барои муайян кардани фоизи хонаводаҳое, ки гирифткори се дараҷаи шадидияти гуруснагӣ шудаанд, истифода бурда мешавад: аз гуруснагии ноҷиз то амалан набудани гуруснагӣ дар хонавода (дараҷаи 0-1 ДГХ); гуруснагии таҳаммулпазир дар хонавода (дараҷаи 2-3 ДГХ); ва гуруснагии шадид дар хонавода (дараҷаи 4-6 ДГХ). ДГХ бояд барои муайянкунии гуруснагӣ ҳар сол дар як вақт, хубтараш дар фасли осебазиртари нишондиҳандагӣ ҳосил, ҳангоми мавсими ҳушкӣ ва ғ.)^{48,49} истифода бурда шавад.

Дар Тоҷикистон мавсими беҳосилӣ то оғози мавсими ғунучини ҳосил, яъне аз фасли зимистон то охири фасли баҳор ҳукмфармо аст. Маълумот барои ДГХ дар моҳҳои феврал-марти даст оварда шудааст.

Дар Ҷадвали 6.1 нишондиҳандагӣ баҳодиҳандай гуруснагӣ барои ҳамаи хонаводаҳо, инчунин аз рӯи ҳусусияти хонаводаҳо, ҳайати гендерии хонаводаҳо, ҳаҷм ва дараҷаи маълумоти хонаводаҳо оварда шудааст.

Тавре, ки дар Ҷадвали 6.1 нишон дода шудааст, таҳминан 13,5 фоизи хонаводаҳо, ки дар он мардҳо ва занҳо зиндагонӣ мекунанд, аз гуруснагии таҳаммулпазир (11,3%) ё шадид

⁴⁸ Deitschler, Ballard, Swindale, & Coates (2011).

⁴⁹ Барои тасвири нишондиҳандай дараҷаи гуруснагии хонавода ва ҳисобу китоби он, лутфандигаред ба Феҳристи Нишондиҳандай «Озуқаворӣ ба хотири оянда», ки дар сомонаи <http://feedthefuture.gov/resource/feed-future-handbook-indicator-definitions> дастрас аст.

(2,2%) хабар медиҳанд. Дар хонаводаҳо, ки аъзои болиги онҳо танҳо занҳо ҳастанд, дараҷаи гурӯснагӣ дар хонавода баландтар аст, ки дар 18,8% хонаводаҳо ба назар мерасад. Дар байни хонаводаҳои хурд дараҷаи гурӯснагӣ баландтар аст. Тақрибан 16,7 фоизи хонаводаҳои хурд дар мӯқоиса бо 13,3 фоиз хонаводаҳои миёна ва 12,4 фоиз хонаводаҳои калон аз гурӯснагии таҳаммулпазир ё шадид азият мекашанд. Инчунин дар байни хонаводаҳо, ки аъзоёншон маълумоти миёна надоранд, дараҷаи гурӯснагӣ бештар аст. Дар байни ин хонаводаҳо қариб 22,1 фоизашон гурӯснагии таҳаммулпазир ё шадидро аз сар гузаронидаанд, ки нисбат ба хонаводаҳои маълумоти асосӣ ва ибтидой дошта, ки 15,6 фоизро ташкил мекунанд, баланд аст. Инчунин нисбат ба хонаводаҳои маълумоти миёнаю оли дошта, ки 8,7 фоизро ташкил мекунанд, зиёдтар аст.

Ҷадвали 6.1. Гурифтории хонаводаҳо ба гурӯснагӣ

Хусусиятҳо	Фоиз				n ¹
	Набудани гурӯснагӣ/ гурӯснагии ночиҳ	Гурӯснагии таҳаммулпазир	Гурӯснагии шадид		
Ҳамагӣ (ҳамаи хонаводаҳо)	85.9	11.7	2.4	2000	
Ҳайати гендерии хонаводаҳо					
Мардҳо ва занҳо	86.5	11.3	2.2	1857	
Танҳо занҳо	81.2	16.6	2.2	141	
Танҳо мардҳо	^	^	^	2	
Ҳаҷми хонавода					
Хурд (1-5 аъзо)	83.3	12.7	4.0	550	
Миёна (6-10 аъзо)	86.7	11.6	1.7	1045	
Калон (11+ аъзо)	87.6	10.5	1.9	405	
Дараҷаи маълумоти хонаводаҳо					
Асосӣ / ибтидой /маълумот надоранд	77.9	19.2	2.9	101	
Миёна	84.5	12.7	2.9	1382	
Оли	91.3	7.7	1.0	517	

[^] Натиҷаҳо аз ҷиҳати оморӣ коғӣ нестанд, n <30.

¹ Қайди маълумотҳои намерасидагӣ барои тағйирёбандҳои ба гурӯҳо тақсимшуда аз баҳодиҳии муфассал ҳориҷ карда шудаанд. Ҳаҷми интихобкунанде, ки санҷида нашудааст, талағоти мазкурро дар мушоҳидҳо инъикос мекунад; бинобар ин ҳаҷми интихобкунандай ба гурӯҳо тақсимшуда бо ҳаҷми интихобкунандай мӯқаррарӣ дар як маҷмӯъ буда наметавонад. Шумораи мушоҳидҳо (п) дар ин ҷо ба шумораи хонаводаҳо, ки ба ҳар як зеркатегория доҳил мешаванд, тааллуқ дорад.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайнӣ IFPRI, Тоҷикистон 2015.

6.2 Вояи ғизо

Дар қисми мазкур маълумот дар бораи гуногунии вояи ғизои занҳои синну соли репродуктивӣ ва ғизодиҳии тифлон ва кӯдаконе, ки барвақт хӯрок дода мешаванд, дар минтақаи амал оварда шудааст.

6.2.1 Гуногунии вояи ғизо дар байни занҳои синну солашон 15-49 сола

Занҳое, ки дар синну соли репродуктивӣ (15-49 сола) қарор доранд, ба ҳатари норасоии микроэлементҳои сершумор гирифтор ҳастанд, ки чунин ҳолат метавонад ба саломатӣ ва ба қобилияти нигоҳубини кӯдак ва иштироки онҳо дар фаъолияти иқтисодӣ, ки даромад меорад, таҳдид орад (c.f. Darnton-Hill et al. 2005). Нишондиҳандай ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» оид ба гуногунии вояи ғизои занҳо нишондиҳандает, ки қифоягии микроэлементҳоро дар ғизои занҳо ифода мекунад. Нишондиҳандай гуногунии вояи ғизо оид ба як рӯз пеш истеъмол шудани миқдори миёнаи гурӯҳи маҳсулоти хӯрока аз тарафи занҳое, ки ҳомиладор нестанду дар синну соли репродуктивӣ қарор доранд, маълумот медиҳад.

Барои тадқиқоти мобайнӣ дар Минтақаи амал ду нишондиҳандай гуногунии вояи ғизои занҳо ҳисоб карда мешавад: Нишондаҳандай гуногунии вояи ғизои занҳо (НГВФЗ) ва Гуногуни ҳадди ақали вояи ғизои занҳо (ГҲАВФЗ).

Нишондиҳандай гуногунии вояи ғизои занҳо (НГВФЗ)

Нишондиҳандай ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» оид ба гуногунии вояи ғизои занҳо, ки дар ҷадвали 6.2 оварда шудааст, аз нӯҳ гурӯҳи маҳсулоти хӯрока асос ёфтааст: (1) ғалладонагиҳо, бехмевагиҳо; (2) лӯбиёгиҳо ва донагиҳо; (3) маҳсулоти ширӣ; (4) зермаҳсулот; (5) тухм; (6) маҳсулоти гӯштӣ ва протеинҳои ҳайвоноти хурд; (7) сабзавоти баргаш сабзи баланд, ки аз витамини А бой аст; (8) дигар сабзавоту меваҳо, ки бой аз витамини А мебошанд; ва (9) дигар меваю сабзавот. Миқдори гурӯҳи хӯрокаи истеъмолшуда, дар интихобкунанда дар байни тамоми занҳои синну соли репродуктивӣ, ки нисбати онҳо барои ба даст овардани НГВФЗ оид ба ба гуногунии вояи ғизо маълумот ҷамъ карда шудааст, ба ҳисоби миёна дида баромада шудааст.

Ҷадвали 6.2 нишондиҳандаҳои миёна ва медианаи НГВФЗ-ро барои ҳамаи занҳои синну соли репродуктивӣ дар минтақаи амал ва аз рӯи ҳусусиятҳои индивидуалий ва ҳусусиятҳои хонаводагӣ нишон медиҳад. Нишондиҳандай миёнаи НГВФЗ ин нишондиҳандай дараҷаи олии ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» мебошад. Ба ҳусусиятҳои индивидуалий гурӯҳи синнусолӣ ва дараҷаи маълумоти занҳо дохил мешавад. Ҳусусиятҳои хонаводагӣ

категорияи ҳайати гендерии хонавода, ҳачми хонавода ва гирифтории хонавода ба гуруснагиро дар бар мегирад.

Нишондиҳандаи миёнаи НГВF3, одатан, дар гурӯҳҳои гуногуни синнусолӣ доимӣ аст (фарқияти ноҷизи оморӣ), лекин ин нишондиҳанда дар байни занҳои синну солашон аз 35 то 39 сола андаке паст аст, ки нишондиҳандаи миёнаи НГВF3 барои ин гурӯҳ ба 3,52 баробар аст нисбат ба (3,70) дигар занҳои синну солашон 15-49 сола. Нишондиҳандаи нисбатан баланди НГВF3 инчунин аз дараҷаи баландтари маълумотнокӣ, ҳангоми аҳамияти оморӣ 1% будан, вобастагӣ дорад. Занҳои хонаводаҳое, ки маълумоти олий доранд, нишондиҳандаи нисбатан баландтари НГВF3, ки ба 4,51 баробар аст, доранд. Ҳамзамон занҳои хонаводаҳое, ки дараҷаи маълумотнокиашон пасттар аст, холи миёнаи НГВF3 доранд, ки он баробар аст ба 3,50 (танҳо маълумоти ибтидой) ва 3,87 (танҳо маълумоти миёна). Тақсимоти НГВF3 аз рӯи ҳайати гендерии хонаводаҳо фарқияти калон надорад. Холи баландтари НГВF3 инчунин бо хонаводаҳои калон вобастагӣ дорад (аҳамияти оморӣ дар сатҳи 1%). Занҳои синну солашон 15-49 сола аз хонаводаҳои калон дорои НГВF3-и миёна ва медианий мебошанд, ки он мувофиқан баробар аст ба 4,00 ва 4,00. Ҳамзамон нишондиҳандаи мазкур дар хонаводаҳои миёнҳаҷм мувофиқан ба 3,72 ва 4,00, дар хонаводаҳои хурдҳаҷм ба 3,41 ва 3,00 баробар аст. Ва ниҳоят нишондиҳандаи миёна ва медиании НГВF3 (аҳамияти оморӣ дар сатҳи 1%) дар хонаводаҳое, ки гуруснагии ноҷиз ҳукмфармо аст ё гуруснагӣ комилан вуҷуд надорад, баланд аст (мувофиқан 3,88 ва 4,00), нисбат ба он хонаводаҳое, ки ба гуруснагии таҳаммулпазир ё шадид гирифткор ҳастанд (мувофиқан 2,85 ва 3,00).

Чадвали 6.2. Нишондиҳандаи гуногунии вояи ғизои занҳо

Хусусият	Миёна	Медианӣ	n ¹
Ҳамагӣ (Ҳамаи занҳои 15-49 sola)	3.74	3.00	3198
Синну сол			
15-19	3.82	3.00	519
20-24	3.79	4.00	725
25-29	3.76	4.00	585
30-34	3.71	4.00	408
35-39	3.52	3.00	343
40-44	3.70	3.00	309
45-49	3.77	3.00	309
Дараҷаи маълумот			
Асосӣ / ибтидой /маълумот надорад	3.50	3.00	1326
Миёна	3.87	4.00	1787
Оли	4.51	4.00	84
Ҳайати гендерии хонавода			
Мардҳо ва занҳо	3.77	4.00	3027
Танҳо занҳо	3.24	3.00	171
Ҳаҷми хонавода			
Хурд (1-5 аъзо)	3.41	3.00	581
Миёна (6-10 аъзо)	3.72	4.00	1631
Калон (11+ аъзо)	4.00	4.00	986
Гирифтории хонавода ба ғурӯснагӣ			
Набудани ғурӯснагӣ/ғурӯснагии ночиҳ	3.88	4.00	2783
Ғурӯснагии таҳаммулпазир / шадид	2.85	3.00	415

¹ Натиҷаҳо аз ҷиҳати оморӣ коғӣ нестанд, $p < 30$.

Қайди маълумотҳои намерасидагӣ барои тағйирёбандҳои ба ғурӯҳо тақсимшуда аз баҳодиҳии мӯфассал ҳориҷ карда шудаанд. Ҳаҷми интихобкунандеа, ки санҷида нашудааст, талафоти мазкурро дар мушоҳидаҳо инъикос мекунад; бинобар ин ҳаҷми интихобкунандеа ба ғурӯҳо тақсимшуда бо ҳаҷми интихобкунандеа ба ғурӯҳо тақсимнашуда дар як маҷмӯъ буда наметавонад. Шумораи мушоҳидаҳо (п) дар ин ҷо ба шумораи хонаводаҳое, ки ба ҳар як зеркатегория доҳил мешаванд, тааллуқ дорад.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайнӣ IFPRI, Тоҷикистон 2015.

Гуногунии ҳадди ақали вояи ғизои занҳо (ГҲАВФЗ)

Нишондиҳандаи ГҲАВФЗ-и «Озуқаворӣ ба хотири оянда» ин ҷенаки нав аст, ки ба тадқиқоти мобайнӣ ворид карда шуда, 10 ғурӯҳи маҳсулоти ҳӯрокои зеринро дар бар мегирад: (1) ғалладонагиҳо, бехмевагиҳо; (2) лӯбиёгиҳо; (3) донагиву тухмӣ; (4) маҳсулоти ширӣ; (5) тухм; (6) маҳсулоти гӯштӣ, инчунин зермаҳсулотҳо ва дигар протеинҳои ҳайвоноти ҳурд; (7) сабзавоти баргаш сабзи баланд, ки аз витамини А бой аст; (8) дигар

сабзавоту меваҳое, ки аз витамини А бой аст; (9) меваҳои дигар; ва (10) сабзавоти дигар.⁵⁰ Ноил гардидан ба гуногуни ҳадди ақали вояи ғизои занҳо ҳамчун истеъмоли панҷ маҳсулоти ҳӯрока аз 10 гурӯҳи маҳсулоти ҳӯрока дар давоми 24 соати охир муайян карда мешавад. Ҳамин тавр нишондиҳандай мазкур тағириёбандай дихтомикӣ буда, занҳое, ки ба гуногуни ҳадди ақали вояи ғизо ноил мегарданд, бо ҳисоби фоиз дида баромада мешаванд.⁵¹

Чадвали 6.3 фоизи тамоми занҳои синну соли репродуктивиро дар Минтақаи амал, ки ба ҳадди ақали гуногуни вояи ғизо ноил гардидаанд аз рӯи хусусиятҳои индивидуалӣ ва хусусиятҳои хонаводагӣ нишон медиҳад. Ба хусусиятҳои индивидуалӣ гурӯҳи синнусолӣ ва дараҷаи маълумотнокии занҳо дохил мешавад. Хусусиятҳои хонаводагӣ категорияи ҳайати гендерии хонавода, ҳаҷми хонавода ва гирифтории хонавода ба гуруsnагиро дар бар мегирад.

Фоизи занҳое, ки ба ГҲАВҒЗ ноил гардидаанд, вобаста ба гурӯҳҳои синнусолӣ бо аҳамияти омории 10% фарқ мекунад. Аз ҷумла, танҳо 23,0 фоизи занҳои синну солашон аз 35 то 39 сола ба ГҲАВҒЗ ноил гардидаанд, дар он вақте, ки тақрибан 28,0 фоиз ё зиёда аз он занҳои дигари синну солашон 15-49 сола ба ГҲАВҒЗ ноил мегарданд. Ҳиссаи занҳои синну солашон 15-49 сола, ки ба ГҲАВҒЗ ноил гардидаанд, инчунин аз нуқтаи назари аҳамияти оморӣ аз рӯи дараҷаи маълумоти хонавода фарқ мекунад. Дар байни хонаводаҳое, ки маълумоти олий доранд, 50,2 фоиз занҳои пурсишшуда ба ГҲАВҒЗ ноил гардидаанд. Ҳамзамон нишондиҳандай мазкур барои шахсоне, ки маълумоти миёна (32,4%) ё аз он пасттар (25,9%) доранд, пасттар аст. Нишондиҳандай ноил гардидан ба ГҲАВҒЗ дар байни занҳои 15-49 сола инчунин бо аҳамияти оморӣ (1%) вобаста ба ҳаҷми хонавода ва вазъи гуруsnагии хонавода фарқ мекунад. Дар он вақте, ки 35,0 фоизи занҳои синну солашон 15-49 сола дар хонаводаҳои калон ба ГҲАВҒЗ ноил мегарданд, танҳо 25,3 ва 29,5 фоизи занҳои синну солашон 15-49 сола дар хонаводаҳои хурд ва миёна ба ГҲАВҒЗ ноил мегарданд.

Ҳамин тавр, дар он вақте, ки 33,0 фоизи занҳои синну солашон 15-49 сола аз хонаводаҳои гирифтори гуруsnагии ноҷиз ё хонаводаҳое, ки дар он гуруsnагӣ комилан вӯҷуд надорад,

⁵⁰ Ба фарқияти байни нӯҳ гурӯҳи маҳсулоти ҳӯрока, ки барои НГВҒЗ истифода мешаванд (чадвали 6.2), нишондиҳандай стандартии FTFMS ва 10 гурӯҳи маҳсулоти ҳӯрока, ки барои ченаки нави НГВҒЗ (чадвали 6.3) истифода мешаванд, дохил мешаванд: (1) лӯбиёгиҳо аз донагиву тухмигиҳо ҷудо карда мешаванд; (2) Гӯшт (маҳсулоти гӯштӣ) ва зермаҳсулот ба як гурӯҳ дохил карда мешаванд; ва (3) меваҳои дигару сабзавоти дигар ба ду гурӯҳ ҷудо карда мешаванд.

⁵¹ Барои гирифтани маълумоти иловагӣ нигаред ба Томи II: Дастурамал оид ба нишондиҳандаҳо дар сатҳи аҳолии Тадқиқоти мобайнӣ дар Минтақаи амали «Озуқаворӣ ба хотири оянда» (октябрин соли 2014), қисми 4.2, ки дар сомонаи зерин барои боргирӣ дастрас аст:
http://www.feedthefuture.gov/sites/default/files/resource/files/ftf_guidanceseries_volll_interimassessment_oct2014.pdf.

ба ГХАВF3 ноил мегарданд, танҳо 12,8 фоизи занҳои синну солашон 15-49 сола аз хонаводаҳои гирифтори гурӯснагии таҳаммулпазир ё шадид ба ГХАВF3 ноил мегарданд. Нишондиҳандай ноил гардидан ба ГХАВF3 дар хонаводаҳое, ки аъзоёни он танҳо аз занҳо иборат аст, нисбат ба хонаводаҳое, ки аъзои ҳам мард дораду ҳам зан баландтар аст (21,4 бар муқобили 30,8 фоиз).

Чадвали 6.3. Гуногуни ҳадди ақали вояи ғизои занҳо

Хусусиятҳо	Фоиз	n ¹
Ҳамагӣ (Ҳамаи занҳои 15-49 сола)	30.3	3198
Синну сол		
15-19	33.4	519
20-24	32.8	725
25-29	30.1	585
30-34	30.7	408
35-39	23.0	343
40-44	28.7	309
45-49	28.9	309
Дараҷаи маълумот		
Асосӣ/ибтидой/маълумот надорад	25.9	1326
Миёна	32.4	1787
Олий	50.2	84
Ҳайати гендерии хонавода		
Мардҳо ва занҳо	30.8	3027
Танҳо занҳо	21.4	171
Ҳаҷми хонавода		
Хурд (1-5 аъзо)	25.3	581
Миёна (6-10 аъзо)	29.5	1631
Калон (11+ аъзо)	35.0	986
Гурӯснагии хонавода		
Набудани гурӯснагӣ /гурӯснагии ноҷиз	33.0	2783
Гурӯснагии таҳаммулпазир / шадид	12.8	415

[^] Натиҷаҳо аз ҷиҳати оморӣ кофӣ нестанд, п <30.

¹ Қайди маълумотҳои намерасидагӣ барои тағиیرёбандҳои ба гурӯҳҳо тақсимшуда аз баҳодиҳии муфассал ҳориҷ карда шудаанд. Ҳаҷми интихобкунанде, ки санҷида нашудааст, талафоти мазкурро дар мушоҳидаҳо инъикос меқунад; бинобар ин ҳаҷми интихобкунандай ба гурӯҳҳо тақсимшуда бо ҳаҷми интихобкунандай ба гурӯҳҳо тақсимнашуда дар як маҷмӯъ буда наметавонад. Шумораи мушоҳидаҳо (п) дар ин ҷо ба шумораи хонаводаҳое, ки ба ҳар як зеркатегория доҳил мешаванд, тааллуқ дорад.

Сарчашма: Нишондиҳандай Тадқиқоти мобайнӣ IFPRI, Тоҷикистон 2015.

Чадвали 6.4 дорон маълумот оид ба фоизи занҳои синну солашон 15-49 сола мебошад, ки онҳо аз ҳар 10 гурӯҳ маҳсулоти хӯрокаро бо роҳи муайянкунни вазъи расидан ба гуногунии вояи ғизо истеъмол мекунанд. Ин 10 гурӯҳи маҳсулоти хӯрока бо нишондиҳанди ҳадди ақали гуногунии вояи ғизо вобаста мебошанд. Фоизи занҳое, ки ба гуногунии ҳадди ақали вояи ғизо ноил гардидаанд ва занҳое, ки ба гуногунии ҳадди ақали вояи ғизо ноил нигардидаанд, дар ҷадвал оварда шудааст.

Ҳиссаи (%) занҳое, ки гурӯҳи муайяни маҳсулоти хӯрокаро истеъмол мекунанд, дар байни онҳое, ки ба ГҲАВҒЗ ноил гардидаанд аз рӯи ҳамаи гурӯҳҳои маҳсулоти хӯрока баландтар аст (аҳамияти оморӣ дар сатҳи 1%). Ҳиссаи занҳо инчунин аз рӯи гурӯҳи маҳсулоти хӯрока фарқ мекунад (аҳамияти оморӣ дар сатҳи 1%). Аксарияти занҳои синну солашон 15-49 сола, ки ба ГҲАВҒЗ ноил гардидаанд, ғалладонагӣ, дигар сабзавоту меваҳое, ки аз витамини А бой ҳастанд, бехмевагиҳо ва инчунин маҳсулоти ширӣ истеъмол мекунанд. Зиёда аз нисф, лекин камтар аз 80 фоизи занҳои синну солашон 15-49 сола, ки ба ГҲАВҒЗ ноил гардидаанд, лӯбиёгӣ, гӯшт ва зермаҳсулоти гӯштӣ, тухм, сабзавоти баргаш сабзи баланд, ки аз витамини А бой мебошад ва дигар меваҳоро истеъмол мекунанд ва ҳадди ақал аз се як ҳиссаи ин занҳо сабзавоти дигарро истеъмол мекунанд. Танҳо донагӣ ва тухмиҳоро нисбатан ҳиссаи ками ин занҳо (15,7%) истеъмол мекунанд. Аз тарафи дигар ғалладонагӣ ва бехмевагиҳо ягона гурӯҳест, ки аксарияти занҳои синну солашон 15-49 сола, ки ба ГҲАВҒЗ ноил нигардидаанд, истеъмол мекунанд. Ҳиссаи ин занҳо, ки дигар гурӯҳҳои маҳсулоти хӯрокаро ба ғайр аз дигар сабзавоту меваҳое, ки аз витамини А бой ҳастанд ва инчунин ба ғайр аз маҳсулоти ширӣ истеъмол мекунанд, одатан аз 30 фоиз камтар аст. Дар асоси вазъи ноил гардидан ба ГҲАВҒЗ, фарқият дар ҳиссаи занҳое, ки гурӯҳи муайяни маҳсулоти хӯрока истеъмол мекунанд, нисбат ба маҳсулоти лӯбиёгӣ, маҳсулоти ширӣ, гӯшт ва зермаҳсулоти гӯштӣ, тухм, сабзавоти баргаш сабзи баланд, ки аз витамини А бой аст, дигар меваҳо маҳсусан баланд аст.

Чадвали 6.4. Истеъмоли маҳсулоти ҳӯрокат мувофиқи вазъи гуногуни ҳадди ақали вояи ғизои занҳо

Категория	Фоизи занҳое, ки ба гуногуни ҳадди ақали вояи ғизо ноил гардидаанд	
	Ноил гардидаанд	Ноил нагардидаанд
Занҳое, ки гурӯҳи муйияни маҳсулоти ҳӯрокаро истеъмол мекунанд		
Галладона, бехмеваҳо	99.9	98.7
Лӯбиёгиҳо	59.4	18.6
Донагию тухмӣ	15.7	1.5
Маҳсулоти ширӣ	85.4	41.1
Гӯшт ва зермаҳсулоти гӯштӣ	64.3	15.7
Тухм	60.8	15.2
Сабзавоти баргаш сабзи баланд, ки аз витамини А бой аст	56.3	11.0
Дигар сабзавоту меваҳо, ки аз витамини А бой ҳастанд	89.8	60.0
Дигар меваҳо	37.2	6.8
Дигар сабзавот	48.6	6.3
n	1002	2196

[^] Натиҷаҳо аз ҷиҳати оморӣ кофӣ нестанд, $p < 30$.

Сарчашма: Нишондиҳандай Тадқиқоти мобайнӣ IFPRI, Тоҷикистон 2015.

6.2.2 Ғизодиҳии тифлон ва кӯдакони хурдсол

Дар қисми мазкур тадбирҳои ғизодиҳии кӯдакони хурдсол, аз ҷумла нишондиҳандаҳои ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» оид ба додани танҳо шири сина дар байни тифлони 0-5 моҳа ва нишондиҳандай ҳадди ақали ҷоизи вояи ғизои (ҲАҶВҒ) дар байни кӯдакони 6-23 моҳа оварда шудааст.

Ғизодиҳӣ танҳо бо роҳи додани шири сина

Додани танҳо шири сина ба саломатии хуб ва манфиати ғизоии кӯдакон, аз ҷумла ба ҳимоя аз сироятҳои меъдаю рӯда мусоидат карда, ҳатари фавт аз сабабҳои қасалиҳои сироятиро паст мегардонад. Додани танҳо шири сина маънои онро дорад, ки тифл шири синаро (аз ҷумла шири ҷӯшидашудаи сина ё шири синаи доя) ва шояд маҳлули намаки регидрон, витаминҳо, минералҳо ва / ё дорувориро истеъмол мекунад ва дигар намуди ҳӯрок ё моеъро қабул намекунад. Ин нишондиҳандай ғизози кӯдакони 0-5 моҳаеро, ки дар давоми як рӯзи пеш аз тадқиқот танҳо шири сина истеъмол кардаанд, ҳисоб мекунад.

Чадвали 6.5 вусъатёбии додани танҳо шири синаро дар байни кӯдакони 0-5 моҳаи Минтақаи амал нишон медиҳад. Баҳодиҳӣ барои тамоми кӯдакон, инчунин аз рӯи тақсимоти ҷинсӣ ва дараҷаи маълумоти сарпарасти асосии кӯдак оварда шудааст. Ба категорияи дараҷаи маълумоти сарпараст маълумоти асосӣ / ибтидой / надоштани

маълумот, маълумоти миёна ва олӣ дохил мешавад. Диққат дихед, ки маълумот нисбати «сарпари асосӣ»-и худмуайянкардашуда ҷамъ оварда мешавад, на ин ки нисбати танҳо модари биологии кӯдак (ба ҳар ҳол аксари вақт ин ҳарду як одам аст).

Ҳиссаи писарчаҳои 0-5 моҳа, ки танҳо шири сина истеъмол мекунанд, 70,3 фоизро ташкил медиҳад. Нишондиҳандай мазкур нисбат ба духтарчаҳо (68,1%) баланд аст, лекин шояд аз сабаби нисбатан хурд будани ҳачми интихобкунанда, фарқият аҳамияти оморӣ надорад. Нисбати кӯдакони 0-5 моҳа, ки сарпари асосӣ маълумоти миёна дорад, нишондиҳандай мазкур 70,9 фоизро ташкил медиҳад, дар он ҳолате, ки нишондиҳандай нисбати сарпастони дараҷаи маълумоташон пасттар андаке фарқ мекунад. Боз ҳам, шояд аз сабаби хурд будани ҳачми интихобкунанда фарқият дар ҳамаи гурӯҳҳо аҳамияти оморӣ надорад.

Ҷадвали 6.5. Вусъатёбии ғизодиҳӣ танҳо бо роҳи додани шири сина дар байни кӯдакони то 6 моҳа

Ҳусусиятҳо	Фоиз	n ¹
Ҳамагӣ (Ҳамаи кӯдакони то 6 моҳа)	69.2	219
Чинси кӯдак		
Мард	70.3	106
Зан	68.1	113
Дараҷаи маълумоти сарпарат²		
Асосӣ/ибтидой/ маълумот надорад	65.7	103
Миёна	70.9	107
Олӣ	^	9

¹ Натиҷаҳо аз ҷиҳати оморӣ кофӣ нестанд, п <30.

² Қайди маълумотҳои намерасидагӣ барои тағйирёбандажои ба гурӯҳҳо тақсимшуда аз баҳодиҳии муфассал ҳориҷ карда шудаанд. Ҳачми интихобкунандае, ки санҷида нашудааст, талағоти мазкурро дар мушоҳидаҳо инъикос мекунад; бинобар ин ҳачми интихобкунандаи ба гурӯҳҳо тақсимшуда бо ҳачми интихобкунанда ба гурӯҳҳо тақсимнашуда дар як маҷмӯъ буда наметавонад. Шумораи мушоҳидаҳо (п) дар ин ҷо ба шумораи хонаводаҳо, ки ба ҳар як зеркатегория дохил мешаванд, тааллуқ дорад.

² Тадқиқоти мобайнӣ дар минтақаи амал сарпари асосии ҳар як кӯдаки гурӯҳи мувофиқи синнусолиро муайян мекунад. Ин шахс, эҳтимолан, на ин ки ҳатман модари биологии кӯдак аст.

Сарчашма: Нишондиҳандажои Тадқиқоти мобайнӣ IFPRI, Тоҷикистон 2015.

Ҳадди ақали ҷоизи вояи ғизо (ҲАҶВҒ)

Вусъатёбии кӯдакони 6-23 моҳа, ки ҲАҶВҒ-ро қабул/истеъмол мекунанд, ҳиссаи кӯдакони хурдсолеро, ки ба ғайр аз шири сина боз ҲАҶВҒ-ро истеъмол мекунанд, ҳисоб мекунад. Ин нишондиҳандай таркиби ҳам ҳадди ақали зудии ғизодиҳиро ва ҳам ҳадди ақали гуногунии вояро аз рӯи аҳбороти сарпарат оид ба зудие, ки кӯдакро дар давоми 24 соати охир ҳӯрок додаанд ва қадом намуди маҳсулот дар давоми 24 соати охир истеъмол карда шудааст, ҳисоб мекунад. Ҷадвалбандини нишондиҳандажо оид ба синну соли кӯдак бо ҳисоби моҳҳо,

ҳолати маккondани шири сина, гуногуни fизо, миқдори хӯроки нимсаҳт ё хӯроки саҳт, миқдори шири додашуда маълумот талаб мекунад.

Чадвали 6.6 нишондиҳандаи ҲАЧВF-ро нисбати кӯдакони Минтақаи амали ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» нишон медиҳад. Нишондиҳандаҳои баҳодиҳанда барои ҳамаи кӯдакон аз рӯи хусусияти кӯдакон, сарпастон ва хонаводаҳо оварда шудаанд. Ба хусусияти кӯдакон ҷинси кӯдакон ва гурӯҳи синнусолӣ дохил мешавад. Хусусияти сарпастон категорияҳоро аз рӯи синну сол ва ҷинс, инчунин дараҷаи маълумоти онҳо дар бар мегирад. Ба хусусияти хонавода ҳайати гендерии хонавода, ҳаҷми хонавода, инчунин гуруsnагии хонавода дохил мешавад.

Ҳиссаи кӯдакони 6-23 моҳа, ки ҳадди ақали ҷоизи вояи fизоро истеъмол мекунанд, паст аст (ҳамагӣ қариб 5,5 фоиз). Бо вуҷуди он, ки нишондиҳанда барои писарчаҳо (5,6%) нисбат ба духтарчаҳо (5,4%) андаке баланд аст, фарқият аҳамияти оморӣ надорад. Ҳисса маҳсусан барои кӯдакони синну соли ҳурди 6-11 моҳа (0,3%) ва 12-17 моҳа (4,3%) нисбат ба кӯдакони 18-23 моҳа (7,2%) паст аст. Бори дигар бояд қайд кард, ки ин фарқиятҳо аз ҷиҳати оморӣ аҳамият надоранд. Нишондиҳандаҳо инчунин кам vale ба таври мусбӣ бо дараҷаи маълумоти сарпастон вобаста ҳастанд, лекин аҳамияти оморӣ надоранд. Ҳадди ақали ҷоизи вояи fизо дар байни кӯдакони 6-23 моҳа, ки сарпастонашон маълумоти олий доранд, 16,5 фоизро ташкил дод; ин нишондиҳанда барои кӯдаконе, ки сарпастонашон дараҷаи пасттари маълумотро доро ҳастанд, паст аст. Ин фарқиятҳо аз рӯи ҳайати гендерии хонавода низ аҳамияти оморӣ надоранд. Оид ба хонаводаҳое, ки ҳаҷми гуногун доранд, кӯдакони 6-23 моҳа, ки дар интихобкунанда дар хонаводаҳои ҳурд зиндагӣ мекунанд, ҳадди ақали ҷоизи вояи fизоро истеъмол накардаанд. Ҳамзамон ин нишондиҳанда барои хонаводаҳои миёнаю калон 5,6 ва 6,4 фоизро ташкил мекунад. Бо вуҷуди ин фарқиятҳои мазкур аз ҷиҳати оморӣ аҳамият надоранд.

Чадвали 6.6. Ҳиссаи кӯдакони 6-23 моҳа, ки ҳадди ақали ҷоизи вояи ғизоро истеъмол мекунанд

Ҳусусият	Фоиз	n ¹
Ҳамагӣ (ҳамаи кӯдакони 6-23 моҳа)	5.5	697
Чинси кӯдак		
Мард	5.6	357
Зан	5.4	340
Синну соли кӯдак		
6-11 моҳа	0.3	228
12-17 моҳа	4.3	275
18-23 моҳа	7.2	194
Дараҷаи маълумоти сарпараст²		
Асосӣ/ибтидой/маълумот надорад	2.8	290
Миёна	6.4	374
Олӣ	16.5	32
Ҳайати гендерии хонавода		
Мардҳо ва занҳо	5.6	681
Танҳо занҳо	^	16
Ҳаҷми хонавода		
Хурд (1-5 аъзо)	0.0	50
Миёна (6-10 аъзо)	5.6	335
Калон (11+ аъзо)	6.4	312
Гурӯснагии хонавода		
Гурӯснагӣ вуҷуд надорад/гурӯснагии ноҷиз	5.7	616
Гурӯснагии таҳаммулпазир / шадид	3.9	81

[^] Натиҷаҳо аз ҷиҳати оморӣ кофӣ нестанд, n <30.

¹ Қайди маълумотҳои намерасидагӣ барои тағйирёбандаҳои ба гурӯҳҳо тақсимшуда аз баҳодиҳии муфассал ҳориҷ карда шудаанд. Ҳаҷми интихобкӯнанде, ки санҷида нашудааст, талафоти мазкурро дар мушоҳидаҳо инъикос мекунад; бинобар ин ҳаҷми интихобкӯнандай ба гурӯҳҳо тақсимшуда бо ҳаҷми интихобкӯнандай ба гурӯҳҳо тақсимнашуда дар як маҷмӯъ буда наметавонад. Шумораи мушоҳидаҳо (n) дар ин ҷо ба шумораи хонаводаҳо, ки ба ҳар як зеркатегория доҳил мешаванд, тааллуқ дорад.

² Тадқиқоти мобайни дар минтақаи амал сарпарасти асосии ҳар як кӯдаки гурӯҳи мувофиқи синнусолиро мӯайян мекунад. Ин шахс, эҳтимолан, на ин ки ҳатман модари биологии кӯдак аст.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайни IFPRI, Тоҷикистон 2015.

Чадвали 6.7 фоизи кӯдаконеро, ки ба компоненти ҲАЧВФ ноил гардидаанд (масалан, ҳадди ақали зудии ғизодиҳӣ, ҳадди ақали гуногунии воя) ва кӯдаконеро, ки ҳамаи гурӯҳҳои маҳсулоти ҳӯрокаро мувофиқи нишондиҳандай ҳадди ақали гуногунии ғизо истеъмол мекунанд, нишон медиҳад. Барои ҳамаи кӯдакон, инчунин гурӯҳҳои муайяни синнусолӣ таҳлил гузаронида шуда, барои кӯдаконе, ки танҳо шири сина истеъмол мекунанд ва кӯдаконе, ки шири сина истеъмол намекунанд алоҳида маълумот оварда шудааст.

Чадвали 6.7. Компонентҳои ҳадди ақали ҷоизи вояи ғизо дар байни кӯдакони синну солашон 6-23 моҳа

Компонентҳои ҲАЧВФ ва гурӯҳи маҳсулоти ҳӯрок	Ҳамаи кӯдако н	Фоиз		
		АЗ Рӯи синну соли кӯдак (бо ҳисоби моҳҳо)	6 то 11	12 то 17
Кӯдаконе, ки шири сина истеъмол мекунанд				
Ноил гардидан ба ҳадди ақали зудии истеъмоли ҳӯрок	15.9	11.4	22.0	13.7
Ноил гардидан ба ҳадди ақали гуногунии вояи ғизо	10.4	3.0	11.0	24.7
Истеъмолот:				
Фалладонагиҳо, бехмевагиҳо	52.7	24.3	64.8	89.0
Лӯбиёгиҳо ва донагиҳо	8.3	2.2	9.1	19.5
Маҳсулоти ширӣ	43.3	24.4	54.1	62.3
Маҳсулоти гӯштӣ	6.4	1.2	5.7	18.4
Тухм	6.4	2.6	7.1	13.3
Меваю сабзавоти аз витамини А бой	24.8	10.3	28.5	48.1
Меваю сабзавоти дигар	18.3	3.8	21.9	20.0
n¹	463	193	180	90
Кӯдаконе, ки шири сина истеъмол намекунанд				
Ноил гардидан ба ҳадди ақали зудии истеъмоли ҳӯрок	43.1	32.4	41.3	48.2
Ноил гардидан ба ҳадди ақали зудии истеъмоли шир	83.5	95.1	78.6	84.2
Ноил гардидан ба ҳадди ақали гуногунии вояи ғизо	10.0	0.0	10.1	13.1
Истеъмолот:				
Фалладонагиҳо, бехмевагиҳо	85.4	53.1	89.8	91.9
Лӯбиёгиҳо ва донагиҳо	16.4	5.0	15.8	20.5
Маҳсулоти ширӣ	60.3	50.2	64.5	59.7
Маҳсулоти гӯштӣ	16.5	2.5	17.9	19.7
Тухм	17.9	7.9	14.4	24.3
Меваю сабзавоти аз витамини А бой	41.8	4.9	46.0	49.9
Меваю сабзавоти дигар	8.1	2.8	8.4	16.3
n¹	234	35	95	104

[^] Натиҷаҳо аз ҷиҳати оморӣ кофӣ нестанд, $n < 30$.

¹ Шумораи мушоҳидаҳо (n) дар ин ҷо ба шумораи хонаводаҳо, ки ба ҳар як зеркатегория дохил мешаванд, тааллуқ дорад.

Сарчашма: Нишондиҳандоҳои Тадқиқоти мобайнӣ IFPRI, Тоҷикистон 2015.

ҲАЧВФ барои кӯдакони синну солашон 6-23 моҳа дар байни кӯдаконе, ки шири сина истеъмол мекунанд ва кӯдаконе, ки шири сина истеъмол намекунанд фарқ мекунад (Нишондиҳандаи FTF, мафҳум дар феҳрист, саҳ.24). Кӯдаконе, ки шири сина мемаканду ба ҲАЧВФ ноил гардидаанд, дар давоми рӯзи гузашта бояд ақалан ҳадди ақали вояи ғизо ва ҳадди ақали зудии истеъмоли ғизо дошта бошанд. Кӯдаконе, ки шири сина намемаканду ба ҲАЧВФ ноил гардидаанд, дар давоми рӯзи гузашта бояд ақалан 2 маротиба шир хӯрда бошанд ва ақалан ҳадди ақали гуногуни вояи ғизоро бе назардошти истеъмоли шир ва ҳадди ақали зудии истеъмоли ғизо дошта бошанд. Ҳадди ақали гуногуни вояи ғизо барои кӯдакони ширмаки 6-23 моҳа ҳамчун истеъмоли маҳсулоти хӯрока аз чор ё зиёда гурӯҳи маҳсулоти хӯрока, ки дар ҷадвали 6.7 оварда шудааст, муайян карда мешавад. Барои кӯдаконе, ки шири сина намемаканд, ҳадди ақали гуногуни вояи ғизо ҳамчун истеъмоли маҳсулоти хӯрока аз чор ё зиёда аз 6 гурӯҳи маҳсулоти хӯрока, ғайр аз маҳсулоти ширӣ (шир, йогурт, панир), аз 7 гурӯҳи маҳсулоти хӯрокаи дар боло қайдшуда, муайян карда мешавад. Ҳадди ақали зудии ғизодиҳии кӯдакони ширмак ҳамчун ду ё зиёда аз он маротиба додани хӯроки саҳт, нимсаҳт ё мулоим барои кӯдакони 6-8 моҳа ва се ё зиёда аз он маротиба додани хӯроки саҳт, нимсаҳт ё мулоим барои кӯдакони 9-23 моҳа муайян карда мешавад. Барои кӯдакони 6-23 моҳа, ки шири сина истеъмол намекунанд, ҳадди ақали зудии истеъмоли хӯрок ҳамчун чор ё зиёда аз он маротиба додани хӯроки саҳт, нимсаҳт, мулоим ё истеъмоли шир ба шарте, ки ақалан ду маротибаи ин ғизодиҳӣ аз хӯроки ширдор иборат аст, муайян карда мешавад.

Тахминан 15,9 фоиз ва 10,4 фоизи кӯдакони ширмаки 6-23 моҳа ба ҳадди ақали зудии истеъмоли хӯрок ва мувофиқан ҳадди ақали гуногуни вояи ғизо ноил гардидаанд. Ин нишондиҳандаҳо дар гурӯҳҳои синнусолии гуногун фарқ мекунанд ва умуман бо мурӯри рушди синнусолӣ фарқияти мусбӣ пайдо мекунанд (аҳамияти оморӣ дар сатҳи 1%). Аз ҳама нишондиҳандаҳои пасттарини ноилгардӣ дар байни кӯдакони 6-11 моҳа буда, он 11,4% ва 3,0% ноилгардӣ ба ҳадди ақали зудии истеъмоли хӯрок ва мувофиқан ҳадди ақали гуногуни вояи ғизоро ифода мекунад. Тахминан нисфи кӯдакони ширмаки 6-23 моҳа ғалладонагӣ, бехмевагӣ, инчунин маҳсулоти шириро як рӯз пеш истеъмол кардаанд. Аз 10 фоиз камтари онҳо лӯбиёгӣ/донагӣ, маҳсулоти гӯштӣ, тухм ва дигар меваю сабзавот, меваю сабзавоти аз витамини А бойро истеъмол кардаанд. Ҳиссаи ин кӯдаконе, ки аз ҳар гурӯҳи маҳсулоти хӯрока маҳсулот истеъмол мекунанд, зиёд мешавад, зеро онҳо калонтар мешаванд (аҳамияти оморӣ дар сатҳи 1%), ба ғайр аз дигар меваю сабзавоте, ки аҳён-аҳён истеъмол карда мешаванд. Фарқияти калони ҳиссаи гурӯҳҳои синнусолӣ дар ғалладонагиҳо, бехмевагиҳо, маҳсулоти ширӣ, меваю сабзавоти аз витамини А бой дида мешавад.

Дар байни кӯдакони 6-23 моҳа, ки шири сина истеъмол намекунанд, 43,1 фоизашон ба ҳадди ақали зудии истеъмоли хӯрок ноил гардидаанд. Нишондиҳандаи мазкур нисбат ба

кӯдакони ширмак баландтар аст (аҳамияти омори дар сатҳи 1%), дар ҳоле, ки ҳиссаи онҳое, ки ба ҳадди ақали гуногуни вояи ғизо ноил гардидаанд, 10,0 фоизро ташкил медиҳад ва аз кӯдакони ширмак қариб фарқ намекунад. Тақрибан 83,5 фоизи кӯдаконе, ки шири сина истеъмол намекунанд, ба дараҷаи ҳадди ақал шир истеъмол кардаанд. Ба монанди кӯдакони ширмак, ҳиссаи кӯдаконе, ки шири сина истеъмол намекунанду ба ҳадди ақали зудии истеъмоли хӯрок ва гуногуни вояи ғизо ноил гардидаанд, бо вуҷуди қалоншавии кӯдакон, зиёд мешавад, лекин танҳо ҳадди ақали гуногуни вояи ғизо аз ҷиҳати оморӣ мазмун дорад. Фарқият дар ҳиссаи ноилгардӣ ба зудии истеъмоли шир дар ҳамаи гурӯҳҳои синнусолӣ инҷунин аҳамияти оморӣ надорад.

Нисбат ба кӯдакони ширмак ҳиссаи зиёди кӯдаконе, ки шири сина истеъмол намекунанд, рӯзи гузашта гурӯҳҳои гуногуни маҳсулоти хӯрокаро истеъмол кардаанд (аҳамияти оморӣ барои ҳамаи гурӯҳҳои маҳсулоти хӯрока дар сатҳи 1% аст). Тахминан 85,4 ва 60,3 фоизи кӯдакон як рӯз пеш ғалладонагӣ, бехмевагӣ ва маҳсулоти гӯштӣ, тухм ва меваю сабзавоти аз витамини А бойро истеъмол мекунанд, мисли пештара аз 20 фоиз камтар аст. Монанди кӯдакони ширмак зиёдшавии ҳиссаи кӯдаконе, ки шири сина истеъмол намекунанду аз ҳар гурӯҳи маҳсулоти хӯрока маҳсулот истеъмол мекунанд, бо вуҷуди гузаштан ба гурӯҳҳои синнусолии қалонтар, ба назар мерасад.

6.2.3 Истеъмоли маҳсулоти хӯрокай серғизо аз занчири мақсадноки афзоиши арзиш

Ин барнома аз тарафи ҳукумати ИМА маблағгузорӣ карда шуда, даҳолат ба занчири афзоиши арзиши⁵² маҳсулоти мӯҳими қишоварзиро барои ноил шудан ба ҳадафи дучанд дар баланд бардоштани ҳам натиҷаҳои иқтисодӣ ва ҳам натиҷаҳои соҳаи ғизо дастгирӣ мекунад. Тадқиқоти мобайнӣ дар Минтақаи амали ташабbusi «Озӯқаворӣ ба хотири оянда» ҳисоб мекунад, ки то чӣ дараҷа мусоҳибон дар минтақаи амал маҳсулоти хӯрокай серғизо ё маҳсулоти аз молҳои ашёи ҳом тайёршударо, ки аз моддаҳои ғизӣ бой

---

⁵² Мартин Уэббер ва Патрик Лабасте, "Баланд бардоштани рақобатпазирӣ дар соҳаи қишоварзии Африка: дастуралӣ барои концепсия ва замимаҳои занчири афзоиши арзиш, ("Building competitiveness in Africa's agriculture : a guide to value chain concepts and applications,"), ки аз тарафи Бонки ҷаҳонӣ нашр шудааст: "Мағҳуми занчири афзоиши арзиш ҳамаи пахлӯҳои фаъолияти занчири афзоиши арзишро тасвир мекунад, ки он барои гузаштани маҳсулот ё хизматрасонӣ аз этапҳои гуногуни истеҳсолот, аз ҷумла ҳариди ашёи ҳом ва дигар масолех, наасбкунӣ, дигаргунсозии ҷисмонӣ, ба даст овардани хизматҳои лозима ба монанди нақлиёт ё хунуккуй ва ниҳоят барои ҷавобғӯ будан ба талаботи ҳаридорон лозим аст. (Каплински ва Моррис (2002), "Маълумотнома барои тадқиқот дар соҳаи занчири афзоиши арзиш (Handbook for Value Chain Research)", саҳ. 46-47)."

(МХСЗАА) асту аз тарафи ин фаъолият дар соҳаи занчири афзоиши арзиш дастгирӣ карда мешавад, истеъмол мекунанд.

Се меъёре вучуд дорад, ки маҳсулоти ҳӯрока ҳамчун МХСЗАА ҳисобида шавад:

- 1) Афзоиши истеҳсоли мол бояд тавассути фаъолият дар соҳаи занчири афзоиши арзиш, ки аз тарафи Ҳукумати Иёлоти Муттаҳидаи Амрико маблағузорӣ карда мешавад, суръат гирад.
- 2) Маҳсулот дар занчираи афзоиши арзиш бояд барои мақсадҳои таъмини озуқаворӣ ҳамчун илова ба ҳама гуна мушкилиҳои паст кардани сатҳи камбизоатӣ ва ё рушди иқтисодӣ интихоб карда шавад.
- 3) Маҳсулот бояд ҳамчун маҳсулоти бой аз моддаҳои ғизоӣ дида баромада шавад, агар ба яке аз меъёрҳои зерин ҷавобгӯ бошад: маҳсулоти ҳӯрокае, ки аз моддаҳои биологӣ ғанӣ гардонида шудаанд; лӯбиёгиҳо, донагиҳо ва тухмиҳо; маҳсулоти ҳӯрокае, ки аз чорво гирифта шудааст, аз ҷумла маҳсулоти ширӣ (шир, йогурт, панир), тухм, зермаҳсулот, маҳсулоти гӯштӣ ва дигар протеинҳои ҳайвоноти хурд (масалан, кирмак, ҳашарот); бехмевагиҳои сергӯшти рангаш зарди баланд ё норинҷӣ; ё меваю сабзавот, ки 100 грамми он «сарчашмаи баланд»-и мавҷудияти як ё якчанд микроэлементҳои ғизоӣ мебошад.

Дар ин қисми ҳисбот натиҷаҳои тадқиқоти мобайнӣ оид ба истеъмоли маҳсулоти ҳӯрокаи серғизо аз занчири мақсадноки афзоиши арзиш дар Минтақаи амал дар байни занҳои 15-49 сола ва кӯдакони 6-23 моҳа оварда шудааст. Ба маҳсулоти ҳӯрокаи мақсаднок дар Тоҷикистон дохил мешавад: меваҳо, сабзавот ва маҳсулоти ширӣ.

Истеъмоли маҳсулоти хӯрокои серғизо аз занчири мақсадноки афзоиши арзиш аз тарафи занҳо

Чадвали 6.8 истеъмоли маҳсулоти хӯрокои серғизоро аз занчири мақсадноки афзоиши арзиш аз тарафи занҳо нишон медиҳад. Нишондиҳандаҳои таҳлилӣ барои ҳамаи занҳои 15-49 сола, инчунин алоҳида барои занҳо ва аз рӯи ҳусусияти хонавода оварда шудааст. Ҳусусиятҳои индивидуалии занҳо синну сол ва дараҷаи маълумотро дар бар мегирад. Ба ҳусусияти хонавода ҳайати гендерии хонавода, ҳаҷми хонавода, инчунин гирифтории хонавода ба гурӯснагӣ дохил мешавад.

Умуман, 21,2, 75,9 ва 54,5 фоизи занҳои аз 15 то 49 сола мева, сабзавот ва мувофиқан маҳсулоти ширӣ истеъмол кардаанд. Фоизҳои мазкур одатан аз рӯи гурӯҳҳои синнусолӣ нисбати меваю сабзавот бетағиҳир ҳастанд, лекин шахсони аз 35 сола боло нисбатан камтар маҳсулоти шириро истеъмол мекунанд. Фоизҳои мазкур аз дараҷаи маълумот вобаста аст. Нишондодҳои фоизӣ барои меваю маҳсулоти ширӣ дар байнҳои хонаводаҳо, ки аъзояшон мардҳо ва занҳо мебошанд нисбат ба хонаводаҳо, ки аъзояшон танҳо аз занҳо иборат ҳастанд, баландтар аст. Нишондиҳандаҳо инчунин бо ҳаҷми хонавода вобастагии мусбӣ доранд, маҳсусан барои маҳсулоти ширӣ. Нишондиҳандаҳо бо дараҷаи гурӯснагии хонавода вобастагии манғӣ доранд.

Чадвали 6.8. Истеъмоли маҳсулоти ҳӯроки серғизо аз занчири мақсадноки афзоиши арзиш аз тарафи занҳо

Хусусиятҳо	Фоиз					n ¹
	Ҳама гуна маҳсулоти ҳӯроки мақсаднок	Меваҳо	Сабзавот	Маҳсулоти ширий		
Ҳамагӣ (ҳамаи занҳои 15-49 сола)	87.7	21.2	75.9	54.5	3198	
Синну сол						
15-19	87.4	22.2	76.0	56.0	519	
20-24	88.5	22.7	76.7	55.3	725	
25-29	86.5	19.2	75.6	55.0	585	
30-34	88.5	20.0	75.1	59.0	408	
35-39	86.5	20.0	73.3	51.4	343	
40-44	88.5	22.1	77.3	52.9	309	
45-49	87.7	21.7	76.9	48.9	309	
Дараҷаи маълумот						
Асосӣ/ибтидой/маълумо т надорад	86.2	17.5	74.7	52.5	1326	
Миёна	88.4	23.5	76.2	55.5	1787	
Оли	93.7	27.6	86.2	63.7	84	
Ҳайати гендерии хонавода						
Мардҳо ва занҳо	88.1	21.2	76.3	55.1	3027	
Танҳо занҳо	80.0	21.0	69.4	45.6	171	
Ҳаҷми хонавода						
Ҳурд (1-5 аъзо)	82.6	19.5	71.0	43.5	581	
Миёна (6-10 аъзо)	89.0	21.4	76.9	54.4	1631	
Калон (11+ аъзо)	88.6	22.1	77.3	62.1	986	
Гуруснагии хонавода						
Набудани гуруснагӣ/гуруснагии ночиҳ	89.1	23.5	78.1	57.1	2783	
Гуруснагии таҳаммулпазир/шадид	78.8	6.5	66.3	37.9	415	

[^] Натиҷаҳо аз ҷиҳати оморӣ кофӣ нестанд, $p < 30$.

¹ Қайди маълумотҳои намерасидагӣ барои тағйирёбандҳои ба гурӯҳҳо тақсимшуда аз баҳодиҳии мӯфассал ҳориҷ карда шудаанд. Ҳаҷми интихобкунандае, ки санҷида нашудааст, талафоти мазкурро дар мушоҳидаго инъикос мекунад; бинобар ин ҳаҷми интихобкунандаи ба гурӯҳҳо тақсимшуда бо ҳаҷми интихобкунандаи ба гурӯҳҳо тақсимнашуда дар як мачмӯъ буда наметавонад. Шумораи мушоҳидаго (п) дар ин ҷо ба шумораи хонаводаҳое, ки ба ҳар як зеркатегория дохил мешаванд, тааллӯқ дорад.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайнини IFPRI, Тоҷикистон 2015.

Истеъмоли маҳсулоти хӯроки серғизо аз занчири мақсадноки афзоиши арзиш аз тарафи кӯдакон

Чадвали 6.9 истеъмоли маҳсулоти хӯроки серғизо аз занчири мақсадноки афзоиши арзиш аз тарафи кӯдакон нишон медиҳад. Нишондиҳандаҳои таҳлилӣ барои ҳамаи кӯдакони 6-23 моҳа, инчунин аз рӯи ҳусусиятҳои кӯдакон, сарпарастон ва хонавода оварда шудааст. Ҳусусиятҳои кӯдакон ҷинс ва синну сол, инчунин ҳусусиятҳои сарпарастон дараҷаи маълумотро дар бар мегирад. Ба ҳусусияти хонавода ҳайати гендерии хонавода, ҳачми хонавода, инчунин гирифтории хонавода ба гуруsnагӣ дохил мешавад.

Тахминан нисфи (52,5%) кӯдакони 6-23 моҳа маҳсулоти ширӣ истеъмол кардаанд, дар он ҳолате, ки танҳо 9,8 ва 2,4 фоизи онҳо дар давоми як рӯз пеш аз мусоҳиба меваю сабзавот истеъмол кардаанд. Писарчаҳо нисбат ба духтарчаҳо (54,8 бар зидди 50,2 фоиз) барои истеъмоли маҳсулоти ширӣ андаке зиёдтар имконият доштанд, лекин фарқияти онҳо дар таносуби фоизӣ нисбати меваю сабзавот пасттар мебошад. Истеъмоли ин маҳсулоти хӯрока бо синну соли кӯдак зич алоқаманд аст. 15,6, 5,4 ва 61,0 фоизи кӯдакони 18-23 моҳа мева, сабзавот ва маҳсулоти ширӣ истеъмол кардаанд, дар он вақте, ки танҳо 3,7, 0,0 ва 28,0 фоизи кӯдакони 6-11 моҳа ин маҳсулотҳои хӯрокаро истеъмол кардаанд. Умуман, нишондиҳандаҳо бо дараҷаи маълумоти сарпарастон вобастагии мусбӣ дорад.

Нишондиҳандаҳо инчунин аз рӯи ҳайати гендерии хонаводаҳо фарқ мекунад, лекин бо роҳи мураккаб. Нишондиҳандаҳо нисбати истеъмоли меваҳо дар байни хонаводаҳое, ки аъзояшон мардҳо ва занҳо мебошанд (9,7%) нисбат ба дигар намуди хонаводаҳо (16,3%) пасттар буда, ҳиссаи маҳсулоти ширӣ дар байни ин хонаводаҳо (49,1%) нисбат ба дигар намуди хонаводаҳо баландтар мебошад. Нишондиҳандаҳои маҳсулоти ширӣ бо ҳачми хонавода вобастагии мусбӣ дорад, аммо чунин моделҳо нисбати меваю сабзавот андаке заифтар мебошанд. Нишондиҳандаҳо дар байни хонаводаҳое, ки дар он гуруsnагии ноҷиз ҳаст/умуман гуруsnагӣ нест, нисбат ба хонаводаҳо, ки дар он гуруsnагии таҳаммулпазир ё шадид ба назар мерасад, баланд мебошад.

Ҷадвали 6.9. Истеъмоли маҳсулоти ҳӯрокали серғизо аз занчири мақсадноки афзоиши арзиш аз тарафи кӯдакон

Хусусиятҳо	Фоиз				n ¹
	Ҳама гуна маҳсулоти ҳӯрокали мақсаднок	Меваҳо	Сабзавот	Маҳсулоти ширий	
Ҳамагӣ (Ҳамаи кӯдакони 6-23 моҳа)	52.5	9.8	2.4	48.8	697
Чинси кӯдак					
Мард	54.8	12.1	2.0	51.4	357
Зан	50.2	7.6	2.9	46.1	340
Синну соли кӯдак					
6-11 моҳа	29.5	3.7	0.0	28.0	228
12-17 моҳа	60.8	10.9	2.3	57.6	275
18-23 моҳа	68.1	15.6	5.4	61.0	194
Дараҷаи маълумоти сарпараст²					
Асосӣ/ибтидой/маълумот надорад	50.5	9.3	1.7	48.0	290
Миёна	53.9	9.6	2.5	48.9	374
Олий	52.1	16.4	7.2	52.1	32
Ҳайати гендерии хонавода					
Мардҳо ва занҳо	52.8	9.7	2.5	49.1	681
Танҳо занҳо	^	^	^	^	16
Ҳаҷми хонавода					
Ҳурд (1-5 аъзо)	54.5	12.2	0.0	43.8	50
Миёна (6-10 аъзо)	51.8	11.5	2.8	47.1	335
Калон (11+ аъзо)	53.0	7.6	2.5	51.6	312
Гурӯснагии хонавода					
Набудани гурӯснагӣ /гурӯснагии ноҷиз	53.4	10.8	2.6	49.5	616
Гурӯснагии таҳаммулпазир / шадид	46.0	3.1	0.9	43.0	81

[^] Натиҷаҳо аз ҷиҳати оморӣ коғӣ нестанд, n <30.

¹ Қайди маълумотҳо намерасидагӣ барои тағйирёбандажои ба гурӯҳҳо тақсимшуда аз баҳодиҳии муфассал ҳориҷ карда шудаанд. Ҳаҷми интихобкунанде, ки санҷида нашудааст, талафоти мазкурро дар мушоҳидаго инъикос мекунад; бинобар ин ҳаҷми интихобкунандаго ба гурӯҳҳо тақсимшуда бо ҳаҷми интихобкунандаго ба гурӯҳҳо тақсимнашуда дар як маҷмӯй буда наметавонад. Шумораи мушоҳидаго (п) дар ин ҷо ба шумораи хонаводаҳо, ки ба ҳар як зеркатегория доҳил мешаванд, тааллуқ дорад.

² Тадқиқоти мобайнӣ дар минтақаи амал сарпарастони асосии ҳар як кӯдаки синну соли мувофиқро мӯайян мекунад. Ин сарпараст эҳтимолан, на ин ки ҳатман модари биологии кӯдак мебошад.

Сарчашма: Нишондиҳандажои Тадқиқоти мобайнӣ IFPRI, Тоҷикистон 2015.

7. Вазъи ғизогирии занҳо ва кӯдакон

Дар қисми мазкур натиҷаҳо вобаста ба нишондиҳандаҳои ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» оид ба камвазни занҳо ва нишондиҳандаҳои антропометрӣ (қаду вазн)-и кӯдакон оварда шудааст.

7.1 Индекси вазни бадани занҳои 15-49 сола

Дар ҷадвали 7.1 индекси вазни миёнаи бадани занҳо (ИВБ), инчунин категорияи камвазни ИВБ (ИВБ <18,5), вазни мӯътадил ($18,5 \leq \text{ИВБ} < 25,0$), вазни зиёдатӣ ($25,0 \leq \text{ИВБ} < 30,0$) ва фарбехӣ ($\text{ИВБ} \geq 30,0$) оварда шудааст. Нишондиҳандаҳои баҳодиҳанда барои ҳамаи занҳои 15-49 солае, ки ҳомиладор нестанд, инчунин аз рӯи хусусиятҳои индивидуалий ва хонаводагии онҳо оварда шудаанд. Ба хусусиятҳои индивидуалий синну сол ва дараҷаи маълумот дохил мешавад. Хусусиятҳои хонаводагӣ ҳайати гендерии хонавода, ҳаҷми хонавода ва гирифтории хонавода ба гурӯснагиро дар бар мегирад.

Вазни зиёдатӣ ва фарбехӣ дар мамлакатҳои сатҳи даромаднокиашон миёна мушкилии авҷирианд буда, Тоҷикистон низ аз ин мушкилий эмин нест, ки фоизи зиёди занҳои вазни зиёдатидошта (35,5%) ё занҳои фарбех (12,6%) нисбат ба занҳои камвазнӣ дошта (5,5%) аз он шаҳодат медиҳад. Тақрибан аз се як ҳиссаи занҳое, ки вазни зиёдатӣ доранд, аз ҷиҳати техникӣ ба фарбехӣ гирифтор ҳастанд. Нисбати ИВБ-и миёна аз рӯи зергурӯҳҳои занҳо фарқияти начандон калон ба назар мерасад, ба истиснои гурӯҳҳои синну солие, ки дар он ИВБ аз 21,6 барои занҳои аз ҳама ҷавон то 27,8 барои занҳои калонсол тағиیر меёбад. ИВБ-и миёна барои занҳои 30 сола ва аз он боло аз ҳадди вазни зиёдатӣ баланд аст. Мувофиқи ин соҳтори умумӣ ҳиссаи занҳои 15-19 сола, ки вазни баданашон кам аст, нисбат ба занҳои 20-24 сола се баробар зиёд аст. Ҳиссаи занҳои аз ҳама ҷавони камвазн нисбат ба гурӯҳи синну солии занҳои калонсол даҳ маротиба зиёд аст. Ҳамин тавр, ҳиссаи занҳои аз ҳама калонсол, ки аз фарбехӣ азият мекашанд, нисбат ба гурӯҳи занҳои аз ҳама ҷавон 25 маротиба зиёд аст. Ин мисолҳо дар бораи тамоюлҳое шаҳодат медиҳанд, ки бо синну сол, тақсимоти сарбории меҳнат дар дохили хонавода, истеъмоли калория ва эҳтимолияти баланди он, ки занҳои ҷавони камвазн дар як замони ҳаёти худ аз фарбехӣ азият мекашанд, вобаста мебошад. Ҳатари зарар ба саломатӣ вобаста ба камвазнӣ ва вазни зиёдатӣ барои занҳои Минтақаи амал мушкилии ҷиддӣ пеш меорад. Дар байни категорияҳои дигар, тақсимоти вазни зиёдатӣ ва камвазни занҳо на он қадар назаррас аст.

Чадвали 7.1. Вусъати камвазнӣ, вазни мӯътадил, вазни зиёдатӣ ва фарбеҳӣ дар байни занҳо

Хусусият	ИВБ-и миёна	Категорияҳои индекси вазни бадан (ИВБ) (фоиз)				n ¹
		Камвазнӣ	Вазни мӯътадил	Вазни зиёдатӣ	Фарбеҳӣ	
Ҳамагӣ (Ҳамаи занҳои 15-49 сола)	24.4	5.5	58.8	35.7	12.6	2904
Синну сол						
15-19	21.6	14.3	76.1	9.6	1.4	490
20-24	22.5	4.3	75.2	20.5	2.2	587
25-29	23.5	5.4	65.0	29.6	5.3	503
30-34	25.1	3.5	54.2	42.3	14.0	380
35-39	26.5	3.4	41.9	54.7	21.0	331
40-44	27.2	3.0	36.2	60.8	28.5	304
45-49	27.8	1.4	39.4	59.3	34.8	309
Дараҷаи маълумот						
Асосӣ/ибтидой/маълумот надорад	24.0	6.8	60.5	32.7	10.8	1201
Миёна	24.6	4.7	58.3	37.1	13.8	1624
Олий	24.8	4.8	53.8	41.4	12.0	78
Ҳайати гендерии хонавода						
Мардҳо ва занҳо	24.3	5.6	59.4	35.0	12.2	2736
Танҳо занҳо	25.2	4.4	53.6	42.0	18.3	168
Танҳо мардҳо	^	^	^	^	^	2
Ҳачми хонавода						
Хурд (1-5 аъзо)	25.0	5.7	54.1	40.1	17.2	538
Миёна (6-10 аъзо)	24.3	5.4	60.0	34.6	12.5	1494
Калон (11+ аъзо)	24.1	5.6	60.6	33.9	9.5	872
Гуруснагии хонавода						
Набудани гуруснагӣ /гуруснагии ноҷиз	24.3	5.5	59.1	35.4	12.0	2530
Гуруснагии таҳаммулпазир/шадид	24.8	5.7	58.3	36.0	16.1	374
Вазъи камбизоатӣ (истеъмолот бар ҳар сари аҳолӣ дар як рӯз)						
Аз хатти камбизоатӣ боло бо \$1.90	24.4	5.7	58.5	35.8	13.0	2011
Аз хати камбизоатӣ поён бо \$1.90	24.3	5.0	60.3	34.7	11.7	893

[^] Натиҷаҳо аз ҷиҳати оморӣ коғӣ нестанд, $p < 30$.

¹ Қайди маълумотҳои намерасидагӣ барои тағйирёбандажои ба гурӯҳҳо тақсимшуда аз баҳодиҳии муфассал ҳориҷ карда шудаанд. Ҳачми интихобкунанде, ки санҷида нашудааст, талафоти мазкурро дар мушоҳидаҳо инъикос меқунад; бинобар ин ҳачми интихобкунандай ба гурӯҳҳо тақсимшуда бо ҳачми интихобкунандай ба гурӯҳҳо тақсимнашуда дар як маҷмӯӣ буда наметавонад. Шумораи мушоҳидаҳо (п) дар ин ҷо ба шумораи хонаводаҳо, ки ба ҳар як зеркатегория доҳил мешаванд, тааллуқ дорад.

Сарчашма: Нишондиҳандажои Тадқиқоти мобайнӣ IFPRI, Тоҷикистон 2015.

7.2 Қадпастй, лоғарй ва камвазнй дар байни кўдакони то 5 сола

Дар ин ҳисобот маълумот дар бораи се параметрҳои антропометрии камфизой (гипотрофия) дар байни кўдакони то 5 сола дар Минтақаи амал: қадпастй (қадроний мувофиқи синну сол) лоғарй (таносуби вазну қад), инчунин камвазнй (таносуби вазну синну сол) оварда шудааст.

7.2.1 Қадпастй (қадроний мувофиқи синну сол)

Қадпастй нишонаи сустшавии қадронии хаттй буда, аксари вақт аз сабаби муддати зиёд нагирифтани ғизои коғӣ ва ҳаробии вазъи саломатӣ сар мезанад. Пастшавии вусъатёбии қадпастй дар байни кўдакон, аз ҷумла дар синну соли 0-23 моҳагӣ, аҳамияти муҳим дорад, ҷунончӣ норасони қадронии хаттй, ки дар солҳои аввали ҳаёт гирифта мешавад, бо нуқсонҳои ақлию зеҳнӣ, сустӣ дар хониш ва пастшавии маҳсулноқии меҳнат дар синни камолот вобастагӣ дорад (c.f. Black et al. 2008, Victora et al. 2008). Қадпастй ин параметри қадроний мувофиқи синну сол буда, камфизои музминро инъикос мекунад. Ин нишондиҳандо фоизи кўдакони 0-59 моҳаро, ки қадпаст ҳастанд, ҳисоб мекунад ва бо нишондиҳандо – Z, таносуби қаду вазнро бо зиёда аз ду инҳирофи стандартӣ, ки поёнтар аз меъёри миёнаи Меъёри Рушди Кўдак, ки аз тарафи Созмони ҷаҳонии беҳдошт соли 2006 муайян карда шудааст, ифода мекунад ($<-2SD$).⁵³ Параметрҳои қадпастй, ки дар поён оварда шудаанд, дар ҳуд нишондиҳандо омехтаи қадпастии мӯътадил ё назарраси ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» ($<-2SD$), инчунин нишондиҳандо қадпастии назаррас ($<-3SD$)-ро дар бар мегирад. Нишондиҳандо миёнаи - Z низ нишон дода шудаанд.

Ҷадвали 7.2 вусъати қадпастй, қадпасии назаррас, нишондиҳандо миёнаи – Z-ро барои кўдакони то 5 сола дар Минтақаи амал дар бар мегирад. Нишондиҳандо баҳодиҳандо барои ҳамаи кўдакон ва аз рӯи ҳусусияти кўдакон, сарпарастон ва хонаводаҳо оварда шудаанд. Ба ҳусусияти кўдакон ҷинс ва синну сол дохил мешавад. Ба ҳусусияти сарпарастон дараҷаи маълумот дохил мешавад. Ҳусусияти хонаводагӣ ҳайати гендерии хонавода, ҳаҷми хонавода ва инчунин гирифтории хонаводаро ба гуруsnагӣ дар бар мегирад.

Қайд кардан зарур аст, ки на ҳамаи кўдакони интихобкунандо хонаводаҳо арзёбӣ (баҳо) карда шудаанд. Кўдакони аз ҳама фаъол, кўдакони солим, эҳтимолан барои арзёбӣ дар вақти тадқиқот дар хона набуданд. Ҳамзамон кўдакони бемор шояд албатта дар хона буданд ва то он дараҷае, ки натиҷаҳои антропометрий бо бемориҳо ва дигар маҳдудиятҳои

⁵³ СЧБ. (2006).

кӯдакон вобаста ҳастанд, маълумотҳои баҳодиҳандаи мазкур ба боло гузаронида мешаванд. Аз кӯдаконе, ки ба меъёрҳои гузаронидани арзёбӣ мувофиқ буданд, тахминан аз чор як ҳиссаашон арзёбӣ нашудаанд ва II фоизи иловагиро ақалан як маротиба арзёбӣ кардаанд, ки ин аз ҳадди диапазони имконпазир берун буд, бинобар ин нишондиҳандаҳои антропометрии -Z ҳисоб карда нашудаанд.

Дар минтақаи амал 29,3 фоизи кӯдакони то 5 сола аз қадронӣ ақиб мондаанд, 14,2 фоизи онҳо қадпастии назаррас доранд. Нишондиҳандаҳои -Z барои занҳо нисбат ба мардҳо аз ҷиҳати оморӣ хеле баланд мебошанд.⁵⁴ Қадпастии назаррас дар байни кӯдакони 24-35 моҳа дар сатҳи 17,9 фоиз аз ҳама баланд аст. Ба монанди нишондиҳандаи дараҷаи маълумоти сарпараст, хонаводаҳое, ки аз гуруснагии таҳаммулпазир ё шадид азият мекашанд, зоҳирان нишондиҳандаи -Z-и пасттар ва сатҳи баландтари қадпастӣ доранд, лекин дар асл ин фарқиятҳо аҳамияти оморӣ надоранд.

---

⁵⁴ Санчишҳои аҳамияти оморӣ ҳангоме, ки тамоюлҳо ба хонанда дар ҳол муайян намешаванд ё дар он ҷое, ки тамоюлҳои маълум аҳамияти оморӣ надоранд, қайд карда мешаванд. Фарқиятҳои миёна дар байни категорияҳои бо истифода аз тарозуи тадқиқот санҷида шудаанд ва аҳамиятнокӣ ҳангоми $p < 0.05$ ҷен карда шудаанд.

Ҷадвали 7.2. Қадпасты (қадронй мувофиқи синну сол) дар байни күдакони то 5 сола

Хусусиятхо	% онҳое, ки аз қадронй ақиб мондаанд ($<-2 SD$) ^a	% қадпастии назаррас ($<-3 SD$) ^b	Нишондиҳандаи миёнаи Z ^c	n ^d
Ҳамагӣ (Ҳамаи күдакони то 5 сола)	29.3	14.2	-1.17	1632
Чинси кӯдак				
Мард	29.8	15.3	-1.26	816
Зан	28.8	13.0	-1.08	816
Синну соли кӯдакон^{ac}				
0-11 моҳа	21.6	13.4	-0.55	342
12-23 моҳа	34.3	16.3	-1.12	386
24-35 моҳа	32.3	17.9	-1.39	303
36-47 моҳа	29.2	10.2	-1.47	302
48-59 моҳа	29.0	12.6	-1.44	299
Дараҷаи маълумоти сарпараст²				
Асосӣ/ибтидой/маълумот надорад	28.2	13.1	-1.18	790
Миёна	30.1	14.5	-1.16	769
Оли	31.2	21.9	-1.18	72
Ҳайати гендерии хонавода³				
Мардҳо ва занҳо	29.5	14.2	-1.16	1581
Танҳо занҳо	23.9	13.9	-0.82	51
Танҳо мардҳо	^	^	^	0
Ҳаҷми хонавода				
Хурд (1-5 аъзо)	26.2	15.5	-1.02	130
Миёна (6-10 аъзо)	28.8	13.1	-1.13	786
Калон (11+ аъзо)	30.5	15.2	-1.24	716
Гуруснагии хонавода				
Набудани гуруснагӣ /гуруснагии ноҷиз	28.9	14.3	-1.14	1442
Гуруснагии таҳаммулпазир /шадид	32.0	13.3	-1.35	190
Вазъи камбизоатӣ (истеъмолот бар ҳар сари аҳолӣ дар як рӯз)				
Аз хати камбизоатӣ боло бо \$1.90	28.4	14.9	-1.12	1049
Аз хати камбизоатӣ поён боло \$1.90	30.9	12.9	-1.26	583

^ ^ Натиҷаҳо аз ҷиҳати оморӣ коғӣ нестанд, $p < 30$.

¹ Қайди маълумотҳои намерасидагӣ барои тағйирбандондаи ба гурӯҳҳо тақсимшуда аз баҳодииҳи мӯфассал хориҷ карда шудаанд. Ҳаҷми интиҳобкунанде, ки санҷида нашудааст, талафоти мазкурро дар мушоҳидаго инъикос мекунад; бинобар ин ҳаҷми интиҳобкунандай ба гурӯҳҳо тақсимшуда бо ҳаҷми интиҳобкунандай ба гурӯҳҳо тақсимнашуда дар як маҷмӯй буда наметавонад.

² Тадқиқоти мобайни дар Минтақаи амал сарпарасти асосии ҳар як кӯдаки синну соли мувофиқро мӯайян мекунад. Ин шаҳс эҳтимолан, на ин ки ҳатман модари биологии кӯдак мебошад.

³ Барои баҳодииҳи боэътиҳодӣ ҳамаи категорияҳо, ба ғайр аз хонаводаҳо, ки аъзояшон мардҳо ва занҳо буданд ва хонаводаҳо, ки аъзояшон танҳо занҳо буданд, шуморони мушоҳидаго коғӣ нестанд ($p < 30$).

^{a-e} Индексии болой дар сарлавҳаи сутун мӯҳимиҳият санҷишиҳоро нишон медиҳад, ки барои вобастагии нишондиҳандаи сарлавҳаи сутун ва ҳар як тағйирбандондаи сатр гузаронида шуда буданд. Масалан, санҷиши байни ИВБ ва синну соли зан гузаронида шуд. Вақте, ки вобастагӣ дар байни тағйирбандондаи индикатории сутун ва сатр дорон аҳамият аст ($p < 0.05$), индекси болой барои индикатори сарлавҳаи сутун дар назди сатри тағйирбандонда қайд карда мешавад.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайни IFPRI, Тоҷикистон 2015.

7.2.2 Лоғарӣ (мувофиқати вазн бо қад)

Лоғарӣ нишонаи камғизогии шадид мебошад. Кӯдаконе, ки ба лоғарӣ гирифтор ҳастанд, барои қади худ ниҳоят хароб мебошанд ва нисбат ба кӯдаконе, ки лоғар нестанд, ба хатарҳои калони фавт дучор мешаванд. Ин нишондиҳанда фоизи кӯдакони 0-59 моҳаро, ки хеле лоғар ҳастанд, ҳисоб меқунад ва бо нишондиҳандаи $-Z$, таносуби қаду вазнро бо зиёда аз ду инҳирофи стандартӣ, ки поёntар аз меъёри миёнаи Меъёри Рушди Кӯдак, ки аз тарафи Созмони ҷаҳонии беҳдошт соли 2006 муайян карда шудааст, ифода меқунад. Параметрҳои лоғарӣ, ки дар поён оварда шудаанд, дар худ нишондиҳандаи омехтаи лоғарии мӯътадил ё назарраси ташабbusи «Озуқаворӣ ба хотири оянда» ($<-2SD$), инчунин нишондиҳандаи лоғарии шадидро ($<-3SD$), инчунин фоизи кӯдакони вазни зиёдатидошта ё фарбех ($> - 2SD$)-ро ва танҳо фарбех ($> -3SD$)-ро дар бар мегирад. Нишондиҳандаҳои миёнаи $-Z$ низ нишон дода шудаанд.

Ҷадвали 7.3 вусъатёбии лоғарӣ, лоғарии шадид, вазни зиёдатӣ, фарбехӣ ва нишондиҳандаҳои миёнаи $-Z$ -ро барои кӯдакони то 5 сола дар Минтақаи амал нишон медиҳад. Нишондиҳандаҳои баҳодиҳанда барои ҳамаи кӯдакон ва аз рӯи ҳусусиятҳои кӯдакон, сарпастон ва хонаводаҳо оварда шудаанд. Ҳусусияти кӯдакон ҷинс ва синну соли онҳоро дар бар мегирад. Ба ҳусусиятҳои сарпастон дараҷаи маълумоти онҳо дохил мешавад. Ба ҳусусиятҳои хонаводагӣ ҳайати гендерии хонавода, ҳаҷми хонавода ва инчунин гурӯsnagии хонавода дохил мешавад.

Таҳлили нишондиҳандаҳои лоғарӣ нишон медиҳад, ки 9,2 фоизи ҳамаи кӯдакони то 5 сола лоғар ҳастанд ва 4,7 фоизи онҳо ба таври ҷиддӣ лоғар ҳастанд. Мардҳо нисбат ба занҳо мувофиқи омор Ҷетимолияти калони лоғарӣ доранд, ки 10,7 фоизи писарчаҳо ва мувофиқан 7,6 фоизи духтарчаҳо лоғар ҳастанд. Кӯдакони 0-11 моҳа нисбат ба кӯдакони 12 моҳа ва аз он калонтар бо Ҷетимолияти калонтар ба лоғарӣ (22,1%) ва лоғарии шадид (13,0%) гирифтор ҳастанд. Сабабҳои ин нишондод номаълуманд, лекин фарқияти калон ба мушкилиҳое равона месозад, ки бо ғизогирӣ дар овони хурдсолӣ дар Минтақаи амал вобаста ҳастанд⁵⁵. Фарқиятҳое, ки аз ҷиҳати оморӣ муҳим ҳастанд, дар вобастагии лоғарӣ бо дараҷаи маълумоти сарпаст ва вазни гурӯsnagии хонавода ба назар намерасанд. Хонаводаҳои хурд (мувофиқан 9,1 ва 5,2 фоиз) нисбат ба хонаводаҳои калон (мувофиқан 8,7 ва 3,6 фоиз) зиёдтар бо лоғарӣ ва лоғарии назаррас рӯ ба рӯ мешаванд.

Сатҳи умумии вазни зиёдатӣ дар байни кӯдакон дар Минтақаи амал қариб 11,7 фоизро ташкил медиҳад ва 3,9 фоизи кӯдакон аз фарбехӣ азият мекашанд. Ҳамзамон, сатҳи лоғарӣ дар байни кӯдакони хеле хурдсол баланд мебошад, сатҳи вазни зиёдатӣ ва

⁵⁵ ЮНИСЕФ дар Тоҷикистон иброз дорад, ки камғизоии кӯдаконе, ки аз шири модар ба ҳӯроки муқаррарӣ мегузаранд, хеле баланд аст.

фарбекъ низ дар байни ин гурӯҳ хеле баланд аст, 13,8 фоизи кӯдакони 0-11 моҳа вазни зиёдатӣ доранд ва 6,1 фоиз кӯдакон аз фарбекъ азият мекашанд. Ғайр аз он, дар хонаводаҳои калон сатҳи вазни зиёдатӣ ва фарбекъи пасттар аст, дар он ҳолате, ки дар хонаводаҳои хурд сатҳи ин нишондиҳандаҳо баландтар аст. Ин сарбории камғизӣ (гипотрофия) – камвазнӣ ва вазни зиёдатии аҳолӣ, дар ин ҳолат дар байни кӯдакон, барои бисёර кишварҳои сатҳи даромадашон миёна хос буда, барои тандурустии ҷамъиятии Минтақаи амал мушкилӣ пеш меорад.

Чадвали 7.3. Лоғарӣ (вазн барои ин қад) дар байни кӯдакони то 5 сола

Хусусият	% лоғарӣ (<-2 SD) ^a	% лоғарии шадид (<-3 SD) ^b	% вазни зиёдатӣ (> +2SD) ^c	% Фарбехӣ (> +3SD) ^d	Нишонд иҳандаи миёнаи - Z ^e	n ^f
Ҳамагӣ (ҳамаи кӯдакони то 5 сола)	9.2	4.7	11.7	3.9	0.21	1678
Чинси кӯдак^b						
Мард	10.7	5.9	12.1	4.0	0.19	845
Зан	7.6	3.5	11.3	3.9	0.24	833
Синну соли кӯдак^{abcde}						
0-11 моҳа	22.1	13.0	13.8	6.1	-0.29	346
12-23 моҳа	8.8	4.4	13.0	4.2	0.30	406
24-35 моҳа	2.3	1.3	12.1	2.6	0.55	306
36-47 моҳа	5.2	1.3	7.8	1.1	0.28	312
48-59 моҳа	5.5	2.1	11.1	5.4	0.28	308
Дараҷаи маълумоти сарпараст^{2c}						
Асосӣ/ибтидой/маълумот надорад	8.2	4.5	10.5	4.8	0.24	801
Миёна	10.0	5.0	12.1	3.3	0.18	807
Олий	9.9	2.1	19.5	2.5	0.28	69
Ҳайати гендерии хонавода³						
Мардҳо ва занҳо	9.2	4.6	11.8	3.9	0.2	1628
Танҳо занҳо	8.0	6.4	8.3	4.2	0.2	50
Танҳо мардҳо	^	^	^	^	^	0
Ҳаҷми хонавода^{bcd}						
Хурд (1-5 аъзо)	9.1	5.2	13.3	7.3	0.43	129
Миёна (6-10 аъзо)	9.5	5.5	12.2	4.0	0.18	804
Калон (11+ аъзо)	8.7	3.6	10.9	3.2	0.21	745
Гуруснагии хонавода						
Набудани гуруснагӣ /гуруснагии ноҷиз	9.2	4.6	12.2	3.9	0.22	1484
Гуруснагии таҳаммулпазир/шадид	8.5	4.8	8.2	3.9	0.20	194
Вазъи камбизоатӣ (истеъмолот бар ҳар сари аҳолӣ дар як рӯз)						
Аз хатти камбизоатӣ боло бо \$1.90	9.4	4.7	12.7	4.4	0.23	1104
Аз хатти камбизоатӣ поён бо \$1.90	8.8	4.6	9.7	3.0	0.18	574

^a Натиҷаҳо аз ҷиҳати оморӣ кофӣ нестанд, n <30.

^b Қайдӣ маълумотҳои намерасидагӣ барои тағйирёбандашо ба гурӯҳҳо тақсимшуда аз баҳодиҳии муфассал ҳориҷ карда шудаанд. Ҳаҷми интихобкунанде, ки санҷида нашудааст, талафоти мазкурро дар мушоҳидҳо инъикос меқунад; бинобар ин ҳаҷми интихобкунандай ба гурӯҳҳо тақсимшуда бо ҳаҷми интихобкунандай ба гурӯҳҳо тақсимшуда дар як маҷмӯй буда наметавонад.

² Тадқиқоти мобайни дар мintaқai амал сарпасти асосии ҳар як кӯдаки синну соли мувофиқро муйян мекунад. Ин шахс эҳтимолан, на ин ки ҳатман модари биологияи кӯдак мебошад.

³ Барои баҳодиҳии боэътиҷиди ҳамаи категорияҳо, ба ғайр аз хонаводаҳое, ки аъзоҷонон мардҳо ва занҳо буданд ва хонаводаҳое, ки аъзоҷонон танҳо занҳо буданд, шумораи мушоҳидаҳо кофӣ нестанд (n <30).

⁴⁻⁶ Индексии болой дар сарлавҳаи сутун мӯҳимијати санҷишҳоро нишон медиҳад, ки барои вобастагии нишондиҳандай сарлавҳаи сутун ва ҳар як тағйирёбандай сатр гузаронида шуда буданд. Масалан, санҷиш байни ИВБ ва синну соли зан гузаронида шуд. Вақте, ки вобастагӣ дар байни тағйирёбандай индикатории сутун ва сатр дорои аҳамият аст (p <0,05), индекси болой барои индикатори сарлавҳаи сутун дар назди сатри тағйирёбандада қайд карда мешавад.

Сарчашма: Нишондиҳандоҳои Тадқиқоти мобайни IFPRI, Тоҷикистон 2015.

7.2.3 Камвазнӣ (мувофиқати вазн бо синну сол)

Камвазнӣ бо роҳи ченкуни вазн барои синну соли мазкур муйян карда мешавад ва инъикоскунандай камғизоии шадид ва/ё музмин мебошад. Ин нишондиҳандай фоизи кӯдакони 0-59 моҳаро, ки камвазн ҳастанд, ҳисоб мекунад ва бо нишондиҳандай – Z, вазнро барои ин синну сол бо зиёда аз ду инҳирофи стандартӣ, ки поёнтар аз меъёри миёнаи Меъёри Рӯшии Кӯдак, ки аз тарафи Созмони ҷаҳонии беҳдошт соли 2006 муйян карда шудааст, ифода мекунад. Параметрҳои камвазнӣ, ки дар поён оварда шудаанд, дар ҳуд нишондиҳандай омехтаи камвазни мӯътадил ё назарраси ташаббуси «Озӯқаворӣ ба хотири оянда» (<-2SD), инчунин нишондиҳандай камвазни шадидро (<-3SD)-ро дар бар мегирад. Нишондиҳандоҳои миёнаи - Z низ нишон дода шудаанд.

Ҷадвали 7.4 вусъатёбии камвазнӣ, камвазни шадид ва нишондиҳандоҳои миёнаи –Z-ро барои кӯдакони то 5 сола дар Минтақаи амал нишон медиҳад. Нишондиҳандоҳои баҳодиҳандай барои ҳамаи кӯдакон ва аз рӯи ҳусусиятҳои кӯдакон, сарпарастон ва хонаводаҳо оварда шудаанд. Ҳусусияти кӯдакон ҷинс ва синну соли онҳоро дар бар мегирад. Ба ҳусусиятҳои сарпарастон дараҷаи маълумоти онҳо дохил мешавад. Ба ҳусусиятҳои хонаводагӣ ҳайати гендерии хонавода, ҳаҷми хонавода ва инчунин гурӯснагии хонавода дохил мешавад.

Дар Минтақаи амал 16,0 фоизи кӯдакони то 5 сола ба камвазнӣ гирифтор ҳастанд, ки қариб нисфи онҳо аз камвазни шадид азият мекашанд. Мувофиқи таҳлилҳои пешинаи қадпастӣ ва лоғарӣ, сатҳи қамвазнӣ дар байни мардҳо нисбат ба занҳо 19,5 фоиз барои мардҳо ва 12,4 фоиз барои занҳо баланд аст. Нишондиҳандоҳо барои кӯдакони аз ҳама ҳурдсоли 0-11 моҳа низ баланд аст, ки аз онҳо 24,9 фоизи онҳо камвазнӣ доранд ва 12,2 фоизашон хеле саҳт лоғар ҳастанд, инчунин нишондиҳандай барои хонаводаҳои ҳурд, ки дар он 8,9 фоизи кӯдакон камвазнӣ доранд, нисбат ба 6,6 фоизи кӯдакони хонаводаҳои қалон баланд аст. Дараҷаи маълумоти сарпараст зоҳирان ба вазъи камвазнӣ, инчунин вазъи гурӯснагии хонавода ҳеч гуна вобастагӣ надорад.

Мо фарқияти қалонро дар масъалаи лоғарӣ ва қамвазнӣ аз рӯи ҷинс мушоҳида кардем, ки писарчаҳо дар ҳар ду ҳолат ҳам нишондиҳандоҳои аз ҷиҳати оморӣ баланд доштанд. Мо ин вобастагии мутақобиларо муфассал дида баромадем ва якчанд тамоюлҳоро, аз ҷумла

максусан калон будани фарқиятро дар синни то як солагӣ, I-3 солагӣ, мушоҳида кардем. Инчунин нишондиҳандай лоғарӣ барои духтарчаҳо аз оилаҳое, ки дар он писарчаҳо нестанд, баланд аст. Хатогии систематикий дар ченкунни вазн ҳусусияти ҳам камвазний ва ҳам лоғарӣ буда, ба чунин тамоюлҳо мусоидат карданаш мумкин аст, лекин тасаввур кардан мушкил аст, ки чӣ ба чунин хатогии систематикий оварда расониданаш мумкин аст. Мо инчунин фарқияти систематикро дар ғизодиҳии кӯдакон вобаста ба ҷинси онҳо таҳлил кардем, лекин ягон ҷизеро, ки чунин фарқияти назаррасро шарҳ медиҳад, наёфтем.

Дар ҷамъбасти Боби 7, мо бартаријати назарраси қадпастӣ, лоғарӣ ва камвазниро дар байни кӯдакони то 5 солаи Минтақаи амал ва аз ҷумла кӯдакони 0-11 моҳау занҳои 15-19 соларо қайд кардем. Ғизогирии номусоид дар байни кӯдакони хурдсол на танҳо ба ташаккули ҷисмонӣ, балки инчунин ба ташаккули зеҳнӣ онҳо низ таъсир мерасонад, ки он бо заарҳои бисёри дарозмуддат вобастагӣ дорад. Дар навбати ҳуд, ғизогирии номусоид дар байни занҳои синни таваллӯд бо бисёрии ин таъсироти манғӣ, ки кӯдакони ин занҳо дучор мешаванд, вобастагӣ дорад. Ҳамзамон мо сатҳи баланди вазни зиёдатӣ ва фарбеҳиро максусан дар байни кӯдакони 0-11 моҳа ва занҳои калонсол мушоҳида мекунем. Умуман, ҳулоса аз ин боб нишон медиҳад, ки минтақаи амал айни замон дар соҳаи сиёсати тандурустӣ бо мушкилиҳое рӯ ба рӯ мешавад, ки бо мавҷудияти ҳамзамони шумораи зиёди аҳолии гирифтори камғизӣ, камвазний ва вазни зиёдатӣ вобаста ҳастанд.

Чадвали 7.4. Камвазнӣ (вазн нисбати синну сол) дар байни кӯдакони то 5 сола

Хусусиятҳо	% Камвазнӣ (<-2 SD) ^a	% Камвазнии назаррас (<-3 SD) ^b	Нишондиҳандаи миёнаи -Z- ^c	n ^d
Ҳамагӣ (Ҳамаи кӯдакони то 5 сола)	16.0	7.0	-0.67	1774
Чинси кӯдак^{ab}				
Мард	19.5	8.6	-0.74	901
Зан	12.4	5.3	-0.59	873
Синну соли кӯдак^{abc}				
0-11 моҳа	24.9	12.2	-0.78	383
12-23 моҳа	14.8	7.5	-0.50	429
24-35 моҳа	12.3	5.2	-0.48	323
36-47 моҳа	11.0	4.6	-0.75	316
48-59 моҳа	15.2	3.9	-0.87	323
Дараҷаи маълумоти сарпарат²				
Асосӣ/ибтидой/маълумот надорад	15.3	6.3	-0.65	840
Миёна	17.0	7.6	-0.69	875
Ойл	11.1	6.6	-0.60	58
Ҳайати гендерии хонаводаҳо³				
Мардҳо ва занҳо	15.9	6.9	-0.68	1722
Танҳо занҳо	19.7	8.1	-0.45	52
Танҳо мардҳо	^	^	^	0
Ҳаҷми хонавода^b				
Хурд (1-5 аъзо)	19.9	8.9	-0.71	137
Миёна (6-10 аъзо)	15.0	7.0	-0.67	840
Калон (11+ аъзо)	16.4	6.6	-0.67	797
Гуруснагии хонавода				
Набудани гуруснагӣ /гуруснагии ноҷиз	15.9	6.9	-0.65	1571
Гуруснагии таҳаммулпазир /шадид	16.4	7.4	-0.82	203
Вазни камбизоатӣ (истеъмолот бар ҳар сари аҳолӣ дар як рӯз)^c				
Аз ҳатти камбизоатӣ боло бо \$1.90	15.2	6.8	-0.62	1174
Аз ҳатти камбизоатӣ поён бо \$1.90	17.5	7.3	-0.76	600

^a Натиҷаҳо аз ҷиҳати оморӣ кофӣ нестанд, п <30.

¹ Қайди маълумотҳои намерасидагӣ барои тағйирёбандажои ба ғурӯҳҳо тақсимшуда аз баҳодиҳии муғассал ҳориҷ карда шудаанд. Ҳаҷми интихобкунанде, ки санҷида нашудааст, талафоти мазкурро дар мушоҳидажо инъикос меқунад; бинобар ин ҳаҷми интихобкунандай ба ғурӯҳҳо тақсимшуда бо ҳаҷми интихобкунандай ба ғурӯҳҳо тақсимнашуда дар як маҷмӯй буда наметавонад.

² Тадқиқоти мобайнӣ дар минтақаи амал сарпарати асосии ҳар як кӯдаки синну соли мувофиқро муйянӣ меқунад. Ин шахс эҳтимолан, на ин ки ҳатман модари биологии кӯдак мебошад.

³ Барои баҳодиҳии боэътиномоди ҳамаи категорияҳо, ба ғайр аз хонаводаҳо, ки аъзояшон мардҳо ва занҳо буданд ва хонаводаҳо, ки аъзояшон танҳо занҳо буданд, шумораи мушоҳидажо кофӣ нестанд (п <30).

^{a-e} Индексии болӣ дар сарлавҳаи сутун муҳимиияти санҷишиҳоро нишон медиҳад, ки барои вобастагии нишондиҳандаи сарлавҳаи сутун ва ҳар як тағйирёбандай сатр гузаронида шуда буданд. Масалан, санҷиши байни ИВБ ва синну соли зан гузаронида шуд. Вақте, ки вобастагӣ дар байни тағйирёбандай индикатории сутун ва сатр дори аҳамият аст ($p <0.05$), индекси болӣ барои индикатори сарлавҳаи сутун дар назди сатри тағйирёбандада қайд карда мешавад.

8. Муҳочират ва маблағҳои интиқолӣ

Дар боби мазкур тадқиқот оид ба муҳочират ва маблағҳои интиқолӣ дар Минтақаи амали ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» пешкаш шудааст. Модули мазкур барои давлати муайян бо мақсади дида баромадани яке аз омилҳои асосие таҳия шудааст, ки ба даромади аҳолӣ дар Тоҷикистон мусоидат меқунад ва ҳиссаи он дар ММД яке аз баландтарин дар байни аксарияти давлатҳои гуногун, ки аз маблағҳои интиқолӣ вобастагӣ доранд, ташкил медиҳад. Гӯруҳи IFPRI модули муҳочират ва маблағҳои интиқолиро барои даври мобайни тадқиқот илова намуд; ин маълумот дар доираи тадқиқоти базавӣ ҷамъ карда нашуда буд. Тадқиқот дар вақте гузаронида шуда буд, ки аксарияти муҳочирони тоҷик ба давлат дар натиҷаи бадтаршавии шароити иқтисодӣ дар Русия баргашта буданд ва шарҳи онро пешкаш меқунад, ки ин тағйироти макроиқтисодӣ ба хонаводаҳои алоҳида дар Минтақаи амал таъсир мерасонад.

8.1 Хонаводаҳо бо муҳочирон

Ҷадвали 8.1 аз ҳиссаи фоизи хонаводаҳое, ки маблағҳои интиқолӣ мегиранд ва аз тақсимот аз рӯи намудҳои гуногуни хонавода иборат мебошад. Умуман, тақрибан 37,8 фоизи хонаводаҳо маблағҳои интиқолӣ гирифта буданд. Нишондиҳандаҳои хонаводаҳое, ки ба гурӯснагии ноҷиз / набудани гурӯснагӣ гирифтор шудаанд, назар ба хонаводаҳое, ки гурӯснагии таҳаммулпазир / шадид доранд, каме баландтар мебошанд. Нишондиҳандаҳо ҳамчунин байни хонаводаҳое, ки таркиби он танҳо аз занҳо аз занҳо иборат мебошад, назар ба хонаводаҳои иборат аз мард ва зан баландтар мебошанд ва дар байни хонаводаҳои калон назар ба хонаводаҳои миёна ва ҳурд баландтар мебошанд.

**Чадвали 8.1. Ҳиссаи фоизи хонаводаҳое, ки маблағҳои интиқолиро дар муддати 12
моҳи охир гирифта буданд**

Ҳамагӣ	Ҳисоби миёна барои он хонаводаҳое, ки маблағҳои интиқолии ҳақиқӣ доранд n ¹	n ¹
Гурӯснагии хонавода	37.8	2000
Набудани гурӯснагӣ / гурӯснагии ноҷиз	38.3	1727
Гурӯснагии таҳаммулпазир / шадид	35.0	273
Ҳайати гендерии хонаводаҳо		
Мардҳо ва занҳо	37.4	1857
Танҳо занҳо	41.7	142
Ҳаҷми хонаводаҳо		
Хурд (1-5 аъзо)	32.3	550
Миёна (6-10 аъзо)	39.1	1045
Калон (11+ аъзо)	42.7	405

¹ Шумораи мушоҳидаҳо (n) дар ин ҷо ба шумораи хонаводаҳое, ки ба ҳар як зеркатегория дохил мешаванд, тааллуқ доранд. Ду (2) хонаводае, ки таркиби он танҳо аз мард иборат буд, ба ин ҷадвал дохил карда нашуданд.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайнии IFPRI, Тоҷикистон, 2015.

8.2 Ҳусусиятҳои демографии муҳоҷирон

Чадвали 8.2 таносуби фоизии аъзоёни хонаводаҳоеро дар доираи интихобкунанда, ки дар муҳоҷират буданд, ҳадди ақал дар муддати як моҳ ё дар хориҷа ё дар доҳили Тоҷикистон буданд, ҳамчунин вариатсияҳои онҳоро аз рӯи гурӯҳҳои синнусолӣ ё ҷинс дар бар мегирад. Тақрибан аз ҷор Ҷонибӣ марди хонавода дар синну соли аз 15 сола калонтар (23,6%) дар муқоиса бо танҳо 1,7% занҳои аъзоёни хонавода дар муҳоҷират буд. Муҳоҷирати байналхалқӣ зиёда аз 90 фоизи ҳамаи муҳоҷиратро (22,3% муҳоҷирати байналхалқӣ нисбати 23,6% муҳоҷирати умумӣ) ташкил медиҳад.

Чадвали 8.2. Ҳиссаи аъзоёни хонаводаҳо, ки дар муддати 12 моҳи охир ба муҳочират рафтаанд

Гурӯҳҳои синну солӣ	Mуҳочи рати умумӣ	Муҳочира ти доҳилӣ	Муҳочирати байналхалқӣ	n ¹	Mуҳочи рати умумӣ	Муҳочира ти доҳилӣ	Муҳочирати байналхалқӣ	n ¹
	Мардҳо				Занҳо			
15-19	13.4	2.3	11.1	877	0.9	0.7	0.2	837
20-24	33.4	3.4	30.2	854	2	0.4	1.4	971
25-29	33.4	1.2	32.5	814	2.3	0.4	1.9	786
30-34	32.6	0.4	32.3	561	2.8	0.5	2.3	552
35-39	30.2	0.7	29.5	380	2.7	0.3	2.4	406
40-44	29.6	0.5	29.1	333	1.9	0.3	1.6	351
45-49	23.6	0.5	23.4	324	0.9	0	0.9	365
50+	6.3	0.4	5.9	949	1.1	0.5	0.6	1042
Ҳамагӣ	23.6	1.4	22.3	5092	1.7	0.4	1.3	5310

¹ Шумораи мушоҳидаҳо (п) дар ин ҷо ба шумораи хонаводаҳо, ки ба ҳар як зеркатегория доҳил мешаванд, тааллук доранд.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайнӣ IFPRI, Тоҷикистон, 2015.

8.3 Давомнокии муҳочират

Чадвали 8.3 таносуби фоизии ҳиссаи муҳочиронро бо шумораи умумии моҳҳои муҳочират дар муддати 12 моҳи охир ва нишондиҳандаҳои миёна, ки ба муҳочирати байналхалқӣ ва доҳилӣ тақсим шудаанд, дар бар мегирад. Ба ҳисоби миёна муҳочирон 6,8 моҳро берун аз хонаи ҳуд дар доираи муҳочирати доҳилӣ ва 7,5 моҳро дар доираи муҳочирати берунӣ сарф карданд. Давомнокии муҳочират дигаргуниҳои нисбатан васеъро дорад; қариб нисфи муҳочирон дар муҳочират ё танҳо дар муддати 1-3 моҳ ё танҳо дар муддати 10-12 моҳ буданд.

Чадвали 8.3. Давомнокии муҳочират дар муддати 12 моҳи охир (бо фоизҳо)

Давомнокӣ	Доҳилӣ	Байналхалқӣ
1 - 3 моҳ	23.6	16.5
4 - 6 моҳ	32.3	26.1
7 - 9 моҳ	17.4	25.4
10 - 12 моҳ	26.7	32.1
Миқдори миёнаи моҳҳо	6.8	7.5
n¹	93	1189

Шумораи мушоҳидаҳо (п) дар ин ҷо ба шумораи хонаводаҳо, ки ба ҳар як зеркатегория доҳил мешаванд, тааллук доранд.

Мушоҳидаҳо танҳо он шахсонеро дарбар мегирад, ки доир ба давомнокии муҳочирати ҳуд маълумот доданд.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайнӣ IFPRI, Тоҷикистон, 2015.

8.4 Сабабҳои муҳоҷират

Чадвали 8.4 рӯйхати сабабҳои асосии муҳоҷирати дохилӣ ва байналхалқиро дар бар мегирад. Барои муҳоҷирати байналхалқӣ кофтукоби ҷои кор сабаби бартаридошта мебошад, ки он 81,8 фоизро ташкил медиҳад. Сабабҳои дигари номбаршуда инҳоро дар бар мегирад: сабабҳои оилавӣ, кофтукоби тарзи ҳаёти боз ҳам осонтар ё ҷои кори нав. Барои муҳоҷирати дохилӣ кофтукоби ҷои кор мисли пешина сабаби аз ҳама муҳим мебошад, ки 46,8 фоизро ташкил медиҳад. Бо вучуди ин, сабабҳои дигар, ба монанди таҳсил ва сабабҳои оилавӣ, ҳамчунин ҳиссаи калонро ташкил медиҳанд.

Чадвали 8.4. Сабабҳои муҳоҷирати дохилӣ ва берунӣ (бо фоиз)

Сабабҳо	Муҳоҷирати дохилӣ	Муҳоҷирати байналхалқӣ
Кофтукоби ҷои кор	46.8	81.8
Таҳсил	17.9	1.2
Сабабҳои оилавӣ	12.0	8.5
Тарзи ҳаёти боз ҳам осонтар	4.9	4.5
Ҷои кори нав	2.9	2.1
Намедонам	1.8	0.2
Гузариш ба кор	1.7	0.3
Табобати тиббӣ	1.3	0.6
Таҳсил ва омӯзиш	1.1	0.1
Низъ	0.4	0.1
Дигар	9.3	0.8
n ¹	208	1189

¹ Шумораи мушоҳидаҳо (п) дар ин ҷо ба шумораи хонаводаҳое, ки ба ҳар як зеркатегория дохил мешаванд, тааллук доранд.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайнни IFPRI, Тоҷикистон, 2015.

8.5 Машғулият то муҳоҷират ва дар вақти муҳоҷират

Чадвали 8.5 ва 8.6 аз маълумот дар бораи навъҳои машғулият то муҳоҷирати якум, ҳамчунин машғулияти муҳоҷирон дар вақти муҳоҷирat иборат мебошад. Тақрибан 40% мардҳо - муҳоҷирони байналхалқӣ то муҳоҷирати якум ягон кор надоштанд. Ин ҳисса махсусан дар байни муҳоҷирони ҷавон бисёртар вомехурд. Ҳатто дар байни муҳоҷирони калонсол тақрибан 30 ва зиёда фоиз то муҳоҷирати якум ҷои кор надоштанд. Онҳое, ки ҷои кор доштанд, асосан бо қишоварзӣ, корҳои соҳтмон ё таҳсил машғул буданд.

Дар вақти муҳоҷирати байналхалқӣ тақрибан 40 фоизи мардҳо-муҳоҷирон дар соҳтмон / корҳои соҳтмонӣ новобаста аз синну сол банд буданд. Намуди дигари нисбатан маъмул ин кор ба сифати прораб (одатан дар байни муҳоҷирони калонсол), боркунанда, фурӯшанд, фарроши ҳавлӣ (одатан дар байни муҳоҷирони ҷавон) мебошанд, вале намудҳои дигари фаъолият, ба ғайр аз соҳтмон, хеле гуногун мебошанд. Тақрибан 4 фоизи мардҳо-

муҳоцирон ҳамчунин дар вақти муҳоцират бекор буданд ва ин ҳисса маҳсусан дар байни муҳоцирони ҷавон баланд буд.

Ҷадвали 8.5. Mashғулияти мардҳо-муҳоцирон то муҳоцирати якум (бо фоиз)

Гурӯҳи синну солӣ	n ¹	Надоштани кор	Таҳсил	Корҳои соҳтмон	Кишоварзӣ / деқҳонӣ	Коргари кироя	Дигар
Ҳама	1189	42.9	14.3	8.8	11.2	7.0	15.7
15 - 19	118	48.0	28.4	3.6	4.1	4.3	11.6
20 - 24	283	43.2	25.2	8.6	7.2	5.1	10.7
25 - 29	267	47.1	12.6	7.3	12.6	6.7	13.7
30 - 34	178	54.0	7.1	10.4	8.8	7.1	12.6
35 - 39	111	36.2	3.1	11.2	26.6	6.1	16.9
40 - 44	97	38.5	3.4	12.0	12.8	11.1	22.3
45 - 49	74	22.1	1.0	11.0	15.5	7.8	42.6
50+	61	27.5	0.0	8.9	9.7	16.2	37.7

¹ Шумораи мушоҳидаҳо (п) дар ин ҷо ба шумораи хонаводаҳое, ки ба ҳар як зеркатегория дохил мешаванд, тааллӯқ доранд.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайнин IFPRI, Тоҷикистон, 2015.

Ҷадвали 8.6. Mashғулияти мардҳо-муҳоцирон дар вақти муҳоцирати байналхалқӣ (бо фоиз)

Гурӯҳи синну солӣ	n ¹	Соҳтмонҷӣ	Прораб	Боркунанда	Фурӯшанда	Фарроши ҷавлӣ	Посбон	Бекор	Дигар
Ҳама	1125	45.4	6.2	4.9	3.0	2.4	2.3	3.9	31.9
15 - 19	99	41.5	0.0	4.3	2.5	6.5	n.a.	7.8	37.3
20 - 29	517	45.4	4.2	5.6	3.0	2.4	2.1	4.7	32.5
30 - 39	284	47.1	8.4	5.2	2.7	1.7	3.3	2.0	29.7
40 - 49	168	46.4	12.4	3.6	3.9	1.7	1.0	3.0	28.0
50+	57	39.8	4.6	2.2	1.5	1.7	7.7	3.2	39.4

¹ Шумораи мушоҳидаҳо (п) дар ин ҷо ба шумораи хонаводаҳое, ки ба ҳар як зеркатегория дохил мешаванд, тааллӯқ доранд.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайнин IFPRI, Тоҷикистон, 2015.

8.6 Даромади соф аз муҳоцират

Ҷадвали 8.7 муқоисаи даромади софро аз муҳоцират ба воситаи камкунии ҳароҷот барои сафар ба ду тараф аз даромади умумӣ бо варианти эҳтиётии гирифтани даромад дар хона хулосабарорӣ менамояд. Варианти эҳтиётии гирифтани даромадҳо ин маблағҳои фарзие мебошанд, ки мусоҳиб онҳоро метавонист кор кардан, агар ба ҷои ба муҳоцират рафтанд дар хонаи худ меистод. Ин маълумот аз тарафи мусоҳибон гирифта шуд. Бо мақсади нигоҳдории қиёспазирий ин рақамҳо танҳо дар асоси интихобкунанде гирифта шудаанд, ки дар доираи он тамоми маълумот ба даст оварда шуда буд (даромадҳо, ҳароҷоти нақлиёт, ҳамчунин варианти эҳтиётии гирифтани даромад дар хона). Ба ҳисоби миёна даромади соф назар ба варианти эҳтиётии гирифтани даромад зиёда аз 2 маротиба

калонтар мебошад (4,800 сомони дар муқоиса бо 2,000 сомони). Даромади соф дар натиҷаи давомнокии муҳочират ба монанди фарқият байни маблағи даромади соф ва варианти эҳтиётии гирифтани даромад дар хона зиёд шудан мегирад. Барои онҳое, ки дар муҳочират дар муддати 1-3 моҳ қарор доранд, даромади соф хеле кам мебошад назар ба ҳолатҳои варианти эҳтиётии гирифтани даромад (35 сомонӣ нисбати 600 сомонӣ), вале ҳаҷми интихобкунанда барои ин гурӯҳ на он қадар калон мебошад. Барои онҳое, ки дар муҳочират дар муддати 4-6 моҳ қарор доранд, даромади соф назар ба варианти эҳтиётии гирифтани даромад зиёдтар мебошад (3,400 сомонӣ нисбати 1,500 сомонӣ), вале фарқият назар ба онҳое, ки дар муҳочират дар муддати 7-9 ё 10-12 моҳ мебошанд, камтар мебошад. Ин мушоҳидаҳо бо фарзияи қарор оид ба муҳочират ва давомнокии муҳочират ба андозаи хеле калон дар имкониятҳои гирифтани даромад мувофиқа карда мешаванд.

Чадвали 8.7. Даромади соф аз муҳочирати байналхалқӣ ва варианти эҳтиётии гирифтани даромад дар хона (бо сомонӣ 2014, бо ифодаи номиналӣ)

Давомнокии муҳочират	Даромади соф (баъди камкунни хароҷотҳо барои сафар ба ду тараф)	Варианти эҳтиётии гирифтани даромад дар хона	Хароҷот барои сафар ба ду тараф (аз ҷумла барои онҳое, ки оид ба даромади соф маълумот доданд)	n ¹
I - 3 моҳ	35	600	3500	18
4 - 6 моҳ	3400	1500	3400	59
7 - 9 моҳ	6600	2000	3400	54
10 - 12 моҳ	7100	3000	3200	58
Ҳамагӣ	4800	2000	3400	189

¹ Дар доираи интихобкунандай мушоҳидаҳо маълумот оид ба воридот (пул), хароҷоти нақлиёт, вариантиҳои эҳтиётии даромад Шумораи мушоҳидаҳо (п) дар ин ҷо ба шумораи хонаводаҳое, ки ба ҳар як зеркатегория дохил мешаванд, тааллуқ доранд.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайни IFPRI, Тоҷикистон, 2015.

8.7 Маблағи умумии маблағҳои интиқолӣ

Дар ҷадвали 8.8 суммаи маблағҳои интиқолие оварда шудаанд, ки аз тарафи хонаводаҳое, ки оид ба маблағ ба мо аҳборот доданд, гирифта шудаанд. Бо сабаби он, ки маблағҳои интиқолии гирифташуда одатан ё аз будаш паст нишон дода шудааст ё дар бораи он умуман маълумот нест, мо оид ба нишондиҳандаҳои баҳодиҳӣ, ки дар асоси маблағҳои интиқолие асос ёфтаанд, ки аз тарафи аъзоёни муҳочири хонавода равон карда мешаванд, маълумот медиҳем. Дар ҷадвали оянда нишондиҳандаҳои баҳодиҳие, ки танҳо дар асоси маълумоти аз тарафи хонаводаҳо гирифташуда асос ёфтаанд, оварда шудаанд.

Дар байни хонаводаҳое, ки суммаи маблағҳои интиқолии онҳоро метавон баҳогузорӣ кард, дар асоси маълумоти шахси равонкунанда суммаҳои миёна ва медианнӣ он 13,202 ва 6 000 сомонӣ (маълумотҳои номиналии соли 2014 сол, соли ҳисоботдиҳӣ)-ро ташкил медиҳанд. Аммо фарқиятҳо дида мешаванд: маблағҳо дар байни хонаводаҳое, ки ба

гуруснагӣ гирифтор нашудаанд / гуруснагии ноҷиз доранд, назар ба ҳонаводаҳои бо гуруснагии таҳаммулпазир / шадид баландтар мебошанд ва ин дар байни ҳонаводаҳое, ки ба таркиби он танҳо занҳо доҳил мешаванд, назар ба ҳонаводаҳое, ки ба таркиби он занҳо ва мардҳо доҳил мешаванд, баландтар мебошанд.

Ҷадвали 8.8. Ҳамагӣ маблағҳои интиқолӣ, ки аз тарафи ҳонаводаҳо дар муддати 12 моҳи охир гирифта шудаанд (бо сомонӣ 2014, бо ифодати номиналӣ)

	Ҳисоби миёна дар байни шахсоне, ки маблағҳои интиқолиашон муайян карда шудааст	Ҳисоби медианӣ дар байни шахсоне, ки маблағҳои интиқолиашон муайян карда шудааст	n ¹
Ҳама	13202	6000	606
Гуруснагии ҳонаводаҳо			
Набудани гуруснагӣ / ноҷиз	13745	6000	533
Гуруснагии таҳаммулпазир / шадид	9352	5000	73
Ҳайати гендерии ҳонаводаҳо			
Мардҳо ва занҳо	12931	6000	555
Танҳо занҳо	16823	6000	49
Ҳачми ҳонаводаҳо			
Хурд (1-5 аъзо)	15512	5260	143
Миёна (6-10 аъзо)	12782	6000	325
Калон (11+ аъзо)	11755	6000	138

¹ Шуморай мушоҳидаҳо (n) дар ин ҷо ба шуморай ҳонаводаҳое, ки ба ҳар як зеркатегория доҳил мешаванд, тааллуқ доранд. Ин маълумот танҳо барои ҳонаводаҳое, ки оид ба суммаи маблағҳои интиқолиашон маълумот додаанд, оварда шудааст.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайнӣ IFPRI, Тоҷикистон, 2015.

8.8 Маблағҳои интиқолӣ ва даромади ҳонавода

Ҷадвали 8.9 саҳми тақрибии маблағҳои интиқолии гирифташударо ба даромади ҳонаводаҳо дар асоси фоиз ҷамъбаст меқунад. Барои ҳамаи ҳонаводаҳо дар интихобкунанда воридоти маблағҳои интиқолӣ умуман 22,9 фоизро аз ҳачми умумии воридот ташкил намуд. Бо вуҷуди он, ин рақам дар худ бисёр ҳонаводаҳоеро дар бар мегирад, ки доир ба воридоти маблағҳои интиқолӣ ҳабар надоданд. Дар байни ҳонаводаҳое, ки амалан оид ба воридоти маблағҳои интиқолӣ ҳабар доданд, маблағҳои интиқолӣ 70 фоизро аз даромади умумии ҳонаводаҳо ташкил медиҳад. Ин қисми даромад ба ҳонаводаҳои намудҳои гуногун дар асоси вазъи бехатарии озуқаворӣ, демография ва вазъи камбизоатии ҳонавода бо сатҳи ҳаддии 1,25 доллари амрикӣ дар як рӯз ва 1,90 доллари амрикӣ дар як рӯз пахӯ мегардад.

Чадвали 8.9. Саҳми маблағҳои интиқолӣ ба даромади хонаводаҳо

	Ҳамаи интиқолӣ		Дар байни онҳое, ки оид ба маблағҳои интиқолии гирифташуда маълумот доданд	
	%	n ¹	%	n ¹
Ҳамаи хонаводаҳо	22.9	1987	69.2	653
Гурӯснагии хонаводаҳо				
Набудани гурӯснагӣ / гурӯснагии ноҷиз	23.2	1717	69.5	566
Гурӯснагии таҳаммулпазир / шадид	21.4	270	67.3	87
Ҳайати гендерии хонаводаҳо				
Мардҳо ва занҳо	22.4	1845	68.2	595
Танҳо занҳо	29.4	140	81.4	56
Ҳаҷми хонаводаҳо				
Хурд (1-5 аъзо)	20.8	546	72.6	160
Миёна (6-10 аъзо)	23.7	1040	69.0	349
Калон (11+ аъзо)	24.2	401	65.7	144
Вазъи камбизоатӣ (истеъмол ба ҳар сари аҳолӣ дар як рӯз)				
Аз хатти камбизоатӣ боло бо \$1.90	22.7	578	69.5	187
Аз хатти камбизоатӣ поён бо \$1.90	23.0	1409	69.1	466

¹ Шумораи муҳоҳидаҳо (п) дар ин ҷо ба шумораи хонаводаҳо, ки ба ҳар як зеркатегория доҳил мешаванд, тааллуқ доранд. Ин маълумот танҳо барои хонаводаҳо, ки оид ба саҳми маблағҳои интиқолиашон ба даромади хонавода маълумот додаанд, оварда шудаст.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайни IFPRI, Тоҷикистон, 2015.

Дар ҷадвали 8.10 нишондиҳандаҳои миёнаи тақсимоти маблағҳои интиқолӣ (бо фоиз), ки барои мақсадҳои гуногун дар хонаводаҳои гуногун истифода мешаванд, оварда шудаанд. Новобаста аз намуди хонавода тақрибан 60 фоиз барои истеъмоли маҳсулоти ҳӯрока истифода мешавад. Бо вуҷуди на он қадар калон будани интихобкунанда, ин ҳиссаҳо дар байни хонаводаҳои гирифтори гурӯснагии таҳаммұлпазир / шадид ё хонаводаҳое, ки ба ҳайати он танҳо занҳо дохил мешаванд, ҷанде баландтар мебошанд. Тақрибан 10 фоиз барои хизматрасониҳои тиббӣ, 7 фоиз барои молҳои ғайрихӯроки истифодаи кӯтоҳмуддат ва 4 фоиз барои таҳсил, дорой (актив)-ҳо ва амонатҳои истеҳсолӣ истифода мешаванд. Хонаводаҳои калон одатан барои хизматрасониҳои тиббӣ ва дорой (актив)-ҳои истеҳсолӣ андаке зиёдтар сарф мекунанд ва камтар сарфа мекунанд.

Ҷадвали 8.10. Истифодаи маблағҳои интиқолӣ дар сатҳи хонаводаҳо аз рӯи категория (тақсимот бо фоиз)

Намуди хонавода	Маҳсү лоти ҳуроқа	Молҳои ғайрихӯрока истифодаи кӯтоҳмуддат	Молҳои истифодаи таҳаммұлпазир / шадид	Молҳои истифодаи дарозмуддат ат (мошинҳо, асбобу бисоти хона ва ғ.)	Дорой (актив)-ҳои истеҳсолӣ (тракторҳо, ҳайвоноти ҳочагии қишлоқ, Киштзорҳои ҳочагии қишлоқ ва ғ.)	Таҳсил	Хизматрасониҳои тиббӣ	Амонат ҳо	Пардоҳти қарз / кредитҳо	Дигар	n ¹
Ҳама	61.9	6.9	2.7	4.2	4.5	9.8	4.3	3.6	2.4	411	
Гурӯснагии хонавода											
Набудани гурӯснагӣ / гурӯснагии ноҷиз	61.4	7.0	2.8	4.5	4.7	9.5	4.4	3.5	2.5	354	
Гурӯснагии таҳаммұлпазир / шадид	64.9	6.7	2.0	2.5	2.9	11.4	3.7	4.2	2.0	57	
Ҳайати гендерии хонаводаҳо											
Мардҳо ва занҳо	61.3	6.7	2.9	4.4	4.6	10.0	4.2	3.5	2.5	372	
Танҳо занҳо	69.0	7.9	0.2	2.0	3.8	7.3	4.9	5.2	0.0	37	
Ҳаҷми хонаводаҳо											
Хурд (1-5 аъзо)	60.8	6.9	3.2	2.8	3.7	7.5	6.8	5.3	3.0	106	
Миёна (6-10 аъзо)	61.8	6.4	2.2	3.6	5.3	10.5	4.1	3.7	2.4	224	
Калон (11+ аъзо)	63.6	7.5	3.1	7.8	3.2	10.7	1.6	1.0	1.7	81	

¹ Шумораи мушоҳидаҳо (n) дар ин ҷо ба шумораи хонаводаҳо, ки ба ҳар як зеркатегория дохил мешаванд, тааллуқ доранд. Ин маълумот танҳо барои хонаводаҳое, ки оид ба истифодаи маблағҳои интиқолиашон дар ҳароҷоти хонавода маълумот додаанд, оварда шудааст.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайнин IFPRI, Тоҷикистон, 2015.

Ҷадвали 8.11 ҳаҷми миёна ва медианни маблағҳои интиқолиеро, ки дар ҳар як семоҳа гирифта шудаанд, ҳулосабарорӣ менамояд. Ба ҷадвал хонаводаҳое дохил шудаанд, ки маблағҳои интиқолӣ гирифтаанд ва доир ба маблағи ҳуд дар ҳамаи чор семоҳа маълумот додаанд. Маблағи умумӣ тақрибан 8,600 сомониро ташкил медиҳад, ки он аз маблағи

ҳисобшуда дар ҷадвали 8.8 камтар мебошад. Ин шояд аз сабаби камшавии маблағҳои интиқолии гирифташуда бармеояд. Одатан суммаи маблағҳои интиқолии гирифташуда ба тамоми сол паҳн мегардад, вале сумма дар семоҳи якум андаке камтар мебошад (суммаи миёна - 1,682 сомонӣ ва суммаи медиинай - 530 сомонӣ). Бояд қайд кард, ки ин маълумотро бояд бо эҳтиёт пешкаш намуд, чунки мубодилаи асъор дар муддати соли 2014 доимо ноӯстувор буд.

Ҷадвали 8.11. Маблағҳои интиқолӣ, ки ҳар як семоҳа гирифта мешаванд (сатҳи хонаводаҳо бо сомонӣ, 2014, номиналӣ)

	Янв – март	Апр – Июн	Июл – Сент	Окт – Дек	n ¹
Ҳисоби миёна (ҳама)	1682	2100	2556	2267	659
Ҳисоби медианӣ (ҳама)	530	1000	1000	1000	659
Гурӯснагии хонавода					
Набудани гурӯснагӣ / гурӯснагии ноҷиз	600	1000	1200	1000	569
Гурӯснагии таҳаммӯлпазир / шадид	500	600	600	600	90
Ҳайати гендерии хонаводаҳо					
Мардҳо ва занҳо	500	1000	1000	1000	600
Танҳо занҳо	820	1000	1100	1100	57
Ҳаҷми хонаводаҳо					
Хурд (1-5 аъзо)	600	1000	1000	1000	163
Миёна (6-10 аъзо)	500	1000	1000	1000	350
Калон (11+ аъзо)	750	1000	1025	800	146

¹ Шумораи мушоҳидаҳо (п) дар ин ҷо ба шумораи хонаводаҳо, ки ба ҳар як зеркатегория дохил мешаванд, тааллуқ доранд. Ин маълумот танҳо барои хонаводаҳо, ки оид ба тақсимоти мавсими маблағҳои интиқолии гирифташуда маълумот додаанд, оварда шудааст.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайнни IFPRI, Тоҷикистон, 2015.

Чадвали 8.12 ҳиссаси намудҳои гуногуни хонаводаҳоро дар асоси он хуносабарорӣ менамояд, ки кӣ дар навбати аввал истифодай маблағҳои интиқолии гирифташударо назорат мекунад. Дар тақрибан 76,5 фоизи хонаводаҳо сардори хонавода истифодай маблағҳои интиқолиро назорат мекунад. Дар 15,7 фоизи хонаводаҳо завҷа (зан) истифодай маблағҳои интиқолиро назорат мекунад. Танҳо 5,5 фоизи хонаводаҳо оид ба назорати якҷоя аз тарафи сардор ва завҷаи хонавода ҳабар доданд. Завҷаҳо дар хонаводаҳои ҳурд назар ба хонаводаҳои қалон барои назорати истифодай маблағҳои интиқолӣ имкониятҳои зиёдтар доранд.

Чадвали 8.12. Ҳиссаи фоизи хонаводаҳо аз рӯи тақсимот ба аъзоёни хонавода, ки маблағҳои интиқолиро назорат мекунанд

Намуди хонавода	Сардори хонавода	Завҷа	Аъзоёни		
			Сардор ва завҷаи сардори хонавода	ба ғайр аз сардори хонавода	n ¹
Ҳамагӣ	76.5	15.7	5.5	2.3	666
Гурӯснагии хонавода					
Набудани гурӯснагӣ / гурӯснагии ноҷиз	75.9	16.6	5.2	2.3	576
Гурӯснагии таҳаммулпазир / шадид	79.7	10.0	7.4	2.8	90
Ҳайати гендерии хонаводаҳо					
Мардҳо ва занҳо	77.1	15.4	5.6	1.9	607
Танҳо занҳо	67.9	19.8	4.8	7.5	57
Ҳаҷми хонаводаҳо					
Ҳурд (1-5 аъзо)	65.8	22.1	9.2	2.9	154
Миёна (6-10 аъзо)	78.5	14.2	4.6	2.8	354
Қалон (11+ аъзо)	83.8	11.9	3.7	0.7	148

¹ Шумораи мушоҳидаҳо (п) дар ин ҷо ба шумораи хонаводаҳое, ки ба ҳар як зеркатегория доҳил мешаванд, тааллуқ доранд. Ин маълумот танҳо барои хонаводаҳое, ки оид ба аъзоёни хонавода, ки маблағҳои интиқолии гирифташударо назорат мекунанд, маълумот додаанд, оварда шудааст.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайнин IFPRI, Тоҷикистон, 2015.

8.9 Муҳоцирони баргашта

Чадвали 8.13 ҳиссаи муҳоциронро дар гурӯҳҳои гуногуни синнусолӣ, ки дар муддати 6 моҳ то саршавии тадқиқот аз хориҷа баргаштанд, нишон медиҳад. Умуман 38,4 фоизи муҳоцирони байналхалқӣ дар муддати 6 моҳ аз хориҷа баргаштанд. Нишондиҳандаҳо дар байни муҳоцирони калонсол баландтар мебошанд. Танҳо 14,1 фоизи шахсони 15-19 сола дар муддати 6 моҳи охир аз хориҷа баргаштанд, Дар байни шахсони аз 35 сола боло бошад, зиёда аз 40 фоиз дар муддати 6 моҳи охир аз хориҷа баргаштанд.

Чадвали 8.13. Фоизи муҳоцироне, ки дар 6 моҳи охир аз хориҷа баргаштанд

Гурӯҳи синнусолӣ	%	n ¹
Ҳама	38.4	1189
15 – 19	14.1	100
20 – 24	37.5	270
25 – 29	39.8	274
30 – 34	35.9	188
35 – 39	44.1	116
40 – 44	44.5	101
45 – 49	49.3	77
50+	48.1	63

¹ Шумораи мушоҳидаҳо (п) дар ин чо ба шумораи хонаводаҳое, ки ба ҳар як зеркатегория доҳил мешаванд, тааллук доранд. Ин маълумот танҳо барои онҳое, ки оид ба баргаштани худ аз хориҷа дар давоми шаш моҳи охир маълумот додаанд, оварда шудааст.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайнини IFPRI, Тоҷикистон, 2015.

Дар ҷадвали 8.14 тақсимоти сабабҳои баргаштани муҳоцирон дар муддати 6 моҳи охир оварда шудааст. Сабабҳои асосӣ инҳо мебошанд: сабабҳои оиласӣ (28,9%), барҳамхурии мӯҳлати амали иҷозатнома (25,6%), бо сабаби саломатӣ (11,3%) ва рухсатии доимӣ (8,6%). Бо вучӯди ин, 18,0 фоизи мусоҳибон гумкунии корро ба сифати сабаби баргаштан қайд карданд. Дар якҷоягӣ бо рухсатии маҷбуршудаи пардохтнашуда (1,7%) ва муфлисӣ (0,9%) тақрибан 20 фоизи мусоҳибон бо сабаби гумкунии кор ё тиҷорат баргаштанд. Ин тамоюлот дар гурӯҳҳои гуногуни синнусолӣ андаке фарқ дорад. Шахсоне, ки бо сабаби гумкунии кор ё тиҷорат баргаштанд, дар байни шахсони 20-24 сола камтар мебошад ва дар байни муҳоцирони калонсол андаке зиёдтар мебошад.

Дар он вақте, ки гумкунии даромадро, ки дар натиҷаи баргаштан бо сабаби гумкунии кор ё тиҷорат ба вучӯд омадааст, баҳогузорӣ кардан мушкил аст, баъзе нишондиҳандаҳоро метавон бо ёрии муқоисаҳои таҳминӣ гирифт. Онҳое, ки бояд аз муҳоцират дар 6 моҳи охир бо сабаби гумкунии кор ё тиҷорат бармегаштанд, ба ҳисоби миёна дар муддати 6,65 моҳ дар давлати муҳоцир истода буданд, ки ин аз ҷиҳати оморӣ фосилаи хеле кӯтоҳи вақт (1 фоизи муҳиммияти оморӣ) буд. Муҳоцирони дигар ба ҳисоби миёна дар муддати 7,53

моҳ истода буданд. Агар фарз кунем, ки онҳо метавонистанд ба ҷои 6,65 моҳ дар муддати 7,53 моҳ истанд ва агар онҳо метавонистанд даромади ҳамон сатҳро дар муддати ҳамин вақт гирифта метавонистанд, пас ин муҳочирати кӯтоҳкардашуда ба тақрибан II фоизи гумкуни даромад оварда мерасонад.⁵⁶ Ба ҳар ҳол, дар миқёси гумкуниҳо гуногунчинӣ Ҷетимолан мушоҳида карда мешавад ва баъзе хонаводаҳо шояд аз ин бисёртар зарар диданд.

Ҷадвали 8.14. Сабабҳои бозгашт аз хориҷа дар муддати 6 моҳи охир (бо фоизҳо)

Гурӯҳи синну солӣ	Мӯҳла ти иҷозат нома ба оҳир расид				Рӯҳсатии доимӣ дар кори мавсими				Маблағи кифояро кор кардам				Тарзи ҳаёт қимат мебошад				Гумкунӣ кор ёфта натава онистам				Рӯҳсатии маҷбури пардоҳт нашуда				Муфлис		Дигар	
	Бо сабаби вазъи оилавӣ	Бо сабабҳо оҳир расид	Бо сабабҳо иоилавӣ	Бо сабабҳо иоилавӣ	Рӯҳсатии доимӣ дар кори мавсими	Маблағи кифояро кор кардам	Тарзи ҳаёт қимат мебошад	Гумкунӣ кор ёфта натава онистам	Рӯҳсатии маҷбури пардоҳт нашуда	Муфлис	Дигар	n ¹																
Ҳама	28.9	25.6	11.3	8.7	2.1	1.0	18.0	1.7	0.9	1.9	448																	
15 – 19	^	^	^	^	^	^	^	^	^	^	^	13^																
20 – 24	41.4	26.3	8.3	4.6	0.8	2.6	11.6	0.0	2.0	2.4	100																	
25 – 29	33.1	26.0	7.5	10.8	1.0	1.0	21.7	2.3	0.0	1.9	106																	
30 – 34	22.3	18.7	15.6	8.9	7.9	0.0	18.0	3.0	2.9	2.8	66																	
35 – 39	33.3	35.1	7.4	9.6	0.0	0.0	13.0	0.0	0.0	1.6	49																	
40 – 44	14.5	15.7	16.0	9.2	5.6	2.2	28.8	6.2	0.0	1.8	44																	
45 – 49	25.0	31.2	15.9	9.3	0.0	0.0	16.7	0.0	0.0	2.0	38																	
50+	19.5	19.1	24.6	9.4	0.0	0.0	24.8	2.7	0.0	0.0	32																	

[^] Натиҷаҳо аз ҷиҳати оморӣ коғӣ нестанд, п <30.

¹ Шумораи мушоҳидаҳо (п) дар ин ҷо ба шумораи хонаводаҳое, ки ба ҳар як зеркатегория дохил мешаванд, тааллуқ доранд. Ин маълумот танҳо барои онҳое, ки оид ба баргаштани ҳуд аз хориҷа дар давоми шаш моҳи охир маълумот додаанд, оварда шудааст.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайни IFPRI, Тоҷикистон, 2015.

8.10 Муҳочират, маблағҳои интиқолӣ ва ғизо

Ҳангоми баҳогузории таъсири муҳочират ва маблағҳои интиқолӣ ба нишондиҳандаҳои камбизоатӣ ва ғизо таҳлили хеле амиқ лозим аст, меъёрҳои муқаррарии муқоисаи ҳисоби миёна баъзе фаҳмиши муҳимияти потенсиалии муҳочират ва маблағҳои интиқолиро пешкаш менамояд. **Ҷадвали 8.15** нишондиҳандаҳои камбизоатӣ, ғизо ва истеъмолотро дар бар мегирад, ки аз рӯи мавҷудияти муҳочири меҳнатӣ дар хонавода фарқ мекунанд. Мо Т-меъёрҳоро дар асоси интихобкунандай дубора бо мақсади муқоисакунии нишондиҳандаҳои миёнаи камбизоатӣ, истеъмолот ва ғизо байни хонаводаҳое, ки муҳочирони меҳнатӣ доранд ва муҳочирони меҳнатӣ надоранд истифода мебарем. Фарзияни сифрӣ аз он иборат мебошад, ки фарқият байни нишондиҳандаҳои миёна ба нол баробар мебошад. Мо фарқияти аз ҷиҳати оморӣ муҳимро дар нишондиҳандаҳои миёнаи камбизоатӣ, истеъмолот ва ғизо дар байни хонаводаҳое, ки муҳочири меҳнатӣ доранд ва

⁵⁶ 11% (25146)
34%

муҳочири меҳнатӣ надоранд, намебинем, ба истисноси ҳиссаи занҳое, ки сабзавотро истеъмол мекунанд. Ҳиссаи занҳое, ки сабзавотро дар хонаводаҳои пештара истеъмол карда буданд, 78,7 фоиз ташкил намуд, ки ин 4,5 фоиз зиёд аст назар ба 74,2 фоизи занҳои синну соли репродуктивӣ дар хонаводаҳои бе муҳочир. Таҳлили ба ин монанд дар **ҷадвали 8.16** нишон дода шудааст: маблағҳои интиқолие, ки аз тарафи хонаводаҳо гирифта шудаанд ё нашудаанд, набудани фарқиятҳои аз ҷиҳати оморӣ муҳимро дар ҳисобҳои миёнаи ин нишондиҳандаҳо нишон медиҳад.

Ҷадвали 8.15. Муҳочират, камбизоатӣ ва ғизо

Нишондиҳандаи ташаббуси “Озуқаворӣ ба хотири оянда”	Хонаводаҳое, ки муҳочирони меҳнатӣ доранд		Хонаводаҳое, ки муҳочирони меҳнатӣ надоранд		Фарқият	Р-қимматҳо
	Камбизоатӣ – милли	48.3%	47.2%	1.1%		
Камбизоатӣ - қатъӣ	35.3%	32.4%	2.9%	0.328		
Камбизоатӣ - \$1.90	33.5%	30.3%	3.2%	0.259		
Камбизоатӣ - \$1.25	9.9%	10.7%	-0.8%	0.639		
Панҷшавии камбизоатӣ: шахсони воқеӣ						
Камбизоатӣ – милли	43.2%	42.9%	0.4%	0.887		
Камбизоатӣ - қатъӣ	31.1%	29.4%	1.7%	0.468		
Камбизоатӣ - \$1.90	29.3%	27.7%	1.6%	0.469		
Камбизоатӣ - \$1.25	8.4%	9.6%	-1.2%	0.318		
Паҳншавии камбизоатӣ: хонаводаҳо						
Камбизоатӣ – милли	48.7%	48.8%	-0.1%	0.975		
Истеъмоли маҳсулоти ширӣ	10.5%	9.4%	1.1%	0.703		
Истеъмоли меваҳо	3.0%	2.0%	1.0%	0.557		
Нишондиҳандаҳои антропометрии қӯдакон (дар синну соли то 5 сола)						
Қӯдакони лоғар	28.8%	29.6%	-0.8%	0.744		
Қӯдакони қадпаст	16.0%	16.0%	0.0%	0.996		
Ғизо ва аз тарафи занон истеъмол шудани маҳсулоти хурокон серғизо аз занҷири мақсадноки афзоиши арзиш						
Истеъмоли вояи ҷоизи ҳадди ақал	5.7%	5.4%	0.3%	0.888		
Истеъмоли меваҳо	33.0%	28.7%	4.3%	0.150		
Истеъмоли меваҳо	55.2%	54.2%	1.0%	0.694		
Истеъмоли меваҳо	20.7%	21.5%	-0.8%	0.751		
Истеъмоли сабзавот	78.7%	74.2%	4.5%**	0.046**		

** ҳангоми сатҳи дурустии маълумот 95% будан, фарқияти аз ҷиҳати оморӣ муҳими байни хонаводаҳоеро, ки маблағҳои интиқолӣ гирифтанд ва нагирифтанд, нишон медиҳад

Чадвали 8.16. Маблағҳои интиқолӣ, камбизоатӣ ва ғизо

Нишондиҳандаи “Озӯқаворӣ ба хотири оянда”	Хонаводаҳое, ки маблағҳои интиқолӣ мегиранд	Хонаводаҳое, ки маблағҳои интиқолӣ намегиранд	Фарқият	P-қимматҳо
Паҳншавии камбизоатӣ: шахсони воқеӣ				
Камбизоатӣ – милли	47.4%	47.7%	-0.3%	0.920
Камбизоатӣ - қатъӣ	34.2%	33.1%	1.1%	0.702
Камбизоатӣ - \$1.90	31.8%	31.3%	0.4%	0.878
Камбизоатӣ - \$1.25	9.9%	10.7	-0.7%	0.737
Паҳншавии камбизоатӣ: хонаводаҳо				
Камбизоатӣ – милли	41.9%	43.7%	-1.8%	0.475
Камбизоатӣ - қатъӣ	29.7%	30.2%	-0.4%	0.888
Камбизоатӣ - \$1.90	27.7%	28.6%	-0.9%	0.776
Камбизоатӣ - \$1.25	8.9%	9.4%	-0.5%	0.809
Ғизои қӯдакон ва аз тарафи қӯдакон истеъмол шудани маҳсулоти хурокон серғизо аз занчири мақсадноки афзоиши арзиш				
Истеъмоли вояи ҷоизи ҳадди ақал	4.0%	6.6%	-2.6%	0.115
Истеъмоли маҳсулоти ширӣ	46.0%	50.9%	-4.8%	0.131
Истеъмоли меваҳо	9.0%	10.5%	-1.5%	0.506
Истеъмоли сабзавот	2.2%	2.6%	-0.4%	0.748
Нишондиҳандаҳои антропометрии қӯдакон (синну соли то 5 сола)				
Қӯдакони логар	8.8%	9.5%	-0.7%	0.665
Қӯдакони қадпаст	29.9%	28.8%	1.0%	0.688
Қӯдакони камвазн	15.8%	16.1%	-0.3%	0.882
Ғизо ва аз тарафи занон истеъмол шудани маҳсулоти хурокон серғизо аз занчири мақсадноки афзоиши арзиш				
Нишондиҳандаи гуногунии вояи ғизои занҳо	3.81	3.69	0.13	0.411
Ҳиссаи заноне, ки гуногунии ҳадди ақали вояи ғизоро мегиранд	33.3%	28.2%	5.2%	0.114
Истеъмоли маҳсулоти ширӣ	54.3%	54.7%	-0.4%	0.888
Истеъмоли меваҳо	20.9%	21.4%	-0.5%	0.901
Истеъмоли сабзавот	78.1%	74.4%	3.7%	0.102

** ҳангоми сатҳи дурустии маълумот 95% будан, фарқияти аз ҷиҳати оморӣ мӯҳими байни хонаводаҳоеро, ки маблағҳои интиқолӣ гирифтанд ва нағирифтанд, нишон медиҳад

9. Кишоварзӣ

Дар боби мазкур бозёфтҳо вобаста ба истеҳсолоти кишоварзӣ дар Минтақаи амал, аз ҷумла иштирок дар фаъолияти кишоварзӣ, ҳусусиятҳои заминҳои наздиҳавлигӣ, соҳтори зироаткорӣ, механизатсия, дорой (актив)-ҳои кишоварзӣ, соҳибикуни ҳайвоноти хоҷагии қишлоқ ва истеҳсоли шир пешкаш шудаанд.

9.1 Иштироки хонавода дар фаъолияти кишоварзӣ

Ҷадвали 9.1 иштирокро дар истеҳсолоти кишоварзӣ ва зироаткорӣ дар Минтақаи амал шарҳ медиҳад. Фаъолияти кишоварзӣ дар Минтақаи амал хеле зиёд паҳн гаштааст: ҳам дар шаҳр ва ҳам дар деҳот, ки 73,5 ва 85,3 фоизи хонаводаҳо оид ба парвариши ҳадди ақал як зироати кишоварзӣ дар соли гузашта хабар додаанд. Соҳибикуни замин дар шаҳр (0,07 га) назар ба деҳот (0,12 га) хеле кам дида мешавад. Хонаводаҳое, ки ба ҳайати он мардҳо ва занон дохил мешаванд, нишондиҳандаҳои боз ҳам баландтари иштирок дар фаъолияти кишоварзиро (84,3%) ва бисёртар заминро (0,12 га) доранд назар ба хонаводаҳое, ки ба ҳайати онҳо танҳо занҳо дохиланд, ки танҳо 76,8 фоиз дар фаъолияти кишоварзӣ иштирок мекунанд ва ба ҳисоби миёна 0,10 га замин доранд. Хонаводаҳои калон бо эҳтимолияти баландтари иштирок дар фаъолияти кишоварзӣ, ҳамчунин бо соҳибикуни заминҳои калонтар фикран монанд карда мешаванд, вале фарқият байни хонаводаҳои калон ва миёна аз ҷиҳати оморӣ на он қадар калон мебошад. Хонаводаҳое, ки дараҷаи маълумоташон олӣ аст, нисбат ба хонаводаҳое, ки дараҷаи маълумоташон паст аст, нишондиҳандаи боз ҳам баландтари иштирокро дар фаъолияти кишоварзӣ (86,4%) доранд.

Ҷадвали 9.1. Иштироки хонаводаҳо дар фаъолияти кишоварзӣ дар минтақаи амал

Ҳиссаи хонаводаҳое, ки диллоҳ зироати кишоварзиро дар соли гузашта парвариш карда буданд ^a	Заминдории миёна (га) ^b	n
Ҳамагӣ	83.8	0.12
Шаҳр ^a	73.5	0.07
Деҳот ^a	85.3	0.12
Ҳайати гендерии хонаводаҳо^a		
Мардҳо ва занҳо	84.3	0.12
Танҳо занҳо	76.8	0.10
Ҳаҷми хонаводаҳо		
Хурд (1-5 аъзо)	76.6	0.10
Миёна (6-10 аъзо)	85.6	0.12
Калон (11+ аъзо)	89.4	0.16
Дараҷаи маълумоти хонавода^a		
Асосӣ / ибтидой/ маълумот надорад	75.4	0.10
Миёна	83.4	0.11
Оли	86.4	0.12
Вазъи камбизоатӣ (истеъмол ба ҳар сари аҳолӣ дар як рӯз)^a		
Аз хатти камбизоатӣ боло бо \$1.90	83.0	0.12
Аз хатти камбизоатӣ поён бо \$1.90	85.8	0.10

¹ Шумораи мушохидаго (n) дар ин ҷо ба шумораи хонаводаҳое, ки ба ҳар як зеркатегория дохил мешаванд, тааллуқ доранд. Хонаводаҳое, ки заминҳои кишоварзӣ надоранд, аз баҳодиҳӣ истисно карда шуданд.

^{a-b} Индекси болоӣ дар сарлавҳаи сутун ба санчиши муҳимиият, ($p < 0.05$), ки барои монандкуни байни нишондиҳандаго дар сарлавҳа ва ҳар яке аз тағирёбандаго дар сатр гузаронида шуда буданд, нишон медиҳад

Сарчашма: Нишондиҳандагои Тадқиқоти мобайнини IFPRI, Тоҷикистон, 2015.

9.2 Ҳусусиятҳои заминҳои кишоварзӣ

Ҷадвали 9.2 намуд, вазъи обёрикунӣ ва вазъи ҳуқуқии заминҳои кишоварзиро инъикос менамояд. Мо мебинем, ки аксарияти қитъаҳо заминҳои наздиҳавлигӣ мебошанд, вале деҳқонон ҳамчунин замини президентӣ ва хоҷагиҳои инфиродиро истифода мебаранд. Соли 2009 Тоҷикистон дар доираи барномаи ислоҳоти аграрӣ хоҷагиҳои деҳқонии колективии бесамари худро ба хоҷагиҳои деҳқонии инфиродӣ мубаддал намуд. Аммо худи раванди таҷдидсозии ин хоҷагиҳои деҳқонӣ хеле суст буд ва якчанд сол лозим шуд, ки ин раванд натиҷаҳои худро диҳад: танҳо 14 хоҷагиҳои деҳқонӣ дар интихобкунанда ҳамчун хоҷагиҳои деҳқонии колективӣ шарҳ дода шуданд. Дачаҳо дар интихобкунандаи

мо амалан мавҷуд нестанд. Аксарияти мутлақи қитъаҳо (88,1%) обёрӣ мешавад ва зиёда аз 95 фоизи қитъаҳои замин ҳуҷҷатгузории юридики Ӣро барои ҳуқуқи моликият доранд.

Ҷадвали 9.2. Ҳусусиятҳои қитъаҳои замин

	Обёришаванда (%)	n ¹	Ҳуҷҷатгузории юридикий барои ҳуқуқи моликият (%)	n ¹
Ҳамаи қитъаҳо	88.1	2363	95.0	2358
Қитъаҳои наздиҳавлигӣ	86.5	1646	94.3	1647
Заминҳои президентӣ	93.3	493	96.6	510
Хоҷагиҳои деҳқонии инфиродӣ	89.2	209	97.0	195

Эзоҳ: Ҳамаи нишондиҳандаҳои баҳогузорӣ бо иштирок дар фаъолияти кишоварзӣ вобаста шудаанд. Даҷаҳо (n = 1) ва хоҷагиҳои деҳқонии колективӣ (n = 14) бо сабаби мушоҳидаҳои нокифоя ҳориҷ карда шудаанд.

¹ Маълумоти ҷамъбастии мушоҳидаҳо аз сабаби набудани ҳисоб андаке фарқ мекунанд. Миқдори мушоҳидаҳо (n) худ миқдори қитъаҳое мебошанд, ки ба ҳар як категория дохил мешаванд.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайни IFPRI, Тоҷикистон, 2015.

9.3. Нишондиҳандаҳои парвариши зироатҳо ва ҳарочот барои парвариши зироатҳои маъмули кишоварзӣ ва категорияҳои зироатҳои кишоварзӣ 136

Чадвали 9.3 нишондиҳандаҳои парвариши зироатҳо ва ҳарочоти солонаро барои зироатҳои маъмули кишоварзӣ ва категорияҳои зироатҳои кишоварзиро инъикос менамояд. Зироати аз ҳама маъмули парваришшуда ин картошка мебошад, ки аз тарафи 39,8 фоизи хонаводаҳо парвариш карда мешавад, баъдан помидор (25,3%), гандум (22,0%), ҷуторимакка барои ҳӯроки ҳайвонот (15,9%), беда (7,3%) ва пахта (4,3%) меистанд. Ин рақамҳо ба сатри поёни ҷадвали 9.3 мувофиқ мебошанд, ки парвариши зироатҳоро аз рӯи категория инъикос менамояд. Категорияҳои аз ҳама маъмул ин ғалладонагиҳо / зироатҳои оҳорӣ ва сабзавот / меваҳо мебошанд. Категорияни якум асосан аз картошка ва гандум иборат буд ва категорияни охирон аз помидорҳо иборат буд.

Агар дар масъалаи ҳудуд сухан ронем, 4,3 фоизи хонаводаҳое, ки пахта парвариш карда буданд, онро ба ҳисоби миёна дар 1,50 га қитъаҳои замин парвариш мекунанд. Бо вучуди ин, зироатҳои дигари аз ҳама маъмул дар миқёси хеле кам парвариш карда мешаванд. Масоҳати миёнаи ғалладонагиҳо 0,08 гектарро ташкил медиҳад, масоҳати миёнаи зироатҳо барои ҳӯроки ҳайвонот 0,1 гектарро ташкил медиҳанд. Ба истиснои беда, мо мебинем, ки нуриҳоро одатан дар ҳамаи категорияҳои зироатҳои кишоварзӣ истифода мебаранд. Пору асосан барои парвариши картошка ва помидор истифода мешавад. Пестисидҳо ва гербисидҳо бисёртар барои парвариши пахта истифода мешаванд (31 фоизи деҳқонон доир ба ин қайд карданд). Тақрибан 17,1 ва мувофиқан 13,9 фоизи хонаводаҳо пестисидҳоро барои парвариши картошка ва помидор истифода мебаранд.

Ҷадвали 9.3. Нишондиҳандаҳои парвариши зироат ва ҳароҷоти солона барои парвариши зироатҳои маъмули кишоварзӣ ва категорияҳои зироатҳои кишоварзӣ

Хонаводаҳое , ки зироат парвариш мекунанд (%)	Ҳисоби медианни зироатҳои кишоварзӣ а)	Ҳосил и миёна (кг / га)	Нишондиҳанда миёнаи истифодай нурӯҳои кимиёвӣ (кг/га)	Истифода и миёнаи пору (кг / га)	Хонаводаҳое, ки пестисид ё гербисидҳоро истифода мебаранд (%)	n ¹
Зироатҳои аз ҳама маъмули кишоварзӣ						
Картошка	39.8	0.05	4167	167	1333	17.1
Гандум	22.0	0.10	2500	308	0	8.8
Помидор	25.3	0.05	3000	167	714	13.9
Ҷуворимакка барои ҳӯроки ҳайвонот	15.9	0.10	2857	333	0	11.9
Беда	7.3	0.08	1875	0	0	2.7
Пахта	4.3	1.50	2500	208	0	31.0
Категорияҳои зироатҳо						
Фалладонагиҳо / зироатҳои оҳорӣ	57.8	0.08	3333	250	667	15.5
Сабзавот/ мева	32.8	0.05	3000	200	625	19.0
Донагӣ / лубиё / лубиёғиҳо	2.4	0.08	1500	63	0	15.8
Зироатҳои равғандор	1.7	0.13	1875	71	0	2.8
Зироатҳо барои ҳӯроки ҳайвонот	22.3	0.10	2667	188	0	9.3
Пахта	4.3	1.50	2500	208	0	31.0
Дигар/намедонам	4.6	0.06	333	0	0	11.8
Дигар/намедонам	4.6	0.06	333	0	0	71

Эзоҳ: нишондиҳандаҳои баҳогузории зироатҳо бо парвариши ҳамин зироати аниқ вобаста шудаанд. Медианаҳо пастшавии таъсири
партофтҳоро нишон медиҳад.

I Маълумоти ҷамъбастии мушоҳидаҳо аз сабаби набудани ҳисоб андаке фарқ мекунанд. Миқдори мушоҳидаҳо (n) хонаводаҳоеро,
ки ҳар як зироатро ё категорияни зироатро парвариш мекунанд, нишон медиҳад.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайнӣ IFPRI, Тоҷикистон, 2015

9.4. Истифодаи техникаи кишоварзӣ

Нишондиҳандаҳои истифодаи техника барои фаъолияти гуногуни кишоварзӣ дар **ҷадвали 9.4** оварда шудаанд. Техника одатан барои тайёркунни замин истифода мешавад ва истифодаи техника барои мақсадҳои дигар вобаста аз зироат тағиیر меёбад. Истифодаи техника бисёртар дар байни истеҳсолкунандагони пахта мушоҳида мешавад. 89,7 фоизи онҳо техникаро барои тайёркунни замин истифода мебаранд, 81,7 фоиз техникаро барои шинондан ва 72,6 фоиз онро барои пошидани нурӯҳо истифода мебаранд. Агар доир ба масъалаи истифодаи пестисидҳо сухан ронем, 27,2 фоизи пахтакорон техникаро истифода

мебаранд. Онҳо техникаро бо мақсади ҳосилғундорӣ (9,9%) ва ғаллакӯбӣ (26,4%) истифода мебаранд. Техника ҳамчунин хеле маъмул дар истеҳсоли гандум ва ҷуоримакка барои ҳуроки ҳайвонот истифода мешавад. Ин зироатҳо ва пахта назар ба зироатҳои дигар асосан дар ҳаҷми калон парвариш карда мешаванд ва ҳамин тавр истифодай техника барои мақсадҳои гуногун эҳтимолан тарзи аз ҳама камхарҷ мебошад.

Ҷадвали 9.4. Истифодай техникаи қишоварзӣ дар ҳонавода

Фоизи ҳонавода, ки техникаро барои ... истифода мебаранд						
	Тайёркунни замин	Шинонда н	Истифодай нурӯҳо	Истифодай пестисидҳо	Ҳосилғундо рӣ	Ғаллакӯбӣ n ¹
Зироатҳои аз ҳама маъмули қишоварзӣ						
Картошка	37.8	5.5	2.8	2.2	2.2	2.6 700
Гандум	87.1	42.1	6.8	4.7	15.8	42.4 357
Помидор	36.5	5.1	2.8	2.1	2.2	2.7 420
Ҷуоримакка барои ҳуроки ҳайвонот	84.3	19.7	3.4	5.8	5.7	11.1 272
Беда	53.9	12.2	2.1	0.7	2.8	6.1 142
Пахта	89.7	81.7	72.6	27.2	9.9	26.4 73
Категорияҳои зироатҳои қишоварзӣ						
Ғалладонагиҳо / зироатҳои оҳорӣ	56.9	19.9	4.7	3.7	8.0	18.8 994
Сабзавот/ мева	41.2	7.7	3.6	4.3	3.1	4.0 556
Донагӣ / лубиё / лубиёгиҳо	55.8	8.1	0.0	3.9	1.9	1.9 45
Зироатҳои равғандор	56.4	13.0	3.4	0.0	12.3	9.6 32
Зироатҳо барои ҳуроки ҳайвонот	75.5	17.8	3.1	4.4	5.0	9.7 398
Пахта	89.7	81.7	72.6	27.2	9.9	26.4 73
Дигар/намедонам	43.6	9.5	3.2	5.2	3.1	4.0 71

Эзоҳ: нишондиҳандаҳои баҳогузории ҳосил аз парвариши ин зироати аниқ вобастагӣ дорад

¹ Маълумоти ҷамъбастии мушоҳидаҳо аз сабаби набудани ҳисоб андаке фарқ мекунанд. Миқдори мушоҳидаҳо (n) ҳонаводаҳоеро, ки истифодабарии техникаро барои ҳар як зироат қайд карданд, нишон медиҳад.

Маълумоти ҷамъбастии назорат аз сабаби набудани ҳисоб андаке фарқ мекунанд. Миқдори мушоҳидаҳо (n) худ ҳонаводаҳоеро дарбар мегирад, ки оид ба истифодай техника барои ҳар як зироат қайд карданд.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайнин IFPRI, Тоҷикистон, 2015.

9.5 Дорой (актив)-ҳои кишоварзии хонавода

Бо вучуди он, ки истифодаи техника дар минтақаи амал нисбатан васеъ паҳн гаштааст, доштани дорой (актив)-ҳои кишоварзӣ дар сатҳи нисбатан паст қарор дорад (нигаред ба ҷадвали 9.5). Танҳо 4,0 фоизи хонаводаҳо трактор доранд. 17,3 фоизи хонаводаҳо техникее доранд, ки барои шинондани растаниҳо истифода мебаранд. Доштани дорой (актив)-ҳои кишоварзӣ ҳамчунин хеле дар сатҳи паст қарор дорад. Ин нишондиҳандаҳои нисбатан пасти доштани дорой (актив)-ҳо дар якчоягӣ бо нишондиҳандаи баланди истифодаи техника дар ҷадвали 9.4. оварда шудаанд. Ин маълумот нишон медиҳад, ки бозорҳои иҷораи техника мавҷӯд ҳаст. Нишондиҳандаи доштани трактор дар байни хонаводаҳои калон назар ба хонаводаҳои хурд ду маротиба баландтар мебошад. Илова бар ин, нишондиҳандаи мазкур дар байни хонаводаҳое, ки маълумоти олий доранд, назар ба хонаводаҳое, ки дараҷаи маълумоташон аз миёна паст аст, се маротиба зиёдтар мебошад.

Чадвали 9.5. Доштани дороӣ (актив)-ҳои кишоварзӣ аз тарафи хонаводаҳо

	Фоизи хонаводаҳое, ки ... доранд						
	Трактор ^a	Сипори арабакашӣ ^b	Сипори меканикӣ ^c	Техника барои шинондан ^d	Ғаллакӯб аки дастӣ ^e	Ядак ^f	n ^g
Ҳамагӣ	4.0	0.8	1.8	17.3	12.2	1.8	1681
Ҳаҷми хонаводаҳо^{adf}							
Хурд (1-5 аъзо)	1.3	0.2	0.8	15.3	10.4	0.4	427
Миёна (6-10 аъзо)	3.6	0.9	1.8	18.0	12.7	2.0	889
Калон (11+ аъзо)	8.8	1.1	3.1	18.1	13.3	3.3	365
Дараҷаи маълумот^c							
Асосӣ/ибтидой/ маълумот надорад	1.2	0.0	2.5	19.2	10.5	1.2	77
Миёна/асосӣ	3.9	0.7	1.8	17.7	11.3	1.7	1161
Оли	4.9	1.0	1.8	15.8	15.0	2.2	443
Вазъи камбизоатӣ (истеъмол ба ҳар сари аҳолӣ дар як рӯз)^d							
Аз хатти камбизоатӣ боло бо \$1.90	4.3	1.0	2.1	14.0	11.6	2.0	1171
Аз хатти камбизоатӣ поён бо \$1.90	3.5	0.3	1.1	25.3	13.9	1.4	510
	Насоси обии меканикӣ ^g	Насоси обии барқӣ ^h	Техникии меканикӣ барои коркарди ашёи хомӣ	Насоси инсектисидӣ	Гармхона	Анбор ⁱ	n
Ҳамагӣ	2.4	4.5	1.0	3.1	2.8	1.4	1681
Ҳаҷми хонавода^{kl}							
Хурд (1-5 аъзо)	2.0	4.5	1.1	1.9	1.5	1.3	427
Миёна (6-10 аъзо)	2.5	4.0	1.0	2.9	2.2	0.9	889
Калон (11+ аъзо)	2.7	5.6	1.0	5.2	5.8	2.6	365
Дараҷаи маълумоти хонавода							
Асосӣ/ибтидой/ маълумот надорад	0.0	1.1	0.0	0.0	2.4	2.6	77
Миёна/асосӣ	2.3	4.1	0.9	2.8	2.4	1.1	1161
Оли	3.0	6.0	1.5	4.3	3.8	1.9	443
Вазъи камбизоатӣ (истеъмол ба ҳар сари аҳолӣ дар як рӯз)^h							
Аз хатти камбизоатӣ боло бо \$1.90	2.8	5.2	0.9	3.3	3.0	1.3	1171
Аз хатти камбизоатӣ поён бо \$1.90	1.4	2.8	1.4	2.6	2.0	1.4	510

Эзоҳ: Ҳамаи нишондиҳандаҳо бо иштирок дар фаъолияти кишоварзӣ вобаста ҳастнад.

^l Маълумоти ҷамъбастии мушоҳидаҳо аз сабаби набудани ҳисоб андаке фарқ мекунанд. Микдори мушоҳидаҳо (n) хонаводаҳоеро, ки ба ҳар як зергурӯй доҳил мешаванд, нишон медиҳад.

^{ad} Индекси болоӣ дар сарлавҳаи сутун ба санчиши мӯҳимият, ($p < 0.05$), ки барои монандкунӣ байни нишондиҳандаҳо дар сарлавҳа ва ҳар яке аз тағирёбандҳо дар сатр гузаронида шуда буданд, нишон медиҳад.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайнӣ IFPRI, Тоҷикистон, 2015.

9.6 Соҳибии ҳайвоноти кишоварзӣ

Доштани ҳайвоноти кишоварзи аз тарафи хонаводаҳо аз рӯи намудҳои ҳайвонот дар **чадвали 9.6** оварда шудааст. Доштани чорвои хонагӣ хеле паҳн гаштааст (72,0 фоизи хонаводаҳо инро қайд карданд, ки на камтар аз як намуди чорво доранд). Дар деҳот фоизи доштани чорво баландтар мебошад: 76,3 фоизи хонаводаҳо ҳадди ақал як намуди чорво доранд. Чорводорӣ то ҳол дар минтақаи шаҳрӣ маъмул мебошад. Бо вучуди ин, зиёда аз 43,1 фоиз хонаводаҳо ҳадди ақал як намуди чорвои хонагиро доранд. Чорвои калони шоҳдор ва паррандагон намуди аз ҳама маъмули чорводорӣ мебошанд, вале хонаводаҳо ҳамчунин асп, ҳар, гусфанд ва буз доранд. Хонаводаҳои калон миқдори аз ҳама зиёди чорворо доранд, ки ба миқдори бисёри аъзоёни хонавода мувофиқ меояд, ки онҳоро бояд хуронд, инчунин барои нигоҳубини чорво қувваи кории зиёдтар лозим аст. Хонаводаҳое, ки дараҷаи баланди маълумотро доро ҳастанд, ҳамчунин одатан чорвои бисёр доранд ва бисёrtар чорвои калони шоҳдор, гусфанд / буз ва паррандагонро афзалтар медонанд.

Чадвали 9.6. Соҳибии ҳайвоноти кишоварзӣ аз тарафи хонаводаҳо

	Хонаводаҳое, ки чорво доранд (%) ^a	Саршумори миёнаи ҳайвонот, ки хонаводаҳо доранд					n ⁱ
		Чорвои калони шоҳдор ^b	Аспҳо/ ҳарҳо ^c	Гусфандҳо/ бузҳо ^d	Парранд агон ^e		
Ҳамагӣ	72.0	1.5	0.1	1.0	1.4	1996	
Шаҳр ^{abcde}	43.1	0.6	0.0	0.1	0.9	178	
Деҳот ^{abcde}	76.3	1.6	0.2	1.1	1.5	1818	
Ҳайати гендерии хонаводаҳо							
Мардҳо ва занҳо	74.1	1.5	0.1	1.0	1.5	1853	
Танҳо занҳо	45.6	0.7	0.1	0.1	0.8	141	
Ҳаҷми хонаводаҳо^{abc}							
Хурд (1-5 аъзо)	56.1	1.0	0.1	0.7	1.2	549	
Миёна (6-10 аъзо)	76.9	1.6	0.1	0.9	1.5	1043	
Калон (11+ аъзо)	82.2	2.0	0.2	1.5	1.6	404	
Дараҷаи маълумоти хонавода^{abd}							
Асосӣ/ибтидой/ маълумот надорад	54.2	0.8	0.1	0.3	1.1	101	
Миёна/асосӣ	71.4	1.4	0.1	0.8	1.4	1382	
Олий	77.1	1.9	0.1	1.6	1.6	513	
Вазъи камбизоатӣ (истеъмол ба ҳар сари аҳолӣ дар як рӯз)^e							
Аз хатти камбизоатӣ боло бо \$1.90	72.6	1.5	0.1	1.0	1.5	1413	
Аз хатти камбизоатӣ поён боло \$1.90	70.5	1.3	0.1	1.0	1.1	583	

ⁱ Маълумоти ҷамъъастии мушоҳидаҳо аз сабаби набудани ҳисоб андаке фарқ мекунанд. Миқдори мушоҳидаҳо (n) хонаводаҳоеро, ки ба ҳар як зергурӯҳ доҳил мешаванд, нишон медиҳад.

^{a-e} Индекси болоӣ дар сарлавҳаи сутун ба санчиши мӯҳимиат, ($p < 0.05$), ки барои монандкунӣ байнӣ нишондиҳандо дар сарлавҳа ва ҳар яке аз тағирёбандҳо дар сатр гузаронида шуда буданд, нишон медиҳад.

Сарчашма: Нишондиҳандои тадқиқоти мобайнӣ IFPRI, Тоҷикистон, 2015.

9.7 Истеҳсоли шир аз тарафи хонаводаҳо

Чадвали 9.7 истеҳсоли ширро аз тарафи хонавода ва истеҳсоли ҳарҷафтаинаи ширро аз тарафи хонаводаҳо қайд мекунад. Мо дар бораи истеҳсоли шир танҳо аз чорвои калони шоҳдор маълумот медиҳем, чунки истеҳсоли шир аз буз ва гусфандҳо хеле паст буд ($<1\%$ истеҳсоли шир дар интихобкунанда ва ҳаҷми истеҳсол на он қадар калон буд). 39,9 фоизи хонаводаҳо оид ба истеҳсоли шир аз чорвои калони шоҳдор хабар доданд. Паҳншавии истеҳсоли шир дар деҳот (42,4 фоизи хонаводаҳо) назар ба шаҳр (23,8 фоизи хонаводаҳо) баландтар мебошад. Бо вуҷуди ин, истеҳсоли ҳарҷафтаинаи шир аз тарафи хонаводаҳо ба истеҳсоли шир дар шаҳр монанд аст, шояд ки ҳатто баланд бошад. Новобаста ба ин, аҳолии шаҳр чорво камтар дорад (чадвали 9.6). Фарз кардан мумкин аст, ки аҳолии шаҳр ҳайвонотро маҳсусан барои истеҳсоли шир нигоҳубин намоянд ё аз сабаби доштани дастрасии хубтар ба нигоҳубини байторӣ ё омилҳои дигари истеҳсолот. Паҳншавии истеҳсоли шир дар байни хонаводаҳои маълумотдор ва калонҳаҷм ба монанди истеҳсоли ҳарҷафтаинаи шир хеле баланд мебошад. Коэффициентҳои коррелятсия дусатҳа байни истеҳсоли шир ва истеъмоли шир калон ($p <0,05$) калон мебошанд ва барои истеъмоли шир аз тарафи занҳо (0,46) ва кӯдакон (0,37) мусбӣ мебошанд.

Чадвали 9.7. Истеҳсоли шир аз тарафи хонаводаҳо

	Фоизи хонаводаҳое, ки шир истеҳсол мекунанд ^a	n ^c	Истеҳсоли ҳарҷафтаинаи шир (л) ^b	n ^c
Ҳамагӣ	39.9	1996	15.6	849
Шаҳр ^a	23.8	178	17.0	42
Деҳот ^a	42.4	1818	15.4	807
Ҳаҷми хонавода^{ab}				
Хурд (1-5 аъзо)	22.3	549	13.4	133
Миёна (6-10 аъзо)	43.4	1043	15.6	477
Калон (11+ аъзо)	56.9	404	16.8	239
Дараҷаи маълумоти хонаводаҳо^{ab}				
Асосӣ/ибтидой/ маълумот надорад	29.2	101	14.4	32
Миёна	38.1	1382	14.8	563
Олий	47.1	513	17.5	254
Вазъи камбизоатӣ (истеъмол ба ҳар сари аҳолӣ дар як рӯз)^b				
Аз хатти камбизоатӣ боло бо \$1.90	41.4	1413	16.1	623
Аз хатти камбизоатӣ поён боло \$1.90	36.3	583	14.1	226

Эзоҳ: нишондиҳандаҳои баҳогузории истеҳсоли шир аз истеҳсоли шир дар хонавода вобастагӣ дорад.

^{a-e} Индекси болой дар сарлавҳаи сутун ба санҷиши муҳимињат, ($p <0,05$), ки барои монандкунӣ байни нишондиҳандаҳо дар сарлавҳа ва ҳар яке аз ивазқунандаҳо дар сатр гузаронида шуда буданд, нишон медиҳад.

^c Маълумоти ҷамъбастии мушоҳидаҳо аз сабаби набудани ҳисоб андаке фарқ мекунанд. Микдори мушоҳидаҳо (n) хонаводаҳоеро, ки ба ҳар як зергурӯҳ дохил мешаванд, нишон медиҳад.

Сарчашма: Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайнӣ IFPRI, Тоҷикистон, 2015.

10. Хулосаҳо

Дар ҳисоботи мазкур натиҷаҳои маълумотҳои мобайни ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» дар Минтақаи амал дар Тоҷикистон пешкаш карда шудааст. Маълумотҳои мобайни нишондиҳандаҳои ташаббуси «Озуқаворӣ ба хотири оянда» дар минтақаи амал дар чаҳорҷӯбай тадқиқоти мобайнӣ, дар асоси маълумотҳои аҳолӣ, РОБИТАИ МУТАҚОБИЛАИ «Озуқаворӣ ба хотири оянда» ва маълумотҳои дуюмдараҷа ба даст оварда шудаанд. Мусоҳибаҳое, ки дар чаҳорҷӯбай тадқиқоти мобайнӣ гузаронида шудаанд, 2000 хонаводаҳоро аз 100 минтақаҳои баҳисобигирии стандартии Минтақаи амал дар бар гирифтааст. Хонаводаҳои мазкур дар **99** ҷамъиятҳои алоҳидай дувоздаҳ ноҳияҳои вилояти Ҳатлон зиндагонӣ мекунанд. Соҳаи кишоварзӣ дар аксарияти ин ҷамъиятҳо намуди асосии фаъолияти иқтисодӣ ба ҳисоб меравад.

Ба монанди маълумотҳои базавӣ, нишон медиҳанд, ки сифати манзили зист дар минтақаҳои амал нисбатан паст ҳастанд ва аксарияти хонаводаҳо ба оби қубурӣ (водопровод) дастрасӣ надоранд. Бо вуҷуди он, ки қариб ҳамаи хонаҳо ба шабакаи марказии барқ пайваст ҳастанд, таъминоти қувваи барқ дар моҳҳои зимистон дар Минтақаи амал ҳоло ҳам маҳдуд аст. Дар қариб 40 фоизи ҳамаи хонаводаҳо як ё якчанд аъзоёни хонавода дар ҳориҷи кишвар кор кардагӣ ҳастанд ва вобастагӣ аз маблағҳои интиқолӣ дар хонаводаҳо маъмул мебошад. Бӯхрони иқтисодӣ дар Россия дар натиҷаи пастшавии нарҳи ашёи хом ва заҳираҳои энергетикӣ (нафт), инчунин таҳримҳои иқтисодии ғарб ба камшавии талабот ба қувваи кории муҳочирон оварда расониданд. Илова бар он, пастшавии қурби асъори рубли русӣ ва ташдиди қоидаҳои танзими бозори меҳнат дар Россия боз ҳам талаботро ба қувваи кории муҳочирони меҳнатӣ кам гардонд. Натиҷаҳои тадқиқот нишон медиҳанд, ки аксарияти муҳочирони меҳнатӣ аз минтақаи амал аз сабаби набудани имконияти бо кор таъминшавӣ ва пастшавии музди меҳнат дар Россия ба кишвари худ баргаштанд.

Дар натиҷа вуруди маблағҳои интиқолӣ аз Россия ба иқтисодиёти Тоҷикистон якбора кам шуд. Новобаста аз он, ки таъсири манғии камшавии маблағҳои интиқолӣ ба рушди умумии иқтисодӣ мӯътадил менамояд, таъсири манғии он ба некӯаҳволии хонаводаҳо назаррас мебошад. Камшавии ногаҳонии вуруди маблағҳои интиқолӣ ба даромади хонаводаҳо, маҳсусан дар байни хонаводаҳои камбизоат таъсири манғӣ расонд. Мувофиқи маълумотҳои тадқиқоти «Слушая Таджикистан»-и Бонки ҷаҳонӣ, даромади миёнаи воқеӣ дар байни хонаводаҳои ду қвинтилҳои камбизоаттарин дар марҳилаи

моҳҳои май то июли 2015 сол ба 23 фоиз кам гардид⁵⁷. Ин ба суръати паст кардани сатҳи камбизоатӣ дар мамлакат ба таври манфӣ таъсир расонданаш мумкин аст.

Маълумотҳои тадқиқот дар асоси аҳолӣ дар соли 2015 аломатҳои пешакии таъсири манғии бӯҳронҳои берунаро ба некӯаҳволии хонаводаҳо ва вазъи камбизоатӣ дар Минтақаи амал нишон медиҳад. Дар қариб нисфи ҳамаи хонаводаҳо ақалан як нафар аз аъзоёни оила дар хориҷи кишвар кор мекунад. Ҳамин тавр, ачиб нест, ки камшавии ногаҳонии ҳаҷми маблағҳои интиқолӣ эҳтимолан ба некӯаҳволии хонаводаҳо, пастшавии сатҳи камбизоатӣ ва беҳтаршавии ғизо таъсири назаррас расонад.

Оид ба вазъияти иқтисодии хонаводаҳо, вусъатёбии камбизоатӣ дар сатҳи 10,4 фоиз ҳудуди байналхалқии камбизоатӣ, ки \$1,25 ташкил медиҳад, 33,0 фоиз дар доираи ҳудуди нави камбизоатӣ, ки \$1,90-ро ташкил медиҳаду аз тарафи Бонки ҷаҳонӣ муқарар карда шудааст, 47,6 фоиз мувоғиҳи ҳудуди миллии камбизоатӣ дар Тоҷикистон ва 33,5 фоиз дар доираи ҳудуди миллии камбизоатии дараҷаи оҳирон мушоҳида карда шудааст. Қвintили аз ҳама пасттарин 6,9 фоизи истеъмолоти умумиро ташкил дод ва фарқияти камбизоатӣ ҳангоми ҳудуди камбизоатӣ \$ 1,25 будан, дар интиҳобкунандай хонаводаҳо ба 2,7 фоиз баробар аст. Натиҷаҳои мазкур аз ҷиҳати оморӣ аз натиҷаҳои тадқиқоти базавӣ фарқият надоранд. Бо вуҷуди он, ки натиҷаҳо аз сабаби гуногуни интиҳобкунандай аҳолӣ қиёспазир нестанд, нишондиҳандаҳои мазкурро бо натиҷаҳои баҳодиҳии камбизоатӣ, ки аз тарафи Агентии омори Тоҷикистон дар вилояти Ҳатлон соли 2014 гузаронида шудааст⁵⁸, муқоиса кардан имконпазир аст. Ба ғайр аз тағовут дар ҳусусияти аҳолӣ⁵⁹, инчунин фарқияти ноҷиз метавонад аз сабаби омилҳои мавсимиӣ, камшавии якбораи вуруди маблағҳои интиқолӣ дар семоҳаи чоруми соли 2014 ва семоҳаи якуми соли 2015 инчунин ташдиди сиёсати макроиқтисодӣ дар нимсолаи дуюми соли 2014, ҷой дошта бошад.

Вусъатёбии гурӯснагии таҳаммулпазир ё шадид дар минтақаи амал 14,1 фоизро ташкил медиҳад, ки аз ҷиҳати оморӣ нисбат ба натиҷаҳои тадқиқоти базавӣ фарқият надорад. Натиҷаҳои тадқиқоти мобайни нишон медиҳанд, ки 29,3 фоизи кӯдакони то 5 сола қадпаст ҳастанд (қадашон барои синну соли мазкур паст аст), ки ин нисбат ба нишондиҳандаҳои тадқиқоти базавӣ ба 1,4 банди фоизӣ пасттар аст. Бо вуҷуди он ин фарқият аз ҷиҳати

⁵⁷ Бонки ҷаҳонӣ. (2015). Сустшавии мӯътадили суръати рушди иқтисодӣ дар якҷоягӣ бо пастшавии якбораи қобилияти харидории аҳолӣ. Навсозии вазъи иқтисодии № 2 (тирамоҳи соли 2015). Вашингтон, округи Колумбия: Бонки ҷаҳонӣ.

⁵⁸ Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. 2014. Ченкунии сатҳи камбизоатӣ дар Тоҷикистон: қайдҳои методологӣ. Душанбе.

⁵⁹ Баҳодиҳии камбизоатӣ, ки аз тарафи Агентии омор гузаронида шудааст, ба тамоми вилояти Ҳатлон тааллук дорад, дар он вақте, ки Тадқиқоти мобайни аҳолӣ танҳо ба Минтақаи амал, ки танҳо 12 ноҳияҳои деҳотии вилоятро дар бар мегирад, тааллук дорад. Илова бар ин, интиҳобкунандай мо ба ҷамъияти деҳот нигаронида шудааст.

оморӣ аҳамият надорад. Қарib 9,2 фоизи кӯдакони то 5 сола лоғар буданд (вазнашон бо қад номувофиқ аст) ва 16,0 фоиз камвазнӣ доранд. Ин нишондиҳандаҳо, ки пурра ба нишондиҳандаҳо дар байни писарчаҳо равона карда шудаанд, нисбати нишондиҳандаҳои тадқиқоти базавӣ андаке баландтар ҳастанд. Натиҷаҳо дар байни духтарчаҳо фарқиятҳои аз ҷиҳати омори назаррас надоранд.

Танҳо 5,5 фоизи кӯдакони аз 6 то 23 моҳа ҳадди ақали ҷоизи вояи ғизоро истеъмол кардаанд. 69,2 фоизи кӯдакони то 6 моҳа танҳо бо ширин сина ғизо мегирифтанд, ки нисбат ба нишондиҳандаҳои тадқиқоти базивӣ ниҳоят дараҷа баланд аст. Ғизогирӣ занҳо низ дар ҳисоботи мазкур ҷолиб буд ва нишондиҳандаи миёнаи гуногуни вояи ғизои занҳо (НГВФЗ) дар 3,74 барои онҳое, ки аз рӯи интихобкунанда дар Минтақаи амал зиндагонӣ меқунанд, ҳисоб карда шуд.

Оид ба нишондиҳандаҳои антропометрӣ, қарib 60 фоизи занҳо дорои индекси вазни бадан (ИВБ), ки мӯътадил ба ҳисоб меравад, мебошанд. Бо вучуди ин, занҳо бисёртар вазни зиёдатӣ (35,7%) ё фарбехӣ (12,6%) доштанд, на ин ки камвазнӣ (5,5%). Ҳангоми дар якҷояйӣ дига баромадани ғизои занҳо бо ИВБ, қайд кардан мумкин аст, ки аксарияти занҳо мисли пештара аз камғизоӣ азият мекашанд, ки ин ба бад шудани вазъи саломатӣ оварда мерасонад. Нисбат ба натиҷаҳои тадқиқоти базавӣ сатҳи камғизоии занҳо андаке баланд шудааст.

Барномаи «Озуқаворӣ ба хотири оянда» дар Тоҷикистон мақсади худро ба се маҳсулоти ҳӯрокае, ки аз моддаҳои ғизоӣ бой аст, дар занчири афзоиши арзиш равона кардааст: меваҳо, сабзавот ва маҳсулоти ширӣ. Умуман, қарib 88% занҳои аз 15 то 49 сола ақалан яке аз маҳсулоти мақсаднокро, ки аз моддаҳои ғизоӣ бой аст, истеъмол кардаанд. Оид ба маҳсулоти муайяни ҳӯрокае, ки аз моддаҳои ғизоӣ бой аст, дар занчири мақсадноки афзоиши арзиш гуфтан мумкин аст, ки 21,2, 75,9 ва 54,5 фоизи занҳои синну соли гурӯҳи дар боло қайдшуда мева, сабзавот ва мувофиқан маҳсулоти ширӣ истеъмол кардаанд. Ин нишондиҳандаҳо, одатан дар ҳамаи гурӯҳҳои синнусолӣ бетағиҳир ҳастанд ва бо дараҷаи маълумот вобастагии мусбӣ доранд. Дар истеъмоли маҳсулоти мақсадноки ҳӯрока дар байни ҳайати гендерии хонавода ва байни хонаводаҳо, ки гуруснагӣ надоранд ё аз гуруснагии ноҷиз ва гуруснагии таҳаммулпазири шадид азият мекашанд, фарқияти назаррас вучуд дорад.

Таҳминан нисфи (53%) кӯдакони 6-23 моҳа ақалан яке аз маҳсулоти мақсадноки ҳӯрокаро, ки аз моддаҳои ғизоӣ бой аст, аз занчири афзоиши арзиш истеъмол кардаанд. Бо вучуди ин қисми ками (аз 10% камтар) ин кӯдакон меваю сабзавотро дар давоми рӯз як рӯз пеш аз мусоҳиба истеъмол кардаанд. Фарқият дар истеъмоли маҳсулоти ҳӯрокаи аз моддаҳои ғизоӣ бой дар байни писарчаҳою духтарчаҳо ноҷиз аст. Истеъмоли ин маҳсулот бо синну соли кӯдакон зич алоқаманд аст. Илова бар ин, кӯдакони хонаводаҳо, ки дар он гуруснагӣ

нест ё гуруснаги ишон медиҳанд, ки қарип 84 фоизи занҳо аз Минтақаи амал шахсан ё дар якъоягӣ даромаду хароҷотро назорат мекунанд, қарип 45 фоизи онҳо ҳангоми қабули қарори истеҳсолӣ дар соҳаи кишоварзӣ иштирок мекунанд ва қарип 50 фоизи онҳо дар гурӯҳҳои иқтисодӣ ё иҷтимоӣ аъзо ҳастанд. Бо вуҷуди ин, танҳо 24,4 фоизи занҳо ба дороӣ (актив)-ҳо ҳуқуқи соҳибӣ доранд, 17,8 фоиз дар ҳарид, фурӯш ё ба дигар қас гузаронидани дороӣ (актив)-ҳо иштирок мекунанд ва 11,2 фоиз ба қарз дастрасӣ доранд ва оид ба гирифтани қарз қарор қабул мекунанд. Маълум аст, ки дараҷаи маълумот ҳамчун воситае, ки барои баланд бардоштани ҳуқуқу имкониятҳо ва вазъи иқтисодии занҳо таъсир мерасонад, нақши аниқро мебозад; дар хонаводаҳое, ки дар он занҳо ҳуқуқу имкониятҳои зиёдтаре доранд, одатан дараҷаи маълумоти аъзоёни қалонсоли хонавода нисбатан баланд аст.

Дар ҳисобот инчунин таҳлилҳое, ки ба мамлакати муайян (Тоҷикистон) тааллуқ доранд, пешкаш карда шудааст. Баъзе аз ҳулосаҳои калидӣ чунинанд: нишондиҳандаҳои ғизои занҳо ва кӯдакон аз афташ бо муҳоҷират ва маблағҳои интиқолӣ вобастагии мусбӣ доранд. Қарип 40 фоизи хонаводаҳо оид ба гирифтани маблағҳои интиқолӣ маълумот медиҳанд ва маблағҳои интиқолӣ қарип 70 фоизи даромади хонаводаро ташкил мекунанд. Зиёда аз 60 фоизи маблағҳои интиқолӣ барои хароҷоти ғизо истифода бурда шудаанд. Таҳлили оддии нишондиҳандаҳои миёнаи камбизоатӣ, истеъмолот ва нишондиҳандаҳои ғизо дар байнҳои хонаводаҳое, ки муҳоҷир доранд ва хонаводаҳое, ки муҳоҷир надоранд, ба истиснои ҳиссаи занҳое, ки сабзавот истеъмол мекунанд, фарқиятҳои аз ҷиҳати оморӣ назаррасро муайян накардааст. Ҳиссаи занҳои синну соли репродуктивӣ, ки дар хонаводаҳои муҳоҷирдор сабзавот истеъмол мекунанд, нисбат ба хонаводаҳое, ки муҳоҷир надоранд ба 4,5 банди фоизӣ баландтар аст.

Натиҷаҳои тадқиқот нишон медиҳад, ки қарип 40 фоизи муҳоҷирони байналхалқӣ моҳҳои охир то саршавии тадқиқот аз ҳориҷа баргаштаанд. Қарип нисфи муҳоҷирон аз сабаби ба охир расидани мӯҳлати иҷозатномаи барои кор (литсензия), аз даст додани кор ва тиҷорат баргаштанд. Ин шояд аз сабаби таназзулёбии иқтисодиёт ва ташдиди меъёрҳои меҳнатӣ барои муҳоҷирони Россия бошад. Натиҷаҳои тадқиқоти мобайнӣ баъзе аломатҳои пешакии таъсири манғии камшавии ногаҳонии вуруди интиқоли маблағҳоро ба некӯаҳволии хонаводаҳо нишон медиҳад. Натиҷаҳои тадқиқоте, ки чанде пеш аз тарафи Бонки ҷаҳонӣ гузаронида шуда буд, ин натиҷаҳоро тасдиқ мекунанд ва нишон медиҳанд,

ки некӯаҳволии хонаводаҳо дар Тоҷикистон ва тезтар аз ҳама дар байни хонаводаҳои камбизоат бад шуда истодааст.⁶⁰

Кишоварзӣ дар бозори меҳнати Тоҷикистон бартарӣ дорад, ки он 45 фоизи шуғлмандии умумиро ташкил медиҳад⁶¹. Ин инчунин дар Минтақаи амал сарчашмаи муҳими шуғлмандӣ мебошад, ки қариб 84 фоизи хонаводаҳо дар бораи парвариши ақалан як маҳсулоти кишоварзӣ дар соли гузашта хабар доданд. Хонаводаҳое, ки ба ҳайати он танҳо занҳо (77%) дохил мешаванд, нисбат ба хонаводаҳое, ки ба ҳайати он ҳам марду ҳам занҳо (84%) дохил мешаванд, шояд дар соҳаи кишоварзӣ нисбатан иштироки пасттар доранд. Қисми зиёди заминҳои кишоварзӣ обёри карда мешаванд ва зиёда аз 95 фоизи қитъаҳои замин шаҳодатномаи ҳуқуқӣ доранд. Бо вуҷуди он, ки заминҳои наздиҳавлигӣ ва заминҳои президентӣ намудҳои маъмули замин ҳастанд, дар интихобкунанда инчунин онҳое ҷой доштанд, ки дар ҳочагиҳои инфиродӣ ва ҳочагиҳои деҳқонии колективӣ бо истеҳсолот машғул ҳастанд.

Ба зироатҳое, ки бештар парвариш карда мешаванд, ғалладонагиҳо (қариб 58% хонаводаҳо), сабзавоту меваҳо (33%) ва зироатҳои ҳӯроқи чорво (22%) дохил мешаванд. Нишондиҳандаҳои захираҳои истеҳсолот (нуриҳои минералий ва заҳрхимикатҳо) ва истифодаи техника вобаста ба ҳосил ва ҳачми ҳочагии деҳқонӣ хеле тағиیر меёбад. Масалан, қариб 85 то 90 фоизи истеҳсолкунандагони пахта, гандум ва зироатҳои ҳӯроқи чорво барои тайёркунни замин техникаҳои кишоварзиро истифода мебаранд. Лекин қисми на он қадар зиёди хонаводаҳо барои ғунучини ҳосил техникаро истифода мебаранд. Бо вуҷуди он, ки истифодаи техникии кишоварзӣ дар Минтақаи амал падидай маъмул аст, сатҳи соҳибикунни чунни дорӣ (актив)-ҳо хеле паст мебошад.

Қариб 72 фоизи хонаводаҳо ақалан як намуди чорво доранд. Натиҷаҳои тадқиқот дар бораи он шаҳодат медиҳанд, ки дар соҳиби чорвои хонагӣ дар байни хонаводаҳое, ки ба ҳайати он ҳам мардҳо ва ҳам занҳо дохил мешаванд (74% чорвои хонагӣ доранд) ва хонаводаҳое, ки ба ҳайати он танҳо занҳо дохил мешаванд (46%) тафовути назаррас вуҷуд дорад. Қариб 40 фоизи хонаводаҳои пурсидашуда шир истеҳсол мекунанд. Дар байни паҳншавии истеҳсоли шир ва маълумотҳои тақсимшудаи стандартии мо оид ба ҳачми хонавода, дараҷаи маълумот ва вазъи камбизоатӣ алоқамандии зич вуҷуд дорад.

Тадқиқоти мобайнини аҳолӣ, ки соли 2015 дар Тоҷикистон гузаронида шуд, аз инфраструктура ва соҳтори интихобкунанда, ки дар чаҳорҷӯбай тадқиқоти базавии

⁶⁰ Бонки ҷаҳонӣ. (2015). Суствавии мӯътадили суръати рушди иқтисодӣ дар якҷоягӣ бо паствавии якбораи қобилияти ҳаридории аҳолӣ. Навсозии вазъи иқтисодии № 2 (тирамоҳи соли 2015). Вашингтон, округи Колумбия: Бонки ҷаҳонӣ.

⁶¹ Ibid. p. 4.

РОБИТАИ МУТАҚОБИЛАИИ «Озуқаворӣ ба хотири оянда» дар соли 2013 тартиб дода шуда буд, ҷиҳатҳои мусбиашро қабул кард. IFPRI бо мақсади тартиб додани маълумотҳои панелӣ, кӯшиш кард, ки интихобкунандаи тадқиқоти базавиро аз нав барқарор созад. Бо вуҷуди он, гурӯҳи IFPRI ба маълумоти шахсии тадқиқоти базавӣ дастрасӣ надошт ва ба ҳуҷҷатҳои маъмурии дохилии «Зеркало» барои муқонса кардани хонаводаҳои ҳар дӯ тадқиқот такя кард. Хонаводаҳои намерасидагӣ ба хонаводаҳои нав аз кластерҳои мувоғиқ иваз карда шуданд.

Қисми зиёди саволномае, ки барои тадқиқоти мобайнӣ истифода бурда шуд, аз тадқиқоти мобайнни РОБИТАИ МУТАҚОБИЛАИИ «Озуқаворӣ ба хотири оянда» гирифта шуд. Барои соли 2015, IFPRI се модули нав оид ба масъалаҳои иштирок дар барномаи ёрирасон, муҳочиранд ва маблағҳои интиқолӣ, инчунин кишоварзӣ дохил карда шуд.

Ин модулҳо аз тадқиқотҳое асос ёфтаанд, ки на ҷондон пеш аз тарафи ташкилотҳои байналхалқӣ дар мамлакат гузаронида шуда буданд, аз ҷумла тадқиқоти сатҳи зиндагонӣ дар Тоҷикистон ва тадқиқоти истеъмолот, муҳочиранд, маҳорат ва ба кор дохилшавӣ дар Тоҷикистон, ки аз тарафи Бонки ҷаҳонӣ гузаронида шуданд. Дар рафти сафари кории аввалини ҳуд дар моҳи октябрி соли 2014, гурӯҳи IFPRI бо USAID ва ташкилотҳои байналхалқие, ки дар шаҳри Душанбе қарор доранд, оид ба тартиб додани саволнома машварат гузаронд.

Бозёфтҳое, ки дар ин ҳисбот оварда шудаанд, бояд барои ҷенқуни тағйироҳо аз рӯи нишондиҳандагои «Озуқаворӣ ба хотири оянда» бо мурӯри вақт дар Минтақаҳои амал бо дикқати маҳсус истифода бурда шаванд. Қайд кардан муҳим аст, ки тадқиқот барои ҳулосабарорӣ нисбати ҳусусиятнокӣ ё сабабноки тарҳрезӣ нашудааст.

Рӯйхати адабиёти истифодашуда

Аббат, Е. А. ва Н. Чайн. (2016 с.). *Нигоҳ доштани қобилияти корӣ: тадқиқоти 10-солаи таъсири таҳия ва татбиқуни GPS-системаи осонкардашудаи бақайдгирии заминҳо барои дехқонон (Staying the course: a 10 year study of impacts of development and implementation of a GPS-based simplified land registration system on farmers in Tajikistan).* Ҳуҷҷате, ки дар конференси Бонки ҷаҳонӣ оид ба захираҳои замин ва камбизоатӣ дар соли 2016 пешкаш шудааст. 14-18 марта соли 2016 дар Вашингтон, Колумбия.

Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. (2012). *Минтақаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон. Душанбе: Агентии омор.*

Алкир, С., Марапит, Х., Мейнзен-Дик Р., Петермэн, А., Кисумбинг А., Сеймур, Г., ва Ваз, А. (2013). *Дастуралми таълими оид ба Индекси васеъшавии ҳуқуқу имкониятҳои занҳо дар соҳаи кишоварзӣ (Instructional Guide on the Women's Empowerment in Agriculture Index).* Пажӯҳишгоҳи байналмиллалии омӯзиши сиёсати озукаворӣ (IFPRI). (2013). Гирифта шудааст аз <http://www.ifpri.org/publication/womens-empowerment-agriculture-index>.

Алкир, С., Марапит, Х., Мейнзен-Дик Р., Петермэн, А., Кисумбинг А., Сеймур, Г., ва Ваз, А. (2013). Индекси васеъшавии ҳуқуқу имкониятҳои занҳо дар соҳаи кишоварзӣ. (*The Women's Empowerment in Agriculture Index*). *Глобальное развитие*, 52 (С), 71-91.

Баллард, Т ., Коутс, Џ ., Свіндал, А . ва М. Дейчлер (2011). *Дараҷаи камбизоатии хонаводаҳо: нишондиҳандав муйянкунӣ ва дастуралмал оид ба ҷенкунӣ (Household Hunger Scale: Indicator Definition and Measurement Guide)*. Вашингтон, округи Колумбия: Лоиҳаи II оид ба расонидани кӯмаки техники дар соҳаи озукаворӣ ва ғизо, FHI 360.

Блек, R.E. ва дигарон. (2008) Камғизоии модару кӯдак: таъсири глобалӣ ва минтақавӣ ва таъсири он ба саломатӣ (*Maternal and Child Undernutrition: Global and Regional Exposures and Health Consequences*). Лансет. 371 (9608): 243-260.

Бонки марказии Федератсияи Руссия. (2016 с.). Интиқоли берунмарзии шахсони воқеӣ. Базаи маълумотӣ. Москва, Федератсияи Руссия. (*Cross-border transfers of individuals. Database*) <http://www.cbr.ru/Eng/statistics/?PrtId=svs>.

Дарnton-Хилл, И. ва дигарон. (2005) норасоии микроэлементҳо ва ҷанбаҳои гендерӣ: ҳароҷотҳои иҷтимою иқтисодӣ. *Маҷаллаи амрикоии ғизогури клиникӣ (Micronutrient deficiencies and gender: social and economic costs. American Journal of Clinical Nutrition)*, май 2005 с., 81 (Иловашо): 1198S-1205S.

Дитон, А. (2008). Таҳлили натиҷаҳои пурсиши хонаводаҳо: усули микроиқтисодӣ дар сиёсати рушд (*The Analysis of Household Surveys: A microeconomic approach to development policy*). Балтимор: газетаи Дошишгоҳи Ҷон Хопкинс.

Дитон, А. ва С. Заиди. (2002). “Дастурамал оид ба коркарди унсурҳои истеъмолот барои таҳлили некӯаҳволӣ” (“Guidelines for constructing consumption aggregates for welfare analysis), рабочий документ № 135. Вашингтон, округи Колумбия: Бонки ҷаҳонӣ.

Дейтхлер, М., Баллард, Т., Свіндал, А. ва Коутс, Дж. (2011). Қайдҳои техникии FANTA № 12: Ҷорӣ намудани ченакҳои оддии гуруснагии хонаводаҳо барои истифодабарӣ дар мамлакатҳои гуногун (*Introducing a Simple Measure of Household Hunger for Cross-Cultural Use*). Вашингтони, округи Колумбия: USAID .

РОБИТАИ МУТАҚОБИЛАИИ “Озӯқаворӣ ба хотири оянда”. (2014). Ҳисобот оид ба вазъияти ибтидой дар минтақаи амали «Озӯқаворӣ ба хотири оянда» дар Тоҷикистон (*Feed the Future Tajikistan Zone of Influence Baseline Report*). Роквил, MD: Вестат.

Фостер, Ч., Суман С., Локшин М. ва Саджая, З. (2013). Усули ягона барои ченкуни камбизоатӣ ва нобаробарӣ: назария ва амалия (*A Unified Approach to Measuring Poverty and Inequality: Theory and Practice*). Вашингтон, округи Колумбия: Бонки ҷаҳонӣ. 115-118.

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон. (2012). “Ҳисобот дар бораи натиҷаҳои ислоҳоти соҳаи кишоварзӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон” (*Report on the Results of the Agrarian Reform of the Republic of Tajikistan*). Душанбе: Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон. (2012). Барномаи ислоҳоти соҳаи кишоварзӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2020 (*The Agriculture Reform Programme of the Republic of Tajikistan for 2012-2020*). Душанбе. Аз 11 декабря соли 2015 дар http://moa.tj/wp-content/Program_Taj_Rus_Eng_ready.pdf.

Грош, М.Е. ва Мунъос, Дж. (1996). Маводи дарсӣ барои банақшагирӣ ва гузаронидани пурсиш оид ба ченкуни сатҳи зиндагонӣ (*A manual for planning and implementing the living standards measurement study survey*). Гурӯҳи тадқиқотӣ оид ба ченкуни сатҳи зиндагонӣ. Ҳуҷҷати №126. Вашингтон, округи Колумбия: Бонки ҷаҳонӣ.

Грош М. ва Глевве, Р. (1995). Дастурамал оид ба тадқиқоти ченкуни сатҳи зиндагонӣ ва маҷмӯаи маълумот (*A Guide to Living Standards Measurement Study Surveys and Their Data Sets*). Гурӯҳ оид ба гузаронидани тадқиқоти сатҳи зиндагонӣ, ҳуҷҷати №120. Вашингтон, округи Колумбия: Бонки ҷаҳонӣ.

Хотон, Ҷ. ва Хандкер, С. (2009). *Феҳрист оид ба камбизоатӣ ва нобаробарӣ*. Вашингтон, округи Колумбия: Бонки ҷаҳонӣ.

Каплински, Р. ва Моррис, М. *Маълумотнома барои таҳлили занҷираи афзоши арзиш* (*Handbook for Value Chain Analysis*). Оттава, Канада: Маркази байналмиллали оид ба гузаронидани тадқиқотҳо дар соҳаи рушд.

Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон (АО), Вазорати тандурустӣ [Тоҷикистон] (ВТ) ва Корпоратсияи молиявии байналмиллали (IFC). (2013). Тадқиқот дар соҳаи демография ва тандурустӣ дар Тоҷикистон, 2012 сол (*Tajikistan Demographic and*

Health Survey 2012). Душанбе, Тоҷикистон ва Калвертон, Мэриленд, ИМА: АС, Вазорати тандурустӣ, ва Корпоратсияи молиявии байналмиллалӣ (IFC).

Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. (2015). Аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар 1 январи соли 2015 (*Population of the Republic of Tajikistan on January 1, 2015 Yearbook.*). Нашрияи солона. Руссия, дар 8 декабри соли 2015 дар http://stat.tj/ru/img/65a709121baf8a64bf15d33f398aafde_1435736807.pdf.

Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. (2015). "Кор аз рӯи намуди фаъолиятҳои иқтисодӣ." ("Employment by economic activity.") Дар ҳолати 1 октябри соли 2015 дар <http://www.stat.tj/en/database/real-sector>.

Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. (2015). "Тақсимоти заминҳои кишоварзӣ 2011-2014." ("Allocation of Agricultural Land 2011-2014.") Дар ҳолати 1 октябри соли 2015 дар <http://www.stat.tj/en/database/real-sector>.

Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. (2015). "Тоҷикистон дар рақамҳо 2015". ("Tajikistan in figures 2015.") Дар ҳолати 11 декабря соли 2015 http://stat.tj/ru/img/695c206e2b1ce86f333f33fdc268a469_1439617140.pdf.

Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. (2015). "Вазъияти иҷтимоӣ-иқтисодии Тоҷикистон дар соли 2015" ("Socio-economic position of Tajikistan in 2015.") дар ҳолати 15 марта соли 2016 http://stat.tj/ru/img/3c8b737e693be8769270f0f588a0a0e5_1455852583.pdf.

Фонди кӯдакони СММ (ЮНИСЕФ). (2013). Ташаббуси глобалӣ оид ба гузаронидани тадқиқоти кӯдаконе, ки ба мактаб намераванд, дар Тоҷикистон (*Global Initiative on Out-of-School Children Tajikistan Country Study*). Душанбе: ЮНИСЕФ.

Гурӯҳи рушди СММ (ПРООН). (2003). *Нишондиҳандаҳое, ки барои мониторинги Мақсадҳои рушди ҳазорсола, истифода бурда мешаванд: мағҳум, асосноккунӣ, концепсия ва сарчашмаҳо (Indicators for monitoring the Millennium Development Goals: definitions, rationale, concepts and sources)*. Нью-Йорк: Созмони Миллали Муттаҳид.

Донишгоҳи Оксфорд. (2013). Методи Алкир Фостер: методи OPHI барои андозагирии гуногунҷанба. Ташаббуси рушди инсонӣ ва паст кардани камбизоатӣ, Оксфорд (OPHI). (*Alkire Foster Method: OPHI's method for multidimensional measurement. Oxford Poverty & Human Development Initiative (OPHI)*). Гирифта шудааст аз <http://www.ophi.org.uk/research/multidimensional-poverty/alkire-foster-method>.

USAID . (2013). Маълумотномаи нишондиҳандаҳои Озуқаворӣ ба хотири оянда: Мағҳум (*Feed the Future Indicator Handbook: Definition Sheets*) (октябри соли 2014 навсозӣ карда шудааст).

USAID . (2014). Томи 11: Дастурамал оид ба гузаронидани тадқиқоти якуми мобайнӣ нишондиҳандаҳо дар сатҳи аҳолии минтақаи амали «Озуқаворӣ ба хотири оянда» (*Volume*

II: Guidance on the First Interim Assessment of the Feed the Future Zone of Influence Population-Level Indicators) (октябри 2014).

Виктория, С.Г. ва дигарон. (2008). Камғизои модарӣ кӯдак: Таъсирот ба саломатии қалнсолон ва сармояи инсонӣ. *Лансет*. 371 (9608): 340-357.

Уэббер, С.М. ва Лабасте, Р. (2010). *Ташаккули рақобатпазири дар соҳаи кишоварзии Африка: Дастурамал оид ба концепсия ва замимаҳои занҷири афзоиши арзиш.* (*Building Competitiveness in Africa's Agriculture : A Guide to Value Chain Concepts and Applications.*) Вашингтон, округи Колумбия: Бонки ҷаҳонӣ. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/2401>

СЧБ ва ЮНИСЕФ. (2006). *Стандартҳои қадронии кӯдакон ва муайянкунни камғизои вазнини шадиди навзодон ва кӯдакон, СЧБ (WHO Child Growth Standards and the Identification of Severe Acute Malnutrition in Infants and Children.).* Созмони ҷаҳонии беҳдошт ва Фонди кӯдакони Созмони миллали муттаҳид.

WHO/UNICEF/USAID/AED/FANTA 2/UC DAVIS/IFPRI/UNICEF. (2010). *Нишондиҳандаҳое, ки барои тадқиқот истифода мешаванд*

Бонки ҷаҳонӣ. (2013). Тоҷикистон – Фаъолгардии рушд дар вилояти Ҳатлон. (*Tajikistan - Reinvigorating Growth in the Khatlon Oblast.*) Вашингтон, округи Колумбия: Бонки ҷаҳонӣ.

Бонки ҷаҳонӣ. (2015). Нишондиҳандаҳои рушди ҷаҳонӣ (*World Development Indicators*). Вашингтон, округи Колумбия: Бонки ҷаҳонӣ.

Бонки ҷаҳонӣ. (2015). Сустшавии мӯътадили рушди иқтисодӣ дар якҷояӣ бо якбора паст гардидани қобилияти харидории хонаводаҳо (*A moderate slowdown in economic growth coupled with a sharp decline in household purchasing power*). Навсозии иқтисодии вазъи № 2, тирамоҳи 2015. Вашингтон, округи Колумбия, Бонки ҷаҳонӣ.

Барномаи озӯқавории ҷаҳонӣ. (2015). Системаи мониторинги бехатарии озӯқаворӣ дар Тоҷикистон (*Tajikistan Food Security Monitoring System*), № 15, июни соли 2015. Душанбе, Тоҷикистон.

Чжанг, Л.С. (1999). Қайдҳо оид ба стратификатсия ҳангоми таҳлили маълумотҳои бинарии тадқиқот (*A note on post-stratification when analyzing binary survey data subject to nonresponse.*). *Маҷаллаи омори расмӣ*, 15 (2): 329-334.

Замимаи I. Маълумот ва рақамҳои иловагӣ

A1.1. Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайни «Озукаворӣ ба хотири оянда»

Ҳаҷми санҷиданашудаи интихобкунанда, баҳодиҳии аниқ, аз стандарт дуршавӣ, интервалҳои боваринок, таъсиро дизайн ва фоизи онҳое, ки барои нишондиҳандаҳои мобайни ташаббуси “Озукаворӣ ба хотири фардо” дар минтақаи амал ҷавоб надодаанд.

	Нишондиҳандаҳои баҳогузорӣ					Фоизи ҷевобни адодаг он ¹	n
	Нишон диҳанд	а	СО	95% ДИ	Таъсиро дизайн		
Нишондиҳандаи “Озукаворӣ ба хотири оянда”							
Харочотҳои ҳаррӯза ба ҳар сари аҳолӣ (ба сифати прокси нисбати даромад) дар соҳаҳое, ки аз Ҳукумати ИМА қўмак мегиранд							
Ҳамаи хонаводаҳо	4.42	8.93	4.00-4.85	1.03	0.0	2000	
Мардҳо ва занҳо	4.34	8.86	3.86-4.83	1.28	0.0	1857	
Танҳо занҳо	5.35	9.77	3.90-6.81	0.70	0.0	141	
Танҳо мардҳо	Λ	Λ	Λ	Λ	Λ	2	
Вусъати камбизоатӣ: Фоизи одамоне, ки ба маблағи камтар аз \$ 1,25 / як рӯз зиндагӣ мекунанд							
Ҳамаи хонаводаҳо	10.4	30.5	7.1-13.7	42.69	0.0	15725	
Мардҳо ва занҳо	10.3	30.5	7.0-13.7	40.80	0.0	15130	
Танҳо занҳо	11.8	32.3	5.5-18.1	5.05	0.0	592	
Танҳо мардҳо	Λ	Λ	Λ	Λ	0.0	3	
Амиқии камбизоатӣ: Фоизи миёнаи норасоӣ нисбат ба хатти камбизоатӣ бо \$ 1,25 / рӯз							
Ҳамаи хонаводаҳо	2.7	10.0	1.6-3.7	37.10	0.0	15725	
Мардҳо ва занҳо	2.6	9.7	1.6-3.6	37.99	0.0	15130	
Танҳо занҳо	3.8	14.9	1.2-6.4	4.02	0.0	592	
Танҳо мардҳо	Λ	Λ	Λ	Λ	0.0	3	
Фоизи занҳое, ки ба нишондиҳандаҳои индекси васеъкунии ҳуқуқ ва имкониятҳои занҳо дар соҳаи кишоварзӣ мувофиқат мекунанд²							
Саҳмгузорӣ дар қабули қарорҳои истеҳсолӣ	44.3	2.0	40.5-48.2	3.05	3.4	1932	
Мухторият дар истеҳсолот	м/н	м/н	м/н	м/н	м/н		
Доштани дорой (актив)-ҳо	24.4	1.3	21.8-27.0	1.85	2.4	1952	
Харид, фурӯш ва супоридани дорой (актив)-ҳо	17.8	1.4	15.0-20.6	2.26	18.1	1638	
Дастрасӣ ба қарз ва қабули қарор оид ба қарз	11.2	0.8	9.7-12.7	1.17	2.4	1952	
Назорат аз болои истифодаи даромад	83.7	1.4	81.1-86.4	2.61	2.4	1952	
Аъзои гурӯҳ	48.2	2.8	42.7-53.8	6.02	5.8	1885	
Баромад дар назди ҷамъият	м/н	м/н	м/н	м/н	м/н		
Сарбории корӣ	1.1	0.3	0.7-1.7	1.18	4.7	1906	
Вақти холигӣ	41.9	2.0	37.9-45.8	3.21	2.4	1952	

A1.1. Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайни «Озуқаворӣ ба хотири оянда»

Ҳаҷми санҷиданашудаи интихобкунанда, баҳодиҳии аниқ, аз стандарт дуршавӣ, интервалҳои боваринок, таъсирни дизайн ва фоизи онҳое, ки барои нишондиҳандаҳои мобайни ташаббуси “Озуқаворӣ ба хотири фардо” дар минтақаи амал ҷавоб надодаанд.

Нишондиҳандаи “Озуқаворӣ ба хотири оянда”	Нишондиҳанда	Нишондиҳандаҳои баҳодиҳӣ			Таъсир и дизайн	Фоизи ҷавобнад одагон ¹	n
		СО	95% ДИ				
Вусъати хонаводаҳои ба ғурснагии таҳаммулпазир ё шадид гирифтор							
Ҳамаи хонаводаҳо	14.1	34.8	12.0-16.2	1.85	0.0	2000	
Мардҳо ва занҳо	13.8	34.5	11.5-16.1	2.11	0.0	1857	
Танҳо занҳо	18.8	39.2	11.7-25.8	1.15	0.0	141	
Танҳо мардҳо	Λ	Λ	Λ	Λ	Λ	2	
Гуногуни ғизои занҳо: миқдори миёнаи ғурӯҳои маҳсулоти ҳурока, ки аз тарафи занҳои синну соли репродуктивӣ истеъмол карда мешаванд							
Ҳамаи занҳои 15-49 сола	3.7	1.9	3.6-3.9	4.73	25.1	3198	
Вусъати додани танҳо шири сина дар байни кӯдакони то 6 моҳа							
Ҳамаи кӯдакон	69.2	46.3	62.1-76.3	1.30	0.0	219	
Писарон	70.3	45.9	59.8-80.8	1.39	0.0	106	
Духтарон	68.1	46.8	58.9-77.4	1.10	0.0	113	
Вусъати кӯдакони 6-23 моҳа, ки ҳадди ақали ҷоизи вояи ғизоро истеъмол карда буданд							
Ҳамаи кӯдакон	5.5	22.8	3.6-7.4	1.24	0.0	697	
Писарон	5.6	22.9	3.2-7.9	0.96	0.0	357	
Духтарон	5.4	22.6	2.7-8.1	1.25	0.0	340	
Вусъати занҳои синну соли репродуктивӣ, ки маҳсулоти ҳурокаи серғизоро аз занчири мақсадноки афзоиши арзиш истеъмол мекунанд, (МХСЗАА)							
МХСЗАА 1 меваҳо:							
Ҳамаи занҳои 15-49 сола	21.2	40.9	18.7-23.7	3.05	25.1	3198	
МХСЗАА 2 сабзавот:							
Ҳамаи занҳои 15-49 сола	75.9	42.8	73.3-78.4	2.83	25.1	3198	
МХСЗАА 3 маҳсулоти ширӣ:							
Ҳамаи занҳои 15-49 сола	54.5	49.8	51.6-57.5	2.86	25.1	3198	
Вусъати занҳои синну соли репродуктивӣ, ки ақалан як маҳсулоти ҳурокаи серғизоро аз занчири мақсадноки афзоиши арзиш истеъмол мекунанд.							
Ҳамаи занҳои 15-49 сола	87.7	32.9	85.8-89.6	2.65	25.1	3198	
Вусъати кӯдакони 6-23 моҳа, ки маҳсулоти ҳурокаи серғизоро аз занчири мақсадноки афзоиши арзиш истеъмол мекунанд							
МХСЗАА 1 меваҳо: ҳамаи кӯдакон	9.8	29.8	7.0-12.7	1.59	0.0	697	
МХСЗАА 2 сабзавот: ҳамаи кӯдакон	2.4	15.4	1.3-3.5	0.90	0.0	697	
МХСЗАА 3 маҳсулоти ширӣ: ҳамаи кӯдакон	48.8	50.0	44.0-53.5	1.59	0.0	697	

A1.1. Нишондиҳандаҳои Тадқиқоти мобайни «Озуқаворӣ ба хотири оянда»

Ҳаҷми санҷиданашудаи интихобкунанда, баҳодиҳии аниқ, аз стандарт дуршавӣ, интервалҳои боваринок, таъсири дизайн ва фоизи онҳое, ки барои нишондиҳандаҳои мобайни ташаббуси “Озуқаворӣ ба хотири фардо” дар минтақаи амал ҷавоб надодаанд.

Нишондиҳанда “Озуқаворӣ ба хотири оянда”	Нишондиҳандаҳои баҳогузорӣ					Фоизи ҷавобна додагон^	n
	Нишонди ҳанда	СО	95% ДИ	Таъсири дизайн			
Вусъати кӯдакони 6-23 моҳа, ки ақалан як маҳсулоти хуроқаи серғизоро аз занчири мақсадноки афзоиши арзиш истеъмол мекунанд							
Ҳамаи кӯдакон	52.5	50.0	47.9-57.2	1.52	0.0	697	
Писарон	54.8	49.8	48.6-61.1	1.41	0.0	357	
Духтарон	50.2	50.1	44.4-55.9	1.14	0.0	340	
Вусъати занҳои камвазн							
Ҳамаи занҳои 15-49 сола, ки ҳомиладор нестанд	5.5	0.46	4.59-6.41	1.20	26.9	2904	
Вусъати қадпастӣ дар байни кӯдакони то 5 сола							
Ҳамаи кӯдакон	29.3	1.39	26.6-32.0	1.53	32.8	1632	
Писарон	29.8	1.84	26.2-33.4	1.32	33.7	816	
Духтарон	28.8	1.81	25.3-32.3	1.30	31.8	816	
Вусъати лоғарии кӯдакони то 5 сола							
Ҳамаи кӯдакон	9.2	0.86	7.5-10.9	1.50	30.9	1678	
Писарон	10.7	1.41	7.9-13.5	1.76	31.3	845	
Духтарон	7.6	0.97	5.7-9.5	1.12	30.4	833	
Вусъати камвазнӣ дар байни кӯдакони то 5 сола							
Ҳамаи кӯдакон	16.0	1.42	13.2-18.8	2.67	26.9	1774	
Писарон	19.5	1.71	16.1-22.8	1.68	26.8	901	
Духтарон	12.5	1.55	9.4-15.5	1.92	27.1	873	

Сарчашма (ҳо): Тадқиқоти мобайни “Озуқаворӣ ба хотири оянда” дар Тоҷикистон, 2015 сол.

м / н – маълумот нест.

^ Натиҷаҳо аз ҷиҳати оморӣ коғӣ нестанд, п <30.

1 Фоизҳои ҷавобнадодагон барои ҳар як нишондиҳанда бо ёрии фарқият байни миқдори ҳолатҳои комилҳуқӯқ ва миқдори мушоҳидаҳо, ки барои таҳлил дастрас мебошанду ба миқдори ҳолатҳои мақбул тақсим шудаанд, гирифта шудаанд.

2 Нишондиҳанда пурраи WEAI-ро наметавон ҳисоб кард, чунки маълумоти мобайни танҳо нисбати занҳо ҷамъ ҳарда шуда буданд ва нишондиҳанда мухторият соқит ҳарда шуд. Дар доираи тадқиқоти мобайни дуюм (2017) миқдори пурраи маълумотҳо нисбати занон ва мардон ҷамъ ҳарда мешавад ва маълумоти пурра оид ба WEAI пешкаш ҳарда мешавад.

Замимаи 2. Методология

A2.1 Интихобкунанда ва санчиш

Интихобкунанда

Интихобкунандаи хонаводаҳои тадқиқоти мобайни нақшай интихобкунандай думарҳилагии страти фикатсионии кластериро риоя мекард. Дар доираи марҳилаи якум 99 минтақаи барӯйхатгирий (МБ) аз 12 ноҳияҳои вилояти Хатлон бо воситаи интихобкунандаи эҳтимолияташ мутаносибан ба андоза (ЭМА) интихоб карда шуда буданд. Дар доираи марҳилаи дуюм 2000 хонавода барои пурсиш интихоб карда шуданд, ки онҳодар асоси интихобкунандаи тасодуфӣ аз рӯйхати пурраи хонаводаҳое, ки ҳангоми барӯйхатгирии хонаводаҳо маълум карда шуда буданд, аз 21 феврал то 17 марта соли 2015 интихоб карда шуданд.

Санчиш

Маълумотҳое, ки барои санчиши натиҷаҳои тадқиқот лозим буданд, дар давоми тамоми раванди таҳияи интихобкунанда ҷамъ карда шуданд. Онҳо чунинанд: (1) нишондиҳандай андозаи МБ (ки дар инчо андоза ҳамҷун шумораи аҳолӣ ё миқдори хонаводаҳо муйян карда шудааст), ки барои интихоби МБ истифода бурда шудааст, (2) нишондиҳандай андозаи страта, ки аз он МБ интихоб карда шудааст, (3) нишондиҳандай андозаи МБ ҳангоми барӯйхатгирий, ва (4) сатҳи иштироки мусоҳибон аз хонавода, яъне мардон ва занон. Санчиш барои хонаводаҳо, занҳо, мардҳо ва кӯдаконе, ки ба интихобкунанда дохиланд, ҳисоб карда шудааст.

Санчишҳои ҳисобӣ дар асоси интихобкунандаи эҳтимолии алоҳида барои ҳар як марҳилаи таҳияи интихобкунанда ва барои ҳар як кластер муйян карда шудааст.

МО ДОРЕМ:

P_{1ht} – марҳилаи якуми интихоби эҳтимолии кластери i дар стратай h .

P_{2ht} – марҳилаи дуюми интихоби эҳтимолии дар дохили кластери i (интихоби хонаводаҳо).

Эҳтимолияти интихоби кластери i дар интихобкунанда чунин аст:

$$P_{1ht} = \frac{m_h \times N_{ht}}{N_h}$$

Эҳтимолияти интихоби хонавода ҳангоми марҳилаи дуюм дар кластери i чунин аст:

$$P_{2hi} = \frac{n_{hi}}{L_{hi}}$$

Ки дар инчо:

m_h – шумораи кластерҳое, ки дар стратай h интихоб карда шудаанд.

N_{hi} – шумораи умумии аҳолӣ дар гурӯҳи муайянкарда шуда, барои интихоби кластери i дар стратай h .

N_h – шумораи умумии аҳолӣ дар гурӯҳи муайянкарда шудаи стратай h .

n_{hi} – миқдори хонаводаҳо дар интихобкунанда, ки барои интихоби кластери I дар стратай h муайян карда шудаанд.

L_{hi} – миқдори хонаводаҳо, ки дар рӯйхати хонаводаҳои барои интихоби кластери I дар стратай h номбар карда шудаанд.

Эҳтимолияти умумии интихоби ҳар як хонавода дар кластери I стратай h - ин натиҷаи интихоби эҳтимолӣ дар ду марҳила мебошад:

$$P_{hi} = P_{1hi} \times P_{2hi} = \frac{m_h \times N_{hi}}{N_h} \times \frac{n_{hi}}{L_{hi}}$$

Санчишҳои ҳисобӣ барои ҳар як хонавода дар кластери I стратай h – ин тағиیرёбандаи мутақобилаи эҳтимолияти умумии интихобӣ мебошад:

$$W_{hi} = \frac{1}{p_{hi}} = \frac{N_h \times L_{hi}}{m_h \times N_{hi} \times n_{hi}}$$

Санчиши интихобкунанда бо санчиши ҳисобӣ бо назардошти ислоҳ барои набудани ҷавоб дар ҳар як кластерҳои интихобшуда муайян карда шудааст. Ҳиссаи ҷавобдодагон ҳангоми тадқиқот дар сатҳи кластер ҳамҷун таносуби шумораи ҷавобдодагон ба шумораи қобили қабул ҳисоб карда шудааст, ки онҳо хонавода е шахси алоҳиба буда метавонад (зан, қӯдак ва ё WEAI).

A2.2 Вусъатёбии камбизоатӣ ва үсулҳое, ки аз баҳисобирии ҳарочотҳо асос ёфтааст

Сарчашмаи маълумот

Корҳои саҳроӣ барои тадқиқоти мобайнӣ, ки дар моҳҳои феврал-марти соли 2015 гузаронида шуд, ба сифати сарчашмаи маълумотҳо барои нишондиҳандаҳои ташабbusi «Озуқаворӣ ба хотири оянда» истифода бурда шуданд.

Омодакунии маълумотҳо

Маълумотҳое, ки аз таҳлил истисно карда шуданд:

- Харочотҳои калони гоҳ-гоҳ сарфшаванд, ба монанди харочот барои тӯю дигар маъракаҳо, тӯҳфаҳо барои тӯй, бистарикунонӣ дар беморхона ва талафот дар бозиҳои қиморӣ.
- Молҳои истифодаи дарозмуддат истисно карда шуданд, зоро ҳисоб кардани нархи баъзе молҳое, ки дар вақтҳои гуногун харидорӣ карда шуда буданд, имконнопазир аст. Олоти тадқиқот танҳо маълумотро нисбати молҳои начандон пеш харидашуда қайд кард. Молҳои истифодаи дарозмуддат инчунин аз таҳлили маълумотҳои тадқиқоти базавӣ истисно карда шуда буданд.
- Харочот барои манзил ба таҳлил дароварда нашуданд. Қисми зиёди хонаводаҳо дар Тоҷикистон заминро ба ичора мегиранд ё ба ичора медиҳанд. Илова бар он, бозори назарраси амволи ғайриманқул вуҷуд надорад, ки ин ҳисоби нарҳро дар ин ҳолат мураккаб менамояд.

Ҳисоббарорӣ:

- Набудани маълумот ва ҷавобҳои «Намедонам» одатан барои саволҳои бинарӣ дар қимати сифрии «Не» ва барои ҷавобҳои рақамии «0» қайд карда шудаанд. Нисбати маълумотҳои намерасидагӣ ва қиматҳои «намедонам» барои санаи таваллуд ва синну сол баъзе истисноҳо ба амал оварда шуданд, ки мағҳумро якбора тағйир дод.
- Маълумотҳо барои маҳсулоти ҳӯрока дар хонаводаҳо, ки дар он нарҳи бозорӣ дар ҳол дастрас набуд, ҳисоб карда шуданд. Аксарияти маҳсулоти ҳӯрока аз бозор бо нарҳ ва ба миқдори муайян барои ҳар як хонавода ҳариданд.

буданд. Маҳсулоти ҳӯрока, ки бо дигар роҳ ба даст оварда шуда буданд (масалан, аз ҳисоби истеҳсолоти дохилӣ) оид ба нарҳ маълумот надоштанд. Илова бар он, аз сабаби хатогии саволдиҳанда маълумот оид ба нарҳи молҳои харидашуда низ мавҷуд набуданд. Дар ин ҳолатҳо, нарҳи молу маҳсулоти алоҳида бо роҳи истифодаи қиматҳои миёна дар интихобкунанда ҳисоб карда шуданд. Азбаски шуморай мушоҳидаҳо дар сатҳи деҳот барои ба сифати нишондиҳандаҳои боэътимод баромад кардан хеле кам буд, қиматҳои миёна дар сатҳи ноҳияҳо муттаҳид карда шуданд. Дар он ҳолатҳое, ки маълумоти сатҳи ноҳиявӣ кофӣ набуданд, одатан нисбати молҳои нисбатан камтар харидоришаванд қиматҳои миёнаи тамоми интихобкунанда барои ҳисоби маълумот истифода бурда шуданд.

- Дар раванди тозакуни маълумот партофтҳо ба қайд гирифта шуданд. Дар рафти таҳлил, муқаррар карда шуд, ки бо вучуди он таъсири партофтҳо эҳтимолан ноҳиз ҳастанд. Бинобар ин партофтҳои мушоҳидаҳо ба нишондиҳандаҳои миёнаи истеъмолот дохил карда шуданд.
- Баҳодиҳии бозор бари муайянкунни миқдории нарҳҳо гузаронида нашудаанд. Маълумот оид ба нарҳҳо пурра аз интихобкунанда гирифта шуд.
- Чунончӣ нарҳҳои бозорӣ ва тамоюли истеъмолот аз рӯи вилоятҳои кишвар ва аз рӯи мавсимҳои гуногуни сол фарқ мекунанд, барои муайян кардани ҳамаи воҳидҳои нарҳ бо як нарҳи ягона ва қиёспазир, одатан индекси нарҳии Пааше (Paasche Price Index) ё Ласпейрес (Laspeyres Price Index) истифода бурда мешавад. Бо вучуди он, дар баҳодиҳии мазкур нарҳҳои номиналӣ барои маълумотҳоро аз рӯи вилоятҳои кишвар ё мурури вақт қиёспазир кардан, ислоҳ карда нашудаанд. Марҳилаи вақт, ки дар давоми он корҳои саҳроӣ гузаронида шуданд, кофӣ набуд, ба ҳар ҳол гузаронидани мӯқоиса вақтӣ без даровардани ислоҳот имконпазир буд. Ҳамин тавр, минтақаҳои ҷуғрофии тадқиқот ихчам ва то дараҷаи кофӣ ба ҳам монанд буданд, ки зарурияти даровардани ислоҳотро бартараф гардонд.

Мубодилаи асъор бо истифодаи ИНИ ва БҚҲ

- Маълумотҳои ҳармоҳаи индекси нарҳҳои истеъмолӣ (НИИ) аз базаи аълумотҳое, ки аз тарафи Агентии омори Тоҷикистон нашр гардидааст, гирифта шудааст. ИНИ дар охири моҳи феврали соли 2015 (дар миёни корҳои саҳроӣ) 245,35 (ба моҳи декабри соли 2003 индексатсия шуда = 100) ташкил дод. Нишондиҳандай миёнаи ИНИ барои соли 2015, бо истифодаи мушоҳидаҳои моҳона бо роҳи тақсимоти ҳар як ИНИ ба ИНИ-и барои ҳамин моҳи соли 2004 (масалан, моҳи июни соли 2005 ба моҳи июни соли 2004) ва истифодаи нишондиҳандай миёнаи дувоздаҳ касрҳои ба даст овардашуда, муайян карда шудааст. Ин ба 107,10 оварда расонид.

- Омили мубодилаи баробарии қобилияти харидорӣ (БҚҲ) барои соли 2005 0.93 буда, он барои харочотҳои истеъмолии инфиродии хонавода аз Ҷадвали I нашрияи Бонки ҷаҳонии «Баробарии қобилияти харидорӣ ва харочотҳои ҳақиқии ҷаҳонӣ», ки соли 2008 аз чоп баромад, гирифта шудааст.
- Бо воситаи формулаи зерин, ки дар он 111.65 ин мубодилаи доллари ИМА барои соли 2005 ба доллари ИМА соли 2010 ($2005 = 100$) мебошад, хисоб мекнунем:

$$\frac{2005 \text{ сомони номинали}}{\text{Марти соли 2015 сомони номинали}} * \frac{1}{2005 \text{ омили мубодилаи ПҚҲ}} * 111.65$$

Ҳадди камбизоатӣ

- Ҳадафи USAID ва дигар шарикон метавонанд барои гирифтани маълумоти алтернативӣ оид ба ҳудуди камбизоатӣ дархост қунанд. Илова бар ҳадди ниҳоии байналхалқӣ, ки \$ 1,25-ро дар як рӯз бар ҳар сари аҳолӣ мувофиқи паритети қобилияти харидории соли 2005, маълумот оид ба ҳудудҳои алтернативии камбизоатиро дар қисми 4.2.2 ва 4.2.3 дохил кардан мумкин аст.
- Моҳи октябри соли 2015 Бонки ҷаҳонӣ ҳудуди камбизоатиро дар ҳаҷми \$ 1,90 муқаррар кард, то ки ҳатти камбизоатии \$ 1,25-ро иваз қунад, ки ин ҳақиқати ҳозираро дар сабади истеъмолии ҷаҳонӣ инъикос мекунад. Ҳатти камбизоатии \$ 1.90, ки дар ҳисоботи мазкур оварда шудааст, ба сифати тасдиқоти ҳадди навтарини камбизоатии байналхалқӣ баромад мекунад.
- Ҳадди миллии камбизоатӣ ва ҳадди миллии камбизоатии ниҳоӣ мувофиқи қайдҳои методологӣ: андозагирии камбизоатӣ дар Тоҷикистон, Агентсии миллии омор дар Тоҷикистон мутобиқ карда шудааст. Дар нашрияи мазкур ҳадди миллии камбизоатӣ ба андозаи 5,217 сомонӣ дар як рӯз бар ҳар сари аҳолӣ ва ҳадди ниҳоии камбизоатӣ ба андозаи 4,152 сомонӣ дар як рӯз бар ҳар сари аҳолӣ муқаррар карда шудааст. Бо истифода аз маълумотҳои моҳона ва семоҳаи индекси нарҳҳои истеъмолӣ ва ислоҳот бо назардошти таваррум дар ду моҳи соли 2015, нишондиҳандаҳое, ки дар таҳлил истифода бурда шуданд, мувофиқан 5,383 ва 4,192 сомониро ташкил доданд.

Тарозуҳо

- Тарозуҳои интихобкунанда, ки дар доираи баҳодиҳии базавӣ истифода бурда шуда буданд, нигоҳ дошта шуданд. Нишондиҳандаҳои миёнавазн барои шарҳи нишондиҳандаҳо дар сатҳи хонаводаҳо дар ҳамаи ҳисбот истифода бурда

шудаанд. Онҳо аз методологияе, ки дар Қисми А2.1. Замима шарҳ дода шудаанд, асос ёфтаанд. Дар интихобкунандай хонаводаҳо 20 қиматҳои ягонаи тарозуҳои хонаводаҳо истифода бурда шуданд, ки онҳо тақсимотро байни маҳалҳои деҳот / шаҳр инъикос мекарданд.

A2.3 Меъёрҳои ба даст овардани нишондиҳандаҳои мувофиқат ба васеъ намудани ҳуқуқу имкониятҳои занҳо дар соҳаи кишоварзӣ

Дар ҷадвали дар поён овардашуда панҷ ҷанбаҳои васеъ намудани ҳуқуқу имкониятҳои занҳо дар соҳаи кишоварзӣ, нишондиҳандаҳои мувофиқи васеъ намудани ҳуқуқу имкониятҳо, саволҳои тадқиқот, ки барои ба даст овардани маълумот истифода шудаанду барои муайян кардани мувофиқат ё номувофиқӣ аз рӯи ҳар як нишондиҳандаи васеъ намудани ҳуқуқу имкониятҳо мухим ҳастанд, инчунин чӣ гуна меъёрҳои мувофиқат барои ҳар як нишондиҳандаи васеъ намудани ҳуқуқу имкониятҳои занҳо дар соҳаи кишоварзӣ муайян карда мешавад, оварда шудааст.

Соҳа	Номгӯи нишондиҳанда	Саволҳои тадқиқот	Яқҷоякунни меъёрҳои мувофиқат	Меъёрҳои номувофиқат
Истеҳсолот	Саҳм дар қабули қарорҳо оид ба истеҳсолот	G2.02 А-С, F То чи андоза Шумо ҳиссаси ҳудро гузаштед дар қабули қарор оид ба: Парвариши зироати истеъмолии кишоварзӣ, парвариши зироатии молии кишоварзӣ, ҷорводорӣ, моҳипарварӣ; G5.02 А-Д Ба фикри Шумо оиди ин ҷанбаҳои хонавода (агар ҳоҳиш дошта бошед) то қадом андоза қарори шахсии ҳудро қабул карда метавонед; истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ, қадом намуди захираҳоро барои истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ ба даст овардан, қадом намуди зироатҳоро парвариш кардан барои истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ, кӣ вакай ҳосилро ба бозор мебарорад, ҷорводорӣ.	Ақалан бояд дар қабули қарор ягон ҳиссагузорӣ кард ё қобилияти баровардани қарори ҳуд дошта бошад, ҳадди ақал дар ду соҳаи қабули қарор	Набудани мувофиқат агар шаҳси воқеӣ дар қабули қарор иштирок мекунад, АММО саҳми ҳудро умуман намегузорад; ё ў қарор қабул намекунад ва боварӣ надорад, ки аз ўҳдаи қабули қарор баромада метавонад.
Захираҳо	Соҳибикинни дорой (актив)-ҳо	G3.02 А-Н Ба ақидаи Шумо ки соҳиби қисми зиёди ДОРОЙ [АКТИВ]-ҳо ба хисоб меравад? Заминҳои кишоварзӣ, ҷорвои калони шоҳдор, ҷорвои ҳурд, чӯчаҳо ва ғ.; ҳавз барои парвариши моҳӣ / таҷҳизот; таҷҳизоти кишоварзӣ (механизиронӣ нашуда); таҷҳизоти кишоварзӣ (механизиронӣ шуда), таҷҳизоти истеҳсолии ғайрикишоварзӣ, хона; молҳои калони истифодай дарозмуддат; молҳои ҳурд истифодай дарозмуддат; телефони мобилий;	Бояд ақалан соҳиби як дорой (актив) бошад, лекин соҳиби як дорой (актив)-и ҳурд не (мурғ, таҷҳизоти механизиронӣ нашуда ё молҳои истеъмолии ҳурд истифдаи дарозмуддат)	Набудани мувофиқат, агар хонавода соҳиби ягон дорой (актив) набошад ё соҳиби танҳо як дорой (актив)-и ҳурд бошад ё агар хонавода соҳиби ягон намуди дорой (актив) бошаду ЛЕКИН ҳудаш соҳиби қисми зиёди актив набошад

Соҳа	Номгүй нишондиҳанда	Саволҳои тадқиқот	Яқъоякунни меъёрҳои мувофиқат	Меъёрҳои номувофиқат
		заминҳои ғайрикишоварзӣ (ҳама гуна); нақлиёт		
	Харидан, фурӯхтан ё ба каси дигар додани дорой (актив)-ҳо	G3.03-G3.05 A-G Ба фикри Шумо кӣ бисёртар оиди фурӯхтан, додан, ба ичора додан / ба гарав гузоштани [ДОРОЙ] қарор қабул карда метавонад? G3.06 A-G Кӣ бисёртар барои қабули қарор оиди хариди [ДОРОЙ] –и нав мусоидат мекунад? Заминҳои кишоварзӣ, чорвои калони шоҳдор, чорвои хурд, мурғҳо ва ғ.; ҳавз барои парвариши моҳӣ; таҷхизоти кишоварзӣ (механизронӣ нашуда); таҷхизоти кишоварзӣ (механизронӣ шуда).	Бояд қобилияти қабули қарор оид ба фурӯш, ба каси дигар додан ё ичора додани ақалан як дорой (актив)-ро дошта бошад, лекин ба истиснои мурғҳо ва таҷхизоти кишоварзии механизронӣ нашуда	Набудани мувофиқат, агар хонавода соҳиби ягон дорой (актив) набошад ё соҳиби танҳо як дорой (актив)-и хурд бошад ё агар хонавода соҳиби ягон намуди дорой (актив) бошаду ЛЕКИН худаш дар қабули қарор оид ба ин (иваз кардан ё харид) иштирок нақунад.

Соҳа	Номгүй нишондиҳанда	Саволҳои тадқиқот	Яқъоякунни меъёрҳои мувофиқат	Меъёрҳои номувофиқат
	Дастрасӣ ва қабули қарор оид ба қарз (кредит)-ҳо	G3.08-G3.09 А-Е Кӣ оиди аз [САРЧАШМА] гирифтани карз / пулро / дорой (актив)-и ба қарз гирифташударо барои чӣ истифода бурдан қарор қабул кардааст? Ташкилотҳои ғайридавлатӣ (НПО); қарэдиҳандаи ғайрирасмӣ; қарэдиҳандаи расмӣ (бонк); дӯстон ё хешовандон; ROSCA (гурӯҳи сармоягузорӣ / қарзӣ)	Бояд оид ба қарз гирифтани маблағ ё оид ба чӣ тавр истифода бурдани қарзе, ки ақалан аз як сарчашма гирифта шудааст, қарор қабул кунад	Набудани мувофиқат, агар хонавода қарз надошта бошад Ё аз сарчашмаи қарз истифода бурда бошаду лекин зан дар қабули ҲЕЧ ГУНА қарор оид ба ин масъала иштирок накарда бошад
Даромад	Назорат ба истифодаи даромадҳо	G2.03 А-Ф То чи андоза Шумо дар қабули қарор оиди истифода бурдани даромад аз зироати истеҳсолӣ, зироати молӣ, чорводорӣ, фаъолияти ғайрикишварӣ, музди меҳнат ва маош, мҳипарварӣ ҳиссаи худро гузоштед? G5.02 Е-Г Ба фикри Шумо оиди ин чанбаҳои хонавода (агар хоҳиш дошта бошед) то кадом андоза қарори шахсии худро қабул карда метавонед: нисбати маош ё музди меҳнати шахсиатон, ки дар натиҷаи ба кор даромадан ба даст меоред; ҳароҷотҳои ноҷизи хонавода	Дар қабули қарор оид ба даромадҳо, на ин ки дар ҳароҷоти хурди хонавода саҳми худро гузошт	Набудани мувофиқат, агар дар фаъолият иштирок кунаду лекин дар қабули қарор ягон саҳмгузорӣ накунад ё оид ба қарор нисбати даромади ба даст овардашуда саҳми ноҷиз гузорад

Соҳа	Номгүй нишондиҳанда	Саволҳои тадқиқот	Яқсоякунни меъёрҳои мувофиқат	Меъёрҳои номувофиқат
Роҳбарӣ	Аъзои гурӯҳ	G4.05 А-К Оё Шумо аъзои ягон гурӯҳ ҳастед: гурӯҳи кишоварзӣ / чорвodorӣ / моҳипарварӣ / гурӯҳи бозорӣ; истифодабарандагони об, истифодабарандагони ҷангал, гурӯҳи молиявии ҳурд ё қарзӣ; гурӯҳ оид ба расонидани ёрии ҳамдигарӣ ё гурӯҳи сӯғуртавӣ (аз ҷумла ҷомеаи дағнӣ); ассотсиатсияҳои савдо ё тиҷоратӣ; шаҳрвандӣ / ҳайрия; мақомоти ҳокимияти маҳаллӣ; гурӯҳи динӣ; дигар гурӯҳҳои занона, дигар гурӯҳҳо.	Бояд аъзои фаъоли ақалан як гурӯҳ бошад	Набудани мувофиқат, агар аъзои фаъоли гурӯҳ набошад ё агар дар бораи мавҷудияти ягон гурӯҳ дар ҷамъият маълумот надошта бошад, ё дар ҷамъият ягон гурӯҳ фаъолият накунад

Соҳа	Номгүй нишондиҳанда	Саволҳои тадқиқот	Яқсоякунни меъёрҳои мувофиқат	Меъёрҳои номувофиқат
	Баромади ҷамъияти (оммавӣ)	G4.01 - G4.03 Оё Шумо ҳангоми сухан рондан дар байнин оидӣ ёри додан ба ҳалли мушкилоти инфраструктураи ҷамъияти худ (ба монанди сохтани чоҳ, роҳ) худро озоду бароҳат хис меқунед? Барои таъминоти дурустӣ пардоҳти маош барои корҳои ҷамъияти ё дигар барномаҳои монанди ин? Оиди эътироҳ байни кардан нисбати рафтори носазони шахсони соҳибмартаба ва ё кормандони ҳукумати?	Ҳангоми баромад ақалан дар як ҷамъомади ҷамъияти худро бароҳат/озод ҳис кунад.	Набудани мувофиқат, агар зан ҳангоми баромади оммавӣ худро умуман бароҳат/озод ҳис нақунад
Вақт	Сарбории корӣ нагрузка	G6 зиёда аз 10,5 соат дар 24 соати гузашта кор кардааст.	Миқдори умумии ҷамъи соатҳои корӣ бояд аз 10,5 соат камтар бошад	Набудани мувофиқат, агар зан зиёда аз 10,5 соат дар як шабонарӯз кор кунад
	Истироҳат / вақти холигӣ	G6.02 Шумо ба қаноатмандии худ нисбати мавҷудияти вақти холигӣ барои истироҳат ва фароғат, ба монанди ба хонаи ҳамсаҳо рафтани, тамошои телевизор, гӯш кардани радио, тамошои фильмҳо ва машғулияти варзиший чӣ гуна баҳо медиҳед?	Сатҳи қаноатмандӣ бояд ақалан аз рӯи ҷадвали 10 хола ба 5 хол баробар бошад	Набудани мувофиқат, агар зан қаноатманд набошад (<5)

Замимаи 3. Олотҳои тадқиқот

MODULE A. HOUSEHOLD IDENTIFICATION COVER SHEET

HOUSEHOLD IDENTIFICATION			INTERVIEW DETAILS			
A.01	Household ID number		<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>		A.11a Name/code of enumerator <input type="text"/>	
A.02	Cluster Number		<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>		A.11b _____	
A.03	Village		<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>		A.12 Is this the first or second visit? Date of first visit	
A.03a	Jamoat					<input type="text"/> / <input type="text"/> / <input type="text"/> <input type="text"/>
A.03b	Type - Urban...1 Rural.....2				<input type="text"/> / <input type="text"/> / <input type="text"/> <input type="text"/>	
A.04	County 1		<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>		A.13 Date of second visit <input type="text"/> / <input type="text"/> / <input type="text"/> <input type="text"/>	
A.05	District 3		<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>		A.14 Reason for second visit <input type="text"/>	
A.06	Region 2		<input type="text"/> <input type="text"/>			
A.07	Type of Household		<input type="text"/>		A.15 Final outcome of interview <input type="text"/>	
GPS INFORMATION			A.16a Name/code of supervisor <input type="text"/>		<input type="text"/> / <input type="text"/>	
A.08a	Longitude		<input type="text"/> ° <input type="text"/> . <input type="text"/> <input type="text"/> '		A.16b _____	
A.08b	Latitude		<input type="text"/> ° <input type="text"/> . <input type="text"/> <input type="text"/> '		A.17 Date of data entry <input type="text"/> / <input type="text"/> / <input type="text"/> <input type="text"/>	
A.08c	Altitude (m)		<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>		A.18 Language of Interview (1 = Tajik, 2 = Uzbek) <input type="text"/> / <input type="text"/>	
RESPONDENT INFORMATION			A.19 What is your telephone number? <input type="text"/> / <input type="text"/> / <input type="text"/> / <input type="text"/> <input type="text"/>			
A.09a	Primary Respondent Name and ID <input type="text"/>		<input type="text"/> <input type="text"/>		A.20 Have you obtained consent from all household members? ___ Yes ___ No	
A.09b	<input type="text"/>				<input type="text"/> <input type="text"/>	
A.10 A.10			Secondary Respondent Name and ID			
INSTRUCTIONS	<p>A.07. HOUSEHOLD TYPE</p> <p>1 = Male and female adult - household contains at least one male and one female adult ≥ 18 years old 2 = Female adult only - household contains at least one female adult and no male adults ≥ 18 years old 3 = Male adult only - household contains at least one male adult and no female adults ≥ 18 years old 4 = Child only - household contains no adults ≥ 18 years old</p> <p>A.09 & A.10. RESPONDENTS</p> <p>The primary and secondary respondents are those who <u>self-identify</u> as the primary male and female (or female only) members responsible for the decision making, both social and economic, within the household. In Male and Female Adult Households, they are usually the husband and wife; however they can also be other household members as long as they are aged 18 and over. Household head may be identified as an older individual as a sign of respect and might not have all information about the younger members of the family. Therefore, make sure that someone else more knowledgeable should facilitate</p>					<p>A.15. OUTCOME OF INTERVIEW</p> <p>1 = Complete 2 = Incomplete 3 = Absent 4 = Refused 5 = Could not locate</p>

filling in the missing information (especially don't know). In Female Adult Only households, there will only be a primary respondent -- the principal female decision-maker aged 18 or older. Primary and secondary respondents do not need to be noted for Male Adult Only and Child Only Households, and Module G WEAI should not be applied in Male Adult Only and Child Only Households.

MODULE B. INFORMED CONSENT

Informed Consent: *It is necessary to introduce the household to the survey and obtain the consent of all prospective respondents to participate. If a prospective respondent (e.g., a woman of reproductive age) is not present at the beginning of the interview, be sure to return to this page and obtain consent before interviewing him or her. Ask to speak with a responsible adult in the household.*

READ THE PARAGRAPH ON THE NEXT PAGE

Ask the following consent questions of all prospective respondents. As applicable, have the person check and sign the consent box below.

1. Who is the main male adult (18 years or older) decision-maker in the household? [NAME], do you agree to participate in the survey?
2. Who is the main female adult decision-maker in the household? [NAME], do you agree to participate in the survey? Are you under 50 years old? If so, do you agree to be weighed and measured? Do you have children under 5 years of age? If so, do you also agree to have your children weighed and measured?
3. Are there other females 15 to 49 years old in the household? [NAME], do you agree to participate in the survey and be weighed and measured? Do you have children under 5 years of age? If so, do you also agree to have your children weighed and measured?
4. Are there any mothers or caregivers of children under five in the household with whom I have not yet spoken? [NAME], do you agree to participate in the survey, be weighed and measured, and have the children weighed and measured?

MODULE B. INFORMED CONSENT SIGNATURE PAGE

Thank you for the opportunity to speak with you. We are a research team from ZERKALO. We are conducting a survey called "Feed the Future Tajikistan Interim Assessment" to learn about agriculture, food security, food consumption, nutrition and wellbeing of households in this area. Your household has been selected to participate in an interview that includes questions on topics such as your family background, dwelling characteristics, household expenditures and assets, food consumption and nutrition of women and children. The survey includes questions about the household generally, and questions about individuals within your household, if applicable. These questions in total will take approximately 3-4 hours to complete and your participation is entirely voluntary. It is possible that you may feel tired as the interview proceeds. You can refuse to participate. If you agree to participate, you can choose to stop at any time or to skip any questions you do not want to answer. Your answers will be completely confidential; we will not share information that identifies you with anyone. After entering the questionnaire into a data base, we will destroy all information such as your name which will link these responses to you. Finally, we may possibly record audio from this interview with your consent. The sole purpose of audio recording is to perform quality control and check the accuracy of the enumerator's work. After Zerkalo completes its review, audio records will be immediately deleted.

If in the future you have any questions regarding survey and the interview, or concerns or complaints we welcome you to contact ZERKALO, by calling 935721016. ZERKALO's address is Pulodi 28, Dushanbe. You can also contact the Institutional Review Board of International Food Policy Research Institute, by emailing ifpri-irb@cgiar.org, or by calling +1-202-862-5693.

Name	Consent to interview (check one)		Consent to audio recording (check one)		Signature or mark
	Yes	No	Yes	No	

MODULE B. INFORMED CONSENT DUPLICATE SIGNATURE PAGE

Duplicate to leave with the household

Thank you for the opportunity to speak with you. We are a research team from ZERKALO. We are conducting a survey called “Feed the Future Tajikistan Interim Assessment” to learn about agriculture, food security, food consumption, nutrition and wellbeing of households in this area. Your household has been selected to participate in an interview that includes questions on topics such as your family background, dwelling characteristics, household expenditures and assets, food consumption and nutrition of women and children. The survey includes questions about the household generally, and questions about individuals within your household, if applicable. These questions in total will take approximately 3-4 hours to complete and your participation is entirely voluntary. It is possible that you may feel tired as the interview proceeds. You can refuse to participate. If you agree to participate, you can choose to stop at any time or to skip any questions you do not want to answer. Your answers will be completely confidential; we will not share information that identifies you with anyone. After entering the questionnaire into a data base, we will destroy all information such as your name which will link these responses to you. Finally, we may possibly record audio from this interview with your consent. The sole purpose of audio recording is to perform quality control and check the accuracy of the enumerator’s work. After Zerkalo completes its review, audio records will be immediately deleted.

If in the future you have any questions regarding survey and the interview, or concerns or complaints we welcome you to contact ZERKALO, by calling 935721016. ZERKALO’s address is Pulodi 28, Dushanbe. You can also contact the Institutional Review Board of International Food Policy Research Institute, by emailing ifpri-irb@cgiar.org, or by calling +1-202-862-5693.

Name	Consent to interview (check one)		Signature or mark	Consent to audio recording (check one)		Signature or mark
	Yes	No		Yes	No	

MODULE C. HOUSEHOLD ROSTER AND DEMOGRAPHICS

Enumerator: Ask these questions about all household members. Ask the primary or secondary respondent, whoever is most knowledgeable about the age, completed education, and other characteristics of household members.

First, we would like to ask you about each member of your household. Let me tell you a little bit about what we mean by household. For our purposes today, members of a household are adults or children that have been living and eating together for at least 6 months of the last 12 months preceding interview. Therefore, the member of the household is defined on the basis of usual place of residence. There are exceptions to this rule as described below:

- Infant who are less than 6 months old and
- Newly married who have been living together for less than 6 months
- Students and seasonal workers who have not been living or as part of another household, and other persons living together for less than 6 months but who are expected to live in the household permanently (for a long duration)
- Servant (domestic help), farm workers and other such individuals who live and take meals with the household are to be identified as household members, even though they may not have blood relationship with household head.

Please do not include:

- anyone who died recently, even if he or she lived here more than 6 months in last 12 months, nor anyone who left the household less than 6 months ago with the intention of being away from the household for a longer period of time such as household member living and working in city or other country or permanently (this includes either leaving through marriage, or servants, lodgers, and agricultural laborers have left.)

People who live in same dwelling, but do not share food expenses or eat meals together are not members of the same household. For example, if two brothers each having his own family in the same house, but maintain separate food budgets, they would be constituted as two separate households. The following are example of a household:

- A household consisting of man and his wife/wives and children, father/mother, nephew, and other relatives or non-relatives
- A household consisting of a single person and a household consisting of a couple or several couple with or without children

Please list the names of everyone considered to be a member of this household, starting with the main male (**or female, if no adult male**) decision maker: **LIST THE NAMES OF ALL HOUSEHOLD MEMBERS. THEN ASK:** Does anyone else live here even if they are not at home now? These may include children in school or household members at work. **IF 'YES,' COMPLETE THE LISTING. THEN, COLLECT THE REMAINING COLUMNS OF INFORMATION FOR EACH MEMBER, ONE PERSON AT A TIME.**

MODULE C. HOUSEHOLD ROSTER AND DEMOGRAPHICS

I D C O D E	Name of household member?	What is [NAME's] sex?	What is [NAME's] relationship to the primary respondent?	What is [NAME's] age? (in years)* <i>If < 6, skip C.05-C.08 >>C.09</i>	Can [NAME] read and write? <i>See codes</i>	Is [NAME] currently attending school? <i>1 = Yes >> C.08 2 = No 98 = Don't know 99=Refused to respond</i>	(deleted)	What is the highest grade of education completed by [NAME]? <i>See codes</i>	In the past 12 months, how many months was this person absent? <i>0 = Always present 12 = Always absent If between 1 and 12>> C.09b</i>	Did the person leave permanently?	IS THIS A HOUSEHOLD MEMBER? <i>DO NOT ASK</i>
	C.01 [NAME]	C.02	C.03	C.04	C.05	C.06	C.07	C.08	C.09a	C.09b	C.09c
01											
02											
03											
04											
05											
06											
07											
08											
09											
10											
CODES	C.03 Relationship to primary respondent			C.05 Literacy		C.08 Education Level					
	1 = Primary respondent 2 = Spouse/partner 3 = Son/daughter 4 = Son/daughter-in-law 5 = Grandson/granddaughter 6 = Mother/father 7 = Brother/sister 8 = Nephew/niece 9 = Nephew/niece-in-law 10 = Cousin of primary respondent 11 = Brother/sister-in-law	12 = Mother/father-in-law 13 = Cousin-in-law 14 = Other relative 15 = Servant/maid 16 = Laborer 17 = Other relationship		1 = Cannot read and write 2 = Can sign/write only 3 = Can read only 4 = Can read and write	1 = None 2 = Primary (Grades 1-4) 3 = Basic (Grades 5-8/9) 4 = Secondary general (Grades 9-10/11) 5 = Secondary special 6 = Secondary technical 7 = Tertiary/olim nopurra (4 Year Degree) 8 = Higher education (2 Year Degree) 9 = Graduate school/aspirantura 10 = Adult continuing education only (no formal education) 11 = Madrassa/religious only (no formal education)	98 = Don't know/no response/not applicable					

*Note, it is not necessary to collect age in months for children under 6 years of age. All children under 6 years of age will be screened and their age in months will be determined in Module I to identify those to whom the child feeding and anthropometry modules apply. All children identified as under 6 years of age in the household roster are screened to ensure those under 60 months are accurately captured for anthropometry and anemia, if applicable.

MODULE C. HOUSEHOLD ROSTER AND DEMOGRAPHICS

HOUSEHOLD CHANGES SINCE BASELINE SURVEY			
C.10	Did you participate in the baseline survey with Feed the Future in Winter 2012-2013?	1 = Yes, 2 = No >> <i>Module D</i> 98 = Don't Know >> <i>Module D</i>	
	How many household members have..... since the last survey?		
C.11a	.....become deceased...		
C.11b	.....left the household for marriage...		
C.11c	.....entered the household through marriage...		
C.11d	.....left the household to live in a new house...		
C.11e	.....left the household for long term labor migration or education and have not returned...		
C.11f	.....entered the household through adoption...		
C.12	How many rooms have been added to your house since the first survey?		

MODULE D. DWELLING CHARACTERISTICS

Enumerator: Ask the person primarily responsible for food preparation and put the appropriate response code in the response box

		Response	Response codes
D.01	What is the main rooftop material (outer covering):		D.01: Type of roof Slate 1 Mud 5 Metal sheeting 2 Bitumised concrete slab 6 Thatch 3 Other (specify) _____ 7 Tiles 4
D.02	What is the main flooring material:		D.02: Type of floor Parquet 1 Alabaster surface 5 Painted wood 2 Clay/eatern floor 6 Linoleum 3 Other (specify) _____ 7 Concrete 4
D.03	What is the main material for the exterior walls:		D.03: Type of walls Baked bricks 1 Mud 6 Adobe 2 Wood, logs 7 Stone 3 Tin 8 Brick earth 4 Other (specify) _____ 9 Concrete 5
D.04	How many rooms are there in this dwelling? (Do not count bathrooms, hallways, garage, toilet, cellar, kitchen)		
D.05	What is the main type of toilets your household uses?		D.05: Type of toilet Flush, shared 1 Community toilet 5 Flush, private 2 Pan / bucket 6 Ventilated improved pit latrine (VIP) . 3 No toilet 7 Pit latrine 4 Other 8
D.06a	What is the main source of drinking water for your household?		D.06a and D.06b: Water source Piped into dwelling 1 Rain water collection 7 Piped into plot/yard 2 Unprotected dug well/springs 8 Public tap (someone else's private tap) 3 River/ponds/streams 9 Tube well/borehole 4 Tankers-truck/vendor 10 Protected dug well 5 Bottled water 11 Protected spring 6 Other (specify) 12
D.06b	What is the main source of water for purposes of bathing, washing, cooking, kitchen garden, etc.?		
D.07a	What is the main source of electricity?		D.07a and D.07b: Electricity None 0 Private Generator 3 Electric grid 1 Public or shared generator 4 Solar 2 Other 5
D.07b	What is the secondary source of electricity?		
D.08a	What is the main source of cooking fuel for your household?		D.08a and D.08b: Cooking fuel Electricity 1 Firewood 5 Piped gas (biogas) 2 Animal dung 6 Kerosene 3 Agricultural crop residue 7 Charcoal 4 Liquid balloon propane gas (biogas) 8
D.08b	What is the secondary source of cooking fuel for your household?		

MODULE E. HOUSEHOLD CONSUMPTION EXPENDITURE

Enumerator: Ask these questions about all household members. Ask whoever is most knowledgeable able about the food the household members have eaten in the past week, as well as any non-food items that household members have bought. The same respondent should be asked questions in E1-E7.

ITEM CODE	Did your household consume [ITEM] during the last 7 days? <i>Include food both eaten and communally in the household and separately by individual household members, both inside and outside the home</i>		Please identify the total amount of [ITEM] consumed by your household in the last 7 days.	Identify the total amount and cost of [ITEM] purchased by your household members in the last 7 days. <i>If none was purchased >> E1.06</i>		How much of [ITEM] was purchased specifically for Navruz or other holidays by your household in the last 7 days?	How much of the [ITEM] that was purchased was actually consumed by your household in the last 7 days?	How much of [ITEM] consumed during the last 7 days was obtained from the following sources ? <i>Record the amount in the unit for the item</i>				Estimate the total cost of [ITEM] in E1.06 as per current prices	
	E1.01	E1.02		E1.03	E1.04a	E1.04b		E1.05	E1.06a	E1.06b	E1.06c	E1.06d	
ID	FOOD PRODUCTS	UNIT	CODE	AMOUNT	AMOUNT	SOMONI	AMOUNT	AMOUNT	1. Produced in the household	2. Received as a gift or humanitarian aid	3. Received as part of salary/ business	4. Taken from Stocks	SOMONI
851	Bread	KG											
852	Nan (bread)	KG											
853	Flour ⁶²	KG											
854	Wheat	KG											
855	Cereals	KG											
856	Rice	KG											
857	Macaroni products	KG											
858	Dried Beans, pulses (beans, peas, lentils, etc.)	KG											

⁶² Only record the amounts of flour and wheat consumed that were not used to produce bread or naan.

MODULE E1. FOOD CONSUMPTION OVER THE PAST 7 DAYS (continued)

ITEM CODE	<p>Did your household consume [ITEM] during the last 7 days?</p> <p><i>Include food both eaten and communally in the household and separately by individual household members, both inside and outside the home</i></p> <p><i>Read each item</i></p> <p><i>Record response for each item then go on to the next item before completing questions E1.02- 07</i></p> <p>1 = Yes 2 = No</p>			Please identify the total amount of [ITEM] consumed by your household in the last 7 days.	Identify the total amount and cost of [ITEM] purchased by your household members in the last 7 days. <i>If none was purchased >> E1.06</i>	How much of [ITEM] was purchased specifically for Navruz or other holidays by your household in the last 7 days?	How much of the [ITEM] that was purchased was actually consumed by your household in the last 7 days?	<p>How much of [ITEM] consumed during the last 7 days was obtained from the following sources ?</p> <p><i>Record the amount in the unit for the item</i></p>				Estimate the total cost of [ITEM] in E1.06 as per current prices	
E1.01			E1.02	E1.03	E1.04a	E1.04b	E1.04c	E1.05	E1.06a	E1.06b	E1.06c	E1.06d	E1.07
ID	FOOD PRODUCTS	UNIT	CODE	AMOUNT	AMOUNT	SOMONI	AMOUNT	AMOUNT	1. Produced in the household	2. Received as a gift or humanitarian aid	3. Received as part of salary/business	4. Taken from Stocks	SOMONI
859	Other grain products (e.g., maize, oats, barley)	KG											
860	Onions	KG											
861	Garlic	KG											
862	Potatoes	KG											
863	Tomatoes	KG											
864	Carrots	KG											
865	Cabbage	KG											
866	Cauliflower	KG											
867	Cucumber	KG											
868	Mushrooms (fresh, salted, dried, etc.)	KG											
869	Preserved vegetables	KG											
870	Other Vegetables	KG											
871	Apples	KG											
872	Oranges	KG											
873	Grapes	KG											

MODULE E1. FOOD CONSUMPTION OVER THE PAST 7 DAYS (continued)

ITEM CODE	<p>Did your household consume [ITEM] during the last 7 days?</p> <p><i>Include food both eaten and communally in the household and separately by individual household members, both inside and outside the home</i></p> <p><i>Read each item</i></p> <p><i>Record response for each item then go on to the next item before completing questions E1.02- 07</i></p> <p>1 = Yes 2 = No</p>			<p>Please identify the total amount of [ITEM] consumed by your household in the last 7 days.</p> <p><i>If none was purchased >> E1.06</i></p>	<p>Identify the total amount and cost of [ITEM] purchased by your household members in the last 7 days.</p>	<p>How much of [ITEM] was purchased specifically for Navruz or other holidays by your household in the last 7 days?</p>	<p>How much of the [ITEM] that was purchased was actually consumed by your household in the last 7 days?</p>	<p>How much of [ITEM] consumed during the last 7 days was obtained from the following sources ?</p> <p><i>Record the amount in the unit for the item</i></p>				<p>Estimate the total cost of [ITEM] in E1.06 as per current prices</p>	
E1.01		E1.02	E1.03	E1.04a	E1.04b	E1.04c	E1.05	E1.06a	E1.06b	E1.06c	E1.06d	E1.07	
ID	FOOD PRODUCTS	UNIT	CODE	AMOUNT	AMOUNT	SOMONI	AMOUNT	AMOUNT	1. Produced in the household	2. Received as a gift or humanitarian aid	3. Received as part of salary/ business	4. Taken from Stocks	SOMONI
874	Watermelon, melon	KG											
875	Pumpkin	KG											
876	Other fresh fruit	KG											
877	Dried fruits	KG											
878	Preserved fruits	KG											
879	Dried nuts	KG											
880	Beef	KG											
881	Chicken	KG											
882	Lamb	KG											
883	Boar (wild)	KG											
884	Sausages	KG											
885	Canned meat	KG											
886	Other meat products	KG											
887	Fish fresh	KG											
888	Fish canned	KG											
889	Fish salted	KG											
890	Eggs	P											

MODULE E1. FOOD CONSUMPTION OVER THE PAST 7 DAYS (continued)

ITEM CODE	<p>Did your household consume [ITEM] during the last 7 days?</p> <p><i>Include food both eaten and communally in the household and separately by individual household members, both inside and outside the home</i></p> <p><i>Read each item</i></p> <p><i>Record response for each item then go on to the next item before completing questions E1.02- 07</i></p> <p>1 = Yes 2 = No</p>			Please identify the total amount of [ITEM] consumed by your household in the last 7 days.	Identify the total amount and cost of [ITEM] purchased by your household members in the last 7 days. <i>If none was purchased >> E1.06</i>	How much of [ITEM] was purchased specifically for Navruz or other holidays by your household in the last 7 days?	How much of the [ITEM] that was purchased was actually consumed by your household in the last 7 days?	<p>How much of [ITEM] consumed during the last 7 days was obtained from the following sources ?</p> <p><i>Record the amount in the unit for the item</i></p>				Estimate the total cost of [ITEM] in E1.06 as per current prices	
E1.01			E1.02	E1.03	E1.04a	E1.04b	E1.04c	E1.05	E1.06a	E1.06b	E1.06c	E1.06d	E1.07
ID	FOOD PRODUCTS	UNIT	CODE	AMOUNT	AMOUNT	SOMONI	AMOUNT	AMOUNT	1. Produced in the household	2. Received as a gift or humanitarian aid	3. Received as part of salary/business	4. Taken from Stocks	SOMONI
891	Fresh milk	L											
892	Cheese	KG											
893	Dried milk	KG											
894	Other dairy products	L											
895	Butter	KG											
896	Vegetable oil	L											
897	Ghee	KG											
898	Animal fat	KG											
899	Soft Drinks (Coke, etc.)	L											
900	Mineral water	L											
901	Fruit juice	L											
902	Coffee	KG											
903	Tea	KG											
904	Salt	KG											
905	Sugar	KG											
906	Sweets, Eastern sweets	KG											
907	Jam	KG											

MODULE E1. FOOD CONSUMPTION OVER THE PAST 7 DAYS (continued)

ITEM CODE	Did your household consume [ITEM] during the last 7 days? <i>Include food both eaten and communally in the household and separately by individual household members, both inside and outside the home</i> <i>Read each item</i> <i>Record response for each item then go on to the next item before completing questions E1.02- 07</i> 1 = Yes 2 = No			Please identify the total amount of [ITEM] consumed by your household in the last 7 days. <i>If none was purchased >> E1.06</i>	Identify the total amount and cost of [ITEM] purchased by your household members in the last 7 days.	How much of [ITEM] was purchased specifically for Navruz or other holidays by your household in the last 7 days?	How much of the [ITEM] that was purchased was actually consumed by your household in the last 7 days?	How much of [ITEM] consumed during the last 7 days was obtained from the following sources ? <i>Record the amount in the unit for the item</i>				Estimate the total cost of [ITEM] in E1.06 as per current prices	
	E1.01	E1.02	E1.03	E1.04a	E1.04b	E1.04c	E1.05	E1.06a	E1.06b	E1.06c	E1.06d	E1.07	
ID	FOOD PRODUCTS	UNIT	CODE	AMOUNT	AMOUNT	SOMONI	AMOUNT	AMOUNT	1. Produced in the household	2. Received as a gift or humanitarian aid	3. Received as part of salary/ business	4. Taken from Stocks	SOMONI
908	Ice cream	KG											
909	Chocolate	KG											
910	Pastries	KG											
911	Beer	L											
912	Wine	L											
913	Alcoholic drinks	L											
914	Meals consumed outside home												
915	Non-alcoholic drinks consumed outside home												
916	Alcoholic drinks consumed outside home												

MODULE E1. FOOD CONSUMPTION OVER THE PAST 7 DAYS (continued)

	QUESTION	RESPONSE CATEGORIES
E1.08	Over the past one week (7 days), did any people who are not members of your household eat any meals in your household?	YES ..... 1 NO 2→ SKIP TO E1.12
E1.09	Over the past one week (7 days), how many people who are not members of your household ate meals in your household?	
E1.10	Over the past one week (7 days), what was the total number of days in which any meal was shared with people who are not members of your household?	
E1.11	Over the past one week (7 days), what was the total number of meals that were shared with people who are not members of your household?	
E1.12	Over the past one week (7 days), did your household purchase pet food for family pets like a cat or a dog?	YES ..... 1 NO 2→ GO TO E1.14
E1.13	How much did you spend on pet food last week?	SOMONI: _____
E1.14	Over the past one week (7 days), were there any other expenditures on pets?	YES ..... 1 NO 2→ GO TO MODULE E2
E1.15	How much did you spend on other purchases for pets last week?	SOMONI: _____

MODULE E2. NONFOOD EXPENDITURES OVER THE PAST 30 DAYS

E2.01		E2.02	E2.03
CODE	In the following questions, I want to ask about all purchases made for your household, regardless of which person made them.	Have the members of your household bought any [ITEM] in the last 30 days? Please exclude from your answer any [ITEM] purchased for processing or resale in a household enterprise. Yes = 1 No = 2 >> [NEXT ITEM]	How much did your household spend in the last 30 days? SOMONI
1	Cosmetics and personal care products (soap, shampoo, toothpaste, toilet paper, cosmetics, etc.)		
2	Personal care services (hairdressing salons, barbers, beauty shops, etc.)		
3	Household supplies & cleaning products (soap, washing powder, detergents, cleaning products, garbage bags, paper napkins, aluminum foil, matches, candles, lamp wicks, etc.)		
4	Articles for cleaning (brooms, scrubbing brushes, dust pans, sponges, floorcloths, etc.)		
5	Domestic services (paid staff in private service such as child care, babysitting, cooks, cleaners, drivers, gardeners, etc.)		
6	Laundry and dry cleaning from outside		
7	Fuels and lubricants for personal vehicles (diesel, gas/petrol, alcohol and two-stroke mixtures; lubricants, brake and transmission fluids, etc.)		
8	Passenger transport by road (bus, minibus, taxi, etc.) or railway (EXCLUDE expenses to travel to school and health care facilities)		
9	Internet (connection costs or paid to internet cafes) and postal service expenses		
10	[DELETED]		
11	Entertainment (cinema, theaters, opera houses, concert halls, circuses, amusement parks, sports events, gym or fitness center admission, etc.)		
12	Cigarettes, tobacco, cigars		
13	Newspapers and magazines		
14	Charcoal/cooking fuel/kerosene/paraffin		

MODULE E3. NONFOOD EXPENDITURES OVER THE PAST SIX MONTHS

E3.01		E3.02	E3.03
CODE	In the following questions, I want to ask about all purchases made for your household, regardless of which person made them.	Have the members of your household bought any [ITEM] in the last 6 months? Please exclude from your answer any [ITEM] purchased for processing or resale in a household enterprise. Please exclude expenses related to large ceremonies (weddings, funerals) or gifts, which will be captured in the next section. Yes = 1 No = 2 >> [NEXT ITEM]	How much did your household spend in the last 6 months? SOMONI
CLOTHING, FOOTWEAR			
15	Women's clothing		
16	Men's clothing		
17	Children's clothing		
18	Women's footwear		
19	Men's footwear		
20	Children's footwear		
21	Tailoring expenses		
22	Cloth and sewing/knitting supplies (thread, zippers, lining, etc.)		
HOUSEHOLD ARTICLES			
23	Dishes (crockery, cutlery, glassware)		
24	Household linens (sheets, towels, blankets, tablecloths, etc.)		
25	Non-electric kitchen utensils and articles (stewpots, frying pans, containers, waste bins, baskets, etc.)		
26	Household hand tools (hammers, screwdrivers, spanners, pliers) and accessories (hinges, handles, locks, curtain rails, etc.)		
27	Small electrical accessories (power sockets, switches, electric bulbs, wiring flex, torches, hand-lamps, electric batteries for general use, etc.)		
BOOKS, FILM, HOBBIES, SERVICES			
28	Books and stationery including dictionaries, encyclopedias, etc. (EXCLUDE text books and all school supplies)		
29	Films, cameras and film developing		
30	Sports and hobby equipment, toys of all kinds, and their repair. (Includes musical instruments, video games, cassettes and CD's, gardening plants and supplies for ornamental gardens and balconies, etc.)		
31	Services (Fees for legal and notary services, accounting fees, payment for ID certificates, birth certificates, photocopies, etc.)		
32	Charges for bank services or money transfer (money orders, etc.)		

MODULE E4. NON-FOOD EXPENDITURES OVER THE PAST 12 MONTHS

E4.01		E4.02	E4.03
CODE	In the following questions, I want to ask about all purchases made for your household, regardless of which person made them.	Have the members of your household bought any [ITEM] in the last 12 months ? Please exclude from your answer any [ITEM] purchased for processing or resale in a household enterprise. Yes = 1 No = 2 >> [NEXT ITEM]	How much did your household spend in the last 12 months ? SOMONI
33	Services for maintenance and repair of personal vehicles, and accessories and spare parts.		
34	Services for maintenance and repair of dwelling (carpentry, plumbers, electricians, painters, decorators, etc.)		
35	Home improvements (additions, renovations, to home)		
36	Electric items and appliances (radio, walkman, clock, coffee maker, blender, mixer, etc.)		
37	Other personal effects (jewelry, glasses, watches, umbrellas, etc.)		
38	Personal effects for travel (suitcases, travel bags, hand-bags, etc.)		
39	Excursion, holiday (including travel expenses and lodging, EXCLUDE school excursions)		
40	Air or sea travel (excluding for holiday/excursion above)		
41	Payment for part-time courses (computer, language, professional) EXCLUDE expenditures for private tutoring reported in the Education Module.		
42	Insurance (for dwelling, vehicle or personal)		
43	Other taxes (vehicle tax, radio and TV, etc.)		
44	Marriage gifts (traditional)		
45	Costs for ceremonies (marriage, birth, funeral, etc.)		
46	Gambling losses		
47	Other (specify __)		

MODULE E4. NONFOOD EXPENDITURES OVER THE PAST 12 MONTHS (continued)

E4.04	How much did your household spend on the education in the past academic year (2013-14) in total on the following items: <i>If no expense, add 0 >> [NEXT ITEM]</i>	
CODE		SOMONI
48	School fee and tuition	
49	School uniform (just for pupils)	
50	Text books and other instructional materials	
51	Educational supplies (pens, note books, etc.)	
52	Meals and/or lodging	
53	School building repair. Purchase of educational equipment, and other similar expenses	
54	Parents/teacher association fees	
55	Transport to and from school	
E4.05	Over the last 12 months did your household spend money on the following items: <i>If no expense, add 0 >> [NEXT ITEM]</i>	
CODE		SOMONI
56	Hospitalization or overnight stay in any hospital – total cost for treatment	
57	Travel to and from medical facility for any overnight stay(s) or hospitalization	
58	Food cost during overnight stay(s) at the medical facility or hospitalization (if not already included above)	
59	Overnight(s) stay at the traditional healer's or faith healer dwelling – total cost for treatment	
60	Travel costs to the traditional healer's or faith healer's dwelling for overnight stay (s)	
61	Food costs to the traditional healer's or faith healer's dwelling for overnight stay (s)	
62	Preventative health care, pre-natal visits, check-ups, etc.	
63	Non-prescription medicine – panadol, fansidar, cough syrup, etc.	
64	Prescription medicine	
65	Other medical expenses including, consultation, tests, outpatient feed	
E4.06	Over the last 12 months did your household spend money on the following utility items: <i>If no expense, add 0 >> [NEXT ITEM]</i>	
CODE		SOMONI
66	Electricity	
67	Gas	
68	Water	
69	Heating	
70	Telephone (including mobile and home)	

MODULE E5. HOUSING EXPENDITURES

Do you own or are purchasing this house, is it provided to you by an employer, do you use it for free, or do you rent this house?	If you <u>sold this dwelling</u> today, how much would you receive for it?	How many years ago was this house built? How old is it?	If you <u>rented this dwelling</u> today, how much rent would you receive?	How much do you pay to rent/use this dwelling? <i>If E5.01 = 1 >> Module E6</i>		
E5.01	E5.02	E5.03	E5.04a	E5.04b	E5.05a	E5.05b
	SOMONI	YEARS	SOMONI	UNIT	SOMONI	UNIT
E5.01 OWN 1 >> E5.02 BEING PURCHASED 2 >> E5.02 EMPLOYER PROVIDES..3 >> Module E6 FREE, AUTHORIZED 4 >> Module E6 FREE, NOT AUTHORIZED..5 >> Module E6 RENTED 6 >> E5.05 Don't know/nonresponse/NA 98 >> Module E6	E5.02/03 Don't know/nonresponse/NA 98.			E5.04B/05B DAY 1 WEEK 2 MONTH 3 YEAR 4 Don't know/nonresponse/NA 98		

MODULE E6. DURABLE GOODS EXPENDITURES

	E6.01	E6.02	E6.03	E6.04
How many of the following items does your household own and use? <i>(Put "0" if not owned or not used)</i>		Put "0" if not owned or not used >> move to next item	In what year was it purchased? If more than one, the newest one.	If you could sell this item today, how much could you sell it for?
		NUMBER	YEAR	SOMONI
Gas oven	101			
Electric oven	102			
Gas Hob	103			
Electric Hob	104			
Electric stove	105			
Electric water heater	106			
Outdoor metal stove /broshooka (heating & cooking)	107			
Kerosene stove	108			
Wood stove	109			
Tandor/Earthen stove (bricks, grass, dung, sand)	110			
Sandalee	111			
Generator	112			
Radiator electric	113			
Refrigerator	114			
Freezer	115			
Washing machine	116			
Electric iron	117			
Vacuum cleaner	118			
Air Conditioner	119			
Electric fan	120			
Electric room heater	121			
Electric lamp	122			
Kerosene lamp	123			
Electric Water Boiler	124			
Gas Water Boiler	125			
Microwave oven	126			
Electrical Sewing/knitting machine	127			
Color television	128			
TV black & white	129			
Radio	130			
Stereo	131			
Video player	132			
Computer	133			
Satellite dish	134			
Tape player/CD player	135			
Video camera	136			
Motorcycle/scooter	137			
Car	138			
Truck	139			
Bicycle	140			

MODULE F. HOUSEHOLD HUNGER SCALE

No.	Question	Response	Response code
F.01	In the past [4 weeks/30 days] was there ever no food to eat of any kind in your house because of lack of resources to get food?		1 = Yes 2 = No >> F.03
F.02	How often did this happen in the past [4 weeks/30 days]?		1 = Rarely (1-2 times) 2 = Sometimes (3-10 times) 3 = Often (more than 10 times)
F.03	In the past [4 weeks/30 days] did you or any household member go to sleep at night hungry because there was not enough food?		1 = Yes 2 = No >> F.05
F.04	How often did this happen in the past [4 weeks/30 days]?		1 = Rarely (1-2 times) 2 = Sometimes (3-10 times) 3 = Often (more than 10 times)
F.05	In the past [4 weeks/30 days] did you or any household member go a whole day and night without eating anything at all because there was not enough food?		1 = Yes 2 = No >> end of module
F.06	How often did this happen in the past [4 weeks/30 days]?		1 = Rarely (1-2 times) 2 = Sometimes (3-10 times) 3 = Often (more than 10 times)

MODULE G. WOMEN'S EMPOWERMENT IN AGRICULTURE INDEX

NOTE: The information in Module G1 can be captured in different ways; however there must be a way to a) identify the proper individual within the household to be asked the survey, b) link this individual from the module to the household roster, c) code the outcome of the interview, especially if the individual is not available, to distinguish this from missing data, d) record who else in the household was present during the interview. This instrument must be adapted for country context including translations into local languages when appropriate.

Please select most economically active women, not necessarily the oldest woman. For 2015, only women need to respond to this module.

Enumerator: This questionnaire should be administered separately to the primary and secondary respondents identified in the household roster (Section C) of the household level questionnaire. You should complete this coversheet for each individual identified in the "selection section" even if the individual is not available to be interviewed for reporting purposes.

Please double check to ensure:

- You have gained informed consent for the individual in the household questionnaire;
- You have sought to interview the individual in private or where other members of the household cannot overhear or contribute answers.
- Do not attempt to make responses between the primary and secondary respondent the same—it is ok for them to be different.

MODULE G1. INDIVIDUAL IDENTIFICATION

	Code		Code
G1.01. Household Identification:	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	G1.05. Ability to be interviewed? (<i>Module G only</i>)	
G1.02. Name of respondent currently being interviewed (ID Code from roster in Section C Household Roster): Surname, First name:	<input type="text"/> <input type="text"/>	G1.06. Ability to be interviewed alone: (<i>Module G only</i>)	
G1.03. Sex of respondent: 2 = Female	2	G1.05 Able to be interviewed.....1 Absent 2 Refused 3 Could not locate 4	G1.06 Alone .....1 With adult females present .....2 With adult males present .....3 With adults mixed sex present .....4 With children present ...5 With adults mixed sex and children present ...6
G1.04. Type of household Male and female adult.....1 Female adult only 2	<input type="text"/>		

G1.07	Are you currently married or living together with a man as if married?	YES, CURRENTLY MARRIED 1 >> <i>Module G2</i> YES, LIVING WITH A MA.....2 >> <i>Module G2</i> NO, NOT IN UNION.....3
G1.08	Have you ever been married?	YES, FORMERLY MARRIED 1 NO 3 >> <i>Go to Module G2</i>
G1.09	What is your marital status now: are you widowed, divorced, or separated?	WIDOWED 1 DIVORCED 2 SEPARATED 3

MODULE G2. ROLE IN HOUSEHOLD DECISION-MAKING AROUND PRODUCTION AND INCOME GENERATION

“Now I’d like to ask you some questions about your participation in certain types of work activities.”

		Did you (singular) participate in [ACTIVITY] in the past 12 months (that is during the last [one/two] cropping seasons)? Yes ..... 1 No ..... 2 >> next activity	How much input did you have in making decisions about [ACTIVITY]?	How much input did you have in decisions on the use of income generated from [ACTIVITY]
Activity Code	Activity Description	G2.01	G2.02	G2.03
A	Food crop farming: crops that are grown primarily for household food consumption			
B	Cash crop farming: crops that are grown primary for sale in the market			
C	Livestock raising			
D	Non-farm economic activities: Small business, self-employment, buy-and-sell			
E	Wage and salary employment: in-kind or monetary work both agriculture and other wage work			
F	Fishing or fishpond culture			
			<u>G2.02/G2.03: Input into decision making</u>	
			No input	1
			Input into very few decisions	2
			Input into some decisions	3
			Input into most or all decisions	4

MODULE G3. ACCESS TO PRODUCTIVE CAPITAL AND CREDIT

"Now I'd like to ask you about your household's ownership of a number of items that could be used to generate income."

		Does anyone in your household currently have any [ITEM]? Yes ..... 1 No..... 2 >> <i>Next Item</i>	How many of [ITEM] does your household currently have?	Who would you say owns most of the [ITEM]? <i>Identify all applicable codes</i>	Who would you say can decide whether to sell [ITEM] most of the time? <i>Identify all applicable codes</i>	Who would you say can decide whether to give away [ITEM] most of the time? (e.g. as an inheritance) <i>Identify all applicable codes</i>	Who would you say can decide to mortgage or rent out [ITEM] most of the time? <i>Identify all applicable codes</i>	Who contributes most to decisions regarding a new purchase of [ITEM]? <i>Identify all applicable codes</i>
Productive Capital		G3.01a	G3.01b	G3.02	G3.03	G3.04	G3.05	G3.06
A	Agricultural land (pieces/plots)							
B	Large livestock (oxen, cattle)							
C	Small livestock (goats, pigs, sheep)							
D	Chickens, Ducks, Turkeys, Pigeons							
E	Fish pond or fishing equipment							
F	Farm equipment (non-mechanized)							
G	Farm equipment (mechanized)							
H	Nonfarm business equipment							
I	House (and other structures)							
J	Large consumer durables (fridge, TV, sofa)							
K	Small consumer durables (radio, cookware)							
L	Cell phone							
M	Other land not used for agricultural purposes (pieces, residential or commercial land)							
N	Means of transportation (bicycle, motorcycle, car)							
			G3.02-G3.06: Decision-making and control over productive capital					
			Self	1				
			Partner/Spouse	2				
			Other household member	3				
			Other non-household member	4				
			Not applicable	5				

MODULE G3. ACCESS TO PRODUCTIVE CAPITAL AND CREDIT

"Next I'd like to ask about your household's experience with borrowing money or other items in the past 12 months."

		Has anyone in your household taken any loans or borrowed cash/in-kind from [SOURCE] in the past 12 months?	Who made the decision to borrow from [SOURCE]? <i>Identify all applicable codes</i>	Who makes the decision about what to do with the money/ item borrow from [SOURCE]? <i>Identify all applicable codes</i>
Lending source names		G3.07	G3.08	G3.09
A	Non-governmental organization (NGO)			
B	Informal lender			
C	Formal lender (bank/financial institution)			
D	Friends or relatives			
E	Group based micro-finance or lending including Finka, Humo, Imkoniyat			
		G3.07 Taken loans	G3.08/G3.09: Decision-making and control over credit	
		Yes, cash 1 Yes, in-kind 2 Yes, cash and in-kind 3 No 4 >> next source Don't know 98 >> next source	Self 1 Partner/Spouse 2 Other household member 3 Other non-household member 4	

MODULE G4. INDIVIDUAL LEADERSHIP AND INFLUENCE IN THE COMMUNITY

"Now I have a few questions about how comfortable you feel speaking up in public when the community needs to make important decisions."

Q No.	Question	Response	Response codes
G4.01			
G4.02	[DELETED]		
G4.03			

MODULE G4. GROUP MEMBERSHIP AND INFLUENCE IN THE GROUP

		Is there a [GROUP] in your community?	Are you an active member of this [GROUP]?
		Yes 1 No 2 >> next group Do not know 3 >> next group Refused to respond 99 >> next group	Yes ..... 1 No 2
	Group Categories	G4.04	G4.05
A	Agricultural / livestock/ fisheries producer's group (including marketing groups)		
B	Water users' group		
C	Forest users' group		
D	Credit or microfinance group (including SACCOs/Merry –go-round/VSLAs (Finka, Humo, Imkoniyat)		
E	Mutual help or insurance group (including burial societies)		
F	Trade and business association		
G	Civic groups (improving community) or charitable group (helping others)		
H	Local government		
I	Place of worship/mosque		
J	Other women's group (only if it does not fit into one of the other categories)		
K	Other (specify)		

MODULE G5. DECISION MAKING

“Now I have some questions about making decisions about various aspects of household life.”

		When decisions are made regarding [ACTIVITY], who is it that normally takes the decision?	To what extent do you feel you can make your own personal decisions regarding these aspects of household life if you want(ed) to?
	Activity	G5.01	G5.02
A	Getting inputs for agricultural production	SELF = 1 >> [NEXT ACTIVITY] SPOUSE/PARTNER = 2 >> G5.02 OTHER HH MEMBER = 3 >> G5.02 OTHER NON-HH MEMBER = 4 >> G5.02 NOT APPLICABLE = 5 >> [NEXT ACTIVITY]	NOT AT ALL 1 SMALL EXTENT 2 MEDIUM EXTENT 3 TO A HIGH EXTENT 4
B	The types of crops to grow	SELF = 1 >> [NEXT ACTIVITY] SPOUSE/PARTNER = 2 >> G5.02 OTHER HH MEMBER = 3 >> G5.02 OTHER NON-HH MEMBER = 4 >> G5.02 NOT APPLICABLE = 5 >> [NEXT ACTIVITY]	NOT AT ALL 1 SMALL EXTENT 2 MEDIUM EXTENT 3 TO A HIGH EXTENT 4
C	Taking crops to the market (or not)	SELF = 1 >> [NEXT ACTIVITY] SPOUSE/PARTNER = 2 >> G5.02 OTHER HH MEMBER = 3 >> G5.02 OTHER NON-HH MEMBER = 4 >> G5.02 NOT APPLICABLE = 5 >> [NEXT ACTIVITY]	NOT AT ALL 1 SMALL EXTENT 2 MEDIUM EXTENT 3 TO A HIGH EXTENT 4
D	Livestock raising	SELF = 1 >> [NEXT ACTIVITY] SPOUSE/PARTNER = 2 >> G5.02 OTHER HH MEMBER = 3 >> G5.02 OTHER NON-HH MEMBER = 4 >> G5.02 NOT APPLICABLE = 5 >> [NEXT ACTIVITY]	NOT AT ALL 1 SMALL EXTENT 2 MEDIUM EXTENT 3 TO A HIGH EXTENT 4
E	Your own (singular) wage or salary employment	SELF = 1 >> [NEXT ACTIVITY] SPOUSE/PARTNER = 2 >> G5.02 OTHER HH MEMBER = 3 >> G5.02 OTHER NON-HH MEMBER = 4 >> G5.02 NOT APPLICABLE = 5 >> [NEXT ACTIVITY]	NOT AT ALL 1 SMALL EXTENT 2 MEDIUM EXTENT 3 TO A HIGH EXTENT 4
F	Major household expenditures (such as a large appliance for the house like refrigerator)	SELF = 1 >> [NEXT ACTIVITY] SPOUSE/PARTNER = 2 >> G5.02 OTHER HH MEMBER = 3 >> G5.02 OTHER NON-HH MEMBER = 4 >> G5.02 NOT APPLICABLE = 5 >> [NEXT ACTIVITY]	NOT AT ALL 1 SMALL EXTENT 2 MEDIUM EXTENT 3 TO A HIGH EXTENT 4
G	Minor household expenditures (such as food for daily consumption or other household needs)	SELF = 1 >> [NEXT ACTIVITY] SPOUSE/PARTNER = 2 >> G5.02 OTHER HH MEMBER = 3 >> G5.02 OTHER NON-HH MEMBER = 4 >> G5.02 NOT APPLICABLE = 5 >> MODULE G6	NOT AT ALL 1 SMALL EXTENT 2 MEDIUM EXTENT 3 TO A HIGH EXTENT 4

MODULE G6. TIME ALLOCATION

Enumerator: G6.01: Please record a log of the activities for the individual in the last complete 24 hours (starting yesterday morning at 4 am, finishing 3:59 am of the current day). The time intervals are marked in 15 min intervals and one to two activities can be marked for each time period by drawing a line through that activity. If two activities are marked, they should be distinguished with a P for the primary activity and S for the secondary activity written next to the lines. Please administer using the protocol in the enumeration manual.

"Now I'd like to ask you about how you spent your time during the past 24 hours. This will be a detailed accounting. We'll begin from yesterday morning at 4am, and continue through to 4am of this morning."

Activity	Night			Morning			Day								
	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15			
A Sleeping and resting															
B Eating and drinking															
C Personal care															
D School (including homework)															
E Work as employed															
F Own business work															
G Farming/livestock/fishing															
J Shopping/getting service (incl health services)															
K Weaving, sewing, textile care															
L Cooking															
M Domestic work (incl fetching wood and water)															
N Care for children/adults/elderly															
P Travelling and commuting															
Q Watching TV/listening to radio/reading															
T Exercising															
U Social activities and hobbies															
W Religious activities															
X Other, specify...															

MODULE G6. TIME ALLOCATION (continued)

Activity	Evening				Night							
	16	17	18	19	20	21	22	23	24	1	2	3
A Sleeping and resting												
B Eating and drinking												
C Personal care												
D School (also homework)												
E Work as employed												
F Own business work												
G Farming/livestock/fishing												
J Shopping/getting service (incl health services)												
K Weaving, sewing, textile care												
L Cooking												
M Domestic work (incl fetching wood and water)												
N Care for children/adults/elderly												
P Travelling and commuting												
Q Watching TV/listening to radio/reading												
T Exercising												
U Social activities and hobbies												
W Religious activities												
X Other, specify												

MODULE G6. SATISFACTION WITH TIME ALLOCATION

	QUESTION	RESPONSE OPTIONS/INSTRUCTIONS
G6.02	In the past 24 hours, did you work, either at home or outside the home, more than usual, about the same amount as usual, or less than usual?	MORE THAN USUAL.....1 ABOUT THE SAME AS USUAL.....2 LESS THAN USUAL.....3
G6.03	Next, I am going to ask you a question about how satisfied you are with the time you have to yourself to do things you enjoy. Please give your opinion on a scale of 1 to 10. 1 means you are not satisfied and 10 means you are very satisfied. If you are neither satisfied nor dissatisfied, this would be in the middle, or 5, on the scale. How satisfied are you with your available time for leisure activities like visiting neighbors, watching TV, listening to the radio, seeing movies or doing sports?	Satisfaction Rating: <input type="text"/> <input type="text"/>

MODULE H. WOMEN'S ANTHROPOMETRY, ANEMIA, AND DIETARY DIVERSITY

Enumerator Instructions: Ask these questions of each woman of reproductive age (15-49 years) in the household. Check to see if EACH women has given consent to be interviewed in Module B. If a woman has not yet given consent, return to Module B and gain her consent before proceeding. You should carry duplicate copies of this module in case there are more than 5 women of reproductive age in the household.

No.	Question	Response codes	Woman 1	Woman 2	Woman 3	Woman 4
H.01a_code	Woman's id code from the household roster		---	---	---	---
H.01_Name	Woman's Name from the Household Roster		_____	_____	_____	_____
H.01b	Is this women currently at home and has she consented to be interviewed/weighed/measured?	Yes.....1 No.....2 Not at home....3				
H.02	In what month and year were you born?	If month is not known, enter '98' If year is not known, enter '9998'	Month _____ Year	Month _____ Year	Month _____ Year	Month _____ Year
H.03	Please tell me how old you are. What was your age at your last birthday? <i>Record age in completed years</i>	If respondent cannot remember how old she is, enter '98' and ask question H.04. If respondent knows her age >> H.05	---	---	---	---
H.04	Are you between the ages of 15 and 49 years old?	1 = Yes 2 = No >> end module 98 = Don't know >> end module				
H.05	<i>Check H02, H03 and H04 (if applicable): is the respondent between the ages of 15 and 49 years? If the information in H02, H03, and H04 conflicts, determine which is most accurate.</i>	1 = Yes 2 = No >> end module				

MODULE H. WOMEN'S ANTHROPOMETRY, ANEMIA, AND DIETARY DIVERSITY (continued)

No.	Question	Response codes	Woman 1	Woman 2	Woman 3	Woman 4	Woman 5
WOMEN'S NUTRITIONAL STATUS							
H.06	Are you currently pregnant? <i>Weigh the woman</i>	1 = Yes >> H14 2 = No 98=Don't know					
H.07	Weight in kilograms? <i>Weigh the woman</i>		— . — Kg				
H.08	Height in centimeters? <i>Measure the woman</i>		— . — Cm				

MODULE H. WOMEN'S ANTHROPOMETRY, ANEMIA, AND DIETARY DIVERSITY (continued)

No.	Question	Response codes	Woman 1	Woman 2	Woman 3	Woman 4	Woman 5
	WOMEN'S DIETARY DIVERSITY						
	<i>Write foods not captured by the categories below here:</i>						
H.14	Food made from grains, such as bread, rice, noodles, porridge, or other grain food	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
H.15	Pumpkin, carrots, squash that are yellow or orange inside or other local yellow/ orange foods	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
H.16	Potatoes or any other foods made from roots	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
H.17	Any dark green leafy vegetables such as cabbage, lettuce	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
H.17A	Any other vegetables	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
H.18	Vitamin A-rich fruits such as tomatoes, apricots, watermelon?	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
H.18A	Any other fruits	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
H.19	Liver, kidney, heart, or other organ meats from domesticated animals such as beef, boar, lamb, goat, chicken, or duck	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
H.19A	Any meat from domesticated animals, such as beef, boar, lamb, goat, chicken, or duck?	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					

MODULE H. WOMEN'S ANTHROPOOMETRY, ANEMIA, AND DIETARY DIVERSITY (continued)

No.	Question	Response codes	Woman 1	Woman 2	Woman 3	Woman 4	Woman 5
WOMEN'S DIETARY DIVERSITY							
H.20	Any liver, kidney, heart, or other organ meats from wild animals such as wild birds, rabbits, and boars?	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
H.20A	Any flesh from wild animals, such as wild birds, rabbits, and boars?	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
H.21	Eggs	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
H.22	Fresh or dried fish, any other seafood	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
H.23	Any foods made from beans, peas, lentils?	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
H.23A	Any foods made from nuts or seeds?	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
H.24	Milk, Cheese, yogurt, or other milk products	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
H.25	Any oil, fats, or butter, or foods made with any of these	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
H.26	Any sugary foods such as chocolates, sweets, candies, pastries, cakes, or biscuits	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
H.27	Condiments for flavor, such as chilies, spices, herbs, or fish powder or salt?	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					

MODULE I. CHILD ANTHROPOMETRY, INFANT AND YOUNG CHILD FEEDING

Enumerator Instructions: Ask these questions of the primary caregiver of each child aged 0–59 months in the household. Check to see if EACH caregiver has given consent to be interviewed in Module B. If a caregiver has not yet given consent, return to Module B and gain caregiver consent before proceeding. You should carry duplicate copies of this module in case there are more than 5 children 0-59 months old in the household.

"In order to learn more about child nutrition in our country, we would like to measure your child(ren)'s growth – their height and their weight – and we'd also like to learn more about what kinds of foods they eat."

No.	Question	Response codes	Child 1	Child 2	Child 3	Child 4	Child 5
I.01	Caregiver's id code from the household roster						
I.02	Child's ID code from the household roster						
I.03	What is [child's name]'s sex?	1 = Male 2 = Female					
I.04	<p>I would like to ask you some question about [child's name].</p> <p>In what month and year was [child's name] born?</p> <p>What is [his/her] birthday?</p> <p><i>If the respondent does not know the exact birthdate ask:</i></p> <p>Does [child's name] have a health/vaccination card with the birth date recorded?</p> <p><i>If the health/vaccination card is shown and the respondent confirms the information is correct, record the date of birth as documented on the card.</i></p>		Day _____ Month _____ Year	Day _____ Month _____ Year	Day _____ Month _____ Year	Day _____ Month _____ Year	Day _____ Month _____ Year

MODULE I. CHILD ANTHROPOMETRY, INFANT AND YOUNG CHILD FEEDING (continued)

No.	Question	Response codes	Child 1	Child 2	Child 3	Child 4	Child 5
I.05	[DELETED]						
I.06	How many months old is [child's name]? <i>Record age in completed months</i>		— Months	— Months	— Months	— Months	— Months
I.07	<p><i>Check I.04, I.05, and I.06 to verify consistency</i></p> <p><i>A) Is the year recorded in I.04 consistent with the age in years recorded in I.05?</i></p> <p><i>B) Are year and month of birth recorded in I.04 consistent with age in months recorded in I.06?</i></p> <p><i>If the answer to A or B is 'no,' resolve any inconsistencies. If the birthdate was recorded on a health card, this may be used as the correct data source.</i></p>	1 = Yes 2 = No 1 = Yes 2 = No					
I.08	<p><i>Check I.06. Is the child under 60 months?</i></p> <p><i>Note for all children.</i></p>	1 = Yes 2 = No >> end module if no child is under 60 months 98 = Don't know >> end module					
	<p>"Now I would like to assess your child for a condition called "edema," which occurs when too much fluid is retained by the body. It can be related to nutrition. To perform the test, I need to gently press my thumbs on [NAME]'s feet."</p>						

MODULE I. CHILD ANTHROPOMETRY, INFANT AND YOUNG CHILD FEEDING (continued)

No.	Question	Response codes	Child 1	Child 2	Child 3	Child 4	Child 5
I.09	Does child have edema? <i>Observe swelling on the feet</i>	1 = Yes 2 = No					
I.10	WEIGHT IN KILOGRAMS: WEIGH THE CHILD		--'-- Kg	--'-- Kg	--'-- Kg	--'-- Kg	--'-- Kg
	STUNTING						
I.11	CHILDREN UNDER 24 MONTHS SHOULD BE MEASURED LYING DOWN; CHILDREN 24 MONTHS OR OLDER SHOULD BE MEASURED STANDING UP. HEIGHT IN CENTIMETERS: MEASURE THE CHILD		--'-- cm	--'-- cm	--'-- cm	--'-- cm	--'-- cm
	EXCLUSIVE BREASTFEEDING AND MINIMUM ACCEPTABLE DIET						
I.12	(Deleted)						
I.13	Has [child's name] ever been breastfed? <i>If l05 < 2 then Skip to next</i>	1 = Yes 2 = No >> skip to I18 98 = Don't Know >> skip to I18					
I.14	Was [child's name] breastfed yesterday during the day or at night?	1 = Yes >> skip to I19 2 = No 98 = Don't Know					

MODULE I. CHILD ANTHROPOMETRY, INFANT AND YOUNG CHILD FEEDING (continued)

No.	Question	Response codes	Child 1	Child 2	Child 3	Child 4	Child 5
I.15	<p>Sometimes babies are fed breast milk in different ways, for example by spoon, cup, or bottle. This can happen when the mother cannot always be with her baby. Sometimes babies are breastfed by another woman or given breast milk from another woman by spoon, cup, bottle, or some other way. This can happen if a mother cannot breastfeed her own baby.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Child was breastfed by someone other than the mother. • Child was given breast milk expressed by the mother and fed by spoon, cup, or some other way. • Child was given breast milk expressed by someone other than the mother (and fed by spoon, cup, etc.). <p>Did [child's name] consume breast milk in any of these ways yesterday during the day or at night?</p>	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
I.16	<p>Now I would like to ask you about some medicines and vitamins that are sometimes given to infants.</p> <p>Was [child's name] given any vitamin drops or other medicines as drops yesterday during the day or at night?</p>	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
I.17	Was [child's name] given rehydron yesterday during the day or at night?	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
<p><i>Read the questions below. Read the list of liquids one by one and mark yes or no, accordingly.</i></p> <p>“Next I would like to ask you about some liquids that [child's name] may have had yesterday during the day or at night.”</p> <p>Did [child's name] have any [item from list]? <i>Read the list of liquids starting with ‘plain water.’</i></p>							

MODULE I. CHILD ANTHROPOMETRY, INFANT AND YOUNG CHILD FEEDING (continued)

No.	Question	Response codes	Child 1	Child 2	Child 3	Child 4	Child 5
I.18	Plain water?	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
I.19	Infant formula such as Baby, Malyutka	1 = Yes 2 = No >> skip to I21 98 = Don't Know >> skip to I21					
I.20	How many times yesterday during the day or at night did [child's name] consume any formula?	98 = Don't know	_____ Times	_____ Times	_____ Times	_____ Times	_____ Times
I.21	Did [child's name] have any milk such as tinned, powdered, or fresh animal milk?	1 = Yes 2 = No >> skip to I23 98 = Don't Know >> skip to I23					
I.22	How many times yesterday during the day or at night did [child's name] consume any milk?	98 = Don't know	_____ Times	_____ Times	_____ Times	_____ Times	_____ Times
I.23	Did [child's name] have any juice or juice drinks?	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
I.24	Clear broth?	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					

MODULE I. CHILD ANTHROPOMETRY, INFANT AND YOUNG CHILD FEEDING (continued)

No.	Question	Response codes	Child 1	Child 2	Child 3	Child 4	Child 5
I.25	Yogurt?	1 = Yes 2 = No >> skip to I27 98 = Don't Know>> skip to I27					
I.26	How many times yesterday during the day or at night did [child's name] consume any yogurt?	98 = Don't know	_____ Times				
I.27	Did [child's name] have any porridge?	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
I.28	Any other liquids such as Manka, Прикормка?	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
I.29	Any other liquids?	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					

MODULE I. CHILD ANTHROPOMETRY, INFANT AND YOUNG CHILD FEEDING (continued)

No.	Question	Response codes	Child 1	Child 2	Child 3	Child 4	Child 5
	<p>Please describe everything that [child's name] ate yesterday during the day or night, whether at home or outside the home.</p> <p>A) Think about when [child's name] first woke up yesterday. Did [child's name] eat anything at that time? IF YES: Please tell me everything [child's name] ate at that time. PROBE: Anything else? UNTIL RESPONDENT SAYS NOTHING ELSE. THEN CONTINUE TO PART B).</p> <p>IF NO, CONTINUE TO PART B).</p> <p>B) What did [child's name] do after that? Did [child's name] eat anything at that time? IF YES: Please tell me everything [child's name] ate at that time. PROBE: Anything else? UNTIL RESPONDENT SAYS NOTHING ELSE. REPEAT QUESTION B UNTIL THE RESPONDENT SAYS THE CHILD WENT TO SLEEP UNTIL THE NEXT DAY.</p> <p>IF RESPONDENT MENTIONS MIXED DISHES LIKE A PORRIDGE, SAUCE, OR STEW, PROBE:</p> <p>C) What ingredients were in that [mixed dish]? PROBE: Anything else? UNTIL RESPONDENT SAYS NOTHING ELSE</p> <p>AS THE RESPONDENT RECALLS FOODS, UNDERLINE THE CORRESPONDING FOOD AND ENTER '1' IN THE RESPONSE BOX NEXT TO THE FOOD GROUP. IF THE FOOD IS NOT LISTED IN ANY OF THE FOOD GROUPS BELOW, WRITE THE FOOD IN THE BOX LABELED 'OTHER FOODS.' IF FOODS ARE USED IN SMALL AMOUNTS FOR SEASONING OR AS A CONDIMENT, INCLUDE THEM UNDER THE CONDIMENTS FOOD GROUP.</p> <p>ONCE THE RESPONDENT FINISHES RECALLING FOODS EATEN, READ EACH FOOD GROUP WHERE '1' WAS NOT ENTERED IN THE RESPONSE BOX, ASK THE FOLLOWING QUESTION AND ENTER '1' IF RESPONDENT SAYS YES, '0' IF NO, AND '9' IF DON'T KNOW: Yesterday, during the day or night, did [child's name] drink/eat any [food group items]?</p>						
I.30	OTHER FOODS: PLEASE WRITE DOWN OTHER FOODS (TO THE RIGHT OF THIS BOX) THAT RESPONDENT MENTIONED BUT ARE NOT IN THE LIST BELOW. THIS WILL ALLOW THE SURVEY SUPERVISOR OR OTHER KNOWLEDGEABLE INDIVIDUAL TO CLASSIFY THE FOOD LATER.						

MODULE I. CHILD ANTHROPOMETRY, INFANT AND YOUNG CHILD FEEDING (continued)

No.	Question	Response codes	Child 1	Child 2	Child 3	Child 4	Child 5
I.31	Pumpkin, carrots, squash that are yellow or orange inside or other yellow/orange foods such as pepper?	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
I.32	Potatoes, or any other foods made from roots?	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
I.33	Any dark green leafy vegetables such as cabbage, lettuce?	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
I.33A	Any other vegetables?	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
I.34	Vitamin A-rich fruits such as tomatoes, apricots, watermelon?	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
I.34A	Any other fruits?	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
I.35	Liver, kidney, heart, or other organ meats from domesticated animals such as beef, boar, lamb, goat, chicken, or duck?	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
I.35A	Any meat, such as beef, boar, lamb, goat, chicken, or duck?	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
I.36	Any liver, kidney, heart, or other organ meats from wild animals such as birds, rabbits, or boars?	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
I.36A	Any flesh from wild animals, such as birds, rabbits, or boars?	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
I.37	Eggs?	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
I.38	Fresh or dried fish or seafood?	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
I.39	Any foods made from beans, peas, lentils?	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
I.39A	Any foods made from nuts or seeds?	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					

MODULE I. CHILD ANTHROPOMETRY, INFANT AND YOUNG CHILD FEEDING (continued)

No.	Question	Response codes	Child 1	Child 2	Child 3	Child 4	Child 5
I.40	Milk, Cheese, yogurt, or other milk products	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
I.41	Any oil, fats, or butter, or foods made with any of these	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
I.42	Any sugary foods such as chocolates, sweets, candies, pastries, cakes, or biscuits	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
I.43	Condiments for flavor, such as chilies, spices, herbs, or fish powder or salt?	1 = Yes 2 = No 98 = Don't Know					
	Check I.30-I.43	If all 'no' >> <i>go to I44</i> If at least one 'yes' or all 'DK' >> I45					
I.44	Did [child's name] eat any solid, semi-solid, or soft foods yesterday during the day or at night?	1 = Yes >> <i>go to I44a</i> 2 = No >> <i>next child</i> 98 = Don't Know >> <i>next child</i>					
I.44a	What kind of solid, semi-solid, or soft foods did [child's name] eat?						
I.45	How many times did [child's name] eat solid, semi-solid, or soft foods other than liquids yesterday during the day or at night?	98 = Don't Know	— Times	— Times	— Times	— Times	— Times

MODULE J. PARTICIPATION WITH AID PROGRAMS

		<u>Code</u>	<u>Project #1</u>	<u>Project #2</u>	<u>Project #3</u>	<u>Project #4</u>
J.01	Do you know of any international aid projects being implemented in your jamoat / village?	1 = Yes 2 = No >> Mod. K				
J.02	List all international aid projects that are being implemented in this jamoat/village.		1	2	3	4
J.03	What is the project's sphere of focus?	1 = Agriculture 2 = Education 3 = Health 4 = Poverty alleviation/income-generating activities 5 = Water 6 = Other infrastructure 7 = Finance/credit 8 = Forestry 9 = Other (specify) 98 = Don't know >> Go to next project				
J.04	How did you hear about this project?	1 = Through family 2 = Through friend 3 = Through government 4 = Other (specify)				
J.05	Is your household benefiting directly from this project?	1 = Yes 2 = No >> Go to J07				
J.06	What kinds of benefits are your household receiving from this project?	1 = Seed/seedlings/saplings 2 = Other physical materials/equipment 3 = Education/training 4 = Nutrition supplements 5 = Vaccinations for livestock 6 = Finance 7 = Other				
J.07	Why is your household not participating?	1 = Household is not eligible 2 = Not informed in time 3 = Not interested in participating 4 = Restricted from participation 5 = Too complicated to participate 6 = Other reason 7 = No reason				

MODULE K. MIGRATION AND REMITTANCES

List all household members aged 15-65, including those who have been away for more than 6 months in the past 12 months.

Questions should be directed to the individual household member, and not the household head if that person is available.

	MIGRATION HISTORY					INTERNAL MIGRATION			
	Is the person answering the question or someone else is answering for this person?	In the past 12 months, how many months was [Name] away <u>outside</u> Tajikistan?	In the past 12 months, how many months was [Name] away <u>inside</u> Tajikistan?	In what year did [Name] migrate for the first time?	What was [Name]'s main occupation before migrating for the first time?	In what city did/does [Name] mostly stay while he/she was away in the past 12 months? <i>If K.03 = 0 >> K.10</i>	Last time [Name] left, how much did it cost for [Name] to go to [City/Province]? <i>List 9999 if respondent does not know.</i>	What was the main reason [Name] chose to migrate inside Tajikistan?	
K.01	K.02	K.03	K.04	K.05	K.06	K.07	K.08	K.09	
<i>List all household members age 15-65 Only if C.09c = 1</i>	1 = Self 2 = Someone else			<i>If K.02 & K.03 = 0 >> Skip to next HH Member</i>	Occupation	City code	Province code	Somoni	1 = Looking for work 2 = Starting new job 3 = Starting new business 4 = Job transfer 5 = Education 6 = Training 7 = Family reasons 8 = Natural disaster 9 = Easier lifestyle 10 = Conflict 11 = Health treatment 98 = Don't know 99 = Other (specify)

MODULE K. MIGRATION AND REMITTANCES (continued)

	INTERNATIONAL MIGRATION									If yes, why (select the most appropriate)	Do you plan to migrate abroad again this year?
	In what country and city did/does [Name] mostly stay while he/she was away in the past 12 months?	RUSSIA ONLY		Last time [Name] left, how much did it cost for [Name] to go to there?	What was the main reason [Name] chose to migrate outside Tajikistan?	What was your main occupation during this migration episode?	What was the total (net) income earned by [Name] while migrating, in cash or in kind that [Name] sent during the last 12 months?	What is the total value of all remittances in cash or in kind that [Name] sent during the last 12 months?	If [Name] stayed back instead of migrating, what would have been the total income during those months?		
K.10		K.11	K.12	K.13	K.14	K.15	K.16	K.17	K.18	K.19	K.20
<i>List all household members age 15-65</i> <i>Only if C.09c = 1</i>	Country code <i>If K.02 = 0 >> skip to next HH member</i>	City or province code	Somoni	1 = Looking for work 2 = Starting new job 3 = Starting new business 4 = Job transfer 5 = Education 6 = Training 7 = Family reasons 8 = Natural disaster 9 = Easier lifestyle 10 = Conflict 11 = Health treatment 98 = Don't know 99 = Other (specify)	Occupation	Somoni	Somoni	Somoni	1 = Yes 2 = No >> K.22	1 = Regular leave for seasonal work 2 = Lost job / couldn't find job 3 = Forced unpaid leave 4 = Bankruptcy 5 = Expensive living cost 6 = Made enough money 7 = Family reasons 8 = Health reasons 9 = Permit expired 99 = Other	1 = Yes 2 = No 98 = Don't know

MODULE K. MIGRATION AND REMITTANCES (continued)

K.22	In the past 12 months, did the household received remittances from a family member that left more than 6 months ago or someone who is <u>not the member</u> of the household?	1 = Yes 2 = No >> K.24
K.23	If yes, what was the amount of such remittances in the past 12 months? <i>Calculate the total remittance received and confirm.</i>	_____ Somoni
K.24	In the past 12 months, approximately how many % of total household income was from remittances and migration incomes?	_____ % If K.23 = 0 >> skip to next module.
K.25	Who primarily controls the use of remittances? (Select from 4 choices)	1 = Household head 2 = Spouse 3 = Household head and spouse 4 = Household members other than household head or spouse
K.26a	Please give the totals of remittances received in each of the quarter	a. January – March (lean season) b. April – June c. July – September d. October - December
K.26b		
K.26c		
K.26d		
K.27a	Please give approximate breakdown (%) of the use of all remittances received in the past 12 months	a. Food b. Non-food, non-durable goods c. Durable consumption goods (cars, refrigerators, furniture etc) d. Productive assets (tractors, livestock, farmland etc) e. Education f. Health g. Saving h. Payment of debt / loans i. Other (specify) j. Contents of other
K.27b		
K.27c		
K.27d		
K.27e		
K.27f		
K.27g		
K.27h		
K.27i		
K.27j		

MODULE L. AGRICULTURE

PLOT NO.	Do you own/ borrow/ lend this plot?	What type of plot?	What is the area of the plot?	What kind of land is this?	Is this plot irrigated ?	What is the quality of the land?	How far is the plot to your home?	How did your household acquire this land?	What legal documents or ownership rights do you have for this plot of land?	Why don't you have any documents?
	<p>1 = Own/use 2 = Rent/borrow 3 = Rent out/lend 8 = Household did not farm any land last year or rent out any plots. 100 = Finished entering plots.</p> <p><i>If 8 or 100 >> skip to L30</i></p>	<p>1 = Household plot 2 = Presidential land 3 = Individual dehkan 4 = Collective dehkan 5 = Dacha 6 = Other (specify)</p>	hectare	<p>1 = Annual cropland 2 = Tree cropland 3 = Pasture >> L.7 4 = Forest >> L.7 5 = Pond >> L.7 6 = Other (specify)</p>	<p>1 = Yes 2 = No</p>	<p>1 = Above average 2 = Average 3 = Below average</p>	Km	<p><i>If L.2 = 2 >> L.13</i></p> <p>1 = State- allocated 2 = Presidential land 3 = Inherited 4 = Other (specify)</p> <p><i>If = 4 >> L.11, else >> L.12</i></p>	<p>1 = Certificate 2 = Act (sealed document) 3 = Sales receipt 4 = No document 5 = Other (specify)</p>	<p>1 = It is not necessary 2 = Do not know how to receive it 3 = Cannot afford fee for the documents 4 = In process of receiving it 5 = Other</p>
L.01	L.02	L.03	L.04	L.05	L.06	L.07	L.08	L.09	L.10	L.11
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										

MODULE L. AGRICULTURE (continued)

PLOT NO.	In whose name is the legal title or ownership registered?	Who makes decisions about the use of this plot?	If you were to sell this plot of land today, how much could you sell it for?	If you were to rent out this plot of land today, how much could you rent it out for one year?	From whom are you renting the land / renting out the land?	If this plot was rented out, what was received paid for during the last autumn harvest?			
	Household ID codes <i>If L.2 = 2 >> L.13</i>	Household ID codes	<i>Only if L.3 = 1,5 & L.2 != 2, else >> L.15</i>	<i>Only if L.3 = 2,3,4</i>	<i>If L.2 = 1 >> L.18</i> 1 = Jamoat 2 = Raion hukumat 3 = Collective dehkan 4 = Private organization 5 = Relative or friend 6 = Other household 7 = Other (specify)	Cash (somoni)	In-Kind (Somoni)	Share of Output (%)	Estimated value of share in L.17c (Somoni)
L.12	L.13	L.14	L.15	L.16	L.17a	L.17b	L.17c	L.17d	
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									

MODULE L. AGRICULTURE (continued)

LAND USAGE If L.5 = 3,4,5,6 or L.2 = 3 >> Skip this question and go to [NEXT PLOT]		PERENNIALS (Only if L.5 = 2, else >> L.21)				
PLOT NO.	Have you left this plot empty during a major cropping season this year?	What was the reason?	What is your main perennial crop?	Number of trees?	Number of producing trees?	List all additional perennial trees you grown on this plot.
	1 = Yes 2 = No >> L.20a	1 = Lack of water 2 = Lack of labor 3 = Left fallow 4 = Other (specify)	Perennial code list		After L.20 >> [NEXT PLOT]	Perennial Code list + "no additional tree crops"
L.18	L.19	L.20a	L.20b	L.20c	L.20d	
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						

MODULE L. AGRICULTURE (continued)

		MAIN CROPPING SEASON (ONLY IF L.5 = 1)															
		Main Crop							Secondary Crop								
PLOT NO.	When is your main cropping season?	What was your main crop on this plot	What percentage of this plot did the crop occupy?	What was the harvest in kg?	Qty. of chemical fertilizer for this crop?	Qty. of manure /organic fertilizer for this crop?	Qty. of pesticides/herbicides used?	Did you use machinery for ..... 1 = Yes 2= No 98 = Don't Know/Refused						What was your secondary crop grown on this plot in the main cropping season? <i>If L.21b = 100% >> L.23</i>	What percentage of this plot did the crop occupy?	What other crops did you grow during your main crop season?	Did you have another cropping season on this plot?
	1=Spring 2=Summer 3=Fall 4=Winter	Code	%	KG	KG	KG	Unit? KG or L	Land preparation	Planting	Fertilizer	Pesticide	Harvesting	Threshing	Code	%	Crop list (Select all)	1 = Yes 2 = No >> [NEXT PLOT] or L.29
L.21	L.21a	L.21b	L.21c	L.21d	L.21e	L.21f	L.21g	L.21h	L.21i	L.21j	L.21k	L.21l	L.21m	L.22a	L.22b	L.22c	L.23
1																	
2																	
3																	
4																	
5																	
6																	
7																	
8																	

MODULE L. AGRICULTURE (continued)

PLOT NO.	2 nd CROPPING SEASON																
	Main Crop							Secondary Crop									
When is your main cropping season?	What was your main crop on this plot	What percentage of this plot did the crop occupy?	What was the harvest in kg?	Qty of chemical fertilizer for this crop?	Qty of manure/organic fertilizer for this crop?	Qty of pesticides/herbicides used?	Did you use machinery for ..... 1 = Yes 2= No 98 = Don't Know/Refused						What was your secondary crop grown on this plot in the main cropping season?	What percentage of other crops did you grow during your 2 nd crop season?	What other crops did you grow during your 2 nd crop season on this plot?	Did you have another cropping season on this plot?	
1=Spring 2=Summer 3=Fall 4=Winter	Code	%	KG	KG	KG	Unit? KG or L	Land preparation	Planting	Fertilizer	Pesticide	Harvesting	Threshing	Code	%	Crop list (Select all)	1 = Yes 2 = No >> [NEXT PLOT] or L.29	
L.24	L.24a	L.24b	L.24c	L.24d	L.24e	L.24f	L.24g	L.24h	L.24i	L.24j	L.24k	L.24l	L.24m	L.25a	L.25b	L.25c	L.26
1																	
2																	
3																	
4																	
5																	
6																	
7																	
8																	

MODULE L. AGRICULTURE (continued)

		3 rd CROPPING SEASON															
		Main Crop										Secondary Crop					
PLOT NO.	When is your main cropping season?	What was your main crop on this plot	What percentage of this plot did the crop occupy?	What was the harvest in kg?	Qty of chemical fertilizer for this crop?	Qty of manure/organic fertilizer for this crop?	Qty of pesticides/herbicides used?	Did you use machinery for ..... 1 = Yes 2= No 98 = Don't Know/Refused						What was your secondary crop grown on this plot in the main cropping season? <i>If L.27b = 100% >> L.29</i>	What percentage of this plot did the crop occupy ?	What other crops did you grow during your 3 rd crop season?	
	1=Spring 2=Summer 3=Fall 4=Winter	Code	%	KG	KG	KG	Unit? KG or L	Land preparation	Planting	Fertilizer	Pesticide	Harvesting	Threshing	Code	%	Crop list (Select all)	
L.27		L.27a	L.27b	L.27c	L.27d	L.27e	L.27f	L.27g	L.27h	L.27i	L.27j	L.27k	L.27l	L.27m	L.28a	L.28b	L.28c
1																	
2																	
3																	
4																	
5																	
6																	
7																	
8																	

MODULE L. AGRICULTURE (continued)

	Does your household own any [ITEM]?	How many [ITEM] does your household own?	What is the current total value of [ITEM]?	Does your household own any [ITEM] jointly with another household?	What share of these [ITEM] belongs to your household?	What were your earnings from renting [ITEM] outside of the household? In the past 12 months	
Code	ITEM	L.29	L.30	L.31	L.32	L.33	L.34
1	Tractor						
2	Animal drawn plow						
3	Mechanical plow						
4	Aggregator, disk, etc.						
5	Planting machine						
6	Trailer						
7	Motorized thresher						
8	Hand thresher						
9	Mechanical water pump						
10	Mill						
11	Milking machine						
12	Machine to process livestock feed						
13	Motorized insecticide pump						
14	Electric water pump						
15	Electric churn						
16	Greenhouses						
17	Sheds						

MODULE L. AGRICULTURE (continued)

	Did your household raise any [ANIMAL] in the past year?		How many [ANIMAL] does your household currently own?	Does the animal produce milk?	If yes, how much during past 7 days?
	<i>Ask L.33 for all livestock before going on to L.34-L.37</i>	1 = Yes 2 = No	Number of Animals <i>If 0 >> skip to next</i>	1 = Yes 2 = No <i>If 2 >> skip to next</i>	Liters
	ANIMAL NAME	L.35	L.36	L.37	L.38
1	Dairy cattle				
2	Beef cattle				
3	Pigs				
4	Sheep				
5	Goats				
6	Poultry				
7	Horses				
8	Donkeys/Mules				
9	Beehives				
10	Rabbits				
11	Fish				
12	Other (specify) <u> </u>				

МОДУЛ А. ВАРАҚАИ МУАЙЯНКУНИИ ХОНАВОДА

МАЪЛУМОТИ ХОНАВОДА		МАЪЛУМОТИ МУСОҲИБА	
A.01	Рамзи муайянкунандай хонавода	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	A.11a Ном/рамзи саволдиҳанда
A.02	Рақами кластер	☐ ☐ ☐	A.11b _____
A.03	Деҳа	☐ ☐ ☐	A.12 Санаси ташрифи якум
A.04	Давлат Тоҷикистон	☐ ☐ ☐	A.13 Санаси ташрифи дуюм
A.05	Ноҳия	☐ ☐ ☐	A.14 Сабаби ташрифи дуюм _____
A.06	Вилоят Ҳатлон	☐ ☐	
A.07	Навъи хонавода: варианты	☐	A.15 Натиҷаи хотимавии мусоҳиба
НИШОНДИҲАНДАИ GPS			A.16a Ном/рамзи назоратчӣ/супервайзер:
A.08a	Тӯл (ШАРҚ):	☐ ☐ ° ☐ ☐ . ☐ ☐ '	A.16b _____
A.08b	АРЗ (ШИМОЛ):	☐ ☐ ° ☐ ☐ . ☐ ☐ '	A.17 Санаси ворид кардани маълумот
A.08c	Баландӣ (м)	☐ ☐ ☐	A.18 Забони мусоҳиба (1 = Тоҷикӣ, 2 = Ўзбекӣ)
МАЪЛУМОТ ОИД БА МУСОҲИБ			
A.09a	Номи ҷавобдиҳандай асосӣ ва ID	☐ ☐	
A.09b	_____	☐ ☐	
A.10a A.10b	Номи ҷавобдиҳандай эҳтиёти ва ID	☐ ☐	

A.07. НАВЪИ ХОНАВОДА

- 1 = Мард ва зани калонсол – хонавода ақалан аз як мард ва як зани болиг (аз 18 боло) иборат аст
 2 = Фақат зани калонсол – хонавода ақалан аз як зани болиг (аз 18 боло), бе марди калонсолиборат аст
 3 = Фақат марди калонсол – хонавода ақалан аз як марди болиг (аз 18 боло), бе зани калонсол иборат аст
 4 = Фақат кӯдакон – хонавода ягон калонсолу болиги аз 18 болонадорад
A.09 & A.10. МУСОҲИБОН

ДАСТУРАМАЛ
Мусоҳиби асосӣ ва эҳтиёти - ҳамон мардон ё занхое (ва ё фақат зан) мебошанд, ки дар хонавода, оиди масъалаҳои иқтисодӣ ва иҷтимоӣ хочаги қарор қабул карда метавонанд. Дар оилаҳо, ки Мард ва Зани калонсол доранд, ин шахсон одатан зану шавҳармебошанд, валекин аъзои дигари хонавода, ки 18 сола ва ё калонсолтар мебошад, мусоҳиби асосӣ ва эҳтиёти шуда метонанд. Сардориҳонаводаметавонадшахси қалонсолебошад, кидарбораиаъзоёни ҷавони хонавода ахборот надоштабошад. Азин сабаб, аниқ кунед, шояд дархонавода шахсе бошад, ки дар бораи аъзоёни хонавода бисёртар медонад, то ки пур кардани ахборотҳои намерасидаро (хусусан, барои «Намедонам») ба шумо осон меқунад. Дар хона водаҳо, ки Танҳо Зани Калонсол доранд, мусоҳиби асосӣ бояд зане шавад, ки 18 солаёболо хаст ва вазифаи қабул карданиқарорҳордорад. Барои хонаводае, ки Фақат Марди Калонсол ва Фақат Кӯдакон дошта бошанд, мусоҳиби асоси ва эҳтиётиро нишондодан лозим нест, ва Модули GWEAI – ро бароинин навъи хонаводаҳо пуркардан лозим нест.

A.15. НАТИҶАИ ХОТИМАВИИ МУСОҲИБА

- 1 = Пурра
 2 = Нопурра
 3 = Ҳозир набудан
 4 = Рад карданд
 5 = Пайдо карда нашуд

МОДУЛ В. ВАРАҚДИ РОЗИГӢ

Розигӣ: Хонаводаро бо мақсадҳои пурсиш шинос карда, розигии иштирок кардан ҳамаи аъзоёниро дар ин пурсиш гиред. Агар мусоҳиб (масалан зани болиғ) дар оғози мусоҳиба ҳозир набошад, Шумо бояд пеш аз бо он шахс сӯҳбат кардан ба ин саҳифа баргашта розигияшро гиред. Шахси масъули калонсоли хонаводаро барои мусоҳиба тақлиф кунед.

ХОНЕД ДАСТУРАМАЛРО ДАР САХИФАИ ДИГАР

Ҳамаи саволҳои дар поён овардашударо ба мусоҳибони эҳтимоли хонед. Дар поён, вобаста аз имконият (агар, айни замон ҳозир бошанд) мусоҳибон розигии худро қайд кунанд.

5. Дар хонаводаи шумо марди калонсоле (аз 18 боло), ки қарорҳоро қабул мекунад, кист? [НОМ], оё Шумо барои иштирок дар ин тадқиқот розӣ ҳастед?
6. Дар хонаводаи шумо зани калонсоле, кӣ вазифаи баровардани қарорҳоро дорад, кист? [НОМ], оё Шумо барои иштирок дар ин тадқиқот розӣ ҳастед? Шумо аз 50 сола ҷавонтаред? Агар Ҳа, Шумо иҷозат медиҳед кӣ вазну қадатонро чен кунем? Шумо кӯдакони то 5 сола доред? Агар Ҳа, Шумо иҷозат медиҳед, кӣ вазну қадашонро чен кунем?
7. Дар хонаводаи шумо боз дигар занҳо ҳастанд ки аз 15 то 49 сола мебошанд? «НОМ», шумо розӣ ҳастед, ки дар ин пурсиш иштирок кунед ва мо вазну қади шуморо чен кунем? Шумо кӯдакони то 5 сола доред? Агар Ҳа, Шумо иҷозат медиҳед, кӣ вазну қади кӯдакатонро низ чен кунем?
8. Дар ҳочагии шумо ягон модар ва ё зани тифли аз 5 сола поён дошта ҳаст, ки ман бо онҳо сӯҳбат накардаам? «НОМ», оё Шумо розӣ ҳастед барои иштирок дар ин тадқиқот, барои чен карданӣ вазну қад ва вазну қади кӯдакатон?

МОДУЛ В. НУСХАИ ДЮОМИ САҲИФАИ ИМЗОИ РОЗИГӢ

Ташаккур барои имконияти сӯҳбат бо мо. Мо гурӯҳи тадқиқотчиёни ташкилоти «Зеркало» мебошем. Мо тадқиқотро бо номи «Озӯқаворӣ ба хотири ояндаи Тоҷикистон - Давраи миёнаи Тадқиқоти аҳолӣ» –ро гузаронида истодаем. Ин тадқиқот оиди омӯзиши кишоварзӣ, бехатарӣ ва истеъмоли озуқа, ғизонокӣ ва беҳбудии хонаводаҳоро дар ин минтақа ба нақша гирифта истодааст. Хонаводай Шумо барои дар ин пурсиш иштирок кардан интихоб шудааст, ки мавзӯъҳои ба монанди хонавода ва аҳли хонаводаи Шумо, шароити зист, ҳараҷотҳо ва амволи хонавода, маҳсулот ва истеъмоли ҳӯрака ва ҳамчунин гизои зану кӯдаконро дар бар мегирад. Саволҳои пурсиш умуман ба хонаводаи шумо даҳл дорад, ва ҳангоми мутобиқ будан, аъзоёни чудогонаи хонаводаи шуморо низ дар бар мегирад. Ин саволҳо, барои анҷом додани пурсиш таҳминан 3-4 соатӣ вакти шуморо мегирад, ва иштироки шумо дар ин мусоҳиба иҳтиёри аст. Агар шумо барои иштирок кардан рози бошед, шумо метонед мусоҳибаро ҳар соате тамом кардан, ё саволе ки ба он ҷавоб дода наҳоҳед рад кардан. Ҳамаи ҷавобҳои шумо комилан маҳфӣ мемонад; мо маълумотро дар бораи шумо ба ягон кас намедихем/ пешниҳод намекунем. Баъди ба базаи компьютери ворид кардани ин маълумот, мо ҳама маълумотро дар бораи шахсияти шумо несту нобуд мекунем.

Барои боз ҳам ҳуб гузаштани мусоҳиба ва назорати сифати кори ман меҳостам, ки ин мусоҳибаро бо иҷозати Шумо сабт кунам, то ин ки кори манро тафтиш кардан мумкин бошад ва роҳбарони ман тавонанд, ки ба кори ман баҳо диҳанд. Баъди ба анҷом расонидани тадқиқот ин сабтҳо нест карда мешаванд.

Шумо оид ба тадқиқот ё он ҷизе, ки ман гӯфтам, ягон савол доред? Агар дар оянда ягон савол оиди тадқиқот ва пурсиш пайдо шавад, ё мӯшиклий ё шикоят дошта бошед, метавонед ба ҶДММ «Z-Таҳлил ва Машварат» ба рақами 935721016 ва ё ба суроғаи шаҳри Душанбе, қӯчаи Пулоди 28 муроҷиат кунед. Мо як нусхаи ин вақақаро ба Шумо мегузорем, то ки Шумо дар бораи ин тадқиқот маълумот дошта бошед.

Шумо инчунин метавонед Шӯрои Назорати Институтионалий Институти байналмилалии Тадқиқоти Сиёсати Физо (IFPRI) бо email ifpri-irb@cgiar.org ё бо рақамҳои +1-202-862-5693 дар тамос шавед. Ин нусхаест, ки саволдиҳанда дар дасти ҳуд нигоҳ медорад.

Ному насаб	Розигии иштирок дар пурсиш (дар як катак қайд гузоред)		Имзо ё қайдҳо	Розигӣ ба сабти овоз (дар як катак қайд гузоред)		Имзо ё қайдҳо
	ҲА	НЕ		ҲА	НЕ	

МОДУЛ В. НУСХАИ ДЮОМИ САҲИФАИ ИМЗОИ РОЗИГӢ

Нусхай дуюм ба соҳиби хонавода мемонад

Ташаккур барои имконияти сӯҳбат бо мо. Мо ғурӯҳи тадқиқотчиёни ташкилоти «Зеркало» мебошем. Мо тадқиқотро бо номи «Озуқаворӣ ба хотири ояндаи Тоҷикистон - Ҷавраи миёнаи Тадқиқоти аҳолӣ» – ро гузаронида истодаам. Ин тадқиқот оиди омӯзиши кишоварзӣ, бехатарӣ ва истеъмоли озуқа, ғизонокӣ ва беҳбудии хонаводаҳоро дар ин минтақа ба нақша гирифта истодааст. Хонаводай Шумо барои дар ин пурсиш иштирок кардан интиҳоб шудааст, ки мавзӯҳои ба монанди хонавода ва аҳли хонаводаи Шумо, шароити зист, ҳароҷотҳо ва амволи хонавода, маҳсулот ва истеъмоли ҳӯрока ва ҳамчунин гизои зану кӯдаконро дар бар мегирад. Саволҳои пурсиш умуман ба хонаводаи шумо даҳл дорад, ва ҳангоми мутобиқ будан, аъзоёни чудогонаи хонаводаи шуморо низ дар бар мегирад. Ин саволҳо, барои анҷом додани пурсиш таҳминан 3-4 соатӣ вакти шуморо мегирад, ва иштироки шумо дар ин мусоҳиба ихтиёри аст. Агар шумо барои иштирок кардан рози бошед, шумо метонед мусоҳибаро ҳар соате тамом кардан, ё саволе ки ба он ҷавоб дода наҳоҳед рад кардан. Ҳамаи ҷавобҳои шумо комилан маҳфӣ мемонад; мо маълумотро дар бораи шумо ба ягон кас намедиҳем/ пешниҳод намекунем. Баъди ба базаи компьютери ворид кардани ин маълумот, мо ҳама маълумотро дар бораи шахсияти шумо несту нобуд мекунем.

Барои боз ҳам ҳуб гузаштани мусоҳиба ва назорати сифати кори ман меҳостам, ки ин мусоҳибаро бо иҷозати Шумо сабт кунам, то ин ки кори манро тафтиш кардан мумкин бошад ва роҳбарони ман тавонанд, ки ба кори ман баҳо диханд. Баъди ба анҷом расонидани тадқиқот ин сабтҳо нест карда мешаванд.

Шумо оид ба тадқиқот ё он ҷизе, ки ман гуфтам, ягон савол доред? Агар дар оянда ягон савол оиди тадқиқот ва пурсиш пайдо шавад, ё мушкилӣ ё шикоят дошта бошед, метавонед ба ҶДММ «Z-Таҳлил ва Машварат» ба рақами 935721016 ва ё ба суроғаи шаҳри Душанбе, кӯчаи Пулади 28 муроҷиат кунед. Мо як нусхай ин варақаро ба Шумо мегузорем, то ки Шумо дар бораи ин тадқиқот маълумот дошта бошед.

Шумо инчунин метавонед Шӯрои Назорати Институтионалий Институти байналмилалии Тадқиқоти Сиёсати Физо (IFPRI) бо email ifpri-irb@cgiar.org ё бо рақамҳои +1-202-862-5693 дар тамос шавед. Ин нусхаест, ки саволдиҳанда дар дасти ҳуд нигоҳ медорад.

Ному насаб	Розигии иштирок дар пурсиш (дар як катак қайд гузоред)		Имзо ё қайдҳо	Розигӣ ба сабти овоз (дар як катак қайд гузоред)	Имзо ё қайдҳо
	ҲА	НЕ		ҲА	НЕ

МОДУЛ С. РЎЙХАТИ ХОНАВОДА ВА МАЪЛУМОТИ ДЕМОГРАФӢ

Саволдиҳанда: Ин саволҳоро нисбати хамаи аъзоёни хонавода пурсед. Аз мусоҳиби асосӣ ё эҳтиётӣ ва ё шахсоне пурсед, ки дар бораи аъзоёни оила маълумоти бештар доранд, ба монанди синну сол, маълумотнокӣ ва дигар хусусиятҳо.

Аввалан, мо меҳостем шуморо дар бораи хамаи аъзоёни хонаводаатон пурсем. Рӯҳсат дихед, ба шумо гӯям, ки мо хонавода гуфта, чиро дар назар дорем. Барои мо, хонавода ин калонсолон ва кӯдаконе мебошанд, ки дар 12 моҳи охир ақаллан 6 моҳ якҷоя зиндагӣ дошта аз як дег хӯрок меҳуранд. Хамин тавр, аъзоёни хонавода дар асоси манзили мукаррарии истикоматии онҳо муайян карда мешаванд. Истиснои ин коида дар поён оварда шудааст.

- Кӯдаконинавтаваллудшудаито 6 моҳа
- нав хонадороне, ки камтар аз 6 моҳ бо ҳам зиндагони мекунанд
- донишҷӯён ва коргарони мавсими ин хонавода, ки айни замон дар хона хузур надоранд, ва дигар шахсоне, ки дар хонаводаи шумо камтар аз 6 моҳ зиндагони доранд, vale нияти дар ин чо доимӣ ва ё ба мухлати дуру дароз истикомат карданро доранд.
- Пешхизматҳо, коргарони кишоварзӣ ва шахсони дигар ҳам, ки дар ин манзил истикомат мекунанд ва бо Шумо хӯрок меҳуранд аъзои хонаводаи Шумо ба шумор мераванд, гарчанде, ки ба сардори хонавода ягон хешигари надоранд

Илтимос, ба хисоб нагиред

- шахси ба наздикӣ вафот кардaro, бигзор, ки он кас дар муддати 12 моҳи охир аз 6 моҳ зиед дар оилаи шумo зиндагӣ карда бошад, ва ҳамчунин шахсеро, ки хонаводаи шуморо камтар аз 6 моҳ пеш тарқ кардааст ва нияти дуру дароз дар чои дигар истикомат карданро дорад ва ё тамоман кучидааст (занхое ки баъди ба шавҳар баромада кучида рафтанд, пешхизматҳо, иҷорашињо, бобон, ки ба дигар чои истикомат рафтанд) ба назар нагиред.

Шахсоне, ки дар як манзил истикомат мекунанду барои ҳароҷоти хӯрока саҳме надоранд ва ё дар ин чо ҳамроҳ хӯрок намехуранд, аъзои хонавода хисобида намешаванд. Мисол, агар ду бародар дар як манзил истикомат кунанду барои хӯрока буча ва ҳароҷоти ҷудогона дошта бошанд, онҳо ду хонавода ба хисоб мераванд. . Мисолҳои як хонавода будан чунин аст:

- хонавода иборат аст аз шавҳару зан/занҳо ва фарзандон, падар/модар, чиyan ва дигар хешону хеш набудагон
- хонавода иборат аст аз як одам ва хонавода иборат аст аз як ё зиёда ҷуфти зану шавҳар бо фарзандон ва ё бе фарзандон

Илтимос хамаи аъзоёни хонаводаро дар рўйхати аъзоёни хонавода, ки дар поён оварда шудааст рўйхат кунед, аз марди асоси кӣ вазифаи қабул кардани қарорҳо дорад сар кунед(ё зан, агар марди калонсол набошад): **РЎЙХАТИ ҲАМАИ АЪЗОЕНРО НАВИСЕД. БАЪД ПУРСЕД:** Ягон каси дигар дар ин хонавода зиндагӣ мекунад, ки холо дар ҳона ҳозир нест? Бо ин савол шумо метонед дар бораи кӯдаконе, ки дар мактабанд ё ягон шахсе ки дар чои кораш аст, маълумот гиред. **АГАР ҶАВОБ ‘ҲА,’ БОШАД РЎЙХАТРО ДАВОМ ДОДА, МАЪЛУМОТ ДАР БОРАИ АЪЗОЕНИ БОКИМОНДАИ ХОНАВОДАРО БА ЧАДВАЛ ДАРОРЕД.**

МОДУЛ С. РЎЙХАТИ ХОНАВОДА ВА МАЪЛУМОТИ ДЕМОГРАФӢ

P A M 3 I D	Номи аъзои хонавода? Аз мусоҳиби асосӣ сар карда ба мусоҳиби эҳтиёти гузаред ва баъд аъзоёни дигари хонаводаро қайд кунед	Чинси [НОМ] –ро қайд кунед? 1 = Мард 2 = Зан	[НОМ] ба мусоҳиби асосӣ чи гуна муносибати хешу таборӣ дорад?	[НОМ] чанд сола аст? (соли пурра)* Агар < 6, C.05 то C.08 –ро напурсед	[НОМ] хонда ва навишта метавонад?	Айни замон [НОМ] дар ягон ҷо таҳсил мекунад? 1 = Ҳа >> C.08 2 = Не 98=Намедонад 99=ЧДММ	(deleted)	Дараҷаи баландтарин и маълумоти [НОМ]?	ар давоми 12 моҳи охир [НОМ] чанд моҳ дар хонавода зиндагӣ накард? 0 = не отсуствовал 12= Весь год отсуствовал Агар дар байни 0 ва 6 моҳ бошад >> C.09b Дар дигар ҳолат C.09c	Ин шахс пурра ин хонаводаро тарк кард? 1= Ҳа 2 = Не	ИИ ШАҲС АЪЗОИ ХОНАВОДА АСТ? Напурсида Қайд Кунед
	C.01 [НОМ]	C.02	C.03	C.04	C.05	C.06	C.07	C.08	C.09a	C.09b	C.09c
01											
02											
03											
04											
05											
06											
07											
08											
09											
10											
РАМЭҲО	C.03: Хешигари ба мусоҳиби асосӣ/ сардори хонавода			C.05: Саводноки		C.08: Дараҷаи маълумотонки					
	1 = Мусоҳиби асосӣ	12 = Волидони ҳамсар	2 = Ҳамсар/шарик	13 = Писар-	1 = Хондану навишта наметавонад	2 = Фақат имзо монда метавонад	3 = Фақат хонда метавонад	4 = Хондану навишта метавонад	1 = Маълумот надорад	11 = Маълумотонкии динӣ (маълумоти ғайрирасмӣ)	98 = ЧДММ
	3 = Писар/дуҳтар	амак/амма/таго	4 = Домод/келин	/холаи ҳамсар					2 = Ибтидой (Синфи 1-4)		
	5 = Набера	14 = Дигар хешон	6 = Волидон	15 = Хизматчи					3 = Асосӣ (Синфи 5-8/9)		
	7 = Додар/ҳоҳар	16 = Ёрдамчи	8 = Чиян	17 = Дигар хешигари					4 = Миёнаи умумӣ (Синфи 9-10/11)		
	9 = Чияни ҳамсар								5 = Миёнаи маҳсус		
	10 = Писар-амак/амма/таго/хола								6 = Миёнаи техники		
	11 = Додар/ҳоҳар-арӯс								7 = Олии нопурра		
									8 = Оли		
									9 = Унвони илмӣ / аспирантура		
									10 = Маълумоти ғайри расмӣ		

*Қайд бояд кард, ки синну соли кӯдакони то 6соларо бо моҳ сабт кардан шарт нест. Синну соли ҳамаи кӯдакони то 6сола бо моҳҳояш дар Модули I аниқ карда мешавад, бо мақсади муайян кардан кӯдаконе, ки каду вазни онҳо ҷо ҳамаи қӯдакони то 6сола дар рўйхати хонавода номбаршуда барои таъмини аниқи аҳбороти кӯдаконе, ки синну соли то 6моҳа доранду барои санҷишҳои каду вазни мувофиқанд истифода бурда мешавад.

МОДУЛ С. РЎЙХАТИ ХОНАВОДА ВА МАЪЛУМОТИ ДЕМОГРАФӢ

ТАҒӢИРОТИ АЗ ДАВРАИ БАЗАВИИ ТАДҚИҚОТ ИН ЧОНИБ ДАР ХОНАВОДА БА АМАЛОМАДА		
C.10	Оё Шумо соли 2012-1013 дар давраи базавии тадқиқоти “Озуқаворӣ ба хотири оянда” иштирок кардаед?	1 = Ҳа, 2 = Не >> <i>Модули D</i> 98 = Намедонам >> <i>Модули D</i>
Аз давраи пурсиши охирон ин чониб то чӣ андоза аъзоёни хонавода ...?		
C.11a	Аз давраи пурсиши охирон ин чониб ягон аъзоёни хонаводаи Шумо фавтидааст?	
C.11b	Аз давраи пурсиши охирон ин чониб ягон аъзоёни хонаводаи аз хонавода ба шавҳар баромада рафт...	
C.11c	Аз давраи пурсиши охирон ин чониб ягон аъзоёни хонаводаи аъзоёни хонавода...ба хонавода шавҳар кард	
C.11d	Аз давраи пурсиши охирон ин чониб ягон аъзоёни хонаводаи аъзоёни хонавода...барои зиндагӣ кардан ба	
C.11e	Аз давраи пурсиши охирон ин чониб ягон аъзоёни хонаводаи аъзоёни хонавода...аз хонавода ба муҳочира	
C.11f	...ба хонавода фарзандхонд шуда омадааст...	
		а ҳоло ҳам барнагаштааст...
C.12	Аз давраи пурсиши якум ин чониб ба хонаи Шумо чанд ҳуҷраҳои нав ҳамроҳ карда шуд?	

МОДУЛ D. ШАРОИТИ ЗИСТ

Саволдиҳанда: Бо шахси масъуле, ки бо пухтани ҳӯрокон хонавода машғул аст, сухбат кунед ва рамзи даркориро дар сутуни “Чавоб” гузоред

		Чавоб	Рамзҳои чавоб
D.01	МУШОХИДА КУНЕД (НАПУРСЕД): Масолехи боми хона (кабати беруни):		D.01: Намуди шифт Шифер .....1 Тунука.....2 Хас/пахол .....3 Череписа/сафолак .....4 Гил .....5 Тахтаи бетони бо битум .....6 Дигар (аниқ кунед) 7
D.02	МУШОХИДА КУНЕД (НАПУРСЕД): Масолехи фарши хона:		D.02: Намуди фарш Паркет .....1 Фарши тахтагин .....2 Линолеум .....3 Бетон .....4 Фарши алибастри .....5 Фарши лоин .....6 Дигар (аниқ кунед) 7
D.03	МУШОХИДА КУНЕД (НАПУРСЕД): Девори хона:		D.03: Намуди деворҳо Хишти пухта .....1 Хишти хом/ похса.....2 Санг .....3 Хишти гилин .....4 Бетон (блоки сement) .....5 Лой/ гил .....6 Тахта, болор .....7 Тунука .....8 Дигар (аниқ кунед) 9
D.04	Дар ин манзили истикомати чандто хона /ҳӯчра хаст? (Хаммом, коридор, гараж, туалет, таҳона, ошхонаро хисоб накунед)		
D.05	Хочатхонае, ки хонаводай шумо истифодаи мебарад, чигуна аст?		D.05: Намуди хочатхона Бо об шусташаванда, умуми....1 Бо об шусташаванда, шахси.....2 Оддии махаллии ҳавокашдор...3 Оддии махалли .....4 Оддии чамъиятй .....5 Тагора / сатил .....6 Хочатхона нест/ саҳр.о .....7 Дигар 8
D.06a	Манбаи асосии оби нӯшокии хонаводай Шумо қадом аст?		D.06a ва D.06b: Манбаи об Бо кубур дар доҳили ҳавли/хона .....1 Оби борон .....7 Чоҳ ё ҷашмай вайронা .....8 Оби дарё/ҳавз/чуй .....9 Мошини обкаш .....10 Об дар зарф (ҳарида шуда) .....11 Дигар (аниқ кунед) 12
D.06b	Барои истифодаи умуми ба монанди шустушу, ҳӯрокпазӣ ва дигарҳо обро аз кучо мегиред?		Бо кубур дар бог/замини ҳавли....2 Кубури чамъиятӣ ва ё шахси дигар .....3 Чоҳ/скважина /бо кубур .....4 Чоҳ/скважинаи маҳсус .....5 Аз ҷашмаи маҳсус 6
D.07a	Манбаи асосии неруи барқи хонавода қадом аст?		D.07a ва D.07b: Манбаи нерӯи барқ Надорад.....0 Шабакаи ягонаи баландшиддат ...1 Батареяи Офтоби .....2 Генератори шахси .....3 Генератори умумӣ/ чамъияти ...4 Дигар 5
D.07b	Манбаи иловагии неруи барқи хонавода қадом аст?		
D.08a	Манбаи асосии сузишвории хонавода барои ҳӯрокпази қадом аст?		D.08a ва D.08b: Сузишвори барои пухту паз Неруи барқ .....1 Гази моеъ ё табий (биогаз).....2 Керосин.....3 Ангишт .....4 Хезум .....5 Тапак .....6 Гузапоя .....7 Гази моеи пропан дар балон (биогаз).....8 Дигар 9
D.08b	Манбаи иловагии сузишвории хонавода барои ҳӯрокпази қадом аст?		

МОДУЛ Е1. ИСТЕЬМОЛИ ХҮРОКА/ ХАРОЧОТ БАРОИ ХҮРОКВОРӢ ДАР МУДДАТИ 7 РӮЗИ ОХИР

Саволдиҳанда: Ин саволҳоро дар бораи ҳамаи аъзоёни хонавода пурсед. Пурсед кадом аъзои хонавода маълумоти бештар дошта бошад дар бораи хӯрду хӯроки хонавода дар давоми хафт рӯзи охир ва дар бораи ҳариду дигар лавозимоти ғайри хӯроки. Ҳамин аъзо бояд ба ҳамаи саволҳои Е.1-Е.7 ҷавоб дихад.

РАҲАМИ МАҲСУЛОТ	Оё хонаводаи Шумо дар 7 рӯзи охир [ХҮРОКА] истеъмол кард? Инчунин хӯроке, ки ҳам дар якчоягӣ дар хонавода ва ҳам аз тарафи аъзои алоҳидава хонавода дар дохили хонавода ва берун аз он истеъмол карда шудааст, дохил қунед. Ҳар як хӯрокаро хонед ҷавобҳоро барои ҳар як намуд хӯрока нависед ва баъд пеш аз пур кардан ҷавоби Е1.02 – Е1.07 ба хӯроки дигар гузаред Ҳа = 1 Не = 2 >> [МАҲСУЛОТИ ОЯНДА]				Лутфан, миқдори умумии [ХҮРОКА] - и аз ҷониби аъзоёни оилаи Шумо дар 7 рӯзи охир истеъмол шударо нишон дихед?	Миқдор ва арзиши умумии [ХҮРОКА]-и аъзоёни хонаводаатон дар 7 рӯзи охир ҳаридаро, номбар қунед. Агар наҳаридед >> Е1.06a	Дар давоми 7 рӯзи охирон хонаводаи Шумо кадом миқдорӣ (ХҮРОКА)-ро барои ҷашни Навruz ё дигар ид ҳаридорӣ кард?	Дар 7 рӯзи охирин хонаводаи Шумо кадом миқдорӣ (ХҮРОКА)-и ҳарид карда шударо истеъмол намуд?	Чанд миқдори [ХҮРОКА]-е, ки дар 7 рӯзи охир истеъмол шуд, аз сарчашмаҳои зерин гирифта шуда буд? Миқдорро бо воҳиди ченаки хӯрока нависед	Ба арзишии умумии (ХҮРОКА)и дар Е1.06 номбаршуда аз рӯи нарҳи ҳозираи бозор баҳо дихед			
E1.01	E1.02	E1.03	E1.04a	E1.04b	E1.04c	E1.05	E1.06a	E1.06b	E1.06c	E1.06d	E1.07		
PAM 3	МАҲСУЛОТИ ХҮРОКВОРӢ	Воҳиди ченак	Рамзи ҷавоб	Миқдор	Миқдор	Сомонӣ	Миқдор	Миқдор	1. Дар ҳочагий истеҳсол карда шуда буд	2. Ҳамчун тӯхфа/ёрӣ	3. Ҳамчун мӯзди меҳнат/бизнес	4. Аз заҳираҳо и хонавода	Сомонӣ
851	Нон ва маҳсулоти нонӣ	кг											
852	Нон	кг											
853	Орд ⁶³	кг											
854	Гандум ¹	кг											
855	Фаллагиҳо (крупа)	кг											
856	Биринҷ	кг											
857	Маҳсулотҳои макаронӣ	кг											
858	Лубиёи хушк (лӯбиё, нахут, мөш ва ф.)	кг											

⁶³Танҳо миқдори орд ва гандуми истеъмолшудаэро нависед, ки барои истеҳсоли хлеб ё нон истифода нашудааст.

МОДУЛ Е1. ИСТЕЬМОЛИ ХҮРОКА/ ХАРОЧОТ БАРОИ ХҮРОКВОРӢ ДАР МУДДАТИ 7 РӮЗИ ОХИР

РАКАМИ МАХСУЛОТ	<p>Оё хонаводаи Шумо дар 7 рӯзи охир [ХҮРОКА] истеъмол кард?</p> <p>Инчунин хӯроке, ки ҳам дар якчоягӣ дар хонавода ва ҳам аз тарафи аъзои алоҳудаи хонавода дар доҳили хонавода ва берун аз он истеъмол карда шудааст, доҳил кунед.</p> <p>Ҳар як хӯрокаро хонед ҷавобҳоро барои ҳар як намуд хӯрока нависед ва баъд пеш аз нур кардан ҷавоби 2- 6 ба хӯрока дигар гузаред</p> <p>Ҳа = 1 Не = 2 >> [МАҲСУЛОТИ ОЯНДА]</p>				Лутфан, миқдори умумии [ХҮРОКА] - и аз ҷониби аъзоёни оилаи Шумо дар 7 рӯзи охир истеъмол шударо нишон дихед?	Миқдор ва арзиши умумии [ХҮРОКА]-и аъзоёни хонаводаатон дар 7 рӯзи охир харидаро, номбар кунед.	Агар наҳаридед >> E1.06a	Дар давоми 7 рӯзи охирон хонаводаи Шумо кадом миқдорӣ (ХҮРОКА)-ро барои ҷашни Навruz ё дигар ид ҳаридорӣ кард?	Дар 7 рӯзи охирин хонаводаи Шумо кадом миқдорӣ (ХҮРОКА)-и ҳарид карда шударо истеъмол намуд?	Чанд миқдори [ХҮРОКА]-е, ки дар 7 рӯзи охир истеъмол шуд, аз сарчашмаҳои зерин гирифта шуда буд?	Миқдорро бо воҳиди ҷенаки хӯрока нависед	Ба арзишии умумий (ХҮРОКА)и дар E1.06 номбаршуда аз рӯи наҳки ҳозираи бозор баҳо дихед
E1.01	E1.02	E1.03	E1.04a	E1.04b	E1.04c	E1.05	E1.06a	E1.06b	E1.06c	E1.06d	E1.07	
РАМЗ	МАҲСУЛОТИ ХҮРОКВОРӢ	ВОҲИДИ ҶЕНАК	РАМЗИ ҶАВОБ	МИҚДОР	МИҚДОР	СОМОНӢ	МИҚДОР	МИҚДОР	1. Дар ҳочагӣ истеҳсол карда шуда буд	2. Ҳамҷун тухфа/ёрӣ	3. Ҳамҷун музди меҳнат/бизнес	4. Аз захираҳои хонавода
859	Растаниҳои дигари хӯшадор (ҷӯворимакка, ҷав.)	кг										
860	Пиёз	кг										
861	Сирпиеz (чиснок)	кг										
862	Картошка	кг										
863	Помидор	кг										
864	Сабзӣ	кг										
865	Карам	кг										
866	Гулкарам	кг										
867	Бодиринг	кг										
868	Замбуруf (тоза, намакин, хушк ва f.)	кг										
869	Сабзавоти консервонидашуда	кг										
870	Дигар сабзавот	кг										
871	Себ	кг										
872	Мевави ситрусӣ	кг										
873	Ангур	кг										

МОДУЛ Е1. ИСТЕЬМОЛИ ХҮРОКА/ ХАРОЧОТ БАРОИ ХҮРОКВОРӢ ДАР МУДДАТИ 7 РӮЗИ ОХИР

РАКАМИ МАҲСУЛОТ	<p>Оё хонаводаи Шумо дар 7 рӯзи охир [ХҮРОКА] истеъмол кард?</p> <p>Инчунин хўрокае, ки ҳам дар якчоягӣ дар хонавода ва ҳам аз тарафи съози алоҳиду хонавода дар дохили хонавода ва берун аз он истеъмол карда шудааст, дохил кунед.</p> <p>Ҳар як хўрокаро хонед ҷавобҳоро барои ҳар як намуд хўрока нависед ва баъд пеш аз пур карданӣ ҷавоби 2- 6 ба хўрокаи дигар гузаред</p> <p>Ҳа = 1 Не = 2 >> [МАҲСУЛОТИ ОЯНДА]</p>			<p>Лутфан, миқдори умумии [ХҮРОКА] - и аз ҷониби аъзоёни оилаи Шумо дар 7 рӯзи охир истеъмол шударо нишон дихед?</p>			<p>Миқдор ва арзиши умумии [ХҮРОКА]-и аъзоёни хонаводаатон дар 7 рӯзи охир харидаро, номбар кунед.</p> <p>Агар наҳаридед >> E1.06a</p>			<p>Дар давоми 7 рӯзи охирин хонаводаи Шумо кадом миқдорӣ (ХҮРОКА)-ро барои ҷашни Навruz ё дигар ид харидорӣ кард?</p>			<p>Дар 7 рӯзи охирин хонаводаи Шумо кадом миқдорӣ (ХҮРОКА)-и харид карда шударо истеъмол намуд?</p>			<p>Чанд миқдори [ХҮРОКА]-е, ки дар 7 рӯзи охир истеъмол шуд, аз сарчашмаҳои зерин гирифта шуда буд?</p> <p>Миқдорро бо воҳиди ченаки хўрока нависед</p>			<p>Ба арзишии умумии (ХҮРОКА)и дар E1.06 номбаршуда аз рӯи нархи ҳозираи бозор баҳо дихед</p>		
E1.01	E1.02	E1.03	E1.04a	E1.04b	E1.04c	E1.05	E1.06a	E1.06b	E1.06c	E1.06d	E1.07										
РАМЗ	МАҲСУЛОТИ ХҮРОКВОРӢ	ВОҲИДИ ЧЕНАК	РАМЗИ ҶАВОБ	МИҚДОР	МИҚДОР	СОМОНӢ	МИҚДОР	МИҚДОР	1. Дар ҳоҷагӣ истеҳсол карда шуда буд	2. Ҳамчун туҳфа/ёрӣ	3. Ҳамчун музди меҳнат/бизнес	4. Аз заҳираҳои хонавода	СОМОНӢ								
874	Тарбуз, харбуза	кг																			
875	Каду	кг																			
876	Дигар меваҳои тару тоза	кг																			
877	Хушкмева	кг																			
878	Меваҷот консервонидашуда	кг																			
879	Чормағзи хушк	кг																			
880	Гӯшти гов	кг																			
881	Мурғ (парранда)	кг																			
882	Гӯшти гӯсфанд	кг																			
883	Гӯшти хӯкӣ ёбой	кг																			
884	Колбаса (ҳасиб)	кг																			
885	Консерваҳои гӯштӣ	кг																			
886	Маҳсулоти дигари гӯштӣ	кг																			
887	Моҳии тару тоза	кг																			
888	Моҳии консервагӣ	кг																			
889	Моҳии намакин (шӯр)	кг																			
890	Тухм	дона																			

МОДУЛ Е1. ИСТЕЬМОЛИ ХҮРОКА/ ХАРОЧОТ БАРОИ ХҮРОКВОРӢ ДАР МУДДАТИ 7 РӮЗИ ОХИР

РАКАМИ МАҲСУЛОТ	<p>Оё хонаводаи Шумо дар 7 рӯзи охир [ХҮРОКА] истеъмол кард?</p> <p>Инчунин хўрокасе, ки ҳам дар якчоягӣ дар хонавода ва ҳам аз тарафи аъзои алоҳиду хонавода дар дохили хонавода ва берун аз он истеъмол карда шудааст, дохил кунед.</p> <p>Ҳар як хўрокаро хонед ҷавобҳоро барои ҳар як намуд хўрока нависед ва баъд пеш аз пур кардану ҷавоби 2- б ҳар канди ҳўрока дигар гузаред</p> <p>Ҳа = 1 Не = 2 >> [МАҲСУЛОТИ ОЯНДА]</p>			Лутфан, миқдори умумии [ХҮРОКА] - и аз ҷониби аъзоёни оилаи Шумо дар 7 рӯзи охир истеъмол шударо нишон диҳед?	Микдор ва арзиши умумии [ХҮРОКА]-и аъзоёни хонаводаатон дар 7 рӯзи охир харидаро, номбар кунед.	Агар нахаридед >> E1.06a	Дар давоми 7 рӯзи охирон хонаводаи Шумо кадом миқдорӣ (ХҮРОКА)-и ро барои чаҳни Навruz ё дигар ид харидорӣ кард?	Дар 7 рӯзи охирин хонаводаи Шумо кадом миқдорӣ (ХҮРОКА)-и харид карда шударо истеъмол намуд?	Чанд миқдори [ХҮРОКА]-е, ки дар 7 рӯзи охир истеъмол шуд, аз сарчашмаҳои зерин гирифта шуда буд? Миқдорро бо воҳиди ченаки ҳўрока нависед	Ба арзишии умумий (ХҮРОКА)и дар Е1.06 номбаршуда аз рӯи нархи ҳозираи бозор баҳо дихед		
E1.01	E1.02	E1.03	E1.04a	E1.04b	E1.04c	E1.05	E1.06a	E1.06b	E1.06c	E1.06d	E1.07	
РАМЗ	МАҲСУЛОТИ ХҮРОКВОРӢ	ВОҲИДИ ЧЕНАК	РАМЗИ ҶАВОБ	МИҚДОР	МИҚДОР	СОМОНӢ	МИҚДОР	МИҚДОР	1. Дар ҳочагӣ истехсол карда шуда буд	2. Ҳамчун туҳфа/ёрӣ	3. Ҳамчун музди мехнат/бизнес	4. Аз захираҳои хонавода
891	Шир	л										
892	Панир	кг										
893	Шири хушк	л										
894	Дигар маҳсулоти ширий	л										
895	Равғани маска	кг										
896	Равғани растанӣ	л										
897	Равғани зард/ҳазар	кг										
898	Равғани ҳайвонот	кг										
899	Нӯшокиҳо (кока-кола ва ф.)	л										
900	Оби минералӣ	л										
901	Шарбати мева (сок)	л										
902	Қаҳва	кг										
903	Чой	кг										
904	Намак	кг										
905	Шакар	кг										
906	Конфет, шириниҳои шарқ	кг										
907	Мураббо	кг										

МОДУЛ Е1. ИСТЕЬМОЛИ ХҮРОКА/ ХАРОЧОТ БАРОИ ХҮРОКВОРЙ ДАР МУДДАТИ 7 РҮЗИ ОХИР

РАЗАМИ МАҲСУЛОТ	<p>Оё хонаводаи Шумо дар 7 рӯзи охир [ХҮРОКА] истеъмол кард?</p> <p>Инчунин хўрокасе, ки ҳам дар якчоягӣ дар хонавода ва ҳам аз тарафи съози алоҳиду хонавода дар дохили хонавода ва берун аз он истеъмол карда шудааст, дохил кунед.</p> <p>Ҳар як хўрокаро хонед ҷавобҳоро барои ҳар як намуд хўрока нависед ва баъд пеш аз пур кардану ҷавоби 2- ба хўроку дигар гузаред</p> <p>Ҳа = 1 Не = 2 >> [МАҲСУЛОТИ ОЯНДА]</p>			<p>Лутфан, миқдори умумии [ХҮРОКА] - и аз ҷониби аъзоёни оилаи Шумо дар 7 рӯзи охир истеъмол шударо нишон дихед?</p> <p>Агар наҳаридед >> E1.06a</p>	<p>Миқдор ва арзиши умумии [ХҮРОКА]-и аъзоёни хонаводаатон дар 7 рӯзи охир харидаро, номбар кунед.</p>	<p>Дар давоми 7 рӯзи охирон хонаводаи Шумо кадом миқдорӣ (ХҮРОКА)-ро барои ҷашни Навruz ё дигар ид харидорӣ кард?</p>	<p>Дар 7 рӯзи охирин хонаводаи Шумо кадом миқдорӣ (ХҮРОКА)-и харид карда шударо истеъмол намуд?</p>	<p>Чанд миқдори [ХҮРОКА]-е, ки дар 7 рӯзи охир истеъмол шуд, аз сарчашмаҳои зерин гирифта шуда буд?</p> <p>Миқдорро бо воҳиди ченаки хўрока нависед</p>				Ба арзишии умумий (ХҮРОКА)и дар Е1.06 номбаршуда аз рӯи нарҳи ҳозираи бозор баҳо дихед	
E1.01	E1.02	E1.03	E1.04a	E1.04b	E1.04c	E1.05	E1.06a	E1.06b	E1.06c	E1.06d	E1.07		
РАМЗ	МАҲСУЛОТИ ХҮРОКВОРӢ	ВОҲИДИ ЧЕНАК	РАМЗИ ҶАВОБ	МИҚДОР	МИҚДОР	СОМОНӢ	МИҚДОР	МИҚДОР	1. Дар ҳоҷагӣ истеҳсол карда шуда буд	2. Ҳамчун туҳфа/ёрӣ	3. Ҳамчун музди меҳнат/бизнес	4. Аз заҳираҳои хонавода	СОМОНӢ
908	Яхмос	кг											
909	Шоколад	кг											
910	Маҳсулоти қаннодӣ (торт, пирожнӣ, рулет, кулчаи қандӣ ва ф.)	кг											
911	Пиво	л											
912	Шароб	л											
913	Нӯшокиҳои спиртӣ	л											
914	Хўрокхурӣ дар қаҷваҳонаҳо, ошхонаҳо, тараҷӯҳонаҳо ва ф.												
915	Нӯшокиҳои ғайриспиртӣ, ки берун аз хона истеъмол карда мешаванд												
916	Нӯшокиҳои спиртие, ки берун аз хона истеъмол карда мешаванд												

МОДУЛ Е1. ИСТЕМОЛИ МАХСУЛОТИ ХЎРОКА ДАР 7 РЎЗИ ОХИР

№	САВОЛ	ВАРИАНТИ ЧАВОБХО
E1.08	Оё дар як ҳафтаи охир (7 рўз) ягон нафар, ки аъзои хонавода ба хисоб намеравад, ягон намуди хўрокро дар хонаводай шумо хурдааст?	ХА .....1 НЕ .....2 → ГУЗАРИШ БА E1.12
E1.09	Дар як ҳафтаи охир (7 рўз) чанд нафар одамон, ки аъзои хонаводай шумо ба хисоб намераванд, аз хонаводай Шумо хўрок хурдаанд?	
E1.10	Дар давоми як ҳафтаи охир (7 рўз) шумораи рўзҳо, ки дар он хўрок бо шахсони аъзои хонавода набуда, хурда шуд, ба чанд баробар аст?	
E1.11	Дар давоми як ҳафтаи охир (7 рўз) миқдори хўроки бо одамоне, ки аъзои хонавода ба хисоб намераванд, хурдашуда чи кадар аст?	
E1.12	Оё дар давоми як ҳафтаи охир (7 рўз) хонаводай шумо барои хайвоноти ромшудаи хонагӣ (ба монанди гурба ё саг) хўрок харидааст?	ХА ...1 НЕ.....2 → ГУЗАРИШ БА E1.14
E1.13	Шумо барои хўроки хайвоноти ромшудаи хонаги ҳафтаи гузашта чанд пул сарф кардед?	СОМОНӢ _____
E1.14	Дар давоми як ҳафтаи охир (7 рўз) оё барои хайвоноти ромшудаи хонаги ягон харочоти дигар ба амал оварда шуд?	ХА .....1 НЕ .....2 → ГУЗАРИШ БА МОДУЛИ Е2
E1.15	Барои дигар харочотҳои хайвоноти ромшудаи хонаги ҳафтаи гузашта чанд пул сарф кардед?	СОМОНӢ _____

МОДУЛ Е2. ХАРАЧОТИ МОЛҲОИ ҒАЙРИ ХЎРОКА ДАР ДАВОМИ ЗО РЎЗИ ОХИР

E2.01		E2.02	E2.03
РАМЗ	Дар саволҳои минбаъда ман меҳоҳам дар бораи хариди хонаводаи Шумо кардаги пурсам, новобаста аз он, ки қадом аъзои хонавода онро харид кардааст	Аз хонаводаи Шумо касе ягон чиз аз рӯйхати зер дар 30 рӯзи охир харид кард? Хохишмандам аз ҷавобатон [МАҲСУЛОТИ] барои коркард ё хариду фурӯш дар корхонаи хурди оилави ба дастомадаро хорич кунед. Ҳа = 1 Не = 2 >> [МАҲСУЛОТИ ОЯНДА]	Хонаводаи Шумо дар 30 рӯзи охир чанд пул харочот кард?
1	Косметика ва лавозимоти зарурии шахсӣ (собун, шампун, ҳамираи дандон, қоғази ташноб ва ғайра.)		
2	Хизматрасонии инфиродӣ (шахси) (толори ҳусн, сартарошхона ва ғайра.)		
3	Молҳо барои хона ва маҳсулоти тозакунӣ (собун, ҳокаки чомашӯй, қоғазхалта барои партов, дастпоккуни қоғазин, фолгаи алюминий, гугирд, шамъ, пилта ва ғайра.)		
4	Васонтаҳои рубучин (чоруб, шетка, ҳокандози аҳлот, исфанд (губка), латтаи фаршшӯй ва ғайра.)		
5	Хизматрасони дар хона (музди хизматрасонии сектори ҳусуси масалан, доя, ошпаз, фаррош, ронанда, бобон ва ғайра)		
6	Чомашӯйхона ва хушкашӯйхона (химчистка)		
7	Сӯзишворӣ ва равганҳои молидани барои мошини шахсӣ (солярка, бензин, омехтаҳои спиртӣ ва зуд тайёркунанда; равганҳои молиданий, моеъҳои тормозӣ ва гидровликий ва ғайра.)		
8	Наклиёти мусофиrbари заминӣ (автобус, маршрутка, таксӣ ва ғайра.) ва роҳи оҳан (харочоти роҳ то мактаб ва муассисаи тиббиро ДОХИЛ накунед).		
9	Интернет (пардоҳт барои пайваст кардан ё ба интернет-кахвахона) ва харочоти почта (пошта).		
10	[DELETED]		
11	Вактҳушию тамошо (кино, театр, опера ва толорҳои концертӣ, сирк, боғҳои истироҳатӣ, мусобиқаҳоӣ варзишӣ, пардоҳт барои толорҳоӣ варзишӣ ё фитнес-клубҳо ва ғайра.)		
12	Сигарет, папирос, тамоқу ва нос		
13	Рӯзнома ва маҷаллаҳо		
14	Ангишт/сӯзишвори барои хўрокпазӣ/кееросин/парапин		

МОДУЛ Е3. ХАРОЧОТИ МОЛҲОИ ҒАЙРИХӮРОКА ДАР ДАВОМИ 6 МОҲИ ГУЗАШТА

E3.01		E3.02	E3.03
РАМЭ	Дар саволҳои минбаъда ман меҳоҳам дар бораи хариди хонаводаи Шумо кардаги пурсам, новобаста аз он, ки кадом аъзои хонавода онро харид кардааст.	Аз хонаводаи Шумо касе ягон чиз аз рӯйхати зерин дар 6 моҳи охир харид кард? Хоҳишмандам аз ҷавобатон [МАҲСУЛОТИ] барои коркард ё хариду фурӯш дар корхонаи хурди оиласи ба дастомадаро хорич кунед. [Харочотҳоеро, ки бо гузаронидани маъракаҳои калон (тӯй, маросими дағнӣ) вобастагӣ дорад, ба назар нигирэд, барои он ки ин дар модули наవбати ба назар гирифта шудааст]	Хонаводаи Шумо дар 6 моҳи охир ҷанд пул харочот кард?
ЛИБОС, ПОЙАФЗОЛ			
15	Либоси занона		
16	Либоси мардона		
17	Либос барои бачаҳо (ғайримактабӣ)		
18	Пойафзоли занона		
19	Пойафзоли мардона		
20	Пойафзол барои бачаҳо		
21	Харочот барои духти либос, таъмири пойафзол		
22	Газвор ва лавозимоти дузандаги /лавозимоти боғандагӣ (ришта, занчирак/молния, астар ва ғайра)		
МОЛҲО БАРОИ ХОНА			
23	Зарф (гилӣ, хомчинӣ, зарфҳои керамикӣ ва шишагӣ, корд, ҷангол (вилка), кошӯк		
24	Ҷойпушки хонагӣ (простин), сачок, рӯйпӯш, дастархон ва ғайра.)		
25	Лавозимоти ғайрибарқии ошхона (дегча (каструл), тоба (сковород), контейнер, сабади партов, сабад ва ғайра.)		
26	Асбобу анҷоми дастии хона (болга, винтобак (отвёртка), калиди гайкатобӣ, амбури пахннул ва аксесуарҳо (ошику машуки дар, дастаи дар, кулф, парда ва ғайра.)		
27	Лавозимоти хурдҳаҷми барқӣ (васлаки барқӣ (розетка), пайвасттагайирдиҳанда (переключател), лампочки барқӣ, сими барқгузар, ҷароғ, лампаи дастӣ, батарейкан барқии истифодаи умумӣ ва ғайра.)		
КИТОБХО, ФИЛМҲО, ХОББӢ, ХИЗМАТРАСОНӢ			
28	Китобҳо ва лавозимотҳои хатнависӣ, аз ҷумла лугатҳо, энсиклопедия ва ғайра. (Китобҳои дарсӣ ва лавозимоти мактабиро ДОХИЛ нақунед).		
29	Фильмҳо, камера ва баровардани навор		
30	Асбобу анҷом ва таҷхизотӣ варзишӣ, шуғли дӯстдошта (хоббӣ), ҳамаи намудҳои бозичаҳо ва таъмири онҳо (аз ҷумла, асбобҳои мусикӣ, видеобозихо, касетаҳо ва дискҳо, асбобҳои богдорӣ ва лавозимот барои оришу зиннат додани богоҳ ва балканҳо ва ғайра.)		
31	Хизматрасонӣ (Пардоҳт барои хизмати нотариалий ва хукукӣ, амалиёти молиявӣ, хуччатҳои идентификатсионӣ (хаммонанд), шаҳодатномаи таваллуд, суратнусха ва ғайра.)		
32	Пардоҳт барои хизмати бонк ва интиқоли пул (варакаи пардоҳт ва ғайра.)		

МОДУЛ Е4. ХАРАЧОТИ МОЛҲОИ ҒАЙРИ ХЎРОКА ДАР ДАВОМИ 12 МОҲИ ГУЗАШТА

E4.01		E4.02	E4.03
РАМЗ	Дар саволҳои минбаъда ман меҳоҳам дар бораи хариди хонаводаи Шумо кардаги пурсам, новобаста аз он, ки қадом аъзои хонавода онро харид кардааст.	Аз хонаводаи Шумо қасе ягон чиз аз рӯйхати зер дар 12 моҳи охир харид кард? Хошишмандам аз ҷавобатон [МАҲСУЛОТИ] барои коркард ё ҳариду фурӯш дар корхонаи хурди оилави ба дастомадаро хорич кунед. Ҳа = 1 Не = 2 >> [МАҲСУЛОТИ ОЯНДА]	Хонаводаи Шумо дар 12 моҳи охир чанд пул ҳарочот кард?
33	Хизматрасони оид ба таъмин ва таъмири наклиёти автомобилии шахсӣ, қисмҳои эҳтиётӣ ва лавозимот.		
34	Хизматрасони оид ба таъмин ва таъмири хонаи истикоматӣ (дуредгар, сантехник, корманди барқ, рангмол, ороишгарони хона ва ғайра.).		
35	Таъмириасосӣ ва соҳтмони манзил		
36	Лавозимоти барқӣ (радио, аудиоплейр, соат қаҳвачушонак, омехтакунанда, миксер ва ғайра.)		
37	Дигар лавозимоти шахсӣ (чавохирот, айнак, соати дастӣ, чатр ва ғайра.)		
38	Лавозимоти шахсии сафарӣ (чомадон, сумкаи сафарӣ, сумкаи дастӣ, ва ғайра.)		
39	Экскурсия, рухсатӣ (аз ҷумла ҳарочоти роҳ ва истикомат). Экскурсияи мактабиро САРФИ НАЗАР кунед.		
40	Сафарҳо тавассути хаво ва баҳр (ба гайр аз ҳарочот барои рухсатӣ/экскурсияҳои зикршуда)		
41	Пардоҳт барои курсҳо (компьютерӣ, забономузӣ, такмили ихтисос) ҳарочоти муаллими хонагиро, ки дар модули МАОРИФ нишон дода шудааст, ХОРИЧ КУНЕД.		
42	Сугурта (манзил, наклиёт ё амволи шахси)		
43	Андозҳои дигар (барои наклиёт, радио ва ТВ ва ғайра.)		
44	Тухфахоӣ (анъанави)-и туёна		
45	Ҳарочоти маърракаҳо (туй, рӯзи таваллуд, маросими азо ва ғайра.)		
46	Бой додани пул дар кимор		
47	Ҳарочоти дигар (аниқ кунед____)		

МОДУЛ Е4. ХАРАЧОТИ МОЛҲОИ ҒАЙРИ ХЎРОКА ДАР ДАВОМИ 12 МОҲИ ГУЗАШТА

E4.04	Хонаводаи шумо, барои таълим дар соли хониши 2013 – 2014, барои мақсадҳои зерин ҳамаги чи қадар ҳарочот кард? Агар ҳарочот накарда бошад, он гоҳ 0 нависед ва гузаред ба [МАҚСАДИ ДИГАР]	
РАМЗ		СОМОНӢ
48	Пули мактаб ва пули тахсил /дарсхои иловаги	
49	Либоси мактабӣ (танҳо барои хонандагони мактаб)	
50	Китобҳои дарсӣ ва дигар маводҳои таълими	
51	Лавозимоти таълими (китоб, дафтар, ручка, калам ва ғайра)	
52	Арзиши хобгоҳ ва ҳӯроки мактаби	
53	Таъмири бинои мактаб, ҳариди асбобу анҷом ва дигар ҳарочотҳои ба инҳо монанд/дастгириҳо	
54	Маблаг барои кумитаи падару модарон ва муаллимон	
55	Роҳпули барои мактаб рафтани омадан	
E4.05	Оё дар давоми 12 моҳи охир хонаводаи шумо барои мақсадҳои зерин ҳарочот кардааст? Агар ҳарочот накарда бошад, он гоҳ 0 нависед ва гузаред ба [МАҚСАДИ ДИГАР]	
РАМЗ		СОМОНӢ
56	Дар ягон дармонгоҳ хоб рафтан – ҳарочоти умумии табобат	
57	Ҳарочоти раҳпули барои дармонгоҳ рафтани омадан дар вакти табобат	
58	Ҳарочот барои ҳӯрока дар вакти дар табобати беморҳона будан (агар дар боло ба хисоб нағирифтед)	
59	Табобат дар назди табибони ҳалқӣ ё мулло. ҳарочоти умумии табобат	
60	Ҳарочоти раҳпули барои гирифтани табобат дар назди табиби ҳалқӣ ё мулло	
61	Ҳарочот барои ҳӯрока, ки ҳангоми табобатдар назди табиби ҳалқӣ ё мулло будед	
62	Хизмати тибби барои пешгирии қасалиҳо (на барои табобат), санчиши саломатӣ, санчиши пеш аз таваллуд кардан, назорати тиббӣ ва ғайра	
63	Дорухое ки бе рецепт (дорухат) ҳаридан мумкин- Панадол, Фансидал, Сиропи Сулфа ва ғайра	
64	Дорухои бо рецепт (дорухат) ҳаридашуда	
65	Дигар ҳарачотҳо барои табобати беморӣ, ҷароҳат ва ҳамчунин санчишҳои тиббӣ, маслиҳатӣ ва хизмати амбулаторӣ	
E4.06	Оё дар давоми 12 моҳи охир хонаводаи шумо барои мақсадҳои зерин ҳарочот кардааст? Агар ҳарочот накарда бошад, он гоҳ 0 нависед ва гузаред ба [МАҚСАДИ ДИГАР]	
РАМЗ		СОМОНӢ
66	Қувваи барқ/ свет	
67	Газ	
68	Об	
69	Гармкуни	
70	Телефон (мобилий, хонагӣ) – ҳарочоти тамоми аъзоёни оила дар якҷоягӣ	

МОДУЛ Е5. ХАРАЧОТ БАРОИ МАНЗИЛ/ХОНА

Шумо соҳиб ва ё харидори ин хона ҳастед, ё ин хонаро аз чои коратон ба ихтиёри шумо гузаштан, шумо дар ин хона бепул истикомат мекунед, ё шумо ин хонаро ба ичора гирифтед?

Агар шумо ин
амволро хамин рӯз
фурӯшед, чанд пул фурухтаниед?

Ин хона чанд сол пеш соҳта шудааст? Ва он чанд сола аст?

Агар шумо ин хонаро ба ичора супоред, чанд пул ичора доданиед?

Шумо барои ичора ва ё истифодаи ин хона чанд пул медиҳед?

Агар Е5.01 рамзи 1 бошад >> ба Модули Е6

E5.01	E5.02	E5.03	E5.04a	E5.04b	E5.05a	E5.05b	
	СОМОНӢ	СОЛ	СОМОНӢ	ВОҲИД	СОМОНӢ	ВОҲИД	
E6.01 ШАҲСӢ/ХУСУСИ.....1 >> E5.02 ХАРИДОР/ МИСОЛ ИПОТЕКА.....2 >> E5.02 КОРХОНА БА ИХТИЁРИ МАН ДОД .....3 >> E6 БЕПУЛ, РАСМИ РУХСАТДОДА/ХУСУСИ НОКАРДА .....4 >> E6 БЕПУЛ, ФАЙРИРАСМИ РУХСАТДОДА/СОҲИБАШ ДИГАР ШАҲС.....5 >> E6 ИЧОРА .....6 >> E5.05 ЧДММ .....98 >> E6	E6.02/03 ЧДММ.....98.		E6.04B/05B Рӯз.....1 ҲАФТА.....2 МОХ.....3 СОЛ.....4				

МОДУЛ Е6. ХАРАЧОТ БАРОИ МОЛҲОИ ИСТИФОДААШОН ДАРОЗМУДДАТ

	E6.01	E6.02	E6.03	E6.04
Аз ҷизҳои дар поён нишондодашуда хонаводаи Шумо кадомхояшро дорад ва истифода мебарад? <i>(“0” гузоред, агар надошта бошад ё истифода набарад)</i>		“0” гузоред, агар надошта бошад ё истифода набарад	Дар қадом сол ҳаридед? <i>Агар аз як то зиёд бошад аз ҳама навашро номбар кунед</i>	Агар Шумо ин номгӯи ашъёро имрӯз мефурӯхтед, чи қадар маблағ ба даст меовардед?
		МИҚДОР	СОЛ	СОМОНӢ
Плитаи газии қалон	101			
Плитаи барқии қалон	102			
Плитаи газии яккомфоркадор (плитаи майдা)	103			
Плитаи барқии яккомфоркадор (плитаи майда)	104			
Буҳории барқӣ (Печкаи барқӣ) /Духовка	105			
Обгармкунаки барқӣ /Термекс	106			
Буҳорӣ (печкаи) оҳанӣ (барои гармкуниӣ ва ҳӯрокпази)	107			
Буҳорӣ (печкаи) керосини	108			
Буҳорӣ (печкаи) бо ангишт ва ҳезум гармкунанда (чугунӣ)	109			
Тандур/буҳори (печкаи)- и гилӣ (хишт, алаф, тапак, қум)	110			
Сандали	111			
Генератор	112			
Радиатори барқӣ	113			
Яҳдон (холодильник)	114			
Сармодон (морозильник)	115			
Мошинаи ҷомашӯй	116			
Дарзмоли барқӣ (утюк)	117			
Чангкашак (пылесос)	118			
Кондитсионер	119			
Вентилятори барқӣ	120			
Гармкунандаи барқии бино (общее отопление)	121			
Лампаи барқӣ	122			
Лампаи керосини	123			
Обгармкунаки барқӣ (колонка)	124			
Обгармкунаки газӣ (колонка)	125			
Буҳории микромавҷӣ (Микроволновая печь)	126			
Мошинаи барқии дузандагӣ/боғандаги	127			
Телевизори ранга	128			
Телевизори сиёҳу сафед	129			
Радио	130			
Системаи стерео	131			
Видеопропригивател	132			
Компьютер	133			
Антеннаи радиифи спутникӣ (як навъи антенна)	134			
Магнитофон/CD плейер	135			
Камераи видеои	136			
Мотосикл/мотороллер	137			
Мошин (сабукрав)	138			
Мошини боркаш	139			
Велосипед	140			

МОДУЛ F. МЕЬЁР/НИШОНДИХАНДАИ НОРАСОИИ ҒИЗО ДАР ХОНАВОДА

No.	Савол	Чавоб	Рамзи чавоб
F.01	Дар давоми 4 ҳафта (30-рӯзи гузашта) дар оилаи Шумо аз сабаби набудани захираи хӯрока танқисии хӯрока (нахурдани хӯрока) вучуд дошт?		1 = Ҳа 2 = Не >> F.03
F.02	Фосилаи танқисии хӯрок дар давоми 4 ҳафта, яъне 30 рӯз чи гуна буд?		1 = Кам-кам (1-2 бор) 2 = Баъзан (3-10 бор) 3 = Тез-тез (беш аз 10 бор)
F.03	Дар давоми 4 ҳафта (30-рӯзи гузашта) оё Шумо ё ягон аъзои оилаатон бо сабаби нарасидани хӯрока шабе гурусна хобида будед?		1 = Ҳа 2 = Не >> F.05
F.04	Фосилаи рӯх додани ин холат дар давоми 4 ҳафта, яъне 30 рӯз чигуна буд?		1 = Кам-кам (1-2 бор) 2 = Баъзан (3-10 бор) 3 = Тез-тез (беш аз 10 бор)
F.05	Дар давоми 4 ҳафта (30-рӯзи гузашта) оё Шумо ё ягон аъзои оилаатон, бо сабаби камбузии хӯрока як шабонарӯз гуруснагиро аз сар гузаронида будед?		1 = Ҳа 2 = Не >> анҷоми модул
F.06	Фосилаи рӯх додани ин холат дар давоми 4 ҳафта, яъне 30 рӯз чигуна буд?		1 = Кам-кам (1-2 бор) 2 = Баъзан (3-10 бор) 3 = Тез-тез (беш аз 10 бор)

МОДУЛ G. САЛОХИЯТИ ЗАНХО ДАР ИНДЕКСИ КИШОВАРЗИ

ЭЗОХ: *Маълумоти дар модули G овардашуда метавонад пахлухои гуногуно дар бар гираад; ба ҳар ҳол бояд, ки масъалаҳои зерин албатта дар бар гирифта шуда бошад а) аз байни хонавода муайян кардан шахси мувофиқ барои пурсиш, б) мувофиқат карданни мусоҳиби ин баҳш бо ҳайати дар рӯйхати хонавода омада, с) рамзгузори карданни натичаи пурсиш, маҳсусан агар шахси мувофиқ дастнорас бошад, барои сабаби вазъияти набудани ахборотро шарҳ додан д) қайд карданни боз он шахсоне, ки дар хонавода дар давоми пурсиш ҳузур доштанд. Ин мавод бояд барои давлати муносиб мувофиқ карда шавад бо назардоши тарчума ба забони маҳали ҳангоми пайдо шудани зарурият*

Лутфандан занҳои аз ҷиҳати иқтисодӣ фаъолро интихоб қунед, интихоби занҳои қалонсол ҳатмӣ нест. Дар тадқиқоти соли 2015 барои ин модул танҳо занҳо бояд интихоб карда шаванд.

Саволдиҳанда: *Ин саволнома бояд алоҳида барои мусоҳибони асосӣ ва эҳтиёти, ки дар рӯйхати хонавода (Қисми C) муайян карда шудааст, дароварда шавад. Ин варакаи интихобиро барои ҳар як мусоҳиби интихобшуда бояд барои мақсадҳои ҳисоботдиҳӣ пур кард, ҳатто агар шахси интихобшуда барои мусоҳиба ҳозир шуда натавонист.*

Илтимос дубора тафтиши қунед барои бовари ҳосил кардан:

- Шумо маълумоти розигидихиро аз шахс дар саволномаи хонавода гирифтед;
- Шумо ҳаракат кардед, ки пурсишро алоҳида ва ё дар чое, ки дигар аъзои хонавода гуш карда ё ҳамроҳ шуда натавонад гузаронед
- Ҳаракат накунед, ки ҷавоби мусоҳиби асосӣ ва эҳтиёти якхела шавад – ҳуб мешавад агар ҷавоби онҳо гуногун шавад.

МОДУЛ G1. МУАЙЯНКУНИИ ШАХС

	Рамз		Рамз	
G1.01. Муайянкунни хонавода:	☐ ☐ ☐ ☐ ☐	G1.05. Имконияти гузаронидани мусоҳиба [Танҳо барои модули G]		
G1.02. Номи мусоҳибе, ки айни хол пурсиш карда шуда истодааст (Рамзи ID аз рӯйхате, ки дар Қисми С – рӯйхати хонавода оварда шудааст): Насаб,ном:.....	☐ ☐	G1.06. Имконияти гузаронидани мусоҳиба бе иштироқи дигар шахсон: [Танҳо барои модули G]	☐	
G1.03. Ҷинси мусоҳиб: 2 = Зан		☐ 2	G1.05 Ба анҷом расонида шуд..1 Ҳузур надошт.....2 Ҷавоб надод.....3 Ёфта Ҷашуд.....4 2	G1.06 Танҳо.....1 Боиштироқизаниболиг.....2 Бо иштироқи марди болиг.....3 Бо иштироқи болигони ҷинсашон гуногун.....4 .....5 Бо иштироқи кӯдакон.....6 6
G1.04. Намуди хонавода	Мард ва зани болиг.....	☐		
	Танҳо зани болиг	☐		

G1.07	Оё Шумо холо шавҳар кардаед ё бо мардё ҳамчун зану шавҳар зиндагӣ мекунед?	Ха, холо оиладорам 1 >> Зермодули G2 Ха, бо мардё зиндагӣ мекунам 2 >> Зермодули G2 Не, ягон муносибат надорам 3
G1.08	Оё шумо ягон маротиба шавҳар кардаед?	Ха, пештар оиладор будам 1 Не 3 >> Зермодули G2
G1.09	Вазъи иҷтимоии шумо чист: бевазан, чудошуда ё мачбуран чудошуда?	Бевазан 1 Чудошуда 2 Мачбуран чудошуда 3

МОДУЛ G2: НАКШ ДАР ҚАБУЛИ ҚАРОР ДАР ХОНАВОДА ОИДИ ТАШКИЛИ ИСТЕХСОЛОТ ВА ДАРОМАД

“Холо манн меҳоҳам ба шумо якчанд савол оид ба иштироки шумо дар фаъолияти кори маҳсус савол дихам.”

		Оё шахсан Шумо дар [ФАЪОЛИЯТИ] дар 12 моҳи охир (яъне дар давоми мавсими кишту чамъоварии хосили охир иштирок кардаед?	То чи андоза Шумо дар қабули қарор оиди [ФАЪОЛИЯТ] ҳиссаи худро гузоштед?	То чи андоза Шумо дар қабули қарор оиди истифода бурдан даромад аз [ФАЪОЛИЯТ] ҳиссаи худро гузоштед?
Рамзи фаъолият	Тасвири фаъолият	G2.01	G2.02	G2.03
A	Парвариши маҳсулоти кишоварзӣ, ки барои истеъмоли хонаводай худ (хамчун озӯқавори) истехсол мешавад			
B	Парвариши маҳсулоти кишоварзӣ, ки барои фурӯш истехсол мешавад			
C	Чорводори			
D	Фаъолияти ғайрикишоварзии иктисади: бизнеси хурд, соҳибкорӣ/ хӯдмашғул, хариду фурӯш			
E	Шуғли кори бар ивази маош: кор бар ивази маблаги пулӣ ва ё моли чи дар соҳаи кишоварзӣ ва чи дигар кори кироя			
F	Моҳидорӣ ва ё ҳавзи моҳипарварӣ			
			G2.02/G2.03: Саҳм дар қабули қарор Ягон ҳиссагузори нест .....1 Ҳиссагузори ноҷиз дар қабули қарор.....2 Ҳиссагузори дар бâъзе қарорҳо.....3 Ҳиссагузори дар бештар ё ҳамаи қарорҳо 4 Ягон қарор қабул нашудааст 5	

МОДУЛ G3: ДАСТРАСИ БА САРМОЯ ВА ҚАРЗИ ИСТЕХСОЛИ

	Оё ягон нафар дар хонаводаи Шумо айни хол [МОЛ] дорад? Ха ..... 1 Не..... 2 >> моли дигар	Айни хол хонавода и Шумо чанд микдор [МОЛ] дорад? <i>Воҳиди ченак</i>	Ба ақидаи Шумо ки соҳиби қисми зиёди [МОЛ] ба хисоб меравад? <i>Ҳамаи рамзҳои мувофиқро мӯайян кунед</i>	Ба фикри Шумо ки оиди фурӯҳтани қисми зиёди [МОЛ] қарор қабул карда метавонад? <i>Ҳамаи рамзҳои мувофиқро мӯайян кунед</i>	Ба фикри Шумо ки оиди тухфа карданӣ [МОЛ] бисёрӣ вакт /одатан қарор қабул карда метавонад? <i>Ҳамаи рамзҳои мувофиқро мӯайян кунед</i>	Ба фикри Шумо ки оиди тухфа карданӣ [МОЛ] бисёрӣ вакт қарор қабул карда метавонад? <i>Ҳамаи рамзҳои мувофиқро мӯайян кунед</i>	Ки бисёртар барои қабули қарор оиди ҳариди [МОЛ] – нав мусоидат мекунад? <i>Ҳамаи рамзҳои мувофиқро мӯайян кунед</i>	
	Сармояи истехсоли	G3.01a	G3.01b	G3.02	G3.03	G3.04	G3.05	G3.06
A	Замини кишоварзӣ (порча/қисм)							
B	Чорвои калон (говмеш, чорвои калони шоҳдор)							
C	Чорвои майдо (бӯзҳо, хӯкҳо, гусфанд)							
D	Чуҷаҳо, мурғобӣ, мурғи марҷон, қабутар							
E	Ҳавз барои парвариши моҳӣ ва асбобҳои моҳидори							
F	Таҷхизоти кишоварзӣ (механизонида нашуда)							
G	Таҷхизоти кишоварзӣ (механизонида)							
H	Таҷхизоти ғайрикишоварзи барои бизнес							
I	Хона (ва дигар соҳторҳо)							
J	Асбобҳои калони истифодаашон дарозмулдат (яҳдон, телевизор, диван)							
K	Асбобҳои хурди истифодаашон дуру дароз (радио, асбоби ошхона)							
L	Телефони мобили							
M	Дигар замин, ки барои мақсадҳои кишоварзи истифода намешавад (порчаҳо, замини истикоматӣ ва ё саноати)							
N	Воситаҳои наклиётӣ (велосипед, мотосикл, мотошин)							
				G3.02-G3.06: Қабули қарор ва назорати сармояи истехсоли				
				Ҳудам..... 1 Шарик/Ҳамсар..... 2 Аъзои дигари хонавода..... 3 Дигар шахс, ки аъзои хонавода нест..... 4 Даҳл надорад..... 5				

МОДУЛ G3: ДАСТРАСИ БА САРМОЯ ВА КАРЗ

“Холо меҳоҳам дар бораи таҷрибаи карзгирии пул ё ягон чиз аз тарафи аъзои хонавода дар 12 моҳи охир пурсам.”

	Оё ягон нафар аз хонаводай Шумо карзи пулию (накда) моли аз [САРЧАШМА] дар 12 моҳи охир гирифтааст?	Ки оиди аз [САРЧАШМА] гирифтани карз қарор қабул кардааст? <i>Ҳамаи рамзҳои мувоғиқро муайян кунед</i>	Ки оиди чи кор кардан бо маблаги пулӣ ва ашёи бо карз гирифташуда аз [САРЧАШМА] қарор қабул мекунад? <i>Ҳамаи рамзҳои мувоғиқро муайян кунед</i>
Номи сарчашмаҳои карзгири		G3.07	G3.08
A	Ташкилоти ғайридавлатӣ(НПО)		
B	Карздиҳандаи ғайрирасми		
C	Карздиҳандаи расмӣ (банк/ташкилоти молияви)		
D	Дустон ва хешовандон		
E	Гурӯҳи ташкилоти хурди молиявӣ ё карздиҳӣ, мисоли Финка, Хумо, «Имконият»		
	G3.07 Карзҳои гирифташуда Ха, пули накд 1 Ха, шакли моли 2 Ха, пулию моли 3 Не 4 >> <i>Манбаи дигар</i> Намедонам.....98 >> <i>Манбаи дигар</i>	G3.08/G3.09: Қабули қарор ва назорати карз Худам.....1 Шарик/Ҳамсар.....2 Аъзои дигари хонавода.....3 Дигар шахс, ки аъзои хонавода нест.....4 Даҳл надорад.....5	

MODULE G4. INDIVIDUAL LEADERSHIP AND INFLUENCE IN THE COMMUNITY

"Now I have a few questions about how comfortable you feel speaking up in public when the community needs to make important decisions."

No.		Чавоб	Рамзҳои чавоб
G4.01			
G4.02	[DELETED]		
G4.03			

МОДУЛ G4: АЪЗОГИ БА ГУРУХ ВА НУФУЗ ДАР ГУРУХ

		Оё дар чамъияти Шумо [ГУРУХ] хаст?	Оё Шумо аъзои фаъоли ин [ГУРУХ] хастед?
		Ха.....1 Не .....2 >> дигар гурух Намедонад...3 >> дигар гурух ЧДММ.....99 >> дигар гурух	Ха 1 Не 2
	Категорияи гурухҳо	G4.04	G4.05
A	Гурӯҳи истехсолкунандагони маҳсулоти кишоварзи/чорводори/моҳидори/ (хамчунин гурӯҳҳои маркетинги (истехсолу ҳариду фуруш))		
B	Гурӯҳи истифодабарандагони об		
C	Гурӯҳи истифодабарандагони чангал		
D	Гурӯҳи карзи ва ё молияи хурд (инчунин SACCOs/Merry –go-round/VSLAs (Имконият, Финка, Хумо))		
E	Ёрии ҳамдигари ва ё гурӯҳи сугартави (аз ҷумла чамъиятҳои гузаронидани дафъи)		
F	Ассотсиатсияи савдо ва тичорат/бизнес		
G	Гурӯҳи шаҳрванди (бехтаркунии чамъият) ё гурӯҳи ҳайрияви (ёри ба шахсони дигар)		
H	Макомоти иҷроияи маҳалли		
I	Ибодат дар масҷид		
J	Дигар гурӯҳҳои занона (танҳо агар ин бо дигар категорияҳо мувоғикат накунад)		
K	Дигар (муайян кунед)		

МОДУЛ G5: ҚАБУЛИ ҚАРОР

“Холо ман меҳоҳам, якчанд саволро дар бораи қабули қарори дар бораи ҷиҳатҳои гуногуни ҳайати оилавӣ дихам.”

		Вакте, ки нисбати [ФАҶОЛИЯТ] қарор қабул карда мешавад, ки одатан ин қарорро қабул мекунад?	Ба фикри Шумо оиди ин чанбаҳои хонавода (агар хошиг дошта бошед) то қадом андоза қарори шахсии худро қабул карда метавонед?
	Фаъолият	G5.01	G5.02
A	Гирифтани воситаҳо (олотҳо) - и истехсоли барои маҳсулоти кишоварзи	Ҳудам = 1 >> [Фаъолияти Дигар] Ҳамсар/шарик = 2 >> G5.02 Дигар аъзои хонавода = 3 >> G5.02 Шахсе, ки аъзои хонавода нест = 4 >> G5.02 Мувофиқ нест = 5 >> [ФАҶОЛИЯТИ ДИГАР]	Умуман не 1 Кам 2 Миёна 3 Зиёд 4
B	Намуди зироат барои парвариш	Ҳудам = 1 >> [Фаъолияти Дигар] Ҳамсар/шарик = 2 >> G5.02 Дигар аъзои хонавода = 3 >> G5.02 Шахсе, ки аъзои хонавода нест = 4 >> G5.02 Мувофиқ нест = 5 >> [ФАҶОЛИЯТИ ДИГАР]	Умуман не 1 Кам 2 Миёна 3 Зиёд 4
C	Бароварданӣ (ё набаровардани) маҳсулот ба бозор	Ҳудам = 1 >> [Фаъолияти Дигар] Ҳамсар/шарик = 2 >> G5.02 Дигар аъзои хонавода = 3 >> G5.02 Шахсе, ки аъзои хонавода нест = 4 >> G5.02 Мувофиқ нест = 5 >> [ФАҶОЛИЯТИ ДИГАР]	Умуман не 1 Кам 2 Миёна 3 Зиёд 4
D	Парвариши чорво	Ҳудам = 1 >> [Фаъолияти Дигар] Ҳамсар/шарик = 2 >> G5.02 Дигар аъзои хонавода = 3 >> G5.02 Шахсе, ки аъзои хонавода нест = 4 >> G5.02 Мувофиқ нест = 5 >> [ФАҶОЛИЯТИ ДИГАР]	Умуман не 1 Кам 2 Миёна 3 Зиёд 4
E	Маош ё музди меҳнати шахсий (танҳо) шумо	Ҳудам = 1 >> [Фаъолияти Дигар] Ҳамсар/шарик = 2 >> G5.02 Дигар аъзои хонавода = 3 >> G5.02 Шахсе, ки аъзои хонавода нест = 4 >> G5.02 Мувофиқ нест = 5 >> [ФАҶОЛИЯТИ ДИГАР]	Умуман не 1 Кам 2 Миёна 3 Зиёд 4
F	Харочоти калони хонавода (ба монанди таҷхизоти калон барои хона мисли яҳдон)	Ҳудам = 1 >> [Фаъолияти Дигар] Ҳамсар/шарик = 2 >> G5.02 Дигар аъзои хонавода = 3 >> G5.02 Шахсе, ки аъзои хонавода нест = 4 >> G5.02 Мувофиқ нест = 5 >> [ФАҶОЛИЯТИ ДИГАР]	Умуман не 1 Кам 2 Миёна 3 Зиёд 4
G	Харочоти хурди хонавода (ба монанди маҳсулоти ҳӯроки барои истеъмоли рӯзмара ё дигар эҳтиёҷоти хонавода)	Ҳудам = 1 >> [Фаъолияти Дигар] Ҳамсар/шарик = 2 >> G5.02 Дигар аъзои хонавода = 3 >> G5.02 Шахсе, ки аъзои хонавода нест = 4 >> G5.02 Мувофиқ нест = 5 >> [ФАҶОЛИЯТИ ДИГАР]	Умуман не 1 Кам 2 Миёна 3 Зиёд 4

МОДУЛ G6. ТАКСИМОТӢ ВАКТ

Саводлиханада: **G6.01:** Лутфан фаъолияти шахро дар давоми 24 соати пурраи гузашта қайд кунед (аз рӯзи гузашта соати 4 сахар сар карда то соати 3:59-и имрӯз). Мухлатӣ вакт барои ҳар 15 дакика чудо карда шудааст ва барои ҳар як фосила аз як то ду фаъолият бо гузаштани аломати тире (-) қайд карда мешавад. Агар якбора 2 фаъолият иҷро шуда бошад, он гоҳ онҳо бояд аниқ карда шаванд бо воситаи рамзи «1» барои фаъолияти аввалиндарача ва «2» барои фаъолияти дуюминдарача (дар пахлуи аломатӣ (-)). Лутфан, аз Дастур барои саводлиҳанда истифода намоед.

“Ҳоло ман меҳоҳам дар бораи чи гунна дар 24 соати гузашта вакти ҳудро сарф карданатон савол дихам. Ин хисобу китоби муфассал аст. Мо аз соати 4 сахари дирӯз сар карда то 4 сахари имрӯз савол медиҳем.”

Фаъолият	Шаб		Сахар		Рӯзона										
	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15			
A Хоб рафтани ва истироҳат кардан															
B Ҳурдан ва нушидан															
C Ба ҳуд нигоҳубин кардан															
D Мақтаб (инчунин кори вазифаи ҳонагӣ дарсӣ)															
E Ҳамҷун коргари кироя кор кардан															
F Бизнеси шахсии ҳуд															
G Кишоварзи/ҷорвадори/моҳидори															
J Ҳаридкуни/гирифтани хизматрасони (ҳамҷунин гирифтани хизматрасонии тибби)															
K Бофандаги, дузандаги, нигоҳубини текстиль															
L Пухту лаз															
M Корҳои ҳонаги (ҳамҷунин таъмини ҳезум ва об)															
N Нигоҳубини кудакон/калонсолон/пирон															
P Сафаркуни ва вакти ба кор/ҳондан рафта омадан															
Q Тамошои телевизор/гуш кардани радио/ҳонданни китоб															
T Машҳои варзиши															
U Фаъолияти чамъияти ва машгулиятӣ дустдошта															
W Фаъолияти дини															
X Дигар қайд кунед															

МОДУЛ G6. ТАКСИМОТӢ ВАКТ

	Фаъолият	Бегоҳ				Шаб											
		16	17	18		19	20	21	22	23	24	1	2	3			
A	Хоб рафтан ва истироҳат кардан																
B	Хурдан ва нушидан																
C	Ба худ нигоҳубин кардан																
D	Мактаб (инчунин чойи кор)																
E	Хамчун коргари кироя кор кардан																
F	Бизнеси шахсии худ																
G	Кишоварзи/чорводори/моҳидори																
J	Харидкуни/гирифтани хизматрасони (хамчунин гирифтани хизматрасонии тибби)																
K	Боғандаги, дузандаги, нигоҳубини текстиль																
L	Пухту паз																
M	Корхоне хонаги (хамчунин таъмини ҳезум ва об)																
N	Нигоҳубини кудакон/калонсолон/пирон																
P	Сафаркуни ва вакти ба кор/хондан рафта омадан																
Q	Тамошои телевизор/гуш кардани радио/хондани китоб																
T	Машҳои варзиши																
U	Фаъолияти чамъияти ва машгулияти дустдошта																
W	Фаъолияти дини																
X	Дигар кайд кунед																

МОДУЛ G6. КАНОАТМАНДИ АЗ ТАКСИМОТӢ ВАКТ

	САВОЛ	ВАРИАНТИ ҶАВОБ/ДАСТУРАМАЛ		
G6.02	Дар давоми 24 соати охир оё Шумо дар хона ё берун аз он зиёдтар аз харрӯза, мисли харрӯза ё камтар аз харрӯза кор кардед?	Зиёдтар аз харрӯза .....1 Мисли пештара.....2 Аз харрӯза камтар 3		
G6.03	<p>Акнун, ман меҳоҳам дар бораи каноатмандии шумо бо вакте, ки шумо барои худатон сарф мекунед, савол дихам. лутфан фикру акидаи худро аз руи ҷадвали 1 то 10 иброз кунед. 1 маънои шумо каноатманд нестед ва 10 шумо хеле каноатманд ҳастедро дорад. Агар шумо каноатманд нестед ё хеле каноатмандед, он гоҳ ҷавоби шумо раками миёна ё 5 мебошад.</p> <p>То чи андоза Шумо аз дастрасий вакт барои дилхушӣ, ба монанди хабаргирии ҳамсояҳо, тамошои телевизор, гуш кардани радио, тамошои фильм ё машқи варзиши каноатманд ҳастед?</p>	<p>Сатҳи каноатманди:</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td style="width: 25px; height: 25px;"></td> <td style="width: 25px; height: 25px;"></td> </tr> </table>		

МОДУЛ Н. ҚАДУ БАСТИ ЗАНХО ВА ГУНОГУНИЙ ҒИЗОЙ

Дастурамал барои саволдиханда: Саволҳоро аз ҳар як зани аз 15 то 49 солаи хонавода пурсед. Тафтиш кунед, ки оё занҳо барои дар сухбат иширик кардан розигии худашонро дар Модули В додаанд. Агар розигии зан гирифта нашуда бошад, пас ба Модули В баргашта, пеш аз сухбатро давом додан, розигияшонро гиред. Агар дар хонавода зиеда аз 5 зани синну соли репродуктивӣ (15-49 сола) бошанд, шумо бояд нусхаи иловагии ин бахшро дошта бошед.

	Саволҳо	Рамзи ҷавобҳо	Зан 1	Зан 2	Зан 3	Зан 4
H.01a_code	Рамзи зан аз рӯйхати хонавода		---	---	---	---
H.01_Name	Номи зан аз рӯйхати хонавода		_____	_____	_____	_____
H.01b	[НОМ] рози ҳастед барои гузаронидани интервью?	1 = Ҳа 2 = Не 3 = Дар хона нест				
H.02	Моҳ ва соли таваллуд?	Агар моҳ маълум нест, 98-ро гузоред Агар сол маълум нест, '9998' гузоред	— Mox Сол	— Mox Сол	— Mox Сол	— Mox Сол
H.03	Шумо чанд солаед? Дар охирин ҷашни рӯзи таваллудатон чанд сола будед? Синну солатонро бо солҳои пурра нависед.	Агар мусоҳиб синну солашро дар ёд надорад '98'ро гузоред ва саволи H.04-ро пурсед. Агар мусоҳиб синну солашро донад >> H.05	— Сол	— Сол	— Сол	— Сол
H.04	Синну соли шумо дар байни 15 ва 49 аст?	1 = Ҳа 2 = Не >> анҷоми модул 98 = Намедонам >> анҷоми модул				
H.05	H.02, H.03 ва H.04-ро санҷед (агар мутобиқ ояд): Мусоҳиб синну солаш байни 15-49 соласт? Агар ҷавобҳо дар H.02, H.03, ва H.04 номутобиқ бошанд, ҷавоби дурустро муайян кунед.	1 = Ҳа 2 = Не >> анҷоми модул				

МОДУЛ Н. ҚАДУ БАСТИ ЗАНХО ВА ГУНОГУНИЙ ҒИЗОЙ

	Саволҳо	Рамзи ҷавобҳо	Зан 1	Зан 2	Зан 3	Зан 4	Зан 5
	ВАЗЪИ ҒИЗОГИРИИ ЗАН						
H.06	Шумо хозир хомиладоред?	1 = Ҳа >> ба H.14 гузаред 2 =Не 98=Намедонам					
H.07	Вазн бо килограмм: <i>Вазнро бар қашед/чен кунед</i>		— — — . — Кг				
H.08	Кад бо сантиметр: <i>Кадро чен кунед</i>		— — — . — См				

МОДУЛ Н. ҚАДУ БАСТИ ЗАНҲО ВА ГУНОГУНИИ ҒИЗОЙ

	Саволҳо	Рамзи ҷавобҳо	Зан 1	Зан 2	Зан 3	Зан 4	Зан 5
ГУНОГУНИИ ҒИЗОИ ЗАН (ДИРӮЗ ҲӮРОКЕ, КИ ҲӮРДЕД)							
	<i>Ғизои хурдагиро дар ин ҷо нависед:</i>						
H.14	Ғизоҳое ки аз галладона тайер шудаанд, мисли нон, биринч, макарон, шула ё дигар ғизои аз галладона тайёршуда	1 = Xa 2 = He 98 = Намедонам					
H.15	Қаду, сабзӣ, тарак (навъи қаду), дигар намуд зироати рангаш зард/норанҷ (занчабили булгори)	1 = Xa 2 = He 98 = Намедонам					
H.16	Картошка ё ягон ҳӯроки аз бехмевахо тайер шудагӣ	1 = Xa 2 = He 98 = Намедонам					
H.17	Ягон намуди сабзавоти барғӣ (карам, салат)	1 = Xa 2 = He 98 = Намедонам					
H.17A	Ягон намуди сабзавоти дигар	1 = Xa 2 = He 98 = Намедонам					
H.18	Меваҳое, ки аз витамини А бой аст, ба монанди помидор, зардолу, тарбуз?	1 = Xa 2 = He 98 = Намедонам					
H.18A	Ягон меваи дигар?	1 = Xa 2 = He 98 = Намедонам					
H.19	Чигар, гурда, дил ё ягон узви гушти ҳайвоноти хонагӣ ба монанди гушти гов, хуки ёбӯй, бара, буз, мурғ ё мурғобӣ?	1 = Xa 2 = He 98 = Намедонам					
H.19A	Гушти ҳайвоноти хонагӣ ба монанди гушти гов, хуки ёбӯй, бара, буз, мурғ ё мурғобӣ?	1 = Xa 2 = He 98 = Намедонам					

МОДУЛ Н. ҚАДУ БАСТИ ЗАНҲО ВА ГУНОГУНИИ ГИЗОЙ

	Саволҳо	Рамзи ҷавобҳо	Зан 1	Зан 2	Зан 3	Зан 4	Зан 5
ГУНОГУНИИ ГИЗОИ ЗАН							
H.20	Ҷигар, гурда, дил ё дигар ӯзвҳои гӯштии ҳайвонотӣ ваҳшӣ ба монанди парандаи ваҳшӣ, харгӯш, хуки ёбой?	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					
H.20A	Гӯшти ҳайвонӣ ваҳшӣ ба монанди парандаи ваҳшӣ, харгӯш, хуки ёбой?	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					
H.21	Тухмҳо	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					
H.22	Моҳии тару тоза ё хушк, ва дигар гизои баҳри	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					
H.23	Ягон намуди ҳӯрок, ки аз нахуд, мөш, лубиё тайёр шудааст?	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					
H.23A	Ягон намуди ҳӯрок, ки аз чормагз ё донағиҳо тайёр шудааст?	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					
H.24	Шир, Панир, чургот ё ягон маҳсулоти шири	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					
H.25	Ягон равган, думба ё гизоҳое ки аз онҳо тайер шудаанд	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					
H.26	Ягон гизои ширин, шоколад, канҷҳо, қулчахои кандин, пирожний ё бисквит	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					
H.27	Хуришҳо (приправа) барои мазаю ҳушибӯй ба монанди тундюю тезӣ/занҷабил, кетчуп/чилий, кабуди ба монанди ва ё ин ки намак	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					

МОДУЛ I. ҚАДУ БАСТ ВА ҒИЗОИ НАВЗОДОНУ КҮДАКОН

Дастуралам барои саволдиҳанда: Ин саволҳоро аз соҳибони кӯдаконе ки синну солаш аз 0-59 моҳа (то 5 сола) ҳастаанд, пурсед. Тафтшии кунед, ки соҳибони хар кӯдак розигии худашонро барои мусоҳиба дар Модули В додаанд. Дар акси хол, ба Модули В баргашта, пеш аз мусоҳибаро давом додаанд, розигияшонро гиред. Агар дар хонавода зиёда аз 5 кӯдакони солашон 0-59 моҳа бошанд, шумо бояд нусхаи иловаги ин баҳшро дошта бошед.

“Барои фахмидани гизои кӯдакон дар дохили кишвар мө мекоҳем афзоиши кӯдаки шуморо – қад ва вазни онхоро чен кунем, инчунин мө мекоҳем дар бораи хӯроке, ки онҳо истеъмол мекунанд, маълумот гирем.”

	Савол	Рамзи ҷавобҳо	Кӯдак 1	Кӯдак 2	Кӯдак 3	Кӯдак 4	Кӯдак 5
I.01	Раками соҳиби кӯдак аз рӯйхати хонавода						
I.02	Раками кӯдак аз рӯйхати хонавода						
I.03	Чинси {НОМИ КӮДАК} кадом аст?	1 = Мард 2 = Зан					
I.04	<p>Ман мекостам ба шумо якчанд саволҳо дар бораи {НОМИ КӮДАК} дихам: [НОМИ КӮДАК] кадом моҳ ва кадом сол таваллуд шудааст? Рӯзи таваллуди [НОМИ КӮДАК] кай аст?</p> <p>Агар ҷавобдиҳанда рӯзи таваллудро аниқ надонаанд, пурсед:</p> <p>[НОМИ КӮДАК] китобчаи тиббӣ/ваксинагузарони ки дар он рӯзи таваллудаш сабт шудааст, дорад?</p> <p>Агар китобчаи тиббӣ/ваксинагузарони сабти рӯзи таваллуди кӯдак дошта бошад ва соҳиби кӯдак мегуяд, ки ин маълумот дуруст аст, он гоҳ ҳамин рӯзи таваллуди кӯдакро нависед.</p>	<p>Рӯз — Моҳ — Сол</p> <p>Рӯз — Моҳ — Сол</p> <p>Рӯз — Моҳ — Сол</p> <p>Рӯз — Моҳ — Сол</p> <p>Рӯз — Моҳ — Сол</p>					

МОДУЛ I. КАДУ БАСТ ВА ҒИЗОИ НАВЗОДОНУ КҮДАКОН

	Савол	Рамзи чавобҳо	Кӯдак 1	Кӯдак 2	Кӯдак 3	Кӯдак 4	Кӯдак 5
I.05	[DELETED]						
I.06	[НОМИ КҮДАК] чанд моҳа аст? <i>Бо моҳҳои пурра нависед</i>		☐ ☐				
I.07	<p><i>I.04 ва I.06-ро барои санҷидани мутобиқат санҷед</i></p> <p>A) Соли дар I.04 қайдшуда ба синну соли дар I.05 қайд карда мутобиқ ҳастанд?</p> <p>B) Моҳу соли таваллуди дар I.04 овардашуда ба чанд моҳагии дар I.06 овардашуда мутобиқат мекунанд?</p> <p>Агар мутобиқ набошанд, ғалатро дуруст кунед, барои ғалатро дуруст кардан метонед маълумотро аз китобчай ваксинагузарони истифода баред</p>	1 = Ҳа 2 = Не 1 = Ҳа 2 = Не					
I.08	<i>Санҷед I.06. Синну соли кӯдак аз 60 моҳа кам аст? Барои ҳамаи кӯдакон қайд кунед.</i>	1 = Ҳа 2 = Не >> агар ягон кӯдак аз 60 моҳа хурд набошад, он гоҳ модулро ба анҷом расонед 98 = Намедонам >> модулро ба анҷом расонед					
	<p>«Холо ман меҳоҳам холатӣ варамии пои кӯдаки шуморо баҳо дихам, ки ин варам ҳангоми чамъшавии барзиёдии об дар организм ба амал меояд ё ин ки аз ғизои истеъмолкардааш вобаста аст. Барои иҷроиши ин баходихи ман бояд ба пои кӯдак бо ангушти калонам каме зер кунам.»</p>						

МОДУЛ I. КАДУ БАСТ ВА ҒИЗОИ НАВЗОДОНУ КҮДАКОН

	Савол	Рамзи ҷавобҳо	Кӯдак 1	Кӯдак 2	Кӯдак 3	Кӯдак 4	Кӯдак 5
I.09	Кӯдак варам/отёк дорад? <i>Ба варами поӣ аҳамият дүхед</i>	1 = Ҳа 2 = Не					
I.10	Вазн бо килограмм: <i>Вазнро бар қашед</i>		— · — Kr				
КАДПАСТӢ/НОРАСОГИИ КАД							
I.11	Кади кӯдакони то 24 моҳа – ро бояд хобонда чен кунед; кади кӯдакони 24 моҳа ва аз ин калонро ҳангоми рост истодан чен кунед. Кад бо сантиметр: <i>Кадро чен кунед</i>		— · — cm				
СИНАМАКОНӢ ВА ҒИЗОИ КАМТАРИНИ ЛОЗИМА							
I.12	(Deleted)						
I.13	Умуман [НОМИ КӮДАК] –ро шири сина макондаед?	1 = Ҳа 2 = Не >> гузариш ба I18 98 = Намедонам >> гузариш ба I18					
I.14	[НОМИ КӮДАК] дирӯз рӯзона ё шабона шири сина макида буд?	1 = Ҳа >> гузариш ба I19 2 = Не 98 = Намедонам					

МОДУЛ I. КАДУ БАСТ ВА ҒИЗОИ НАВЗОДОНУ КҮДАКОН

	Савол	Рамзи ҷавобҳо	Кӯдак 1	Кӯдак 2	Кӯдак 3	Кӯдак 4	Кӯдак 5
I.15	<p>Баъзан кӯдакон шири модарро хар хел меҳуранд, масалан мемаканд ё шири ҷушидаи модарашро бо кошук, бо шишаи шири меҳуранд. Ин сабаби он аст ки модари кӯдак хама вакт наметонад бо кӯдакаш бошад.</p> <p>Баъзан мешавад ки кӯдак синаи ягон зани дигарро мемакад. Ба кӯдак ягон зани дигар ба у ширро бо кошук, пиёла, ба шиша ё дигар роҳ медиҳад.</p> <p>Ин дар ҳолате, ки модар кӯдаки ҳудро сина дода наметавонад, ба амал меояд. Вакте ки модари кӯдак наметонад кӯдаки ҳудашро маконда.</p> <p>[НОМИ КҮДАК] дирӯз рӯзона ё шабона бо ягон аз ин роҳро ширро макидааст?</p>	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					
I.16	<p>Акнун ман меҳоҳам шуморо дар бораи дорухо ё витаминҳое ки ба тифли синамак медиҳанд пурсам.</p> <p>[НОМИ КҮДАК] ягон витаминҳоро ё ягон дорухоро дирӯз рӯзона ё шабона қабул кард?</p>	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					
I.17	Дирӯз рӯзона ё шабона [НОМИ КҮДАК] регидрон қабул кард?	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					
	<p>Саволҳои дар поен номбаршударо хонед. Якто бо якто маҳлүлҳоро хонда мувофиқан «ҳа» ё «не» - ро қайд кунед.</p> <p>“Акнун ман меҳостам шуморо дар бораи маҳлүлҳои обие, ки [НОМИ КҮДАК] метонист дирӯз рӯзона ё шабона қабул кунад, пурсам.”</p> <p>[НОМИ КҮДАК] ягон маҳлүлҳои дар поён номбар шудаги хурдааст? Хамаи маҳлүлҳои обиро гуед, аз оби соғи сар кунед.</p>						

МОДУЛ I. КАДУ БАСТ ВА ҒИЗОИ НАВЗОДОНУ КҮДАКОН

	Савол	Рамзи ҷавобҳо	Кӯдак 1	Кӯдак 2	Кӯдак 3	Кӯдак 4	Кӯдак 5
I.18	Оби оддӣ/соғ?	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					
I.19	Дирӯз [НОМИ КӮДАК] ягон хел Шири сунъи барои тифл [Малютка, Малыш, Baby] хурдааст?	1 = Ҳа 2 = Не >> гузариш ба I.21 98 = Намедонам >> гузариш ба I.21					
I.20	Дирӯз [НОМИ КӮДАК] ин шир/махлулро чанд бор рӯзона ва шабона нушидааст?	98 = Намедонам	Бор	Бор	Бор	Бор	Бор
I.21	[НОМИ КӮДАК] дирӯз ягон шири чушондагӣ/куттӣ, ё шири тоҷаи ягон мол, ё шири хушк хурдааст?	1 = Ҳа 2 = Не >> гузариш ба I.23 98 = Намедонам >> гузариш ба I.23					
I.22	Дирӯз [НОМИ КӮДАК] ин ширро чанд бор рӯзона ва шабона нушидааст?	98 = Намедонам	Бор	Бор	Бор	Бор	Бор
I.23	[НОМИ КӮДАК] ягон шарбат ё нушокии шарбатиро нушидааст?	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					
I.24	Оби шурбо/бульон?	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					

МОДУЛ I. КАДУ БАСТ ВА ҒИЗОИ НАВЗОДОНУ КҮДАКОН

	Савол	Рамзи ҷавобҳо	Кӯдак 1	Кӯдак 2	Кӯдак 3	Кӯдак 4	Кӯдак 5
I.25	Чургот/ёгурт?	1 = Ҳа 2 = Не >> гузарииш ба I27 98 = Намедонам>> гузарииш ба I27					
I.26	Дирӯз [НОМИ КҮДАК] чургот/ ЁГУРТ- ро чанд бор рӯзона ва шабона нушидааст?	98 = Намедонам	Бор	Бор	Бор	Бор	Бор
I.27	Дирӯз ягон гизои аз махлули оби ба монанди атола?	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					
I.28	Дирӯз [НОМИ КҮДАК] шула/КАША ба монанди Прикормка/Манка хурдааст?	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					
I.29	Дирӯз ягон махлулҳои обии дигар?	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					

МОДУЛ I. КАДУ БАСТ ВА ҒИЗОИ НАВЗОДОНУ КҮДАКОН

	Савол	Рамзи ҷавобҳо	Кӯдак 1	Кӯдак 2	Кӯдак 3	Кӯдак 4	Кӯдак 5
	<p>Илтимос, ҳамаи ҳӯроке, ки [НОМИ КҮДАК] дирӯз дар хона ё берун аз хона дар давоми рӯзу шаб ҳурда буд, номбар мекардед.</p> <p>А) Аввал дирӯз вакти [НОМИ КҮДАК] аз хоб ҳестанашро ба ёд биёред. Он вакт [НОМИ КҮДАК] ягон чиз ҳурд?</p> <p>Агар “ҳа”: Ба ман гуёд ки [НОМИ КҮДАК] дар он вакт чихо ҳурд. Пурсед: Боз чи ҳурд? Пурсидан гиред то вакте ки мусоҳиб гуяд не ягон чизи дигарро нахурд. Баъд аз он гузаред ба саволи ояндаи В).</p> <p>Агар не, ба саволи В гузаред.</p> <p>Б) Баъд аз он [НОМИ КҮДАК] чи кор кард? Дар ин вакт/ҳангом [НОМИ КҮДАК] ягон чиз ҳурда буд?</p> <p>Агар ҳа: Илтимос ба ман гуёд ҳамаи чизе ки кӯдак ҳурдааст. Пурсед: Боз ягон чиз ҳурд? Пурсидан гиред то вакте ки ҷавоб не дигар хеч чизро нахурдааст нашавад.</p> <p>Саволи В) -ро пурсидан гиред то вакте ки мусоҳиб гуяд ки кӯдакаш хоб рафтааст то рӯзи оянда.</p> <p>Агар мусоҳиб гуяд ки ҳӯроки омехта/аралашро кӯдакаш ҳурдааст масалан отала, соус ё гушти дампухта, пурсед:</p> <p>С) Ин таом аз қадом маҳсулот тайёр карда шуд? Пурсед: Боз қадом маҳсулот? Пурсидан гиред то вакте ки мусоҳиб ҳамаи маҳсулотро номбар кунад.</p> <p>Вакте ки мусоҳиб гизоҳоро номбар мекунад, гизоҳоро ҳат қашида, барои онҳо дар сутуни назди ҳар қадом намуди гизо буда. Рамзи ‘1’ – ро гузоред. Агар намуди гизо дар ягон сутун номгир нашуда бошад, ин гизо дар сутуни «дигар гизоҳо» нависед. Агар дар гизо ягон маҳсулоти кам истифода бурда шудааст мисли турший ё тундӣ, онҳоро ба ғурӯҳи ҳуриши/приправа гузоред.</p> <p>Вакте ки мусоҳиб номгирин гизоҳоро тамом мекунад, гизоҳоеро ки ба онҳо рамз гузашта нашуд, бо пурсидани саволи зерин номбар кунед ва ҳангоми аз мусоҳиб ҷавоби «ҳа» гирифтан бо рамзи «1» қайд кунед, ва агар «не» бо рамзи «2», ва агар намедонам «9» гузоред. Оё дирӯз [номи кӯдак] дар давоми рӯз ва шаб [номи ҳӯроки қайдшуда] истеъмол кард?</p>						
I.30	Дигар гизоҳо: гизоҳо ки мусоҳиб номбар кардаасту vale дар ин рӯйхат нестанд, онҳоро аз тарафи рости ин сутун нависед. Баъд супервайзер ва ё дигар шахси мутахассис ин гизоҳоро ба ҷоиҳои мувофиқ мегузаронад.						

МОДУЛ I. КАДУ БАСТ ВА ҒИЗОИ НАВЗОДОНУ КҮДАКОН

	Савол	Рамзи ҷавобҳо	Кӯдак 1	Кӯдак 2	Кӯдак 3	Кӯдак 4	Кӯдак 5
I.31	Каду, сабзӣ, тарак, ки зард ё орончи аст ё дигар махсулоти зард ба монанди занчабили булгори?	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					
I.32	Картошка ё ягон ҳӯроки аз бехмевахо тайер шудаги ?	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					
I.33	Ягон намуди сабзавоти барги ба монанди қарам, салат?	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					
I.33A	Ягон сабзавоти дигар?	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					
I.34	Меваҳое, ки аз витамини А бой аст, ба монанди помидор, зардолу, тарбуз?	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					
I.34A	Ягон меваи дигар?	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					
I.35	Чигар, гурда, дил ё ягон узви гушти ҳайвоноти хонагӣ ба монанди гушти гов, хуки ёбӯй, барра, буз, мурғ ё мурғобӣ?	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					
I.35A	Гушти ҳайвоноти хонагӣ ба монанди гушти гов, хуки ёбӯй, бара, буз, мурғ ё мурғобӣ?	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					
I.36	Чигар, гурда, дил ё дигар узвҳои гӯштии ҳайвонотӣ ваҳшӣ ба монанди парандди ваҳшӣ, ҳарғӯш, хуки ёбӯй?	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					
I.36A	Гушти ҳайвонӣ ваҳшӣ ба монанди парандди ваҳшӣ, ҳарғӯш, хуки ёбӯй?	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					
I.37	Тухмҳо?	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					
I.38	Моҳии тару тоза ё хушк, ё дигар гизои баҳри?	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					
I.39	Ягон намуди ҳӯрок, ки аз нахӯд, мош, лубиё тайёр шудааст?	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					
I.39A	Ягон намуди ҳӯрок, ки аз чормагз ё донагихо тайёр шудааст?	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					

МОДУЛ I. КАДУ БАСТ ВА ҒИЗОИ НАВЗОДОНУ КҮДАКОН

	Савол	Рамзи ҷавобҳо	Кӯдак 1	Кӯдак 2	Кӯдак 3	Кӯдак 4	Кӯдак 5
I.40	Шир, Панир, чургот ё ягон махсулоти шири	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					
I.41	Ягон равган, думба ё гизохое ки аз онҳо тайер шудаанд	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					
I.42	Ягон гизои ширин, шоколад, қандҳо, кулчаҳои қандин, пирожнӣ ё бисквит	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					
I.43	Хуришҳо (приправа) барои мазаю хушбӯй ба монанди тундию тезӣ/ занчабил, кетчуп/чили, қабуди ба монанди ва ё ин ки намак?	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам					
	I.30-I.43 -ро санҷед	Агар ҳамааш ‘не’ бошад >> гузариш ба I.44 Агар ақалан яктоаш ‘ҳа’ бошад ё ҳамааш намедонам >> I.45					
I.44	Дирӯз [НОМИ КӮДАҚ] ягон ҳӯроки саҳт, нимсаҳт ё мулоим хурдааст рӯзона ё шабона?	1 = Ҳа >> I.44a 2 = Не 98 = Намедонам					
I.44a	Кадом намӯд ҳӯроки саҳт, нимсаҳт ё мулоим [НОМИ КӮДАҚ] хурдааст?						
I.45		98 = Намедонам	Бор	Бор	Бор	Бор	Бор

МОДУЛ І. ИШТИРОК ДАР БАРНОМАХО

		<u>Рамз</u>	<u>Лоихаи #1</u>	<u>Лоихаи #2</u>	<u>Лоихаи #3</u>	<u>Лоихаи #4</u>
J.01	Оё Шумо дар бораи ягон лоиҳаҳои байнамиллалие, ки дар ҷамоат/дехаи Шумо амал мекунад, маълумот доред?		1 = Ҳа 2 = Не >> Модули K			
J.02	Ҳамаи лоиҳаҳои байнамиллалиеро, ки дар ҷамоат/дехаи Шумо амал мекунанд, номбар кунед.		1	2	3	4
J.03	Соҳаи таваҷҷӯҳи лоиҳа қадом аст?	1 = Кишоварзӣ 2 = Маориф 3 = Тандурустӣ 4 = Мубориза бар зидди камбизоатӣ 5 = Об 6 = Дигар инфрасохтор 7 = Молия/қарз 8 = Ҷангаль 9 = Дигар (муайян кунед) 98 = Намедонам >> Гузариш ба лоиҳаи дигар				
J.04	Шумо дар бораи ин лоиҳа аз кучо шунидед?	1 = Аз аъзоёни оила 2 = Аз дӯстон 3 = Аз ҳокимияти иҷроияи маҳаллӣ 4 = Дигар (муайян кунед)				
J.05	Оё хонаводаи Шумо аз ин лоиҳа бевосита фоида мебинад?	1 = Ҳа 2 = Не >> Гузариш ба лоиҳаи дигар				
J.06	Хонаводаи Шумо аз ин лоиҳа чӣ гуна фоида дидা истодааст?	1 = Тухмӣ/кӯчат/ниҳолҷо 2 = Дигар маводҳо/дастгоҳҳо 3 = Маълумотдииҳӣ/Тренинг 4 = Иловаҳои витаминдор ба ҳӯрокӣ 5 = Ваксинация барои чорво 6 = Маблағ 7 = Дигар				
J.07	Барои чӣ хонаводаи Шумо дар лоиҳа иштирок намекунад?	1 = Хонавода аз рӯи меъёри интихобот мувофиқ нест 2 = Саривақт хабардор нашудааст 3 = Барои иштирок завқ надорад 4 = Иштирок маҳдуд карда шудааст 5 = Иштирок кардан хеле мушкил аст 6 = Дигар сабаб 7 = Бесабаб				

МОДУЛ К. МУХОЧИРАТ ВА ИНТИҚОЛИ МАБЛАҒХО

Ҳамаи аъзоёни хонаводаро, ки 15-65 сола ҳастанд, инчунин аъзоёни хонавода, ки зиёда аз 6 моҳ дар 12 моҳи охир дар хона набуданд, номбар кунед.

Савол бояд ба ҳар як аъзоу алоҳидай хонавода дар ҳолати ҳозир будани он шахс дода шавад, на ин ки сардори хонавода.

	ТАЪРИХИ МУХОЧИРАТ					МУХОЧИРАТИ ДОХИЛӢ			
	K.01	K.02	K.03	K.04	K.05	K.06	K.07	K.08	K.09
Ҳамаи аъзоёни хонаводаро, ки 15-65 сола ҳастанд, номбар кунед. Танҳо агар с.09с = 1	1 = Ҳудаш 2 = Шахси дигар			Aгар K2 & K3 = 0 >> [Шахси оянда]		Рамзи шаҳр:	Рамзи ноҳия:	Сомонӣ	1 = Кофтукоби кор 2 = Шурӯъ ба кори нав 3 = Шурӯъ ба бизнеси нав 4 = Интиқол аз ҷойи кор 5 = Ҳондан 6 = Омӯзиш/Тренинг 7 = Сабабҳои оиласӣ 8 = Офати табии 9 = Тарзи ҳаёти қулайтар 10 = Ҷанҷол 11 = Табобат 98 = Намедонам 99 = Дигар (муайян кунед)

МОДУЛ К. МУХОЧИРАТ ВА ИНТИҚОЛИ МАБЛАҒХО

	МУХОЧИРАТИ БЕРУНИЙ										Оё Шумо имсол накшаша мухочират кардан ба хоричи кишварро доред ?
	Дар 12 моҳи охир вақте [НОМ] дар муҳочиран буд, ўбештар дар кадом давлат ва шаҳр истодааст?	ТАНҲО РУСИЯ		Вақте, ки [НОМ] бори охир ба муҳочиран рафт, роҳкиро барои рафтан ба он ҷо чанд пулро ташкил дод?	Сабаби асосии рафтани [НОМ] ба муҳочиран берун аз Тоҷикистон дар чист?	Шуғли асосии Шумо дар вакти ин муҳочиран аз чӣ иборат буд?	Дар 12 моҳи охир даромади умумии (тоза), ки [НОМ] дар муҳочиран кор кардааст, чанд пулро ташкил додаст?	Арзиши умумии ҳамаи интиқолҳои пули нақдӣ ё молу маҳсулоти дигаре, ки [НОМ] дар 12 моҳи охир равон кардааст, ба чанд пул баробар аст?	Агар [НОМ] ба муҳочиран нарафта, дар хона мемонд, даромади умумӣ дар давоми он моҳҳо чанд пулро ташкил медод?	Оё Шумо 6 моҳи охир аз хоричи кишвар баргашта ед?	
K.10	K.11	K.12	K.13	K.14	K.15	K.16	K.17	K.18	K.19	K.20	K.21
Ҳамаи съезди хонаводаро, ки 15-65 сола ҳастанд, номбар кунед. Танҳо агар с.09с = 1	Рамзи давлат	Рамзи шаҳр ё ноҳия	Сомонӣ	1 = Кофтукоби кор 2 = Шурӯъ ба кори нав 3 = Шурӯъ ба бизнеси нав 4 = Интиқол аз ҷойи кор 5 = Ҳондан 6 = Омӯзиш/Тренинг 7 = Сабабҳои оилавӣ 8 = Офати табӣ 9 = Тарзи ҳаёти қуляйтар 10 = Ҷанҷол 11 = Табобат 98 = Намедонам 99 = Дигар (муайян кунед)		Сомонӣ	Сомонӣ	Сомонӣ	1 = Ҳа 2 = Не >> K22	1 = Сафарбаршавии муқаррарӣ ба кори мавсими 2 = Бекор мондам/кор ёфта натавонистам 3 = Рӯҳсатии пардохтнашавандай маҷбури 4 = Банкрот шудам 5 = Зисту зиндагии гарон 6 = Пули кофӣ кор кардам 7 = Сабабҳои оилавӣ 8 = Сабабҳои саломатӣ 9 = Мӯҳлати иҷозатнома тамом шуд 99 = Дигар	1 = Ҳа 2 = Не 98 = Намедонам

МОДУЛ К. МУҲОЧИРАТ ВА ИНТИҚОЛИ МАБЛАҒХО

K.22	Дар 12 моҳи охир оё хонавода аз ягон нафаре, ки <u>аъзои хонавода ба ҳисоб намеравад ва оне, ки аз 6 моҳ зиёд дар хориҷа буд</u> , маблағи интиқолӣ гирифтааст?	1 = Ҳа 2 = Не >>K24
K.23	Агар ҳа, ин маблағи интиқолӣ дар 12 моҳи охир чанд пулро ташкил дод? <i>Маблағи умумии интиқолиро, ки қабул карда шудааст, ҳисоб ва тасдиқ кунед.</i>	Сомонӣ
K.24	Дар 12 моҳи охир тақрибан чанд фоизи даромади умумии хонаводаро маблағҳои интиқолӣ ва даромад аз муҳоҷират ташкил доданд?	_____ % Агар K.23 = 0 >> Модули L
K.25	Кӣ асосан истифодаи маблағҳои интиқолиро назорат меқунад?	1 = Сардори хонавода 2 = Ҳамсар 3 = Сардори хонаводава ҳамсар 4 = Дигар аъзоёни хонавода ғайр аз сардори хонавода ё ҳамсар
K.26a	Лутфан тақсимоти таҳминии қабули маблағҳои интиқолиро дар ҳар як квартал (семоҳа) пешниҳод кунед.	a. Январ – Март (байнимавсими)
K.26b		b. Апрел – июн
K.26c		c. Июл – Сентябр
K.26d		d. Октябр - Декабр
K.27a	Лутфан тақсимоти таҳминӣ (%) истифодаи ҳамаи маблағҳои интиқолии қабулшударо дар 12 моҳи охир нишон дигед.	a. Ҳӯрокা
K.27b		b. Маҳсулоти ғайриҳӯрок, молҳои истифодаи кутоҳмуддат
K.27c		c. Молҳои истифодаи дурудароз (мошини сабукрав, яҳдон, мебел ва ф.)
K.27d		d. Воситаҳои истеҳсолӣ (тракторҳо, чорво, замини кишт ва ф.)
K.27e		e. Маориф
K.27f		f. Тандурустӣ
K.27g		g. Пасандоз
K.27h		h. Пардоҳти қарз/кредит
K.27i		i. Дигар (муайян кунед)
K.27j		j. Маълумот оид ба дигар

МОДУЛ L. КИШОВАРЗӢ

№ ЗАМИН	Шумо соҳиби ин замин ҳастед ё онро ичора медиҳед ё ичора мегиред?	Шумо соҳиби ин замин ҳастед ё онро ичора медиҳед ё ичора мегиред?	Масоҳати замин чӣ қадар аст?	Ин чӣ гуна замин аст?	Оё ин замин обёриш аванда аст?	Сифати замин чӣ гуна аст?	Замин аз хонаи Шумо чӣ қадар дур аст?	Хонаводаи Шумо ин заминро чӣ гуна гирифтааст?	Шумо барои ин замин кадом намуди ҳӯҷҷати ҳуқӯқӣ ё ҳуқӯқҳои соҳибиро доред?	Барои чи Шумо ҳӯҷҷат надоред?
	1 = Соҳиби ин заминаам ё истифода мебарам 2 = Заминро ичора мегирам 3 = Заминро ба ичора медиҳам 8 = Хонавода ягон намуд замин дар соли гузашта надошт ва ба ичора надод >> L30	1 = Замини наздиҳавлигӣ 2 = Замини президентӣ 3 = Ҳоҷагии дехқонии 4 = Ҳоҷагии дехқонии колективи (пай/хисса) 5 = Дача 6 = Дигар (муайян кунед)	Га	1 = Замини кишти солона 2 = Боғ 3 = Чарогоҳ >> L.7 4 = Ҷангал >> L.7 5 = Ҳавз>>L.7 6 = Дигар (муайян кунед)	1 = Ҳа 2 = Не	1 = Баландтар аз миёна 2 = Миёна 3 = Пасттар аз миёна	км	Агар L.2 = 2 >> L.13 1 = Давлатӣ 2 = Замини президентӣ 3 = Меросӣ 4 = Дигар (муайян кунед)	1 = Сертификат 2 = Акт (ҳӯҷҷати печатзадашуда) 3 = Квитансия 4 = Ҳӯҷҷат нест 5 = Дигар (муайян кунед) Агар = 4 >> L.11 4 набошад ба >> L.12	1 = Ин зарур нест 2 = медонам ҳӯҷҷатҳоро чих ел гирам 3 = Барои ҳӯҷҷат гирифттан маблағи лозими надоам 4 = Ҳӯҷҷатҳо таҳт шудаистодаанд бояд гирам 5 = Дигар
L.01	L.02	L.03	L.04	L.05	L.06	L.07	L.08	L.09	L.10	L.11
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										

МОДУЛ L. КИШОВАРЗӢ

№ ЗАМИН	Ин ҳүҷҷат ба номи кӣ қайд шудааст?	Кӣ оиди истифодаи ин замин қарор қабул мекунад?	Агар шумо ин қисми замиро имрӯз фурӯхтани шавед, ба чанд пул фурӯхта метавонед?	Агар шумо ин замиро ба ичора додани бошед, он гоҳ дар давоми як сол ба чанд пул ба ичора медодед?	Шумо замиро аз ки ба ичора мегиряд/ба ки ба ичора медиҳед?	Дар давоми мавсими гузаштаи ғуначини хосил чи гирифта/пардохта шуд?			
	<i>Агар L.2 = 2 >>бошад L.13 напурсед</i> Рамзи ID хонавода	Рамзи ID хонавода	<i>Танҳо агар L.3 = 1 ё 5, агар не >> L.16</i> Сомони	<i>Танҳо агар L.3 = 2,3, ё 4</i> Сомони	<i>Агар L.2 = 1 >>L.18</i> 1 = Чамоат 2 = Ҳукумати нохия 3 = Хочагии дехконии колективи 4 = Ташкилоти ҳусуси 5 = Ҳешовандон ё дустон 6 = Хонаводаи дигар 7 = Дигар (муайян кунед)	Пули нақд (Сомони)	Ба таври молӣ (Сомони)	Ҳиссаи натиҷа (%)	Арзиши таҳминии фоиз дар L.17c (Сомони)
L.12	L.13	L.14	L.15	L.16	L.17a	L.17b	L.17c	L.17d	
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									

МОДУЛ L. КИШОВАРЗӢ

	ИСТИФОДАИ ЗАМИН Агар L.5 = 3,4,5,6 ё L.2 = 3 >> Ба замини дигар гузаредр		ЗИРОАТИ БИСЁРСОЛА (Танҳо агар L.5 = 2, пурсед агар не >> L.21)			
№ ЕР	Шумо имсол ин заминро як мавсими кишт дам додед?	Ба кадом сабаб?	Асосан кадом намуди зироатро айни замон Шумо бештар кишт кардаед?	Шумораи умумии дарахтон	Шумораи дараҳтони мевадиҳанда	Рӯйхати ҳамаи он дараҳтҳои бисёрсолае, ки дар ҳамин замини Шумо шинонда шудааст.
	1 =Ҳа 2 = Не >> L.20a	1 = Норасоии об 2 = Норасоии қувваи корӣ 3 = Дам дода шудааст 4 = Диғар (муайян кунед)	ҳамаи он дараҳтҳои		Пас аз L.20c >> [ба сатри диғар]	ҳамаи он дараҳтҳои бисёрсола
L.18	L.19	L.20a	L.20b	L.20c	L.20d	
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						

МОДУЛ L. КИШОВАРЗӢ

ЗИРОАТИ АСОСИИ МАВСИМ (Танҳо агар L.5 = 1)

Зироати асосӣ

Зироати дуюм

№ ЗАМИН	Мавсими асоси барои кишт кадом аст?	Бештар кадом зироатҳо ро кишт кардаед	Барои кишти ин зироат чанд фоизи замин истифода шуд?	Чинд кг маҳсулот гирифтед?	Чи қадар нуриҳои минерали истифода бурдед?	Чи қадар пору/нурни органики истифода шуд?	Чи қадар пестицид ва гербицид (захрхимикатҳо) истифода бурдед?	Оё Шумо барои ... дастгоҳ/техника истифода бурдед? 1=ҳа; 2=не ; 3=Даст кашид/намедонад					Зироати дигар кидар боқимонда и замин шинондед, ? (мавсими 1) Агар L.21b 100% бошад >> L.23	Барои кишти ин зироатҳои дигарро Шумо дар мавсими асосии кишт коштед?	Шумои боз ягон мавсими дигари кишт доштед?		
	1 = Баҳор 2 = Тобистон 3 = Тирамоҳ 4 = Зимистон	Рамз	%	кг	кг	кг	Воҳид? Кг ё литр	Тайёркуни замин	Коридан	Нурӯй додаҳ	Пестицид	Ғунучин кардан	Майдакардан	Рамз	%	Ҳамаи рӯйхати зироатҳоро муайян кунед	1 = Ҳа 2 = Не >> [Сатри поён] ё L.29
L.21	L.21a	L.21b	L.21c	L.21d	L.21e	L.21f	L.21g	L.21h	L.21i	L.21j	L.21k	L.21l	L.21m	L.22a	L.22b	L.22c	L.23
1																	
2																	
3																	
4																	
5																	
6																	
7																	
8																	

МОДУЛ L. КИШОВАРЗӢ

№ ЗАМІН	МАВСИМИ ДУЮМИ КИШТ (Танҳо агар L.5 = 1)																
	Зироати асосӣ							Зироати дуюм									
Мавсими дуюми барои кишт кадом аст?	Дар мавсими дуюм бештар кадом зироатхор кишт кардаед?	Барои кишти ин зироат чанд фоизи замин истифода шуд?	Чинд кг маҳсулот гирифте д?	Чи қадар нуриҳои минерал и истифода бурдед?	Чи қадар пору/нури и орган ики истифода шуд?	Чи қадар пестицид ва гербицид (захрхимикатҳо) истифода бурдед?	Оё Шумо барои ... даастгоҳ/техника истифода бурдед? 1=ҳа; 2=не ; 3=Даст кашид/намедонад	Зироати дигар ки дар боқимондаи замин шинондед, ? (мавсими 2) Агар L.24b 100% бошад >> L.26	Барои кишти ин зироат чанд фоизи замин истифода шуд?	Кадом намуди зироатҳои дигарро Шумо дар мавсими дуюми кишт мекоред?	Шумо боз ягон мавсими дигари кишт доштед?						
1=Баҳор 2=Тобистон 3=Тирамоҳ 4=Зимистон	Рамз	%	кг	кг	кг	Воҳид? Кг ё литр	Тайёр кунни замин	Коридан	Нурӣ додан	Пестит сид	Ғунучи н кардан	Майда кардан	Рамз	%	Ҳамаи рӯйхати зироатҳоро муайян кунед	1 = Ҳа 2 = Не >> [Сатри поён] ё L.29	
L.24	L.24a	L.24b	L.24c	L.24d	L.24e	L.24f	L.24g	L.24h	L.24i	L.24j	L.24k	L.24l	L.24m	L.25a	L.25b	L.25c	L.26
1																	
2																	
3																	
4																	
5																	
6																	
7																	
8																	

МОДУЛ L. КИШОВАРЗӢ

№ ЗАМИН		МАВСИМИ СЕЮМИ КИШТ (Танҳо дигар L.5 = 1)												Secondary Crop			
		Main Crop															
	Мавсими сеюми барои кишт қадом аст?	Дар мавсими сеюм бешта р қадом зироа тҳор кишт карда ед	Барои кишти ин зироат чанд фоизи замин истифода шуд?	Чинд кг маҳсулот гирифте д?	Чи қадар нуриҳои минерал и истифода бурдед?	Чи қадар пору/нурни органик и истифода шуд?	Чи қадар пестицид ва гербицид (захрхимикатҳо) истифода бурдед?	Оё Шумо барои ... дастгоҳ/техника истифода бурдед?	1=ҳа; 2=не ; 3=Даст кашид/намедонад					Зироати дигар ки дар боқимондаи замин шинонде, ? (мавсими 3) Агар L.27b 100% бошад >> L.29 ё замни дигар	Барои кишти ин зироат чанд фоизи замин истифода шуд?	Қадом намуди зироатҳои дигарро Шумо дар мавсими сеюми кишт коштед?	
	1=Баҳор 2=Тобистон 3=Тирамоҳ 4=Зимистон	Рамз	%	Кг	Кг	Кг	Воҳид? Кг ё литр	Тайёркуни замин	Корида н	Нурӣ дода н	Пести тсиид	Ғунучи н кардан	Майд а карда н	Рамз	%	Ҳамаи рӯйхати зироатҳоро муйян кунед	
1	L.27	L.27a	L.27b	L.27c	L.27d	L.27e	L.27f	L.27g	L.27h	L.27i	L.27j	L.27k	L.27l	L.27m	L.28a	L.28b	L.28c
2																	
3																	
4																	
5																	
6																	
7																	
8																	

МОДУЛ L. КИШОВАРЗӢ

	Оё хонаводаи Шумо ягон намуди [АШЁ] дорад?	Хонаводаи Шумо чанд [АШЁ] дорад?	Арзиши ҳозираи [АШЁ] чанд қадар аст?	Оё хонаводаи Шумо дар якъоягӣ бо хонаводаи дигар ягон [АШЁ] дорад?	Чанд фоизи ин [АШЁ] ба хонаводаи Шумо тааллук дорад?	Шумо аз иҷорадиҳии [АШЁ] берун аз хонавода дар давоми 12 моҳи охир чӣ қадар пул кор кардед?	
	<i>Аввал саволи L.27-ро барои ҳамаи ашёҳо пурсед, баъд саволи L.30-L.34-ро барои ҳар як ашё пеш аз гузариш ба ашёи оянда, пурсед.</i>	1 = Ҳа 2 = Не	Шумора	Сомонӣ	1 = Ҳа 2 = Не >> L.34	%	Сомони
Рамз	Номгӯи ашё	L.29	L.30	L.31	L.32	L.33	L.34
1	Трактор						
2	Сипор (плуг) барои ҳайвон						
3	Сипор (плуг)-и механиқӣ						
4	Агрегатор, диск ва ф.						
5	Дастгоҳи кишткунанда						
6	Ядак (Присеп)						
7	Майдакунандаи моторӣ						
8	Майдакунандаи дастӣ						
9	Насоси механиқии об						
10	Осиёб						
11	Дастгоҳи ширдӯшӣ						
12	Дастгоҳ барои тайёр кардани ҳӯроки чорво						
13	Насоси мотории инсектисид (дорупошак)						
14	Насоси электрикии об						
15	Мешалка (омехтакунак)						
16	Гармхона						
17	Соябон/шипанг						

МОДУЛ L. КИШОВАРЗӢ

	Оё хонаводай Шумо соли гузашта ягон [ЧОРВО] нигоҳубин кардааст?		Хонаводай Шумо айни ҳол чанд [ЧОРВО] дорад?	Оё чорво шир медиҳад?	Агар ҳа, он гоҳ чӣ қадар дар давоми 7 рӯзи охир?
	<i>Саволи L.33-ро барои ҳамаи намӯди чорво пурсед, пеш аз гузариш ба саволи L.34-L.37</i>	1 = Ҳа 2 = Не	Миқдори чорво <i>Агар 0 >> сатри дигар</i>	1 = Ҳа 2 = Не <i>Агар 2 >> сатри дигар</i>	Литр
	Номгӯи чорво	L.35	L.36	L.37	L.38
1	Гови ҷӯшой				
2	Гови калони шохдор				
3	Хук				
4	Гӯсфанд				
5	Буз				
6	Паррандаи хонагӣ				
7	Асп				
8	Хар				
9	Занбӯри асал				
10	Харгӯш				
11	Моҳӣ				
12	Дигар (муайян кунед)				

COMMUNITY SURVEY

Module A

Interview ID

1
2
3
4
5
6
7

Name of enumerator
Name of field supervisor
Name of data entry operator
District
Municipality (jamoat)
Village
Position of interviewee

- 1 = Community Leader
2 = Deputy community leader
3 = Other government official
4 = Other (specify)

<p>Module B</p> <p>1 How many people reside in this village? 2 How many households live in this village? 3 Since 1991, have more people moved into or out of this village?</p> <p>4 Is the life of the people in this village better or worse than it was ten years ago?</p> <p>5 Is the life of the people in this village better or worse than it was three years ago?</p> <p>6 What proportion of households in this village have migrants abroad? 7 How many entire households have emigrated abroad in the last five years? 8 What is the material used in this village for most of the roads?</p> <p>9 In general, what is the quality of the roads at this village?</p> <p>10 In what portion of the streets in this village do the streetlights function every night?</p> <p>11 What is the distance from this village to Dushanbe? 12 How many minutes does it take to get to Dushanbe? a b c d</p> <p>13 Is there a marshrutka to Dushanbe directly from this village?</p> <p>14 How much does a one-way trip to Dushanbe cost? 15 What is the distance from this village to Qurghonteppa? 16 How many minutes does it take to get to Qurghonteppa? a b c d e f</p> <p>17 How much does a one-way trip to Qurghonteppa cost? 18 What is the distance from this village to the raion administration center? 19 How many hours does it take to get to the raion administration center? a b c d e f</p> <p>20 How much does a one-way ride to the raion administrative center cost? 21 What portion of the houses in this village have access to the electrical grid?</p> <p>22 What portion of the houses in this village own private electric generators?</p> <p>23 Is there centralized water supply in this village?</p> <p>24 What portion of the houses in this village have direct access to the water pipe grid?</p> <p>25 Is the water supply in this village sufficient for all household needs?</p>	<table border="1"> <tbody> <tr> <td>More moved-in</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>More moved-out</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>Similar numbers of people moved-in and-out</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>None moved in or out</td> <td>4</td> </tr> </tbody> </table> <table border="1"> <tbody> <tr> <td>Better</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Worse</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>No change</td> <td>3</td> </tr> </tbody> </table> <table border="1"> <tbody> <tr> <td>Better</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Worse</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>No change</td> <td>3</td> </tr> </tbody> </table> <table border="1"> <tbody> <tr> <td>Cement/concrete</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Asphalt</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>Gravel</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>Earth</td> <td>4</td> </tr> </tbody> </table> <table border="1"> <tbody> <tr> <td>Excellent</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Good</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>Satisfactory</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>(unsatisfactory)</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>Bad</td> <td>5</td> </tr> </tbody> </table> <table border="1"> <tbody> <tr> <td>All</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>Most</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>Some</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>None</td> <td>4</td> </tr> </tbody> </table> <table border="1"> <tbody> <tr> <td>By bus?</td> <td>hour and min</td> </tr> <tr> <td>By car?</td> <td></td> </tr> <tr> <td>By marshrutka?</td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <table border="1"> <tbody> <tr> <td>Yes</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>No</td> <td>2</td> </tr> </tbody> </table> <table border="1"> <tbody> <tr> <td>By bus?</td> <td></td> </tr> <tr> <td>By car?</td> <td></td> </tr> <tr> <td>By marshrutka?</td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <table border="1"> <tbody> <tr> <td>By bus?</td> <td></td> </tr> <tr> <td>By car?</td> <td></td> </tr> <tr> <td>By marshrutka?</td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <table border="1"> <tbody> <tr> <td>All</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Most</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>Some</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>None</td> <td>4</td> </tr> </tbody> </table> <table border="1"> <tbody> <tr> <td>All</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>Most</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>Some</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>None</td> <td>4</td> </tr> </tbody> </table> <table border="1"> <tbody> <tr> <td>Yes</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>No</td> <td>2</td> </tr> </tbody> </table> <table border="1"> <tbody> <tr> <td>All</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Most</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>Some</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>None</td> <td>4</td> </tr> </tbody> </table> <table border="1"> <tbody> <tr> <td>Always sufficient</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Sometimes sufficient</td> <td>2</td> </tr> </tbody> </table>	More moved-in	3	More moved-out	2	Similar numbers of people moved-in and-out	3	None moved in or out	4	Better	1	Worse	2	No change	3	Better	1	Worse	2	No change	3	Cement/concrete	1	Asphalt	2	Gravel	3	Earth	4	Excellent	1	Good	2	Satisfactory	3	(unsatisfactory)	4	Bad	5	All	5	Most	2	Some	3	None	4	By bus?	hour and min	By car?		By marshrutka?		Yes	3	No	2	By bus?		By car?		By marshrutka?		By bus?		By car?		By marshrutka?		All	1	Most	2	Some	3	None	4	All	3	Most	2	Some	3	None	4	Yes	3	No	2	All	1	Most	2	Some	3	None	4	Always sufficient	1	Sometimes sufficient	2
More moved-in	3																																																																																																				
More moved-out	2																																																																																																				
Similar numbers of people moved-in and-out	3																																																																																																				
None moved in or out	4																																																																																																				
Better	1																																																																																																				
Worse	2																																																																																																				
No change	3																																																																																																				
Better	1																																																																																																				
Worse	2																																																																																																				
No change	3																																																																																																				
Cement/concrete	1																																																																																																				
Asphalt	2																																																																																																				
Gravel	3																																																																																																				
Earth	4																																																																																																				
Excellent	1																																																																																																				
Good	2																																																																																																				
Satisfactory	3																																																																																																				
(unsatisfactory)	4																																																																																																				
Bad	5																																																																																																				
All	5																																																																																																				
Most	2																																																																																																				
Some	3																																																																																																				
None	4																																																																																																				
By bus?	hour and min																																																																																																				
By car?																																																																																																					
By marshrutka?																																																																																																					
Yes	3																																																																																																				
No	2																																																																																																				
By bus?																																																																																																					
By car?																																																																																																					
By marshrutka?																																																																																																					
By bus?																																																																																																					
By car?																																																																																																					
By marshrutka?																																																																																																					
All	1																																																																																																				
Most	2																																																																																																				
Some	3																																																																																																				
None	4																																																																																																				
All	3																																																																																																				
Most	2																																																																																																				
Some	3																																																																																																				
None	4																																																																																																				
Yes	3																																																																																																				
No	2																																																																																																				
All	1																																																																																																				
Most	2																																																																																																				
Some	3																																																																																																				
None	4																																																																																																				
Always sufficient	1																																																																																																				
Sometimes sufficient	2																																																																																																				

17 Is there a centralized sewage system in this village?

18 Is there centralized garbage collection and disposal in this village?

19 How often is garbage collected at this village?

20 What portion of the houses in this village have landline telephones?

21 How many television channels (not including satellite TV) are received in this village?

22 How long does it take for newspapers to arrive from Dushanbe to this village?

23 Is there a public bath in this village?

24 Is natural gas available in this village?

Module D:

1 What is the major economic activity of the population in this village?

- a
- b
- c

2 What part of the male working age population in this village does not have a regular job at this time?

3 Have any enterprises fully closed in this village in the past two years?

4 How many people had worked at those closed enterprises, in total?

5 Are there any enterprises operating at reduced capacity in this village?

6 How many people in this village are on leave without pay from these enterprises?

7 Are households engaged in independent economic activity in this village?

8 What part of the households in this village are engaged in this independent economic activity?

9a Do you think that the economy in this village has improved or deteriorated in the past 12 months?

9b Do you think that the economy in this village has improved or deteriorated in the past 3 years?

Never sufficient	3
Insufficient in the summer	4
Yes	1
No	2
Yes	3
No	2 =>C2b
Daily	1
Every few days	2
Weekly	3
Every few weeks	4
Never	5
All	1
Most	2
Some	3
None	4
Same day	1
Next day	2
Within a week	3
Over a week	4
National newspapers do not arrive here	5
Yes	1
No	2
Yes	1
No	2
Most important	1
Second most important	2
Third most important	3
Agriculture	1
Mining	2
Manufacturing	3
Energy, gas, and water supply	4
Construction	5
Retail, trade, restaurants and hotels	6
Transport	7
Finance, real estate, insurance	8
Public administration and defense	9
Education	10
Health and social services	11
Other service activities	12
Other	13
Yes	1
No	2 =>D5
Enterprises did not exist to begin with	3 =>D7
Yes	1
No	2 =>D7
Yes	1
No	2 =>D8a
All	1
Most	2
Some	3
None	4
Better	1
Worse	2
No change	3
Better	1
Worse	2
No change	3

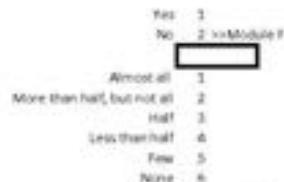
- 10a** In your view, what is the share of MALE adults (>18) in this village that work abroad during the year?
- 10b** In your view, what is the share of FEMALE adults (>18) in this village that work abroad during the year?

Module E

- 1** Are there schools in this village?

- 2** What portion of school-age boys (Class 1-6) in this village attend school?

- 3** What portion of school-age girls (Class 1-6) in this village attend school?

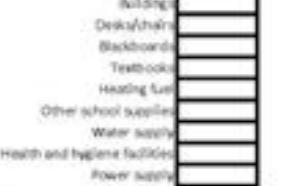
- 4** Are all teaching positions at schools in this village filled?

- 5** What portion of teaching positions are vacant?

- 6** Do most schools in this village have satisfactory and sufficient _____?

a
b
c
d
e
f
g
h

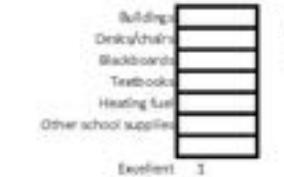

- 7** For how days/weeks/months in this past academic year were schools in this village closed due to _____? (INCLUDE UNITS)

- 8** In general, what is the quality of schools in terms of work in this village?

- 9** Have schools in this village improved or worsened in the past two years in terms of _____?

Module E

- 1** In general, what is the quality of health services in this village?

- 2** Where do most of the women in this village give birth to their children?

- 3** Have there been any inoculation campaigns in this village in the past year?

- 4** What portion of the children under 12 months have been inoculated in this village?

<p>5a Are there pharmacies in this village?</p> <p>5b Are the most often-used drugs, e.g. antibiotics, available in the local pharmacy in this village?</p> <p>6 Have general health services improved or worsened in the past two years?</p> <p>7 What is the main source of water for this village?</p> <p>8 Are there any cattle sheds or cowhouses located along the river?</p> <p>9 Do owners of the cattle sheds or cowhouses dispose waste into the river?</p> <p>Module G</p> <p>1 What portion of the population is engaged in agriculture at this village?</p> <p>2 What major agricultural crops are grown by people in this village?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ a ☐ b ☐ c ☐ d ☐ e ☐ f <p>3 What is the amount of agricultural land in this village, in hectares?</p> <p>3a How much of this land is annual or cropland?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☒ 3a1 how much of this land is irrigated annual cropland ☐ 3b how much of the land is perennial cropland ☐ 3b1 How much of this land is irrigated perennial cropland ☐ 3c How much of this land is for pasture? <p>4 What amount of agricultural land is under _____?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ a ☐ b ☐ c ☐ d ☐ e ☐ f <p>5 What portion of agricultural produce is produced in irrigated fields in this village?</p> <p>6a Do agricultural extension workers from the Ministry of Agriculture advise dekan farmers and households in this village?</p> <p>6b How often do they visit?</p> <p>7 Which of the following organizations currently exist in this area?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ a ☐ b ☐ c ☐ d ☐ e ☐ f <p>8 Did rain fall in this village more or less in the past 12 months than in the previous 12 months?</p>	<table border="0"> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <p>Less than half</p> <p>Few</p> <p>None</p> </td> <td style="text-align: right; vertical-align: bottom;"> ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 </td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <p>Yes</p> <p>No</p> </td> <td style="text-align: right; vertical-align: bottom;"> ☐ 1 ☒ 2 (x=49) ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 </td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <p>Always available</p> <p>Sometimes available</p> <p>Never available</p> </td> <td style="text-align: right; vertical-align: bottom;"> ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 </td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <p>Better</p> <p>Worse</p> <p>No change</p> </td> <td style="text-align: right; vertical-align: bottom;"> ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 </td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <p>River</p> <p>Artificial lake</p> <p>Reservoir, pool</p> <p>Groundwater</p> </td> <td style="text-align: right; vertical-align: bottom;"> ☐ 1 ☐ 2 (x=Module G) ☐ 3 (x=Module G) ☐ 4 (x=Module G) </td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <p>Yes</p> <p>No</p> </td> <td style="text-align: right; vertical-align: bottom;"> ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 </td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <p>Yes</p> <p>No</p> </td> <td style="text-align: right; vertical-align: bottom;"> ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 </td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <p>Almost all</p> <p>More than half, but not all</p> <p>Half</p> <p>Less than half</p> <p>Few</p> <p>None</p> </td> <td style="text-align: right; vertical-align: bottom;"> ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 </td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <p>Most important</p> <p>Second most important</p> <p>Third most important</p> </td> <td style="text-align: right; vertical-align: bottom;"> ☐ ☐ </td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <p>Individual dekan farming</p> <p>Collective dekan farming</p> <p>Household plots</p> <p>Residential plots</p> <p>Agricultural enterprises</p> <p>Other</p> </td> <td style="text-align: right; vertical-align: bottom;"> ☐ ☐ </td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <p>Almost all</p> <p>More than half, but not all</p> <p>Half</p> <p>Less than half</p> <p>Few</p> <p>None</p> </td> <td style="text-align: right; vertical-align: bottom;"> ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ </td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <p>Yes</p> <p>No</p> </td> <td style="text-align: right; vertical-align: bottom;"> ☐ 1 ☒ 2 (x=37) ☐ ☐ ☐ ☐ </td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <p>More than once a week</p> <p>Weekly</p> <p>2-3 times a month</p> <p>Monthly</p> <p>Every other month</p> <p>2-3 times a year</p> <p>Once a year</p> </td> <td style="text-align: right; vertical-align: bottom;"> ☐ ☐ </td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <p>Collective dekan farms</p> <p>Producer cooperatives</p> <p>Service cooperatives</p> <p>Water user associations</p> <p>Mobile milk collection</p> <p>Stationary milk collection</p> </td> <td style="text-align: right; vertical-align: bottom;"> ☐ ☐ </td> </tr> </table> <p style="text-align: right;">1 = Yes 2 = No</p>	<p>Less than half</p> <p>Few</p> <p>None</p>	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6	<p>Yes</p> <p>No</p>	☐ 1 ☒ 2 (x=49) ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6	<p>Always available</p> <p>Sometimes available</p> <p>Never available</p>	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6	<p>Better</p> <p>Worse</p> <p>No change</p>	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6	<p>River</p> <p>Artificial lake</p> <p>Reservoir, pool</p> <p>Groundwater</p>	☐ 1 ☐ 2 (x=Module G) ☐ 3 (x=Module G) ☐ 4 (x=Module G)	<p>Yes</p> <p>No</p>	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6	<p>Yes</p> <p>No</p>	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6	<p>Almost all</p> <p>More than half, but not all</p> <p>Half</p> <p>Less than half</p> <p>Few</p> <p>None</p>	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6	<p>Most important</p> <p>Second most important</p> <p>Third most important</p>	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	<p>Individual dekan farming</p> <p>Collective dekan farming</p> <p>Household plots</p> <p>Residential plots</p> <p>Agricultural enterprises</p> <p>Other</p>	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	<p>Almost all</p> <p>More than half, but not all</p> <p>Half</p> <p>Less than half</p> <p>Few</p> <p>None</p>	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	<p>Yes</p> <p>No</p>	☐ 1 ☒ 2 (x=37) ☐ ☐ ☐ ☐	<p>More than once a week</p> <p>Weekly</p> <p>2-3 times a month</p> <p>Monthly</p> <p>Every other month</p> <p>2-3 times a year</p> <p>Once a year</p>	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	<p>Collective dekan farms</p> <p>Producer cooperatives</p> <p>Service cooperatives</p> <p>Water user associations</p> <p>Mobile milk collection</p> <p>Stationary milk collection</p>	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
<p>Less than half</p> <p>Few</p> <p>None</p>	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6																												
<p>Yes</p> <p>No</p>	☐ 1 ☒ 2 (x=49) ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6																												
<p>Always available</p> <p>Sometimes available</p> <p>Never available</p>	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6																												
<p>Better</p> <p>Worse</p> <p>No change</p>	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6																												
<p>River</p> <p>Artificial lake</p> <p>Reservoir, pool</p> <p>Groundwater</p>	☐ 1 ☐ 2 (x=Module G) ☐ 3 (x=Module G) ☐ 4 (x=Module G)																												
<p>Yes</p> <p>No</p>	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6																												
<p>Yes</p> <p>No</p>	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6																												
<p>Almost all</p> <p>More than half, but not all</p> <p>Half</p> <p>Less than half</p> <p>Few</p> <p>None</p>	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6																												
<p>Most important</p> <p>Second most important</p> <p>Third most important</p>	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐																												
<p>Individual dekan farming</p> <p>Collective dekan farming</p> <p>Household plots</p> <p>Residential plots</p> <p>Agricultural enterprises</p> <p>Other</p>	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐																												
<p>Almost all</p> <p>More than half, but not all</p> <p>Half</p> <p>Less than half</p> <p>Few</p> <p>None</p>	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐																												
<p>Yes</p> <p>No</p>	☐ 1 ☒ 2 (x=37) ☐ ☐ ☐ ☐																												
<p>More than once a week</p> <p>Weekly</p> <p>2-3 times a month</p> <p>Monthly</p> <p>Every other month</p> <p>2-3 times a year</p> <p>Once a year</p>	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐																												
<p>Collective dekan farms</p> <p>Producer cooperatives</p> <p>Service cooperatives</p> <p>Water user associations</p> <p>Mobile milk collection</p> <p>Stationary milk collection</p>	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐																												

9 How much does a hired man in this village earn in a day by doing _____?

a

b

c

d

10 How much does a hired woman in this village earn in a day by doing _____?

a

b

c

d

11 Is there a system of mutual assistance among ethnic farmers in this village while doing field work?

a

b

c

d

More 1
Less 2
No change 3

Weeding	☐
Planting/sowing	☐
Irrigating	☐
Harvesting	☐

Weeding	☐
Planting/sowing	☐
Irrigating	☐
Harvesting	☐

Yes 1
No 2

How much do you pay for machine services in general (tractors/harvesters/combined)?
unit:
tractor \$200/day
a harvester \$300/day
a combined \$200/ha

<u>Module H</u>		1	2	3	4
	How many [INSTITUTION] in [village]? [INSTITUTION] completely started?	stns	[VILLAGE] to the nearest [INSTITUTION]	What is the distance from [VILLAGE] to the nearest [INSTITUTION]?	How long does it take to get from [VILLAGE] to [INSTITUTION]?
1	Post office	IF 0 > 0.5	1 = Yes, 2 = No	km	hours minutes
2	State telephone service				
3	Military/police				
4	Fire brigade				
5	Hospital				
6	Polyclinic				
7	Post office point				
8	First aid/ambulance				
9	Women's consultation				
10	Drugstore/pharmacy				
11	Bazaar				
12	Children's doctor				
13	Dentist				
14	Residential care establishment				
15	State daycare				
16	Private daycare				
17	State kindergarten				
18	Private kindergarten				
19	State secondary school				
20	State or municipal secondary school				
21	Private school				
22	State gymnasium				
23	Private gymnasium				
24	Professional technical service				
25	Institute/university				
26	National government offices				
27	State employment service				
28	State pension/allowance institution				
29	Min. of Agriculture representation				
30	State stores				
31	Private store				
32	Food market/bazaar				
33	Livestock market/bazaar				
34	State bank				
35	Private/commercial bank				
36	Theater/cinema/culture club				
37	Sports club				
38	Swimming pool				
39	Tourism department				
40	Restaurant				
41	Café				
42	Petrol station				
43	Airport				
44	Railway station				
45	Bus station				

Module I		1			
		What is the current month?			
		What are the prices right now? OBSERVE PRICES			
Code	Item	Is it available	Price	Unit	
851	Bread				
852	Non bread				
853	Flour				
854	Wheat				
855	Cereals				
856	Rice				
857	Macaroni products				
858	Dried beans, lentils, pulses, peas				
859	Other grain products (e.g. maize, oats)				
860	Onions				
861	Garlic				
862	Potatoes				
863	Tomatoes				
864	Carrots				
865	Cabbage				
866	Cauliflower				
867	Cucumber				
868	Mushrooms				
869	Preserved vegetables				
870	Other vegetables				
871	Apples				
872	Oranges				
873	Grapes				
874	Watermelon/melon				
875	Pumpkin				
876	Other fresh fruit				
877	Dried fruits				
878	Preserved fruits				
879	Dried nuts				
880	Beef				
881	Chicken				
882	Lamb				
883	Pork				
884	Sausages				
885	Canned meat				
886	Other meat products (Specify)				
887	Fish (fresh)				
888	Fish (canned)				
889	Fish (salted)				
890	Eggs				
891	Fresh milk				
892	Cheese				
893	Powdered milk				
894	Other dairy products (specify)				
895	Butter				
896	Vegetable oil				
897	Ghee				
898	Animal fat				
899	Soft drinks (e.g. Coke)				
900	Mineral water				
901	Fruit juice				

907	Coffee			
908	Tea			
904	Salt			
905	Sugar			
906	Sweets			
907	Jam			
908	ice cream			
909	Chocolate			
910	Pastries			
911	non-tax Beer			
912	Wine			
913	Alcoholic beverages (other)			
914	local beer			
915	Local vodka			
916	Matches			
917	local cigarettes			
918	non-tax cigarettes			
919	Farm soap			
920	Local daily newspaper			
921	local bus fare			
922	Aspirin			
923	Men's haircut			

Мониторинг и оценка эффективности

1	2	3	4	5	6
Источник информации о применении методов и классов	Составляемые документы	Нормативные документы	Возможность использования методов и классов	Изменения в нормативных документах	Изменения в нормативных документах
1 - УЗАР 2 - ТМК 3 - Межгосударственное соглашение 4 - АДМ 5 - СМБСТ 6 - Стандарт 7 - Гидрометеорология 8 - Охрана природы 9 - Геодезия	1 - Регламент 2 - Планы 3 - Инструкции 4 - Технологии 5 - Методики 6 - Указы 7 - Нормативные документы 8 - Технологии 9 - Документы 10 - Документы	1 - Гидрометеорология 2 - Охрана окружающей среды 3 - Гидрологическое обеспечение 4 - Гидрологическое оборудование 5 - Гидрологическая база данных 6 - Кодекс 7 - Гидрологическая инфраструктура 8 - Гидрологическая изученность 9 - Гидрологическое значение 10 - Гидрологический мониторинг 11 - Гидрология	1 - Необходимо внести изменения 2 - Необходимо внести изменения 3 - Необходимо внести изменения 4 - Необходимо внести изменения 5 - Необходимо внести изменения 6 - Необходимо внести изменения 7 - Необходимо внести изменения 8 - Необходимо внести изменения 9 - Необходимо внести изменения 10 - Необходимо внести изменения 11 - Необходимо внести изменения		

РАҲАМИ РАМЗИИ МУСОҲИБА

ОЗУҚАВОРӢ БА ХОТИРИ ОЯНДА - ДАВРАИ МИҖНАИ
ТАДҚИҚОТИ ХОНАВОДАҲО
ТОЧИКИСТОН
2015

САВОЛНОМА БАРОИ РАЙСОНИ МАҲАЛЛА

САВОЛДИҲАНДА, РОҲБАР, САНА ВА ВАҚТИ ТАШРИФ

А 1 НОМИ САВОЛДИҲАНДА: _____

РАМЗ:

А 2 НОМИ РОҲБАР (СУПЕРВИЗОР): _____

РАМЗ:

А 3 НОМИ ОПЕРАТОРИ ВОРИДКУНИЙ: _____

РАМЗ:

САНА:

РУЗ	МОХ	СОЛ
2	0	15

ВАҚТИ ОҒОЗ:

СОАТ	ДАҚИҚА

ВАҚТИ АНҖОМ:

СОАТ	ДАҚИҚА

ЧОЙГИРШАВИИ ҶУҒРОФИ

А 4 НОҲИЯ: _____

РАМЗ:

А 5 ҶАМОАТ (МАҲАЛЛА): _____

РАМЗ:

А 6 ДЕҲА/КӯЧА: _____

РАМЗ:

GPS КООРДИНАТҲОИ МИНТАҚА

АРЗ (ШИМОЛ): ° ' "

БАЛАНДӢ (М):

ТӮЛ (ШАРӢ): ° ' "

А 7 ВАЗИФАИ МУСОҲИБ: _____

1 = Раиси маҳалла

2 = Муовини раиси маҳалла

3 = Дигар корманди давлатӣ

4 = Дигар (муайян қунед)

МОДУЛИ В

V 1 Дар ни деҳа чанд нефар аҳолӣ истикомат ишқонад?			
V 2 Йирин дароҷанинг алиниҳуда чандги мактунад?			
V 3 Аз соли 1991 ишқонадӣ пайдигарӣ ё маинҷо мактунада рафтанид?			
1-Боз садмишт кӯшида сядигӣ	2-Кӯшида сядигӣ ва кӯшида таҷтиҳот		
2-Боз садмишт рӯзгорӣ	4-Боз садмишт ишқонадӣ бароғтот		
V 4 СИЙХОНДАНИН ҲАРОМ ДАР НИ РУЗГАН ИШҚОТ БА ДАҲ ГОЛӢ ПАҲАМӢ БЕҲТАРӢ БАҲТАРӢ ШУД?			
1-Бештар	2-Баштар	3-Бештар	
V 5 ОҲ ЗИСДАНИН ҲАРОМ ДАР НИ ДЕҲА ИШҚОТ БА СЕ СОЛӢ ПАҲАМӢ БЕҲТАРӢ БАҲТАРӢ ШУД?			
1-Бештар	2-Баштар	3-Бештар	
V 6 Чанд физич ҳонаниҷонии ни дарҳо дар ҳарниҷи ишқонадӣ ишқонадӣ?			
V 7 Чанд ҳонаниҷонидар ин ҷониб ҳарниҷи ишқонадӣ рафтанид?			

МОДУЛИ С

S 1 Ҳарниҷонан ҷойди рӯзгорӣ дар ни дарҳо қардҳо ишқонадӣ шалтана ишқонадӣ баруда шуданд?			
1-Совс	2-Гӯзӣ	3-Шӯғӣ	4-Хӯк
S 2 Умудшан, сюнтаи роҳҳо дар ни деҳа чӣ зел аст?			
1-Бозо	2-Хӯрӯ	3-Баҳонишӣ	4-Найвоннишӣ-бозо
S 3 Дар наҳод қисимиҳо ҷӯҷӯҳан ни деҳа ҷароғ/ғонуғ/ӯғӯйӣ ҳар шабдор ишқонадӣ?			
1-Дар қисми ғонуғ	2-Дар ӯғӯйӣ-ӯғӯйӣ	3-Дар ҷароғӣ-ҷароғӣ	4-Дар ҳар шабдор
S 4 Масоғони байни ин деҳа то шаҳри Ҷумҳорӣ чанд ишқонадӣ?			
S 5 То ба шаҳри Ҷумҳорӣ рафтани чӣ қадар вакъ саро мешавад?			
S 6 Ба ҳоссашо өзимбӯзи?			
S 7 Ба ҳоссашо маҳширо сабурӣ?			
S 8 ба ҳоссашо миқадомонӣ (лошиғашакӣ)?			
S 9 Оҳаз ни деҳа то ба шаҳри Ҷумҳорӣ бе қирозавтобус (иазаргуна) ҳаст?			
S 10 Ҷумҳорӣ ба ҳак тараф то Ҷумҳорӣ чанд пул аст?			
S 11 Масоғони байни ин деҳа то маркази ишқонадӣ ба ҷонд баридар аст?			
S 12 То ба маркази ишқонадӣ ҷоҳи рафтани чанд қадар яшт сарф мешавад?			
S 13 То ба маркази ишқонадӣ ҷоҳи ҳоссашо өзимбӯзи?			
S 14 То ба маркази ишқонадӣ ҷоҳи ҳоссашо өзимбӯзи?			
S 15 То ба маркази ишқонадӣ ҷоҳи ҳоссашо өзимбӯзи?			
S 16 То ба маркази ишқонадӣ ҷоҳи ҳоссашо өзимбӯзи?			
S 17 То ба маркази ишқонадӣ ҷоҳи ҳоссашо өзимбӯзи?			

С 18. Обдор ни циёз ҷамъониста ни избуссан ин ширкотонидаруудин сиртона
заръя замонни?

☐	2-ХА	2-НЕ	3-ДА
--------------------------	------	------	------

С 19. Го чи видоя таътих партсюпдор ни деҳа ҷамъе наурда камаканд?

1-Харбуз	2-Харчишириб	3-Харчиши	4-Харчишиштаги	5-Харчиш
----------	--------------	-----------	----------------	----------

С 20. Чанд ҳонаҳон ни деҳа телефони ҳонағӣ даранд?

1-Ҳамон	2-Бисерозӣ	3-Бисерозӣ	4-Ҳамон, ҳамон
---------	------------	------------	----------------

С 21. Чинҷӯ пойиши таъниҳони (бизнешроши таъниҳони гузаштини) дар он
диҳа пешнифада каманд?

1-Нисбати

С 22. НИ қадар шаҳр Барон дистрас поаддани гасотида аз шаҳр Душанбе ба ин деҳа сарф шешашад?

1-Чором-рӯз	2-Дӯми солса	3-Парвазони зӯзи	4-Дигарло сарзомон	5-Гардиш аз ҷадиди шаҳр
-------------	--------------	------------------	--------------------	-------------------------

С 23. Обдор ни циёз ҷамъони ҷамъе шаст?

1-ХА 2-НЕ

С 24. Обдор ни циёз ҷамъе небин дарориҷад?

1-ХА 2-НЕ

МОДУЛИ D

D 1. Физиллини язди и интиқодии яхшалла ни деҳа шаст?

- 1-Шоҳодӣ
- 2-Соҳиботӣ
- 3-Истикъомот
- 4-Таъсисати оҳамияти, касади об
- 5-Соҳиби
- 6-Фурӯши ҷонниа ва макон, спорбонса ва омӯзгорониҳо
- 7-Марказӣ
- 8-Машҳад, салоҳа, мавриди сурʼати, сурʼати
- 9-Мадарози зонги, ҷонниа
- 10-Мадароз
- 11-Хизматкорони ҷаҳонӣ аз ҷонниа
- 12-Дарроҳи физиллини таъсисати интиқодӣ
- 13-Хутор

D 1a	D 1b	D 1c
Думи интиқодӣ	Думи интиқодӣ	Соҳи интиқодӣ
1	1	1
2	2	2
3	3	3
4	4	4
5	5	5
6	6	6
7	7	7
8	8	8
9	9	9
10	10	10
11	11	11
12	12	12
13	13	13

D 2. Чинҷӯ физиллини инни интиқодии ҳарозашти дар ни циёз майни ҷонниа кордадӣ монанди?

1-ХА

D 3. Обдор давоили ду соли саъир լоҷонкорони дар ни деҳа ба туррӣ
бахӯйдаташ ёки ҷонниа?

1-ХА
2-НЕ → 05

3-ДОХОДНА РЕСТ → 07

D 4. Дар ни ҷонниа физиллиниаш ёки ҷонниа ҷонд инфарнор интиқодӣ?

D 5. Обдор ни деҳа ягон ҷонниа ҳаст, ки бо инҷидори наҳӣ физиллини корд
истода бошад?

1-ХА
2-НЕ → 07

D 6. Чанд нағар одамон дар ни деҳа дар рӯзотни мөнгигатни ҳастанд, ки аз тарафи ни
ҷонниа тоҷигатишон паҳвот ҳаҷаҳа намешашад?

D 7. Обкорнодаро дар ни деҳа ба физиллини интиқодии ҳаустағилӣ
мадалу ҳастанд?

1-ХА
2-НЕ → 05

D 8. Нарӯзни ҳизни интиқодуудар дар ни деҳа ба ни физиллини интиқодии ҷонниа ҳастанд?

1-Ҳамон	2-Дӯми	3-Бисерозӣ	4-Ҳамон, ҳамон
---------	--------	------------	----------------

D 9. Ба финир Шӯгул об ҷонниа ҳаҷти интиқодии ақолни и ни деҳа дар давоили 12 моҳи соли беҳар шудааст 8 бодтар?

1-Ҳамон	2-Дӯми	3-Бисерозӣ
---------	--------	------------

D 10. Ба финир Шӯгул об ҷонниа ҳаҷти интиқодии ақолни и ни деҳа дар давоили 8 сола соли беҳар шудааст 8 бодтар?

1-Ҳамон	2-Дӯми	3-Бисерозӣ
---------	--------	------------

D 11. Чинҷӯ ҳизни интиқодии ҳастанд?

1-ХА

D 12. Чанд ғозини занони ни деҳа дар ҳарони ҷонниа ҳастанд?

1-ХА

МОДУЛИ E

E 1. Обдор ни циёз ҷамъиҳо ҳаст?

1-ХА
2-НЕ → 05

E 2. Чинҷӯ ҳизни интиқодии ҳизни интиқодӣ (телефони 1-9) дар он дарро биномонӣ ҳаронанд?

1-Ҳарорӣ ҳизни	2-Ҳизни	3-Ҳизни
2-Ҳизни интиқодӣ	3-Ҳизни интиқодӣ	4-Ҳизни интиқодӣ

E 3. Чинҷӯ ҳизни даровардии ҳизни интиқодӣ (телефони 1-9) дар ни деҳа ба қонсали интиқоданд?

1-Ҳарорӣ ҳизни	2-Ҳизни
2-Ҳизни интиқодӣ	3-Ҳизни интиқодӣ

E 4. Обдорни шағард, сабӯяи орӣ дар интиқодиҳо и ни деҳа тур ҳастанд?

1-ХА
2-НЕ → 05

E 5. Чинҷӯ ҳизни шағард интиқодӣ ҳастанд?

1-Ҳарорӣ ҳизни	2-Ҳизни
2-Ҳизни интиқодӣ	3-Ҳизни интиқодӣ

E 6. Обдорни ҳизни интиқодӣ дар ни деҳа дарон ____-и ҳизни интиқодии интиқоданд?

1-ХА
2-НЕ

E 6а. Баланд

E 6б. Пешнишӯӣ

E 5c	Тохуми салаб		
E 5d	Китобарни дароӣ		
E 5e	Сўннотарб бўлни яшенини		
E 5f	Дигор созасигонни замони		
E 5g	Тоҳимончи об		
E 5h	Миссессиюро ныбоби со созонӣ		
E 5i	Чашончли куими бирк		
E 7	Об дар дигоне шинни замони гузашта мақтабноми ни доҳи из сабаби фильмакшионро чанд рӯз/ялоҳ/жифтиччи карда буданд?		PРўзиё/қафта
	Нароӣ илишадорӣ		
	Объективи истиносид		
	Иборатни		
	Назудани сизуварав		
	Лизар		

E 8 Умумин, сифати таъминот дар камтабодии индишини гуни юм?

1-Дар	2-Хорош	3-Кунгариш	4-Буд
1-Немаённи ин дароӣ дар давлатни шинни замони гузарониди бисорғ шуданд. Й бисорғи			
иҷамҳо			
народа/курсӣ			
Тоҳимончи об			
Китобарни дароӣ			
Сўннотарб бўлни яшенини			
Дигор созасигонни замони			

МОДУЛИ F

F 1 Умумин, сифати инкишарияниҳо таъйида дар индишини гуни юм?

1-Дар	2-Хорош	3-Кунгариш	4-Буд
F 2 Царми тайди замони ин дароӣ куимилини зупри дар окуниш таъкидид мануниш?			
1-Гендерага	2-Телекоммуникация	3-Хизмат	4-Дарозӣ
F 3 Об дар ин дароӣ шинни замони созасигонни замони гузарониди шуда буд?			1-Хорош 2-Не 3-Ро
F 4 Чанд киссане нурданни то 12 сюноҳа дар ин доҳи зиёда шуданд?			

F 5 Об аз ҳекам Шумо асосонахаст?

F 6 Он дарумадони ин-иниши таъкидид мануниш, инсанни ин инсонни, дар дарумадони ин-иниши ин-иниши деққадаррас хастанд?

F 7 Тарҷумони аз язди ҳолати

2-Бозхондистонистон

3-Хуҷандистонистон

F 8 Об дар лаби дароӣ оғизи Ҳамонча ҷойгир шудааст?

F 9 Об сурхони оғизи Ҳамонча партозорро ба дароӣ мепартоанд?

Модули G

G 1 Чанд ҳоли аксили дар ин доҳи бе фильтрини кашонидай иншунут хастанд?

1-Хорош	2-Хорош	3-Хорош
2-Интилоҳи	2-Интилоҳи	2-Интилоҳи
2-Интилоҳи	2-Интилоҳи	2-Интилоҳи
G 2	G 2b	G 2c
Интилоҳи	Дароӣ	Созони интилоҳи
1	1	1
2	2	2
3	3	3
4	4	4
5	5	5
6	6	6

G 3 Максудот замони иншунут дар ин доҳи, ба яхшии гентар чӣ қадар аст?

- а) Ни қадарин ин замони иншунут яхши ахсола кебошад?
- б) Ни қадарин ин замони иншунут яхши оби аст?
- в) Ни қадарин ин замони иншунут бийонгилини?
- д) Ни қадарин ин замони иншунут бисёрликни оби аст?
- е) Ни қадарин ин замони иншунут бирори сартиҳои аст?

С 4 Чи қударти ҳамини кишоварзи бі _____ таалуғударад?

- а) Ҳојяның деңгозин индивидуалы
- б) Ҳанаған дақынның нағылшыны
- с) Қызының нағылшыны
- д) Земитин президенті
- е) Шарханың нишишыны
- ғ) Айтыр

1-ДА
ДА

С 5 Чанд кисым жақсулоти юшшоварай по зекимшік оберришавендам иш деңгозида мешевед?

1-Көрініштесін	2-Негізгілік	3-Тек
жеке аз шо	әбделдерінің тақылдырылышы	жеке / жеке

С 6 б) Өб мұтакассисони Вазоратыни шашшоварай дақындардан дақындардан иш деңгози
наслаждатып көдікенді?

1-ХА	2-НЕ
2-НЕ	СЕ

С 6 в) То چың сидоза тес соңға хабар жетігінде?

1-Даудар жаңынан жарыста	2-Шеңбердегі деңгоз	3-Немергенде дардуда	4-Денсаудің деңгозі
Харыфта	Халас	Шеңбердегі деңгоз	Денсаудің деңгозі

С 7 Нәдімке жаңынан жарыста жарыста дақындардың деңгозінде?

- а) Кітепхане деңгозини киппелтікші
- б) Кооперативин истекісіні
- с) Шиппаратынаның йарығын
- д) Ассоциацияның истиғадарадынан ні
- е) Җаңынан жаңынан шар
- ғ) Җаңынан жаңынан имар

1-ХА	2-НЕ
☐	☐
☒	☐
☐	☐
☐	☐
☒	☐
☐	☐

С 8 Өб дар дақын 12 мөнди осында борон дар иш деңгозибет бі 12 мөнди сола пешин
жайларпуд қынтал?

1-Даудар	2-Жаңынан	3-Боладай
Мырзан	Мырзан	СОМОН

С 9 Мырзаның деңгози деңгози рүз бар иштегиңиң көрінішінен түндін пүш би дистанция?

- а) Қишлоқтардан
- б) Шыңаңдан/поштан
- с) Обишин
- д) Гүлгүліндең

СОМОН
СОМОН
СОМОН
СОМОН

С 10 Занн кирик дар иш деңгози рүз бар иштегиңиң көрінішінен түндін пүш би дистанция?

- а) Қишлоқтардан

СОМОН
СОМОН
СОМОН
СОМОН

- б) Шыңаңдан/поштан

- с) Обишин

- д) Гүлгүліндең

С 11 Ҳантама ичінши көрініш сағтрай іштегиңиң көрінішінен түндін пүш би дистанция?

1-ХА	2-НЕ

С 12 Барон истиғадан қызметрасының техникалық шашшоварай чанд сомон көрінішінед?

- а) Трантор
- б) Машинның қызметтерінің
- с) Номбадан

Сомон	Жаңынан

МОДУЛИ Н - МУДАССИСАҲОИ МАҲДУЛЛИ

НУАССИС	Дар дакиг Шумо ҷондада [МУДАССИСАҲО] мавжуд аст?	Н1		Н2		Н3		Н4	
		Дарин [МУДАССИСА]		Мишифаш байни [ДАҲА]-и Шумо ва маддаткории [МУДАССИСА] ҷа		Бирор замондан ма [ДАҲА]-и Шумо то ба [МУДАССИСА]-и надар шафт сарҳ			
		КД	1	НГ	2	НМ	Сот	Дарнам	
1. Пом-и									
2. Ҳадомоти язсан дарвазатӣ									
3. Мегалозия									
4. Ҳадомоти отошфайасӣ									
5. Ҷеморхия									
6. Поликлиника									
7. Пункт санитарӣ (бунёди сабабӣ)									
8. Ҷаҳонномондирии ҷончӯзӣ									
9. Министрати ҷинонӣ									
10. Аттено/доирхоя									
11. Ҷуғурӯ									
12. Ҷуғурӯи маддани									
13. Ҷуғурӯи инсонӣ									
14. Ҳизматчилик									
15. Ҳизматчилик дар интиҷоҳи ҷаҳонӣ									
16. Ҳизматчилик дар интиҷоҳи ҷаҳонӣ									
17. Сот-зи бе-агаҳони давлатӣ									
18. Сот-зи бе-агаҳони ҳисобӣ									
19. Монанди хизматни дарвазаӣ									
20. Монанди хизматни доғонаи дарвазаӣ									
21. Монанди ҳуҷӯйӣ									
22. Гимнасияи ҷаҳонӣ									
23. Гимнасияи ҳусусӣ									
24. Монанди ҳосби									
25. Ҷонишкада/ҷонишгоҳо									
26. Шӯзбонҳои драматикии давлатӣ									
27. Шӯзбонҳои эъзонӣ									
28. Іртибати суръати интиҷоҳӣ ва нафона									
29. Намоҷидагии Ҷаҳонрати ишсаҳорӣ									
30. Маркази давлатӣ									
31. Маркази ҳисобӣ									
32. Марказ/бозори қурҷонварӣ									
33. Бозори ҷаҳонӣ									
34. Ҷонни давлатӣ									
35. Бонки буда/зартиҷоратӣ									
36. Толагуруни/клуби овакҳонӣ									
37. Клуби ғардиши									
38. Ҳозон шин озарӣ									
39. Газетаи ҳаҷамӣ									
40. Гаррабхона									
41. Қири:									
42. НФС (нуктиқи сурӯи ҷонсамонварӣ)									
43. Фурӯзӣ/ҳавзағаримо									
44. Сот-чили ҳаҷамӣ									
45. Истокҳои ҷаҳонӣ									

Симони 6-ҷад

Рамз	Макорот	НАРХОВИ ИК МАГАЗИНОД МАСЛАХОДА КУНД		
		1		2
		Коло наядом мое аст?	Фирма	
851	Хлеб			да ма
852	Нив			да ма
853	Осет			из/турни
854	Гандум			иц
855	Паллико			иц
856	Бирюза			иц
857	Мангулутхой манароня			из/турни
858	Лубени көн, маза, лайбийхе, жакуд			иц
859	Бигар мангулутхой дондук (масалан, чуборамакса, чаша руск)			иц
860	Пица			иц
861	Чичим/Биринчи			иц
862	Картошка			иц
863	Помидор			иц
864	Сабз			иц
865	Карын			иц
866	Гулкарим			иц
867	Бодоронак			иц
868	Цандырлук, ачы, кочч			иц
869	Сабзавоты консерванды			из/турни
870	Бигар салчынот			иц
871	Себ			иц
872	Афесун			иц
873	Балык			иц
874	Тарбулукарбұра			из/турни
875	Капу			из/турни
876	Бигар тарнис			иц
877	Курдемез			иц
878	Имадедина консерванды			из/турни
879	Нормалы			иц
880	Гултү топ			иц
881	Гултү мурк			иц
882	Гултү гүлбекінд			иц
883	Гултү күндең көбөй			иц
884	Хасебий			иц
885	Гултү консерванды			иц
886	Бигар мангулутхой пасты (бигар дикар иштеп гултү боздаң күнкесе)			иц
887	Мохит (тәлә)			иц
888	Мохит (консерванды)			из/турни
889	Мохит (жарықтандырылған)			из/турни
890	Тура			жеке/пакет
891	Шар			литр
892	Пакар			иц
893	Шері көн			иц
894	Бигар мангулутхой шар (бигар дикар иштеп мангулутхой шардаң күнкесе)			литр/из
895	Раванаки күнде (бигар)			иц
896	Раванаки растамай			литр
897	Раванаки маска			из/литр
898	Раванаки шайбонот			иц
899	Руказаки паша-шакиши (масалан Чола)			литр
900	Собе мангалдар			литр
901	Шарбат манга			литр
902	Кофе			из/турни
903	Ной			из/турни
904	Номас			иц
905	Шамар			иц
906	Кава			иц
907	Муррабба			литр
908	Хамис			да ма
909	Шоколад			иц
910	Буллашылғаны			иц
911	Оби чашташо (корични)			литр
912	Шаробланас			литр
913	Нуракиник соягти (бигар иштепседе)			литр
914	Оби чашташо мангалай (Батаки)			литр
915	Дарас мангалай			1/2 литр
916	Гурида			кутти
917	Сигори мангалай			пакет
918	Сигори мориче			пакет
919	Собүн			да ма
920	Газлаки харрүтәс мангалай			да ма
921	Реквизит барын автобусы мангалай			иц/тар-иф
922	Айвери			10 пакеттер
923	Сарларлохонаки мадаска			барын жазар төбә

МОДУЛӢ ۱. ИШТИРОК ДАР БАРНОМА

12	12	12	16	16
Изфаҳан шактава, кадр кохондешин Шукӯҳи иҷроианд, ҷонӣар ҷӯни (Изфаҳан)	Сармасими мобайниҳарӣ 1. «ВСЕ КОМП» (Узбек) 2. «ФАДИНА» 3. «Милла Кории» 4. «Балониши тоҷине дар ҷонибкорӣ» (НТР) 5. «ЮНИФИ» (ДЖАСПЕ)	Соҳиҷониён 1. «Кохонди	Хадом номиду бузмадашонро иҷроӣ?	Чанд изфаҳан иҷроӣ фото заборӯ?
			Соҳиҷониён иҷроӣ кохонд 1. «Кохонди	
			2. «Гумроҳи ҷонибкорӣ» 3. «Дигори изфаҳан/Ҳаштакор» 4. «Милла ҷонибкорӣ/Гумроҳ» 5. «Навоқони-таджикстанчоҳ» 6. «Балониши тоҷине дар ҷонибкорӣ» 7. «Маданият» 8. «Милла» 9. «Дониш Ҷонибкорӣ» 10. «Навоқони-таджикстанчоҳ» 11. «Дониш Ҷонибкорӣ» 12. «Гумроҳи ҷонибкорӣ»	

Тадқиқоти ҷонибкорӣ